

Comité 'Stop de Grijze Wolven'

**Postbus 10748
1001 ES Amsterdam**

Eerste druk: maart 1997, Amsterdam, oplage: 500

Tweede druk: mei 1997, Amsterdam, oplage: 300

**Dit boekje is te bestellen door f 14,- (inclusief verzendkosten) over te maken
op giro 4553587, FOK, Amsterdam, o.v.v. Grijze Wolven**

Inhoud

Voorwoord	5
Deel 1 De Turkse extreem-nationalistische beweging	6
1. Inleiding	7
2. MHP, de moederpartij van de Grijze Wolven in Turkije	9
2.1 Het ontstaan van de MHP	9
2.2 De staatsgreep van 1980	11
2.3 MHP'ers in de ANAP en andere partijen	12
2.4 De oprichting van de MP en de MÇP	13
2.5 Splitsing binnen de MÇP	14
2.6 Modernisering van MÇP en MHP	17
2.7 Verkiezingen van december 1995	18
2.8 Opkomend nationalisme	19
3. De Turkse extreem-nationalistische beweging in west-Europa en Nederland	23
3.1 Inleiding	23
3.2 Oprichting van extreem-nationalistische federaties	24
3.2.1 De HÜTİD	24
3.2.2 De HTDF	25
3.2.3 De Turkse Federatie Nederland	30
3.3 De invloed van anti-fascistisch protest; netter imago	33
3.4 Invloed van ontwikkelingen in Turkije op Grijze Wolven in Europa	35
3.4.1 Çelebi's ATİB	36
3.4.2 De HTİKB in Nederland	36
3.4.3 Het Academisch Genootschap en Turks Huis	37
3.4.4 Mantelorganisaties van de BBP in Europa	38
3.5 Europese samenwerking	39
4. Activiteiten van de Grijze Wolven in Nederland	44
4.1 Incidenten	44
4.2 Activiteiten	47
4.2.1 Opvang uitgeweken nationalisten	48
4.2.2 Financiering	48
4.2.3 Culturele activiteiten	49
4.2.4 Verkiezingen in Turkije	51
4.2.5 Islam en bedevaartreizen	52
4.2.6 Sport	52
4.2.7 Onderwijs	53

4.3.	Deelname aan parlementaire politiek	55
4.3.1.	Amsterdam	55
4.3.2.	De HTIKB en politieke partijen	56
4.4.	Criminele activiteiten	57
4.5.	Liquidaties en moorden	60
4.6.	Grijze Wolven tegen racisme en fascisme	63
5.	Alert tegen Grijze Wolven	67
5.1.	Verbodsdiscussie	67
5.2.	"Grijze Wolven bestaan niet"	67
5.3.	Lankmoedige overheid	69
5.4.	Conclusie	73
	Bijlage 1: Overzicht van incidenten	77
	Bijlage 2: Lidorganisaties van de Nederlandse en Belgische Turkse Federatie	90
	Deel 2 Achtergronden	94
6.	Tussen Islam en liberalisme, De ontwikkeling van het nationalisme in Turkije	95
7.	De ideologie van de MHP, door F.B.	98
8.	Grijze Wolf-zijn is net zijn als een nazi,...maar dan voor Turkije, Verbindingen tussen Europees extreem-rechts en Grijze Wolven	101
9.	De ontwikkeling van rechtse politieke organisaties en opstelling van Turkse migranten in de BRD, door Ertekin Özcan	104
9.1.	Het ontstaan van een rechtse organisatiestructuur	105
9.2.	Fascistisch-racistische organisaties	106
9.2.1.	Opbouwfase van buitenlandse MHP-organisaties	106
9.2.2.	Mantelorganisaties van de MHP in het buitenland (1976-1978)	110
9.2.3.	De oprichting van de Turkse Federatie	110
10.	De Türk Islam Kültür Dernekleri TIKDB/ATIB, door Metin Gür	120
11.	De Turkse Republiek, Turks-Koerdische emigratie en de Islam	122
12.	De Turks-Islamitische-synthese	124
13.	De Turkse maffia, de Turkse staat en de MHP, door Peter van Buren	126
14.	Het moordapparaat van de Turkse contra-guerilla, door Selahattin Çelik	131
15.	Namen van organisaties	139
16.	Bibliografie	143

Voorwoord

Dit boekwerk is ontstaan uit de noodzaak om actuele informatie over de Turkse extreem-nationalistische Grijze Wolven in Nederland te verstrekken. Toen wij van het bestaan van Grijze Wolven op de hoogte raakten, begonnen we, geprikkeld door nieuwsgierigheid over hun organisatie-structuur en hun manier van opereren, te zoeken naar informatie over hen. Al gauw kwamen we tot de ontdekking dat er sinds begin jaren '80 vrijwel niets meer verschenen was over de activiteiten van Grijze Wolven in Nederland.

We waren ons al snel bewust van het gevaar van een organisatie als deze. Een extreem-nationalistische beweging is per definitie intolerant jegens minderheden en door de controle op de Turkse gemeenschap belemmert zij (en andere conservatieve, regeringsgelieerde organisaties uit Turkije) integratie van deze groep in de Nederlandse samenleving. Door intimidatie, geweld en banden met de Turkse maffia hebben zij een behoorlijke greep gekregen op de Turkse gemeenschap in Nederland. De aantrekkingskracht van conservatieve Turkse stromingen op de Turkse gemeenschap is sowieso groot, mede door de achterstandspositie waarin vooral Turkse jongeren zich bevinden.

We hopen met dit boek niet alleen mensen bewust te maken van het gevaar van de Grijze Wolven, maar ook de relatieve rust te verstoren waarin zij, onder de subsidie-parapluie van de Nederlandse overheid, kunnen opereren. Veel mensen die beroepsmatig met Grijze Wolven in aanraking komen, zijn zich niet bewust van de verdeckte manier van werken die Grijze Wolven zich na hun woelige begin in de vroege jaren '80 hebben aangemeten.

Wij willen alle personen en organisaties bedanken die aan de totstandkoming van dit boek hebben meegewerkt.

Comité 'Stop de Grijze Wolven'

deel 1

**De Turkse
extreem-nationalistische
beweging**

1. Inleiding

Op de 'Internationale Dag tegen Racisme' (21 maart 1995) houden anti-fascisten in Rotterdam een fakkeloptocht. Aan deze demonstratie nemen zowel Nederlandse als Turkse mensen deel. Volledig onverwacht wordt de optocht door 40 fanatieke Turken aangevallen. De politie grijpt in en scheidt beide groepen. De anti-fascistische demonstranten gaan hierop naar huis. De aanvallende Turken, die Grijzen Wolven blijken te zijn, aangevuld met medestanders, houden echter een spontane demonstratie tegen de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK). Zo'n 200 Grijze Wolven-sympathisanten lopen al leuzen roepend ("Dood aan de PKK") door de stad.

Arnhem, 9 oktober 1995. De harde voetbalwedstrijd tussen Vitesse en Turkije loopt volledig uit de hand. Nadat bij een 2-0 stand in het voordeel van Vitesse de Turkse international Arif uit het veld wordt gestuurd, bestormt een deel van het Turkse publiek het veld. Het met stokken bewapende publiek bedeeft enkele Vitesse-spelers flinke klappen toe. Het merendeel van de 7000 bezoekers bij de wedstrijd was van Turkse komaf. Na de wedstrijd komen er excuses uit Turkije; het gedrag van de Turkse supporters zou volstrekt buiten proporties zijn geweest en niet zoals het normaal toe gaat in de Turkse stadions.

Op 1 juni 1996 vindt in Leiden het slotfeest plaats van de progressieve Turkse vrouwenvereniging LTKV. Op het feest zijn ook enkele tientallen jongeren aanwezig die de overige gasten provoceren. Met name enkele Koerden moeten het ontgelden. Tijdens de bijeenkomst komen ook nog twee bommeldingen binnen. Het feest mondt uit in een vechtpartij tussen de jongeren en andere gasten. Onder het publiek bestaat de indruk dat de jongeren bewust de avond wilden laten escaleren. Dit vermoeden wordt gesterkt doordat de jongeren bezoekers zijn van een andere (extreem-rechtse), tot dan toe vrijwel onbekende, Turkse vereniging in Leiden: de Turks Nederlandse Vriendschaps Vereniging.

Wie en wat zitten er achter deze incidenten? Zijn het op zichzelf staande gebeurtenissen, of zit er meer achter? Uit ons onderzoek is gebleken dat er de afgelopen jaren in Nederland talloze 'incidenten' hebben plaatsgevonden. Bij deze, soms op het eerste gezicht a-politieke, gebeurtenissen blijken vaak Turkse extreem-nationalistische organisaties betrokken te zijn, waarvan menigeen dacht ze al niet meer bestonden. We hebben het dan, onder meer over de aanhangers van de extreem-rechtse Turkse Partij van de Nationalistische Actie (MHP). Bekender zijn deze aanhangers onder de naam Grijze Wolven. Daarnaast opereren Turkse extreem-nationalistische organisaties op hecht georganiseerde wijze in Nederland. Vroeger werden de Grijze Wolven onder meer al in verband gebracht met talloze zeer gewelddadige acties, criminele activiteiten (wapen- en drugshandel) en het tegenwerken van de integratie van Turkse migranten. Uit de feiten in dit boek blijkt dat zij nog steeds bestaan en nog altijd betrokken zijn bij de verwerpelijke activiteiten die zij in het verleden ook al ontplooiden.

Tijdens ons onderzoek naar de activiteiten van Turkse extreem-nationalistische groeperingen in Nederland is ons duidelijk geworden dat daar moeilijk inzicht in te verkrijgen is. Zo bleken er zeer weinig (met name Nederlandstalige) bronnen te zijn over Grijze Wolven.

De laatste, overigens uitstekende, publicatie over Grijze Wolven in Nederland stamt al weer

uit 1980. Het gaat hier om de brochure 'De grijze wolf en de halve maan, Turks fascisme en religieus-extremisme in Europa' van het Nederlands Centrum Buitenlanders (NCB). Wie iets te weten wil komen over Turkse extreem-nationalistische organisaties blijkt voor een groot deel afhankelijk te zijn van Turkstalige publicaties (vooral kranten) en de Turkse gemeenschap zelf. Voor buitenstaanders als wij bleek het ondoenlijk om onopvallend in contact te komen met de Turkse extreem-nationalistische organisaties. Om deze reden, en vanwege veiligheidsoverwegingen, hebben we daar dan ook van af gezien. Wat we echter het afgelopen jaar hebben kunnen vinden over deze organisaties, staat in dit boek. We hopen met deze publicatie iedereen die beroepsmatig of als vrijwilliger betrokken is bij de Turkse gemeenschap in Nederland inzicht te geven in de activiteiten van de Turkse extreem-nationalistische organisaties.

Deel 1 zal ingaan op de ontwikkeling van de Turkse extreem-nationalistische organisaties in Nederland en in mindere mate de ontwikkeling van Turks extreem-rechts in Duitsland, Europa en Turkije. Vooral de periode van 1980 tot heden zal worden belicht. Een reden hiervoor is dat de ontwikkeling van extreem-nationalistische Turkse groeperingen in Europa vóór 1980 al uitgebreid is behandeld in de al genoemde publicatie van het NCB.

We zullen het wat betreft Nederland met name over de ontwikkeling in Amsterdam hebben. We hebben voor Amsterdam gekozen omdat het een bolwerk van extreem-rechtse Turkse organisaties is en omdat daar de federatie van de Nederlandse mantelorganisaties van de MHP is gevestigd. Zodoende is in Amsterdam sneller waarneembaar wat de werkwijze en activiteiten van dergelijke organisaties zijn. Daarnaast is het zo dat de handelswijze van de organisaties in Amsterdam in wezen niet sterk zal afwijken van andere gelijksoortige organisaties in de rest van het land. De beschrijving van sommige interne activiteiten zullen helaas door gebrek aan informatie ontbreken.

Het eerste deel van dit boek bestaat uit 5 hoofdstukken. Hoofdstuk 1 is deze inleiding. Hoofdstuk 2 zal gaan over de MHP, de moederpartij van de Grijze Wolven in Turkije. Hoofdstuk 3 bespreekt de Turkse extreem-nationalistische beweging in West-Europa en Nederland. Hoofdstuk 4 behandelt de activiteiten van de Grijze Wolven en verwante organisaties in Nederland. Het laatste hoofdstuk van deel 1 zal ingaan op wat er tegen Turkse extreem-nationalistische organisaties in Nederland ondernomen zou kunnen worden.

Het tweede gedeelte van dit boek zal bestaan uit achtergrondmateriaal over de Turkse extreem-nationalistische organisaties en onderwerpen die daarmee verband houden. De volgende onderwerpen zullen in dit deel ter sprake komen: de Turks-Islamitische-synthese; het Turkse nationalisme; de ideologie van de Grijze Wolven; de Turkse contra-guerilla; de ontwikkeling van Grijze Wolven-organisaties in Duitsland; Islam en Grijze Wolven; de Turkse maffia en de samenwerking tussen Europees extreem-rechts en de Turkse extreem-nationalistische organisaties. Ten dele betreft het hier overigens vertaalde artikelen.

Comité 'Stop de Grijze Wolven'

2. MHP, de moederpartij van de Grijze Wolven in Turkije

2.1 Het ontstaan van de MHP

De geschiedenis van het Turks fascisme gaat terug tot de pan-Turkistische beweging van de jaren veertig. Als kind van het officiële kemalisme stond de beweging vanaf het begin onder invloed van de volksduitse ideologie. Ze verenigt een biologisch racisme, militarisme en de strijd voor een fascistische maatschappelijke orde met de laïcistische afstand tot de Islam. Het laïcisme is ook onderdeel van de officiële kemalistische ideologie. (1) Daarbij dromen de aanhangers van het pan-Turkisme van Turan: het utopische 'beloofde land' voor alle Turken binnen en buiten het huidige Turkije.

Tijdens WO II hoopte het kader van de pan-Turkistische beweging op een Duitse overwinning. In eerste instantie lukte het hen invloed op het 'ideologische' staatsapparaat te verwerven. In 1944 werd dit staatsapparaat van turanisten gezuiverd. Na een juridisch showproces gold het turanisme als extreem-rechts. Het kader sjoepde weliswaar de centrum-rechtse partij binnen, maar moest zich liberaal-democratisch voordoen.

De Partij van de Nationalistische Actie (Milliyetçi Hareket Partisi; MHP) ontwikkelde zich vanaf het einde van de zestiger jaren tot een bundeling van fascistische bewegingen. Zij verenigde de oude kaders van het pan-Turkisme met de aanhang van de Verenigingen ter Bestrijding van het Communisme. In deze Verenigingen had zich in het hele land, een reactionaire massabeweging gebundeld, die alles verenigde tussen Islam en nationalisme. De eigenlijke kiem van de MHP was de Republikeinse Boeren Natie Partij (Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi; CKMP), die de kleinburgerlijke anti-modernistische proteststemmers van Midden-Anatolië vertegenwoordigde. Haar leider was het turanistische oud-kaderlid en kolonel Alparslan Türkeş. Türkeş is op 4 april 1997 in Turkije aan een hartstilstand overleden. Zijn zoon Tuğrul Türkeş heeft hem inmiddels opgevolgd als partijleider. Türkeş was in 1960 woordvoerder van de militairen bij hun staatsgreep. Deze staatsgreep was gericht tegen de regering van de Democratische Partij (Demokrat Parti; DP). De militairen vonden dat deze regering het ideologische erfgoed van Atatürk hadden verraden en het land naar de economische afgrond hadden geleid. In 1965 nam Türkeş met zijn aanhangers de CKMP over.

Tot 1970 bleef het - ten dele islamitisch geïnspireerde - anti-communisme het bindende element van de partij. Daarnaast vertoonde deze een mengeling van turanisme, nationalistisch populisme en anti-kosmopolitische hetze. Een partijvleugel met de naam Milliyetçi Toplumcular - letterlijk vertaald 'nationaal-socialisten' - bezigde zelfs anti-kapitalistische taal. In 1969 kwam de ideologische achtergrond van deze partij ook in haar naam tot uitdrukking doordat de CKMP zich Partij van de Nationalistische Actie ging noemen. Haar ideologie, de 'Negen Lichten-doctrine' (Dokuz Işık) omvat nationalisme, socialisme,

Alparslan Türkeş, de -inmiddels overleden-
voorzitter van de MHP (foto: Türkiye)

idealisme, moralisme, wetenschappelijkheid, bevordering van de landbouw, liberalisme en individualisme, ontwikkeling van en nabijheid tot het volk en bevordering van industrie en techniek. Samenvattend kan de ideologie van de MHP omschreven worden als extreem-nationalistisch, fascistisch, anti-communistisch en racistisch. (2) Hoewel de MHP in haar programma zowel het communisme als het kapitalisme afwees als een groot gevaar voor de nationalistische staat, en in plaats daarvan een tus-

senweg voorstelde, streed zij in de praktijk tegen links (communisten, socialisten en sociaal-democraten), en werkte samen met kapitalisten.

De MHP eiste dat de grondwet van 1961 volledig zou worden herzien en dat er "in plaats van een parlementair systeem een ministerieel systeem zou komen, waarin de post van minister-president en president in één persoon zou worden verenigd. Er zou een regering moeten komen die gebaseerd is op autoriteit, vertrouwen en discipline." (3) Op deze wijze zou er een staat opgebouwd worden; "een autoriteit, een macht, die van niets en niemand bevelen ontvangt, een hoogste en grootste gezag." (4)

Groepen MHP'ers fungeerden vooral tussen 1969 en 1971 als officieuze staatsmilitie tegen de linkse oppositie. De tot op de dag van vandaag voortdurende nauwe vervlechting met het 'anti-terreur' apparaat van de staat vindt hier haar oorsprong. De beweging schiep de Ülkü Ocakları (vertaald betekent dit ongeveer zoiets als 'Idealistenhaarden'), een militante jeugdbeweging wiens strijders zich Bozkurt'lar noemden: Grijze Wolven. (5) De Bozkurt was de totem van het pre-islamitische oud-turkse shamanisme. De Grijze Wolf werd als een goddelijk wezen vereerd en werd beschouwd als beschermer van de Turken, die hen hielp hun vijanden te overwinnen. Sinds de fascistten het dier adopteerden, zagen andere nationalistten ervan af om het dier als symbool te gebruiken. De MHP begon haar meest strijdbare aanhangers Bozkurt te noemen, bij wijze van ere naam. Geleidelijk werd de hele fascistische beweging onder die naam bekend.

Na de militaire staatsgreep van 1971 duurde het tot de tweede helft van de jaren zeventig voordat links zich opnieuw kon organiseren. De MHP voerde tegen links in Turkije een openlijke burgeroorlogstrategie. De gewapende strijd strekte zich uit over het hele land. Daarbij bedienden de fascistten zich van een conflict dat voornamelijk in Oost-Anatolië opkwam: tussen soennitische moslims en de relatief wereldse alevieten. Het verzelfstandigde militaire apparaat ging zich te buiten aan willekeurige moorden, met de massamoord in Kahramanmaraş in 1978 als dieptepunt. (6) Het verloor daardoor binnen het anti-communistische kamp deels aan legitimiteit.

De MHP nam in 1975, 1977 en 1978 deel aan midden-rechtse coalities: de Nationalistische Front-regeringen. De voorzitter van de MHP, Alparslan Türkeş, kreeg in deze regeringen een belangrijke post toegekend. Hij werd plaatsvervangend minister-president en minister van Binnenlandse Zaken. Türkeş verkreeg zo de controle over de Turkse Nationale Inlichtingendienst (Milli İstahbarat Teşkilatı; MIT). Vervolgens begon de MHP, door gebruik te maken van haar eigen ministeries en de ministeries die in handen waren van de rechtervleugel van de Gerechtigheidspartij (Adalet Partisi; AP), zich binnen het staatsapparaat te organiseren (met name politie en MIT).

Aan het eind van de jaren zeventig voltrok zich binnen de MHP een ideologische verschuiving richting de Islam. Nadat de 'zuivere' turanisten buitengesloten waren, stelde de partij zich in toenemende mate open voor reactionaire, islamitische slogans. De kaders werden voornamelijk gerecruteerd in de midden- en oost-Anatolische provincies. Trefwoorden als 'martelaarschap' en 'heilige oorlog' werden gebruikt en tegelijkertijd werd de uitverkorenheid van het Turkse volk als 'zwaard van de Islam' religieus onderbouwd. Daarnaast ontstond er in de partij een conflict tussen de leidende elite en de provinciale basis. Terwijl de leiding trouw bleef aan het regime, uitten de Ülkücü - de 'idealistische' en sterk islamitische basis - kritiek op het regime. Zij vonden dat de strijd tegen het communisme weliswaar "heilig en gerechtvaardigd" was, maar dat zij door de corrupte staat waren misbruikt bij de bestrijding ervan.

2.2. De staatsgreep van 1980

In 1979 vormde de AP van Süleyman Demirel een minderheidsregering met de steun van de Nationale Heilspartij (Milli Selamet Partisi; MSP) en MHP. De rol van de MHP in de voorbereiding van de staatsgreep van 12 september 1980 was, hoewel ze de regering haar steun

Slachtoffers van de pogrom in Kahramanmaraş, december 1978 (foto: Ramazan Öztürk)

gaf, van doorslaggevend belang. De Commando's (Kommandolar) van de MHP, de Grijze Wolven, schiepen namelijk door hun gewelddadige campagne tegen links een klimaat van terreur dat de ingreep van de militairen mede rechtvaardigde. De leiding van het leger pleegde deze coup vanwege de politieke en economische crisis die er in Turkije heerste. De opkomst van het islamitische fundamentalisme in deze periode, die het laïcistische principe van de Turkse Republiek in gevaar had kunnen brengen, was vermoedelijk de voornaamste aanleiding voor de legertop om tot actie over te gaan. Het geweld van extreem-rechts en links was waarschijnlijk van ondergeschikt belang.

Na de militaire coup werden alle politieke partijen verboden, waaronder de MHP. De militaire junta trad ook op tegen extreem-rechts om de indruk te wekken neutraal te zijn. Daarom werden veel MHP'ers, waaronder Alparslan Türkeş, gearresteerd en gedetineerd. Hij was zelfs twee dagen 'verdwenen'. Hierna volgde een massaproces tegen de MHP, haar organisaties en leden. Deze rechtszaken vonden meestal plaats voor militaire gerechtshoven en onder de staat van beleg. De rechterlijke macht besloot om een gedeelte van de zittingen van de processen tegen MHP'ers achter gesloten deuren te laten plaatsvinden, omdat de junta bang was dat de MHP-leiders hun connecties met het leger, de geheime politie en andere overheidsinstanties zouden onthullen. (7) Vijf leden van de MHP werden ter dood veroordeeld, negen kregen levenslang en 129 anderen kregen diverse gevangenisstraffen. Türkeş werd op 8 april 1987 veroordeeld tot een gevangenisstraf van 11 jaar vanwege het vormen van gewapende bendes. Hij werd echter op 9 april 1985 al vrijgelaten. Türkeş heeft dus uiteindelijk maar vijf jaar in de gevangenis gezeten. (8) Veel andere leidinggevende MHP'ers kwamen ook snel vrij.

Turkeş en veel andere MHP'ers konden niet goed begrijpen waarom zij en hun partij werden vervolgd. In een brief van Türkeş aan generaal Kenan Evren, de leider van de militaire junta, wordt goed duidelijk waar het onbegrip van Türkeş vandaan komt. Türkeş stelde in deze brief dat het beleid van de junta hetzelfde was als het beleid dat de MHP al jaren had gepromoot. De ideologie van en de visie achter de coup van 12 september 1980 waren volgens Türkeş identiek aan de nationalistische, kemalistische principes van de MHP. (9) De toenmalige vice-voorzitter van de MHP en huidige vice-voorzitter van de Moederlandpartij (Anavatan Partisi; ANAP), Agah Oktay Güner, formuleerde deze visie tijdens het proces tegen de MHP als volgt: "Terwijl onze ideeën aan de macht zijn, zitten wij in de gevangenis." (ibidem)

2.3. MHP'ers in de ANAP en andere partijen

Na de coup door de militairen werden, zoals gezegd, alle politieke partijen verboden. Nadat in 1983 de Wet op de Politieke Partijen werd aangenomen, konden er nieuwe partijen worden opgericht. Van de 15 partijen die in 1983 werden opgericht, mochten er uiteindelijk maar drie mee doen aan de verkiezingen van november 1983. Eén van deze drie partijen was de ANAP. De ANAP vertegenwoordigde vier stromingen: liberalisme, islamisme,

nationalisme en sociaal-democratie. Deze partij stond bij haar oprichting onder leiding van Turgut Özal. Özal is in 1993 onder verdachte omstandigheden aan een hartaanval overleden. Tot op de dag van vandaag ontbreekt duidelijkheid over de omstandigheden waarin hij de dood vond. Op 18 juni 1988 werd overigens door een Grijsse Wolf een mislukte aanslag op Özal gepleegd. Hieruit valt ondermeer af te leiden dat Özal vijanden had onder rechts. Deze aanslag hangt vermoedelijk samen met Özal's toenaderingspolitiek ten opzichte van Griekenland en zijn wens om tot een oplossing te komen van de Koerdische kwestie. Turks extreem-rechts was daar een grote tegenstander van.

Veel voormalige MHP'ers sloten zich aan bij de nationalistische en islamitische stromingen binnen de ANAP. In de eerste regering van Turgut Özal zaten dan ook vijf ministers met een MHP-achtergrond. Later sloten zich ook bekende en minder prominente voormalige MHP'ers aan bij andere politieke partijen als de Partij van het Juiste Pad (Doğru Yol Partisi; DYP) en de Welzijnspartij (Refah Partisi; RP). Voorbeelden van dit soort politici zijn: de huidige Refah-burgemeester van Ankara, Melih Gökçek, de huidige DYP-parlementariërs en voormalige MHP-topfiguren Ayvaz Gökdemir en Namık Kemal Zeybek en de huidige ANAP-parlementariërs Agah Oktay Güner, Avni Çarsanaklı en Yaşar Okuyan.

2.4. De oprichting van de MP en de MÇP

Toen in 1983 de Conservatieve Partij (Muhafazakar Parti; MP) werd opgericht in Turkije, riep Türkeş alle extreem-nationalisten van de vroegere MHP op om zich aan te sluiten bij deze nieuwe partij. Een deel van de mensen die samenwerkten met de ANAP zagen dit niet zitten. Zij wezen de oproep onder meer af omdat ze een islamisering van Turkse samenleving voorstonden. De MP kwam niet tegemoet aan deze wens. Ze keurden overigens soms ook de Grijsse Wolf als symbool af, omdat dit symbool berust op een sage uit voor-islamitische tijden.

De MP was in wezen een voortzetting van de MHP onder een andere naam. De oprichting van een nieuwe partij onder een andere naam was noodzakelijk vanwege het verbod op de politieke partijen van voor 12 september 1980. In 1985 werd de MP omgedoopt in Nationalistische Arbeid Partij (Milliyetçi Çalışma Partisi; MÇP). Eind 1987 werd Türkeş tot voorzitter van de MÇP gekozen, nadat het verbod op politieke activiteiten van politici van de oude, verboden partijen was opgeheven naar aanleiding van een referendum.

De MÇP was overigens niet in staat om alle kiezers van de vroegere MHP aan zich te binden. Bij de verkiezingen van 1987 kreeg de MÇP maar 2,9% van de stemmen (de MHP kreeg 6,6% bij laatste verkiezingen voor de coup). De belangrijkste reden voor dit stemverlies was dat inmiddels veel bekende Grijsse Wolven in sleutelposities zaten van het militaire bestuur en zich later aansloten bij de islamitische en nationalistische fracties binnen de regerende ANAP. Zo werd bijvoorbeeld in 1984 een voormalige MHP'er directeur van de staatstelevisie en -radio TRT. (10) In 1993 werd de MÇP weer omgedoopt in MHP. (11)

De grijze wolf is een symbool afkomstig uit oud-turkse, shamanistische sages (foto: Manuel Çıtak)

2.5. Splitsing binnen de MÇP

In 1992 splitste zich een groep af van de MÇP, de Grote Eenheids Partij (Büyük Birlik Partisi; BBP). De BBP werd in de nazomer van 1992 opgericht door een groep MÇP-parlementariërs onder leiding van Muhsin Yazıcıoğlu. Hij is de leider van deze Turkse islamitische idealisten. (12) De reden voor de splitsing was de ontevredenheid van een deel van de MÇP'ers met de handelswijze van Türkeş. Deze MÇP-leden vonden dat de MÇP teveel 'verturkst' (te kemalistisch), te verwesterd en te afhankelijk van het westerse kapitaal was. Türkeş was volgens hen teveel geïntegreerd in het politieke systeem in Turkije. Hierdoor was de MÇP tot een soort geheime coalitie-partner van de DYP-SHP-coalitie geworden.

In deze periode ontstonden er twee fracties binnen de MÇP, de fracties van Yazıcıoğlu en Türkeş. Deze twee fracties leefden op gespannen voet met elkaar. De spanning nam nog toe nadat Türkeş instemde met een coalitieregering van de DYP en de Sociaal Democratische Volkspartij (Sosyaldemokrat Halkçı Parti; SHP). Muhsin Yazıcıoğlu was hier pertinent tegen. Drie parlementsleden van de MHP stemden dan ook tegen deze regeringscoalitie.

Ook namen deze MÇP'ers het Türkes zeer kwalijk dat hij in 1991 samen op één lijst met de fundamentalistische RP en de Reformistische Partij van de Democratie (Islahatçı Demokrasi Partisi; IDP) de verkiezingen in was gegaan. Het doel was om de 10% kiesdrempel te halen. Yazıcıoğlu wilde daarentegen juist alléén de verkiezingen ingaan, omdat hij ideologische helderheid zeer belangrijk vond. Ten gevolge van deze lijstverbinding, een initiatief van Türkeş, verkreeg de MÇP 19 parlementszetels. Dit parlementaire succes zorgde voor een versterking van de positie van de MÇP en voor een opleving van de partij.

Türkes gebruikte de speelruimte die hij verkreeg door dit succes voor een verzoening met de Turkse staat. Türkes werd vanwege het welslagen van zijn initiatief door veel MÇP-aanhangers een intelligente, wijze leider genoemd. Deze verzoening had conflicten binnen de partij tot gevolg, omdat een flink aantal MÇP'ers de gevolgen voor hen van de coup van 1980 nog niet was vergeten.

De situatie escaleerde nog meer tijdens een MÇP-congres in december 1991. Yazicioğlu besloot namelijk om ook met een lijst mensen te komen voor verkiesbare bestuursposten. Türkes wist de ideologische strijd op dit congres in zijn voordeel te beslechten. Het was overigens de eerste keer dat er ideologische strijd werd gevoerd binnen de MÇP. Vervolgens onderdrukte Türkes na het congres zijn tegenstanders, en hij probeerde om het bestuur van de partij, de lokale afdelingen en de redacties van bladen en andere publicaties te controleren. (13)

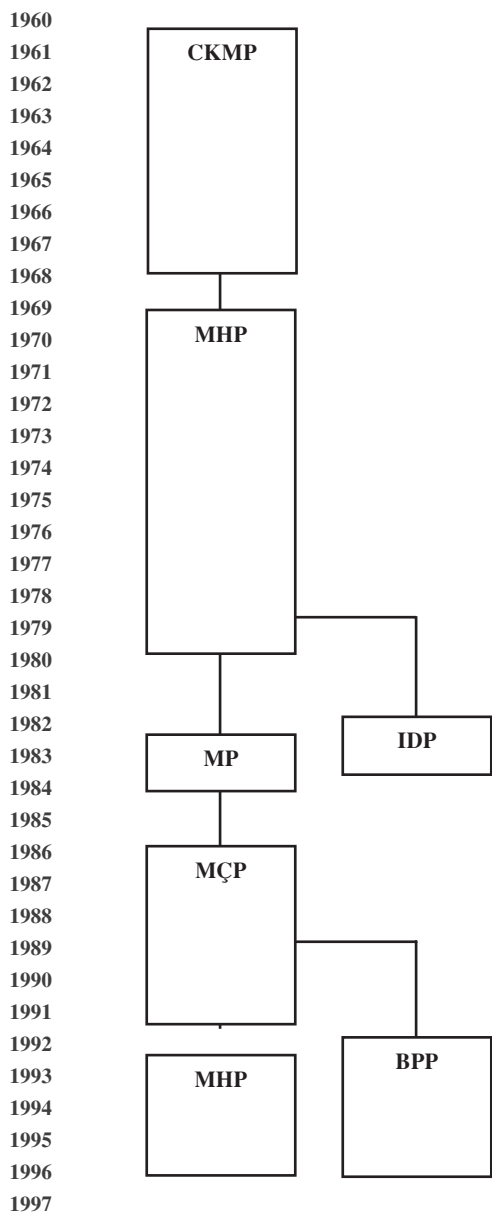
De visie van Türkes op de bestrijding van de PKK was ook een heet hangijzer. Türkes was de mening toegedaan dat door de verheving van de strijd tegen de PKK geen enkele nationalist in conflict mocht zijn met de Turkse staat. De islamitische fractie binnen de MHP wilde echter niets weten van een verzoening met de Turkse staat. Hoewel zij niet tegen de bestrijding van de PKK was, zag zij in de mobilisatie van het MHP-kader tegen de PKK een soort 'herhaling' van het inzetten - en in hun ogen misbruik - van Grijsse Wolven tegen links vóór de putsch van 1980.

In juli 1992 was de spanning uiteindelijk zó hoog opgelopen dat een groep aanhangers van Türkes een vergadering van de radicaalsten onder de islamitische idealisten gewelddadig verstoorden. Naar aanleiding van deze affaire stapten 6 parlementsleden van de MÇP die onder controle stonden van Yazicioğlu uit de MÇP. Vervolgens werd de BBP opgericht.

Toen Yazicioğlu en zijn aanhangers uit de MÇP stapten, legden zij een verklaring af waarin ze stelden dat zij de MÇP te opportunistisch vonden. Ze waren van mening dat het MÇP-bestuur vervreemd was van de ideologische achtergrond van de MÇP en de essentie van de idealistische beweging. Ze waren er van overtuigd dat Türkes de Islam had misbruikt voor zijn eigen doeleinden. De BBP'ers hadden geprobeerd, toen zij nog binnen de MÇP zaten, om deze partij te democratiseren en niet alles door Türkes te laten domineren. Democratisering poogden zij ook in de BBP door te voeren. Het programma van BBP heette dan ook veelzeggend 'Sociaal Bewind'. De BBP neemt overigens een afstandelijker houding aan ten aanzien van de Turkse staat. Deze houding vloeit voort uit de vervolging van MHP'ers na de coup in 1980. Deze vervolging heeft hen cynisch gemaakt: zij hadden zich immers in hun visie ingezet voor de Turkse Republiek en het resultaat was de gevangenis.

Binnen het Turkse nationalisme zijn er nu dus twee fascistische stromingen: de MHP en de BBP. Volgens het rapport 'Turkse ondemocratische organisaties en bewegingen in Nederland' van het Netwerk Centra Buitenlanders (NCB) uit 1993 is de splitsing voortgekomen uit een machtsvraag: "Het conflict lijkt zich eerder af te spelen op meningsverschillen omtrent het leiderschap van de beweging en daarvan afgeleide onderwerpen dan dat het daadwerkelijk duidt op een afstand nemen van de oude ideologie." (14)

De ontwikkeling van extreem-nationalistische partijen in Turkije

2.6. Modernisering van de MÇP en MHP

Vrij snel na de oprichting van de BBP verloor deze partij haar dynamische kracht. De BBP bleek niet in staat te zijn om een eigen politieke koers te varen. In feite voerde ze dezelfde politiek als die van Türkiye's MÇP. De daling van de populariteit van de politiek die de BBP voorstond, bleek ook bij de verkiezingen van 27 maart 1994. De BBP kreeg maar 1,2% van de stemmen. Door deze ontwikkeling stapten mensen weer uit de BBP en zochten toenadering tot de MHP en andere rechtse organisaties.

De MÇP/MHP wist de klap, veroorzaakt door de splitsing, weer snel te boven te komen. De MÇP/MHP stelde zich opener op; werkte meer met de staat samen. Vrijwel iedereen kon zich bij haar aansluiten en er was weinig controle meer op de aspirant-leden. Tevens werd het islamitisch karakter van de MÇP/MHP verminderd. De MÇP/MHP heeft in de negentiger jaren gepoogd om een gematigdere uitstraling te verkrijgen. Ze hoopte zo een acceptabele politieke partij te worden, die niet meer in verband werd gebracht met geweld. Door te moderniseren, dat wil zeggen, door vrouwen een grotere rol in de partij te laten spelen, door aansluiting te zoeken bij de stedelijke jeugdcultuur (o.a. pop-muziek, voetbal) en door neo-liberale standpunten uit te dragen, slaagde zij hierin redelijk.

Een opmerkelijk aspect van de modernisering van de MHP is de rol die de vrouwen krijgen toebedeeld. De vrouwen in de MHP worden ook wel 'Asena' genoemd. Asena is de heldhaftige wolvin in oude Turkse sages. Veel ongesluisde vrouwen participeren in de vrouwenorganisatie van de MHP. De vrouwen zijn echter geenszins politiek gelijkberechtigd. De vrouwen mogen alleen politiek actief zijn in de vrouwenorganisatie van de partij. Bij andere partijorganisaties worden zij op zijn best als 'versiering' toegelaten. (15)

Het dilemma van de MHP bij deze modernisering was dat een belangrijk deel van haar basis conservatief was en daarom niet gediend was van deze ontwikkeling. De MHP moet daarom een evenwicht zien te vinden om zich niet van het conservatieve deel van haar achterban te vervreemden. Deze ontwikkeling leidde in 1994 bij de gemeenteraadsverkiezingen tot succes. In de economisch sterkere gebieden van Turkije werd grote stemmenwinst geboekt, maar in conservatieve streken, waar de MHP traditioneel sterk was, ging zij nauwelijks vooruit; soms boette zij zelfs aan kracht in. De modernisering was ook een van de kwesties waardoor er binnen de partij een conflict ontstond tussen Türkiye-aanhangers en de islamitische fractie.

De BBP'ers denken dat de MHP door de modernisering zal degenereren. Om hierop te anticiperen werd onder andere door de BBP de Europese Federatie van de Wereldorde (Avrupa Nizâm-ı Alem Federasyonu; ANAF) opgericht. (16) Daarnaast hoopt de BBP dat na het overlijden van Türkiye een groot deel van het MHP-kader zal overstappen naar de BBP.

2.7. Verkiezingen december 1995

In Turkije zit op dit moment van de Turkse extreem-nationalistische partijen alleen de BBP in het parlement. De BBP heeft 7 parlamentsleden. De MHP was bij de laatste verkiezingen op 24 december 1995 net niet in staat om de 10% kiesdrempel te halen (17). Dat de MHP niet in het parlement zit, heeft zij eigenlijk aan zichzelf te danken. De MHP wees namelijk een lijstverbinding met de DYP, in ruil voor 40 parlamentszetels, af, omdat zij dit aantal zetels te weinig vond. De onverwachte tegenslag bij de verkiezingen kwam hard aan bij de MHP. Tijdens de verkiezingscampagne van de MHP waren de MHP'ers namelijk nog zeer overtuigd geweest van een goede afloop voor hun partij. Türkes: "Het is zeker dat de verkiezing op 24 december zal uitmonden in een grote overwinning voor onze partij." (18) Door het verkiezingsresultaat verloor de MHP echter haar 17 zetels in het parlement.

De politicoloog Tanıl Bora verwacht dat deze verkiezingsnederlaag zal leiden tot een interne strijd bij de partij, omdat de MHP'ers de nederlaag beschouwen als een groot onrecht. Anderen verklaren de nederlaag als een gevolg van het ontbreken van oppositievoeren door de MHP. (19) Mede doordat de MHP niet in het parlement kwam, is er nu sprake van een politiek zeer instabiele situatie. De MHP steunde gewoonlijk altijd de centrum-rechtse regeringen. De vorige ANAP-DYP (ANAYOL: middenweg)-regering moest deze steun echter al ontberen.

Bij de verkiezingen in december 1995 sloot de BBP een bondgenootschap met de ANAP. Toen de coalitieonderhandelingen tussen ANAP-voorzitter Mesut Yılmaz en Necmettin Erbakan van de Refah-partij waren mislukt, verlieten de BBP'ers de ANAP echter weer. (20)

De BBP zou zelfs in juni/juli 1996 eventueel toetreden tot de nieuwe regering in Turkije. Zij wees dit echter af. Yazıcıoğlu noemde de voorwaarden die aan de BBP werden gesteld in verband met de toetreding "in vorm en inhoud onvoldoende." (21). De BBP wilde in deze regering bijvoorbeeld minstens één vice-premierschap en één ministerpost krijgen in ruil voor haar steun aan deze regering. (22) Later stelde de BBP nog allerlei andere voorwaarden aan partijen die de nieuwe regering wilden vormen. Het ging hierbij vooral om verlenging van de noodtoestand in Turks-Koerdistan en de stopzetting van de operatie Provide Comfort. (23) Uiteindelijk stemde de BBP, hoewel met tegenzin, toch voor de coalitie van DYP en ANAP. Zij nam deze stap, omdat volgens de BBP de andere grote partijen niet met een goed alternatief waren gekomen. Zo had de BBP liever een ANAP-Refah-regering gezien. De stemmen van de BBP waren zeer belangrijk voor de nieuwe regering; ze gaven namelijk de doorslag die nodig was om het vertrouwen van het parlement te krijgen.

De stemming op 8 juli 1996 in het Turkse parlement om het vertrouwen in de nieuwe regering uit te spreken, liep nog aardig uit de hand. Aanhangers van de BBP sloegen een lid van de ANAP. Dit ANAP-lid trok daarop zijn wapen. Hij werd echter door partijgenoten belemmerd om daadwerkelijk het vuur te openen. Met betrekking tot deze stemming gingen allerlei geruchten de ronde over omkoping van de BBP. Zo was er een gerucht dat aan de BBP triljoenen Lira (ettelijke miljoenen guldens, red.) zijn betaald om voor de regering te stemmen. (24) Volgens het dagblad Hürriyet heeft de algemeen secretaris van de MHP

Koray Aydın beweerd dat de BBP 500 miljard Lira (circa 850.000 gulden, red.) per parlements­lid en 2 triljoen Lira (circa 3.400.000 gulden, red.) voor de partij had ontvangen. Deze kwestie zou verder worden onderzocht door de MHP. (ibidem) Ook Mesut Yılmaz (ANAP) beweerde dat de BBP haar stemmen zou hebben verkocht, omdat de RP had toegezegd 14 parlements­zetels te geven aan de BBP bij de volgende verkiezingen. Wat er precies is gebeurd, is nog steeds niet duidelijk.

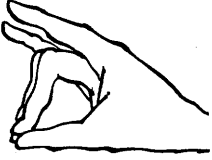

De indoctrinatie met de ideologie van de Grijs­e Wolven begint vroeg (foto: Manuel Çıtak)

2.8. Opkomend nationalisme

Sinds begin jaren negentig is er over de hele wereld een sterke opmars van het nationalisme geweest. Ook in Turkije zijn er diverse ontwikkelingen geweest die het nationalisme hebben gestimuleerd. (25) Het gaat hierbij om globaal drie zaken: de Koerdische kwestie, de slechte economische situatie in Turkije en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie.

De Koerdische kwestie is de afgelopen jaren een steeds dominantere factor geworden in de samenleving in Turkije. Zeker sinds het Turkse leger in 1992 de oorlog tegen de Arbeiderspartij van Koerdistan (Partiye Karkeran Kurdistan; PKK) heeft geïntensiveerd, is er sprake van een soort nationale oorlogshysterie. Daarbij komt dat het Turkse leger de PKK niet heeft kunnen verslaan. Ook andere politieke representanten van het Koerdische volk (bijvoorbeeld de HEP, DEP en HADEP) laten zich, ondanks zware vervolging, niet klein krijgen. Voor de 'oplossing' van het Koerdische vraagstuk hebben het leger en de politiek gekozen voor een militaire aanpak. Een politieke oplossing staat niet op het programma. Door de onverzoenlijke houding van de Turkse staat is binnen afzienbare tijd geen oplossing van het Koerdische vraagstuk te verwachten. De Koerdische kwestie als gevaar voor de

De groet van de Grijs
Wolven beeldt een wolven-
kop uit (illustratie: RAG)

eenheid van de Turkse staat wordt hiermee dus vergroot. Bij de bestrijding van Koerdisch en Turks links wordt overigens door de Turkse staat onder andere de contra-guerilla, een para-militaire organisatie, ingezet. In de contra-guerilla zitten vanaf haar ontstaan talloze Grijs Wolven. (26)

Loyaliteit tonen aan de Turkse staat is in dit geval dus voor Turkse nationalist van groot belang. Hierbij wordt als grove maatstaf gehanteerd dat iedereen die kritisch is ten opzichte van de Turkse staat (met name op het gebied van mensenrechten en het Koerdische vraagstuk) tegen de Turkse staat is. Om deze

reden is in principe iedere Koerd al een bedreiging; tenminste zo lang nog onduidelijkheid bestaat over diens loyaliteit aan de Turkse staat.

In de jaren tachtig werden door de nationalist de positieve kanten van de economische ontwikkeling van Turkije benadrukt. Economische verschillen en armoede werden ontkend. De nationalistische propagandisten stelden dat Turkije van Derde Wereld-land opgeklimmen was naar een Eerste Wereld-land; een prestatie waar de hele natie trots op moest zijn. De economische middelen zijn daarentegen niet gelijk verdeeld. Daarbij komt dat Turkije zich momenteel, door onder andere de geldverslindende oorlog in Zuidoost-Turkije (Turks-Koerdistan), ook nog in een economische crisis bevindt.

Door de ongelijke verdeling van kapitaal bleef voor de verarmde onderklasse als uitdrukking van nationale trots met name voetbal en muziek over. Hoe belangrijk voetbal in Turkije is geworden, blijkt uit de zelfmoord (6 mei 1996) van een voetbalsupporter omdat zijn club Trabzonspor had verloren. Ook andere incidenten (bijvoorbeeld vechtpartijen) geven hier blijk van. De trainer Şenol Güneş van Trabzonspor geeft voor het geweld de volgende verklaring: "Wij Turken hebben een vernietigingsdrang in ons. Dat geldt op elk gebied. Gezien de situatie in de politiek, is het logisch dat het voetbal volgt." (27) Extreem-nationalisten gebruiken voetbal vaak als podium om te provoceren en zich te profileren om zo aanhang te winnen onder de, veelal jeugdige, supporters.

Ook het uiteenvallen van de voormalige Sovjet-Unie zorgt voor een nationalistische opleving in Turkije. De Turkse staat c.q. het Turkse leger ziet zich graag als leider van de Turkse volkeren in de voormalige Sovjet-Republieken. Turkije probeert met het aanknopen van diplomatieke betrekkingen invloed te verkrijgen en een regionale grootmacht te worden. Het gaat met name om Tsjetsjenië, Azerbeidzjan en Turkmenistan. De Turkse staat probeert de Turken in deze staten zo veel mogelijk te ondersteunen om het einddoel - de vereniging van alle Turken ter wereld - dichterbij te brengen. Ook aan Turken in andere landen verleent zij die steun, bijvoorbeeld in Griekenland en Bulgarije.

Ook de MHP en andere politieke partijen probeerden in deze republieken invloed te verkrijgen: de dromen over een Pan-Turks rijk leken tastbaar te worden. Een voorbeeld van de contacten is het adviseurschap van de bekende MHP'er Enver Altaylı bij de president van Turkmenistan. Een ander voorbeeld van de contacten was het bezoek van Alparslan Türkeş aan de president van Azerbeidzjan, Ebulfez Elçibey, tijdens diens verkiezingscampagne in 1992. Türkeş zat in een Turkse delegatie. Tijdens een bijeenkomst in Baku riep Türkeş op

tot steun voor Elçibey. Elçibey gaf blijk van zijn bewondering voor Türkes en diens ideeën. Beiden begroetten de menigte met de bekende Grijsse Wolven-groet. Opvallend was dat veel aanhangers van Elçibey grote emblemen van de Grijsse Wolven droegen. (28)

MHP'ers mogen momenteel Azerbeidzjan niet meer binnen. De reden hiervoor is een mislukte coup poging in Azerbeidzjan tegen president Haydar Aliyev, waarbij ook de MHP was betrokken. Diverse MHP'ers zitten nu vanwege de betrokkenheid bij deze coup in Azerbeidzjan in de gevangenis. Elçibey is overigens sinds 1993 niet meer politiek actief, de MHP kan dus niet meer bij hem terecht. Momenteel is de invloed van de MHP in Azerbeidzjan niet meer zo groot. Aan de andere kant is het wel het enige land in de voormalige Sovjet-Unie waarmee de MHP en de Turkse staat nog een redelijk goed contact heeft. Voorlopig zal noch de MHP, noch enige andere Turkse politieke partij, in staat zijn om Azerbeidzjan onder een sterke Turkse invloedssfeer te brengen.

De toename van het nationalisme in Turkije beïnvloedt ook de Turkse gemeenschap in Europa. De tegenstellingen in de Turkse samenleving worden door de Turkse media (kranten en televisie, onder andere TRT-int), Turkse mantelorganisaties, Turkse religieuze organisaties en Turkse staatsambtenaren op tendentieuze wijze voorgesteld.

De opleving van het nationalisme in Turkije heeft dus zijn weerslag gehad op de MHP (onder andere deelname contra-guerilla, activiteiten Azerbeidzjan). Ten gevolge van deze opleving is tevens de invloed van de Islam binnen de MHP verminderd. De Islam is voor MHP'ers ondergeschikt aan de nationale identiteit. De Turkse natie staat is door deze ontwikkeling in feite voor hen op een voetstuk komen te staan; ze is als het ware 'vergoddelijkt'. Het centraal stellen van de Turkse natie hangt nauw samen met de Turkistische opvatting dat men alleen Turk kan zijn in een eigen 'Turkse' staat. Het aanhangen van deze opvatting door de MHP betekent dat zij een rigide, autoritair kemalisme voorstaat en daarmee zeer staatsgetrouw is. Deze staatsgetrouwheid en visie op de Islam brengt haar wederom in conflict met partijen als de Refah en BBP. (29)

Noten:

(1): *Laïcisme: 'lekenom', term die in Turkije gebruikt wordt voor de scheiding van kerk en staat. In Turkije wordt de kerk, die behoort tot de soennitische Islam, echter sterk gestuurd en gecontroleerd door de Turkse staat.*

(2): *Zie voor de ideologie van de MHP het artikel 'De ideologie van de MHP' in deel 2.*

(3): *Türkes, Alparslan, 'Temel Görüşler' ('Fundamentele Opvattingen'), 1975.*

(4): *Karaca, K., 'Milliyetçi Türkiye' ('Nationalistisch Turkije').*

(5): *Idealistenhaarden betekent zoets als "ontmoetingsplaatsen van idealisten". De betiteling 'idealisten' (Turks: ülkücü) wordt gehanteerd voor Grijsse Wolven; aanhangers van de Turkse fascistische beweging van Türkes. Het begrip idealisten verwijst weer naar één van de principes van de politieke theorie van de Grijsse Wolven, de 'Negen Lichten-doctrine'. Het principe idealisme (ülkücülük) staat voor "het streven de Turkse Natie langs de kortste weg, in de kortst mogelijke tijd te verheffen tot het hoogste niveau van beschaving en haar een onafhankelijk, vrij bestaan, met alle rechten te laten verwerven." (Dokuz Işık)*

(6): *In de stad Kahramanmaraş vond in december 1978 een pogrom plaats onder de linkse en alevitische bevolking. Ten gevolge van deze pogrom, waaraan circa 20.000 mensen deelnamen, werden volgens officiële gegevens 111 mensen vermoord, 176 mensen verwond en 280 gebouwen platgebrand. Aanleiding voor de pogrom was een provocatie uitgevoerd door een Grijsse Wolf, de huidige BBP-parlementariër Ökkeş Şendiller (echte naam: Ökkeş Kenger). Kenger liet een bommetje ontploffen in een bioscoop, waar een extreem-nationalistische film*

draaide. De schuld werd in de schoenen geschoven van de communisten en alevieten. Uit wraak werden in eerste instantie twee leraren vermoord. Op de dag van de begrafenis van de onderwijzers werden door fascistische gevechten geprovoceerd. De dag daarna vindt de feitelijke pogrom plaats. Uit de processen tegen de daders bleek dat de pogrom een georkestreerde aangelegenheid betrof. De instigatoren van het bloedbad werden juridisch niet vervolgd.

(7): 'Extreme right in Turkey, Islam fundamentalism, Grey Wolves' pan-turkism, turco-islamic synthesis', Doğan Özgüden, Info-Türk, 1988.

(8): Alparslan Türkeş werd in 1995 zelfs uiteindelijk vrijgesproken (bron: Buhbe, Matthes, 'Türkei, Politik und Zeitgeschichte, Studien zu Politik und Gesellschaft des Vorderen Orients', Leske & Budrich, 1996).

(9): 'Extreme right in Turkey, Islam fundamentalism, Grey Wolves' pan-turkism, turco-islamic synthesis', Doğan Özgüden, Info-Türk, 1988.

(10): Het ging om Tunca Toskay. Toskay is momenteel lid van het bestuur van de MHP.

(11): 'Extreme right in Turkey, Islam fundamentalism, Grey Wolves' pan-turkism, turco-islamic synthesis', Doğan Özgüden, Info-Türk, 1988.

(12): Yazıcıoğlu is een voormalig voorzitter van de Ülkücü Gençlik Dernekleri (ÜGD; Vereniging van de Idealistische Jeugd). De ÜGD was eind jaren zeventig verantwoordelijk voor een groot deel van het geweld tegen Turken links.

(13): 'Extreme right in Turkey, Islam fundamentalism, Grey Wolves' pan-turkism, turco-islamic synthesis', Doğan Özgüden, Info-Türk, 1988.

(14): 'Turkse ondemocratische organisaties en bewegingen in Nederland', concept-notitie, Netwerk Centra Buitenlanders (NCB), juni 1993.

(15): 'Türkischer Nationalismus & "Graue Wölfe"', Entwicklung des türkischen Nationalismus, Die faschistische Bewegung MHP, Aktivitäten türkischer Faschisten in der BRD', AStA TU Berlin, Antifa-Referat, 1996.

(16): De voorzitter en oprichter van deze Europese federatie is Zülfi Canpolat. De Nederlandse federatie heet Nizâm-ı Alem Federasyonu (NAF). Het contactnummer van deze federatie was tot 4 december 1996 in ieder geval 020-6199589.

(17): De MHP kreeg 8,2% van de stemmen, hetgeen overeenkomt met meer dan 2 miljoen stemmen van kiezers.

(18): 'Audience: 'Türkeş -- prime minister!''', Çağlar Ünal, Turkish Daily News, 1 december 1995.

(19): 'Hadeş and MHP face radicalization following election losses', Sinan Gökçen, Turkish Daily News, 26 december 1996.

(20): 'Islamisten, laïzisten und Ankaras Europäische Perspektiven, Hoffnungen und Hirngespinnste', Michel Verrier, Le Monde Diplomatique, nummer 4948, 16 juni 1996.

(21): 'Meerderheid voor Erbakan nog onzeker', Reuter, Trouw, 6 juli 1996.

(22): 'Future of Erbakan-Çiller partnership still in limbo', Ayla Ganioglu, Turkish Daily News, 6 juli 1996.

(23): Operatie Provide Comfort is een door de geallieerden, na de beëindiging van de tweede Golfoorlog, vanaf april 1991, uitgevoerde beschermingsoperatie voor de Koerden in Noord-Irak. Het is verboden voor het Iraakse leger om zich in het luchtruim boven de Koerdische autonome zone te bevinden. Op de Turkse luchtmachtbasis Incirlik gestationeerde gevechtsvliegtuigen van de NATO moeten zorgdragen voor de handhaving van dit vliegverbod.

(24): 'Şok iddia: BBP'ye trilyonlar önerildi', Hürriyet, 9 juli 1996.

(25): Zie voor meer informatie over het Turkse nationalisme het artikel 'Tussen Islam en liberalisme, de ontwikkeling van het nationalisme in Turkije' in deel 2.

(26): Het artikel 'Het moordapparaat van de Turkse contra-guerilla' in deel 2 van dit boek geeft meer inzicht in het functioneren van contra-guerilla en de betrokkenheid van de MHP bij deze organisatie.

(27): 'Turkse topvoetballers komen in actie tegen geweld rond het veld', De Volkskrant, 14 mei 1996.

(28): 'Azerbaijan, Backing from the Grey Wolves', Intelligence Newsletter, 27 augustus 1992.

(29): 'Türkischer Nationalismus & "Graue Wölfe"', Entwicklung des türkischen Nationalismus, Die faschistische Bewegung MHP, Aktivitäten türkischer Faschisten in der BRD', AStA TU Berlin, Antifa-Referat, 1996.

3. De Turkse extreem-nationalistische beweging in west-Europa en Nederland

3.1. Inleiding

Halverwege de jaren zeventig begint de MHP zich in Europa te organiseren. Grofweg zijn daar twee redenen voor: de invloed van progressieve Europese stromingen op de Turkse migranten in Europa en de drang van de Turkse extreem-nationalistische organisaties om controle over deze gemeenschap uit te oefenen.

Door de sterke technologische vooruitgang in Europa in de jaren zestig, en de explosieve economische ontwikkeling waarmee dat gepaard ging, waren er extra goedkope arbeidskrachten nodig voor het zware en slecht betaalde werk. Daarom begonnen Europese landen buitenlandse arbeiders te 'werven'. Zo werd op 13 augustus 1964 een wervingscontract tussen Turkije en Nederland afgesloten, waarin afspraken over de voorwaarden van werving werden vastgelegd.

De 'gastarbeiders' leefden aanvankelijk in de veronderstelling dat hun aanwezigheid van tijdelijke aard zou zijn. De economische band met de Westeuropese landen en de slechte economische situatie in Turkije zorgden er echter voor dat de Turkse gastarbeiders hun terugkeer naar Turkije steeds langer begonnen uit te stellen. Eind jaren zeventig besloten veel Turkse gastarbeiders om definitief in Europa te blijven: ze waren migranten geworden. Parallel aan deze ontwikkeling kwam de gezinshereniging op gang.

Ten gevolge van de economische crisis in 1973 kwam er een einde aan de behoefte aan 'gastarbeiders' in Nederland en de rest van Europa. De Nederlandse overheid bracht in 1976 de 'vreemdelingenwet' ten uitvoer. In deze wet waren talloze discriminerende en beperkende regels opgenomen ten aanzien van migranten. Met deze wet werd de slechte sociale positie van migranten wettelijk vastgelegd. Ook in de jaren tachtig nam de Nederlandse overheid nog enkele maatregelen die nadelig waren voor buitenlanders en migranten. De werving werd stopgezet en de overheid ging over tot het werken met de zogenaamde 'oprot-premie'. De Nederlandse overheid wilde af van de niet-productieve buitenlandse werknemers. De aanwezigheid van migranten werd door enkele extreem-rechtse politieke partijen, waaronder de Centrum Partij, aangegrepen om hen de schuld te geven van de economische crisis. Deze ontwikkeling wakkerde het racisme binnen de Nederlandse samenleving en het isolement van de Turkse gemeenschap aan.

Naast de slechte wettelijke positie van (Turkse) migranten en de matige arbeidsomstandigheden, waren de (Turkse) migranten blootgesteld aan een dwang tot assimilatie. De 'aanpassingsmaatregelen' van de Nederlandse overheid impliceerden de overname van Nederlandse normen en waarden. Hoewel de Nederlandse overheid poogde de positie van migranten door het nemen van maatregelen te verbeteren (verkrijgen kiesrecht op

gemeentenivo, werving migranten voor politieke partijen, oprichting inspraakorganen, etc.) heeft dit niet geresulteerd in een sterke verbetering van hun maatschappelijke positie. De economische uitbuiting (zwaar en slecht betaald werk), de discriminatie en het racisme, de 'aanpassingsmaatregelen' van de overheid en de maatschappelijke achterstandspositie (met name op onderwijsgebied) maakten de Turkse migranten in Europa extra ontvankelijk voor het Turkse nationalisme. Daarnaast waren er door de militaire coup van 1971 linkse Turken naar Europa gevlucht. Zij begonnen zich in Europa te organiseren. Turks extreem-rechts zag deze linkse groeperingen als 'communistisch', die daarom dienden te worden bestreden.

3.2. Oprichting extreem-nationalistische federaties

Om het 'communisme' doelmatig te kunnen bestrijden en de Turkse migranten voor de Turks-nationalistische zaak te winnen, zette de MHP in Europa federaties op. Tijdens een groot congres in 1975 in Ludwigshaven (BRD), waarbij MHP-voorzitter Alparslan Türkeş aanwezig was, besloten de 2000 deelnemers tot het opzetten van een structuur van MHP-federaties in Europa. In zes landen zouden dergelijke mantelorganisaties van de MHP worden opgericht. (1) Eind 1975 kreeg Orhan Yılmaz bij een bijeenkomst van Europese MHP-kopstukken de taak toegewezen om in Nederland een federatie op poten te zetten.

De MHP werkt met mantelorganisaties in Europa, omdat de Turkse Wet op de Politieke Partijen het verbiedt dat Turkse politieke partijen in het buitenland organisaties oprichten. Openlijk toegeven dat een organisatie van een Turkse politieke partij is, kan dus in principe leiden tot ontbinding van de betreffende organisatie. In Duitsland werd ten gevolge van deze wetgeving de eerste Europese federatie van op de MHP georiënteerde federaties in juli 1976 ontbonden. (2)

3.2.1. De HÜTİD

In Nederland zijn de Griuze Wolven in ieder geval sinds 1975 actief. Zij richtten toen in Amsterdam de Nationalistische Turkse Arbeidersvereniging op (NTAV). Deze groep keerde zich ook, zoals te verwachten viel, tegen het 'communistische' gevaar. De voorzitter van het voorlopig bestuur, Alpagot, schreef over dit gevaar bijvoorbeeld het volgende: "De vrienden die met ons mee willen werken, moeten het turkisme, nationalisme en de religie respecteren; voor deze ideologie hun geestelijke en materiële bijstand naar draagkracht kunnen verlenen...Zoals u weet, hebben Armeniërs, Grieken en andere buitenlanders van wie de voorvaders in Anatolië geleefd hebben, een vereniging van uit Turkije afkomstige arbeiders opgericht. Deze vereniging heeft de taak toegewezen om in Nederland een federatie op poten te zetten."

ders gesticht. Deze mensen, die door buitenlandse groepen gesteund worden, zijn de laatste tijd erg actief in Europa. Hun doel: vernedering en vernietiging van de Turkse republiek en het Turkse volk." (3)

In 1976 vergaderen MHP-aanhangers voor het eerst massaal in Nederland. Zij doen dit op 15 februari in Rotterdam. Het betreft het eerste congres van de Vereniging van Idealistische Turkse Arbeiders in Nederland (Hollanda Ülkücü Türk İşçiler Derneği; HÜTİD). Deze federatie zou tussen 1976 en 1982 acht congressen in Nederland organiseren. Het tweede congres van de HÜTİD, dat in november 1976 in Rotterdam had moeten plaatsvinden, kon niet doorgaan omdat actiegroepen dit wisten te voorkomen. Onder druk van deze actiegroepen had onder andere het Rotterdamse gemeentebestuur pressie uitgeoefend op de zaalverhuurder om de zaal niet ter beschikking te stellen. Ook andere bijeenkomsten en activiteiten van Grijze Wolven werden door actiegroepen verhinderd door middel van protestacties.

De HÜTİD had in 1979 enige tientallen afdelingen. De voorzitter van deze federatie was de al genoemde Orhan Yılman. (4) De HÜTİD organiseerde in Amersfoort op 13 mei 1979 een groot congres, het vijfde van de federatie. Er waren circa 600 deelnemers. Tijdens dit congres viel Yılman de Stichting Buitenlandse Werknemers aan, omdat deze stichting bij vacatures rekening hield met de politieke achtergrond van de sollicitanten. (ibidem) Op 3 mei 1980 werd in Nuland het zesde congres van de federatie gehouden. Er waren bijna 1500 deelnemers. Tijdens dit congres werd met name afgegeven op de aanvallen van Turkse migranten op hun organisatie en de kritiek vanuit de media. (5)

De andere bijeenkomsten van op de MHP georiënteerde organisaties werden vaak onder een valse naam aangemeld en ook zaalverhuurders werden vaak misleid, opdat activisten niet zouden weten dat er door de MHP-verenigingen iets werd georganiseerd. Deze voorzorg van de Turkse extreem-nationalisten was niet misplaatst, want door protesten van anti-fascisten werden activiteiten van Grijze Wolven eind jaren zeventig/begin jaren tachtig vaak gedwarsboemd. Zo werd in 1979 in Amsterdam na protest een gebouw van een MHP-vereniging in de Kanaalstraat gesloten. Het ging hierbij om de NTAV. (6) Het lukte deze vereniging het jaar daarop om opnieuw een verenigingsgebouw te openen en te behouden. Druk op de gemeente leverde nog wel op dat ze brieven schreef naar zaalverhuurders met de vraag alert te zijn voor verhuur aan mogelijk fascistische organisaties.

3.2.2. De HTDF

Op 22 september 1982 werd in Rotterdam een nieuwe federatie opgericht, de Federatie van Turkse Verenigingen in Nederland (Hollanda Türk Dernekleri Federasyonu; HTDF). De federatie was gevestigd in Rotterdam. (7) Dat deze 'nieuwe' federatie in feite niets nieuws onder de zon was, bleek onder andere uit de overlappings in de bestuurposten bij de HÜTİD en de HTDF. (8)

OVERLAPPINGEN BESTUURSFUNCTIES

NAAM	HÜTID	HTDF	HTIF/HTIKB	HTF	TIHS/NAF
Selahaddin Açıkgoz	X	X	X		
Şaban Akbulut		X	X		
Hüseyin Dede Akşar	X	X			
Hüseyin Başoğlu		X	X		
Ali Cerit		X		X	
Ahmet Ceyhan		X		X	
Ahmet Evsen	X	X	X		
Musa Eker	X	X			
Hasan Gümüş	X	X	X		
Mustafa Kalın	X		X		
Ömer Osman Kalın	X	X	X		
Ali Rıza Karacaer	X	X	X		X
Hamit Kadakal	X	X			
Emin Koçak		X		X	
Necati Koçak	X	X			
Mustafa Kemal Kuloğlu	X	X			
Cengiz Özdemir	X	X	X		
Hüseyin Tekin	X	X			
Süleyman Yalvaç	X			X	
Abdurrahman Yazoğlu		X	X		
Selahattin Yücel	X	X			

Na het oprichtingscongres gaf de HTDF een persconferentie. De perswoordvoerder van de federatie, Cengiz Özdemir, ging met name in op de problemen van de Turkse migranten, zoals racisme en werkeloosheid. Bij de HTDF sloten zich naar verloop van tijd meer organisaties aan. De HTDF hield regelmatig congressen: alleen in de periode '82-'86 waren het er al zes. Bij het tweede congres van de HTDF op 29 september 1984 in Den Haag waren 35 organisaties aanwezig, 22 meer dan bij de oprichting. (9) Op het congres hield de nieuwe voorzitter Ahmet Evsen een toespraak. Evsen's toespraak ging over de onverschilligheid van de Nederlandse politiek voor de problemen van Turkse migranten en het belang van goed godsdienstonderwijs voor Turkse kinderen. Evsen: "We willen dat onze kinderen op school godsdienstles krijgen van ervaren mensen. We zullen hiervoor vechten. We vinden religieuze opvoeding heel belangrijk. Het is belachelijk dat de godsdienstles binnen het Hollandse schoolsysteem plaatsvindt." (10) Na Evsen hield de vice-voorzitter van de federatie van op de MHP georiënteerde verenigingen, de Federatie van Turks-Democratische Idealistenverenigingen in Europa (ADÜTDF), Ihsan Öner, een toespraak. Deze toespraak stond bol van de MHP-propaganda. Öner: "We zijn geen koude-druktemakers. De Duitse rechtbanken hebben het bewijs dat onze federatie 50.000 leden heeft. We zijn de grootste Turkse organisatie in Europa. We zijn bewust en gelovig. We staan achter onze nationale

BAŞSAĞLIĞI

Ülkü Ocakları,
eski Genel Başkanı, M.H.P. Gümüşhane
Milletvekili adayı yiğit ülküdaşımız,
mümtaz insan,

A.METİN TOKDEMİR'i

kaybetmenin üzüntüsü içerisindeyiz.
Merhuma yüce Allah'tan
rahmet ve mağfiret niyaz ederiz.
Ailesine ve Ülkücü Harekete baş sağlığı
diler, cenab-ı Allah'tan
sabr-ı cemil niyaz ederiz.

Hollanda
Ülkücü Türk Dernekleri
Federasyonu

In een rouwadvertentie betuigt de HÜTDF haar deelneming met de dood van haar 'dappere kameraad' A. Metin Tokdemir. Tokdemir was ex-voorzitter van de jeugdafdeling van de MHP en MHP-kandidaat voor de parlementsverkiezingen van december 1995
(illustratie: Türkiye, 16 december 1995)

identiteit. Voor de hele wereld en de gehele mensheid zullen we rust brengen, omdat we onze leider volgen." (ibidem)

In december 1985 werd het derde congres van de HTDF gehouden. (11) Cengiz Özdemir werd de nieuwe voorzitter. Hij hield een toespraak waarin hij inging op het belang van de komende gemeenteraadsverkiezingen voor de Turkse migranten.

Het vierde congres van de HTDF vond op 16 november 1986 plaats in Rotterdam. (12) Onder de gasten waren een aantal vooraanstaande leden van de Turkse ANAP. (13) Tijdens dit congres kwam het tot diverse incidenten. Tijdens de openingstoespraak van Cengiz Özdemir werden pro-Türkeş leuzen geroepen: "Başbug (= Leider, red.) Türkeş" en "Als Türkeş komt, dan zijn we blij." Özdemir's praatje ging overigens over de slechte positie van Turkse migranten in Nederland. Hoewel congres-voorzitter Evsen nog probeerde om de leuzenroepers tot de orde te roepen, bleef het onrustig. De volgende spreker Mustafa Baş werd ook vaak onderbroken door leuzen. De spanning nam nog toe door de komst van een Duitse delegatie onder leiding van Feridun Tuncay. Tuncay was de voorzitter van de ADÜTDF. Zijn komst leidde tot nog meer geroep van leuzen. Een deel van de aanwezigen probeerde nogmaals de roepers tot stilte te manen. De poging om de gemoederen te kalmeren mislukte; er ontstond een vechtpartij. De Nederlandse politie moest er aan te pas komen om de gemoederen te kalmeren. Tuncay wilde vervolgens op het podium het woord gaan voeren. Zijn voornemen leidde ook tot protest: de aanwezige ANAP'ers verlieten daarop het congres. Vervolgens werd het congres beëindigd. (14) Na dit congres deelde Cengiz Özdemir mee dat hij zijn bestuursfunctie bij de HTDF vanwege privé-omstandigheden had opgezegd. Hij had nog aan dit vierde congres deelgenomen, omdat "de bestuursverkiezingen nog niet helemaal waren afgerond." (15) De HTDF deelde later mee dat er een tijdelijk comité in het leven was geroepen om leiding te geven aan de HTDF. Dit comité zou er voor zorgdragen dat het vierde congres alsnog volledig doorgang kon vinden. (16)

Het (tweede) vierde congres vond uiteindelijk in het geheim plaats op 15 januari 1987 in Haarlem. Tijdens dit congres werd een nieuw bestuur gekozen. In het bestuur werd Hüseyin Dede Akşar tot vice-voorzitter gekozen. (17) Daarmee kwam de oude Grijsse Wolf Akşar weer op zijn oude stek terecht. (18)

Met deze bestuursverandering, in feite een coup, kwam de HTDF weer onder volledige controle van pro-Türkeş gezinde Turkse nationalistten. De Nederlandse Federatie HTDF stond namelijk onder controle van aanhangers van Musa Serdar Çelebi, de voormalige voorzitter van de Europese Federatie. De Nederlandse Çelebi-aanhangers, onder leiding van Cengiz Özdemir, werden dus uit de HTDF gezet. De incidenten op het (eerste) vierde congres dienden om dit congres te laten mislukken, zodat de Çelebi-tak binnen de HTDF buiten spel kon worden gezet.

Deze coup binnen de HTDF hing nauw samen met ontwikkelingen in Turkije na de militaire coup van 12 september 1980. Doordat Türkeş en veel andere topfiguren van de MHP in de gevangenis zaten, was er een grotere speelruimte voor MHP-aanhangers buiten Turkije ontstaan. Deze speelruimte ontstond doordat een directe leiding vanuit Turkije onmogelijk was geworden. Met name in Europa voerden daarom sommige Grijsse Wolven een eigen koers. Ook een groep rond de voorzitter van de Europese federatie, Musa Serdar Çelebi,

ging zijn eigen gang. In Nederland betrof het een club rondom Cengiz Özdemir, met dezelfde opvattingen als Musa Serdar Çelebi. Meer over deze scheuringsperikelen staat in paragrafen 2.4. (De oprichting van de MP en de MÇP) en 3.4. (Invloed ontwikkelingen in Turkije op Grijze Wolven in Europa).

Het Turks Cultureel Centrum in Amsterdam

Amsterdam is naast Rotterdam en Den Haag een van de grootste bolwerken van Grijze Wolven. Dat de Grijze Wolven vooral in de grote steden zitten, is natuurlijk verre van verrassend. In deze steden zitten nu eenmaal de meeste Turkse migranten. In Amsterdam hebben de Grijze Wolven drie centrale punten: de 'Zeeburgerdijk', het Turks Cultureel Centrum (TKC) en de Mescid-i Aksa moskee in de Johannes Poststraat. Dat deze panden op de Zeeburgerdijk een centraal punt zijn, valt ook af te leiden uit enkele andere clubs die er activiteiten hebben ontplooid: Turkse Federatie Nederland, Ulu Camii, Stichting Turkse Humanitaire Hulp Nederland, Stichting Kübra Turks Cultureel Vrouwen Centrum en de Nationale Turkse Arbeidersvereniging (opgeheven eind 1990).

Het TKC was een van de eerste ontmoetingsplaatsen van Turkse arbeiders in Nederland. Het ontstond in 1969. Het was in het begin een open ontmoetingsplaats. In deze periode was het TKC tamelijk neutraal. Iedereen met een Turks paspoort mocht meestemmen om het bestuur van het TKC te kiezen. Er was toen echt sprake van 'verkiezingen' binnen het TKC; er werden kieslijsten gemaakt door de verschillende stromingen.

Rond 1980 slaagden de Grijze Wolven er in om het TKC voor een groot deel onder hun controle te krijgen. Zo werd bijvoorbeeld het openingsfeest van een andere Grijze Wolven vereniging, de Idealistische Turkse Haarden, gehouden in het TKC. En een andere indicatie is dat er een vertegenwoordiger van het TKC zat in een Nederlandse delegatie die een bezoek bracht aan Türkiye.

In 1983 won de lijst van de Turks Nederlandse Vriendschapsvereniging de verkiezingen van het TKC. Op deze lijst stonden talloze bekende leden van de HTDF, bijvoorbeeld het HTDF-bestuurslid Ahmet Ceyhan. Door de winst van deze lijst verkregen de Grijze Wolven de definitieve controle over het TKC. Zij gingen het TKC als hoofdkwartier gebruiken voor hun activiteiten. (19)

In 1984 werd deze verenigingsstructuur afgeschaft. Het TKC werd toen een stichting; het bestuur van de stichting heeft nu de volledige macht over het TKC. Financieel gezien is het TKC altijd afhankelijk geweest van subsidies van de Gemeente Amsterdam. Momenteel krijgt zij 89.000 gulden aan subsidie van de Gemeente Amsterdam. (20)

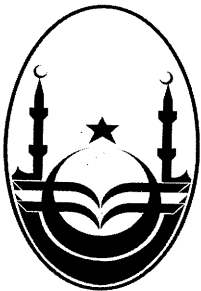
Oproep van de HÜTDF om deel te nemen aan het door de MHP in Turkije bij Kayseri georganiseerde overwinningfeest. Dit feest vindt jaarlijks plaats op de hoogvlakte van Erciyes (illustratie: Turkije, 14 juli 1995)

3.2.3. De Turkse Federatie Nederland

In 1995 werden er in heel Europa door MHP-aanhangers nieuwe federaties opgericht. (21) Deze federaties waren toen aangesloten bij de Europese federatie ADÜTDF in Frankfurt am Main (BRD). De bedoeling van deze naamsverandering was dat alle federaties door hun naam zouden aangeven te behoren bij de ADÜTDF; dus Turkse Federatie Nederland, Turkse Federatie Zwitserland, Turkse Federatie Oostenrijk, etc.

De Turkse Federatie Nederland (Hollanda Türk Federasyon; HTF) geeft bij monde van haar voorzitter, Hikmet Yıldızeli nog een andere beweegreden voor de oprichting aan. In het voorwoord van het 'Beleidsplan' van de HTF, dat zij in oktober 1996 publiceerde, gaat Yıldızeli uitvoerig in op de aanleiding voor de oprichting van de federatie. "De aanleiding tot het opzetten van de Turkse Federatie is de behoefte geweest voor een breed draagkrachtige landelijke organisatie die aan de ene kant de problemen aanpakt en samenwerkt met alle betrokken instanties en aan de andere kant als representatieve vertegenwoordiger van

de Turkse gemeenschap de problemen vertolkt naar de regering en de overheidsorganen in Nederland en Turkije", aldus Yıldızeli. Uit de door Hikmet Yıldızeli geformuleerde behoefte blijkt dat de HTF van opvatting is dat de al bestaande Turkse migrantenorganisaties deels gefaald hebben in het onder de aandacht brengen en het mee helpen oplossen van de maatschappelijke problemen van Turkse migranten. De HTF ziet zichzelf bij deze problemen als adviserend intermediair tussen de Turkse en Nederlandse regeringen. Deze bemiddeling acht zij van het grootste belang om de contacten tussen de Turkse en Nederlandse regering te verbeteren. De verbetering van deze contacten zou moeten leiden tot de oplossing van de maatschappelijke problemen van Turkse migranten.

Beeldmerk HTF

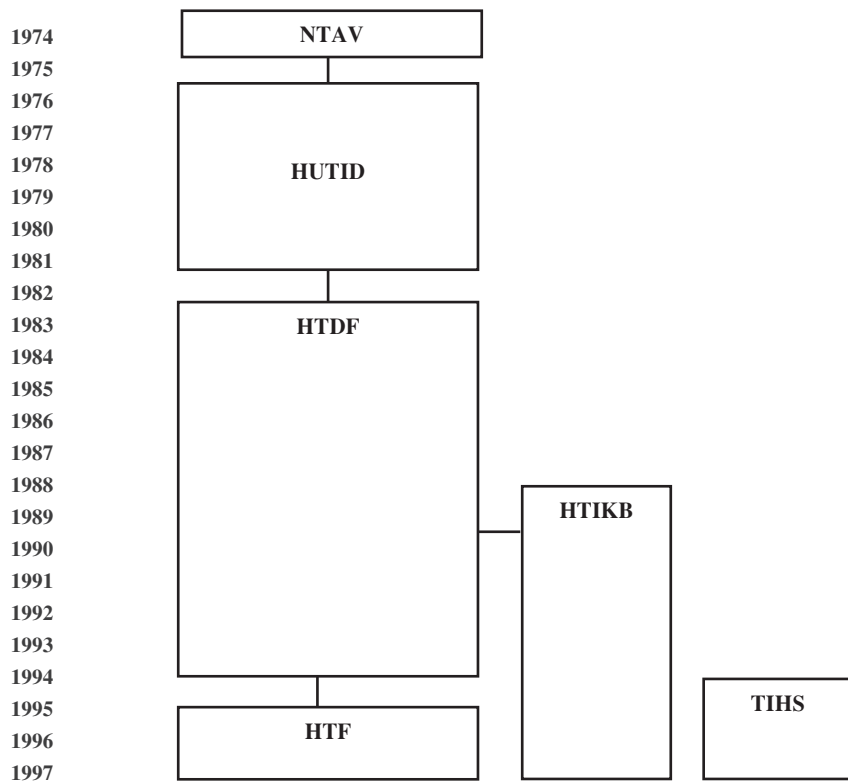
Statutair werd de HTF opgericht op 16 oktober 1995. (22) Overigens maakt de HTF ook gebruik van de naam Hollanda Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu (HDÜTDF). Deze naam gebruikt de federatie als zij zich wat 'directer' wil uitspreken over haar identiteit. De toevoeging van het woord Ülkücü (idealistische) aan de naam laat minder aan de verbeelding over dan alleen Hollanda Türk Federasyon.

Het doel van de federatie is volgens de statuten: "Het behartigen van de belangen van haar leden, te weten verenigingen en stichtingen, die zich sterk maken voor de Turkse Gemeenschap in Nederland daaronder begrepen het versterken van de sociaal-economische positie van Turken in Nederland, het leveren van een bijdrage aan de emancipatie en integratie van Turken in Nederland en het beleven van de Turkse cultuur, in de ruimste betekenis, waarbij geen onderscheid gemaakt mag worden huidskleur, religie en ras." (inclusief schrijffout, red.). (23) Een nogal bekende doelstelling, alle andere federaties hadden gelijksoortige doelstellingen met mooie woorden over integratie.

Het oprichtingscongres van de HTF vond plaats op 7 oktober 1995 in de Houtrust Hallen in Den Haag. In dit gebouw kwamen enkele duizenden Turkse nationalisten bijeen. (24) Het gerucht ging dat zelfs Türkeş zou komen, maar het bleef bij Türkmen Onur, de voorzitter van de ADÜTDF en de MHP-parlementsleden Mustafa Dağlı en Osman Sevimli. (25) Dağlı, Yıldızeli, Onur en Sevimli, Ahmet Ceyhan en vicevoorzitter Celal Arslan hielden toespraken. De toespraak van Dağlı stond in het teken van de komende verkiezingen in Turkije (december 1995). Hij bekritiseerde de RP en de ANAP. Dağlı: "Refah spreekt veel over rechtvaardigheid. Maar Refah is eigenlijk een soort islamitische communist die mee oploopt met de Islam. Refah wil dat in Oost-Turkije de Koerden de Koerdische taal mogen spreken, dat zij op school Koerdisch mogen onderwijzen, dat zij eigen televisie en radio krijgen. Dat is puur separatisme!" (ibidem) Türkmen Onur wees in zijn toespraak op de mogelijkheden die een dubbele nationaliteit biedt aan Turkse migranten in Nederland: "Niet alleen in Europa, maar over de hele wereld gaan we ons organiseren. We zullen een nationale wereldfederatie oprichten en een wereldwijd congres organiseren...In Nederland mogen mensen een dubbele nationaliteit hebben. De Turkse gemeenschap moet daarom minstens twee mensen in het Europees Parlement kunnen krijgen. (26)" (ibidem) En Ahmet Ceyhan, de voormalige voorzitter van het Turks Cultureel Centrum in Amsterdam, verantwoordelijk binnen de HTF voor de jeugd, ging in op zijn plannen: "We zullen een congres voor jongeren houden, de resultaten van zulke congressen zullen we openbaar maken in de media." (ibidem)

Op het congres werd het bestuur van de HTF gekozen. In dit bestuur zit een deel van de Grijze Wolven-groep die sinds eind jaren zeventig in Nederland actief is. (27) Opvallend is dat het overgrote deel van de bestuursleden van de HTF afkomstig is uit Amsterdam. Dit is een bevestiging van het feit dat Amsterdam een belangrijk MHP-bolwerk is. Ook werden de komende activiteiten van de HTF op dit congres aangekondigd: onder andere culturele avonden, discussiebijeenkomsten (ideologisch van aard, red.), seminars, conferenties en symposia, sportieve activiteiten, voorlichtingsbijeenkomsten, onderzoek en Turkse dagen. (28)

De ontwikkeling van Turkse racistisch-fascistische organisaties in Nederland

Als protest tegen dit congres werd een picketline georganiseerd. De deelnemers waren afkomstig uit Turks links, anti-fascistische organisaties en solidariteitsgroepen. De reactie van de congresorganisatie was tamelijk diplomatiek. Het bleef bij het tonen van een spandoek met de hypocriete leus 'Geen haat maar vrede'. (29)

De organisaties die lid zijn van de HTF zijn zeer divers. Zo zijn er jongerenverenigingen, vrouwenverenigingen, moskeeverenigingen, sportverenigingen en zogenaamde culturele verenigingen aangesloten bij de HTF. Om aan de behoeften van deze verenigingen tegemoet te komen, heeft de HTF tal van organisaties ter beschikking: een landelijke jongerenraad, een landelijke vrouwenraad, een studenten- en ondernemersverbond, drie fondsorganisaties en tal van commissies en werkgroepen. (30) Het voert te ver om de taken van deze organisaties hier te bespreken. Een deel van deze organisaties komen nog aan bod in hoofdstuk 4. (Activiteiten van de Grijsse Wolven in Nederland).

3.3. De invloed van anti-fascistisch protest

Eind jaren zeventig werden er diverse acties tegen Turkse extreem-nationalistische organisaties in Nederland gevoerd. Anti-fascistische groepen verhinderden congressen en andere bijeenkomsten, lieten gebouwen van Grijsse Wolven sluiten en organiseerden allerlei activiteiten om ruchtbaarheid te geven aan de kwalijke praktijken van Turkse extreem-nationalistische groeperingen. Een voorbeeld van een actie tegen een extreem-rechtse Turkse vereniging was de verhinderd van een bijeenkomst in Amsterdam van de Turkse Democratische Jongeren Vereniging (TDJV) op 13 oktober 1984 door anti-fascisten. Een andere vermeldenswaardige gebeurtenis was het symposium over Grijsse Wolven op 22 september 1979 in Nijmegen.

In 1979 ontstond ook een discussie over een verbod van de Grijsse Wolven in Nederland, naar aanleiding van intimidatie en geweld van Grijsse Wolven tegen met name ongeorganiseerde linkse Turken. Al deze protesten hebben niet geleid tot een verbod van Grijsse Wolven of mantelorganisaties van de MHP. Aanhangers van de MHP anticipeerden wel op deze kwestie door zich aangepaster aan de Nederlandse democratische traditie, te gaan presenteren. De verbodsdiscussie zal verder worden behandeld in hoofdstuk 5.1. (Verbodsdiscussie). De Grijsse Wolven leerden uit de protesten dat zij zich diplomatieker moesten gaan presenteren. Ze begrepen dat het niet wenselijk was voor het ontplooiën van hun activiteiten als te duidelijk werd waar zij ideologisch stonden. De Grijsse Wolven hadden dus een net imago nodig om hun eigen gang te kunnen gaan; meedraaien in het maatschappelijke leven. In dit geval wil maatschappelijk actief zijn zeggen: kunnen functioneren met de ambtenarij, de politiek, overlegstructuren, etc. Daarom werd onder andere een nieuwe federatie opgericht met een neutralere naam. Het gebruik van met name de woorden nationalistisch of idealistisch werd in namen van organisaties verminderd, omdat deze woorden 'besmet' waren geraakt; groepen met deze woorden in hun naam waren in het verleden vaak als Grijsse Wolven geïdentificeerd. In plaats daarvan noemden zij zich nu vaak 'democratisch'.

Deze tactiek van Turks extreem-rechts om steeds van naam te veranderen, is inmiddels al lang doorgeprikt. De oud-rijksambtenaar M. Kusters van het Directoraat Minderhedenbeleid van het ministerie van Binnenlandse Zaken zegt er het volgende over: "Wanneer de naam van een Turkse vereniging in een slecht daglicht komt te staan, verandert men simpelweg de naam. De mensen die toen tot de Grijsze Wolven behoorden en later zich bij de HTDF aansloten, zijn niet van gedachten veranderd. Zij wachten op een gelegenheid en tonen dan hun ware gezicht." (31)

PAUS

Begin jaren tachtig ging er in Europa met de Turkse idealistische beweging nog wel eens het een en ander mis op het gebied van de 'public relations'. De aanslag op de paus in 1981 door de Grijsze Wolf Mehmet Ali Ağca, en de vermeende betrokkenheid bij deze aanslag van diverse kopstukken uit de MHP en de Europese ADÜTDF, zorgde voor een smet op het blazoen van de idealistische beweging in Europa. Onder andere de bestuursleden van de ADÜTDF Ali Batman, Enver Altaylı en Musa Serdar Çelebi werden verdacht van betrokkenheid bij de aanslag op de paus. Çelebi werd gearresteerd en voor de rechtbank gebracht. Hij werd uiteindelijk vrijgesproken.

Protesten in Nederland begin jaren tachtig tegen het optreden van Grijsze Wolven in Nederland
(foto: Robert de Hartogh)

3.4. Invloed van ontwikkelingen in Turkije op Grijze Wolven in Europa

Na de coup door de militaire top in 12 september 1980 werd ook de MHP verboden. In 1983 werd de ANAP opgericht waarbij veel MHP'ers zich aansloten. (32) De controle van Türkeş en andere topfiguren van de MHP over hun achterban was verminderd doordat zij in de gevangenis zaten. De politieke speelruimte die dit met zich meebracht, werd ook door een deel van de voormalige MHP'ers buiten Turkije gebruikt om een islamitische richting in te slaan (bijvoorbeeld Musa Serdar Çelebi, de voormalige voorzitter van de ADÜTDF).

Nadat de nieuwe Wet op de Politieke Partijen in Turkije in 1983 werd aangenomen, werd in dat zelfde jaar door Turkse extreem-nationalisten de MP opgericht. Vervolgens riep Türkeş alle Turkse extreem-nationalisten op om zich bij deze partij aan te sluiten. Een deel van de mensen die samenwerkten met de ANAP - èn een club mensen rondom Çelebi - wezen dit af. De MP wilde niet tegemoet komen aan Çelebi's wens tot islamisering. Daarnaast wezen degenen die in de ANAP zaten de oproep van Türkeş' af omdat zij er de voorkeur aan gaven actief te zijn in een partij die regeert. Zij wilden hun energie niet verspillen aan een splinterpartij.

De splitsing binnen de idealistische beweging werd nog versneld doordat Türkeş zich in 1987 in het openbaar distantieerde van enkele leiders van de Grijze Wolven in Europa. Hij noemde in het bijzonder Musa Serdar Çelebi en Ali Batman. Türkeş nam afstand van deze personen, omdat ze door hun mogelijke betrokkenheid bij de aanslag op de paus zijn bewegingsvrijheid in Europa beperkten. Diverse Europese staten (met name Duitsland) stelden Türkeş' komst namelijk niet meer op prijs. De reactie op de uitspraken van Türkeş was furieus. Uiteindelijk werd in 1987 de Europese Unie van Turks-Islamitische Verenigingen (Avrupa Türk-Islam Birliği; ATIB) opgericht door de aanhangers van Çelebi. Een deel van het bestuur van de ADÜTDF werd vanwege het loyaliteitsconflict door de aanhangers van Türkeş van zijn taak ontheven.

In Nederland kwam het conflict tussen Türkeş en Çelebi-aanhangers al eerder tot uitbarsting. De Nederlandse Federatie HTDF stond aanvankelijk onder controle van aanhangers van Çelebi. Bij het vierde congres van de HTDF in november 1986 ontstond er echter een gewelddadige confrontatie tussen de aanhangers van Türkeş en Çelebi. Met name een groep uit Duitsland, onder leiding van de voorzitter van de Europese federatie, Feridun Tuncay, probeerde er met alle middelen voor te zorgen dat de Nederlandse federatie geen eigen koers ging varen. De Çelebi-tak, onder leiding van Cengiz Özdemir, moest het veld ruimen. Twee maanden later vond er opnieuw een congres plaats, echter zonder de Çelebi-aanhangers. Deze ontwikkelingen vonden ook plaats in alle andere Europese landen waar de MHP een sterke aanhang heeft (bijvoorbeeld België en Frankrijk). Om een strikte controle te blijven behouden over de pro-Türkeş organisaties in Europa, werden op het elfde congres van de ADÜTDF, op 25 juni 1988 in Iserlohn (BRD), vertegenwoordigers van landen gekozen. Deze vertegenwoordigers moesten de diverse landelijke federaties op het juiste spoor houden.

3.4.1. Çelebi's ATIB

Als reactie op het conflict tussen Alparslan Türkeş en Musa Serdar Çelebi richtten aanhangers van Çelebi dus in 1987 de nieuwe federatie ATIB op. Op het eerste congres van de ATIB werd Çelebi tot voorzitter gekozen. De ATIB distantieerde zich uiteraard van de MHP en Türkeş. Zo zei een ATIB-lid over Türkeş: "Van deze lastpost hebben we ons ontdaan." (33) Aan de andere kant staan zij op goede voet met bepaalde, sterk nationalistische kringen binnen de ANAP.

Çelebi deelde op 21 mei 1988 tijdens het eerste algemene congres van de ATIB in Koblenz (BRD) in zijn toespraak in wollige taal het volgende mee over het karakter van de ATIB: "De ATIB is op weg om zich te ontwikkelen tot de grootste massa-organisatie, die geen enkele formele band heeft met een politieke partij, waarin de werkzaamheden in verband met het geloof op de voorgrond staan. Deze organisatie kan op basis van deze bijzonderheden ook alles in zich opnemen wat Turks is in Europa." (ibidem) De Hürriyet omschreef dit congres als een "anti-Türkeş coup". (34)

De ATIB hangt de 'Turks-Islamitische-synthese' aan. (35) Doordat de ATIB en de bij haar aangesloten federaties zich distantiëren van de MHP en het verleden, is momenteel moeilijk in te schatten waar ze nu precies staat. Ze is in Turkije niet, zoals dat bij de Europese federaties DTF/ADÜTDF en ANAF het geval is, verbonden aan een politieke partij van extreem-nationalistische fascistische snit. We kunnen haar daarom ook niet zonder meer fascistisch noemen. Deze groepering is in ieder geval wel uiterst rechts en meer op de Islam georiënteerd dan de MHP- en BBP-federaties en verenigingen. (36)

3.4.2. De HTIKB in Nederland

In Nederland werd in 1988 een federatie opgericht die behoort tot de ATIB, de Turks-Islamitische Stichting Nederland (Hollanda Türk-Islam Vakfı). Later kreeg deze organisatie de huidige naam Nederlandse Unie van Turks-Islamitische Organisaties (Hollanda Türk Islam Kuruluşları Birliği; HTIKB). In het begin zaten in bestuur van deze nieuwe federatie een flink aantal personen die ook als bestuurslid actief waren geweest in de HTDF. (37)

Rondom de HTIKB ontstond eind 1994/begin 1995 enig tumult toen zij wilde toetreden tot het Inspraak Orgaan Turken (IOT). Deze landelijke organisatie heeft als taak het vertegenwoordigen van de Turken in Nederland en in die hoedanigheid advies te geven aan de overheid. Volgens de Turkse Arbeidersvereniging in Nederland (Hollanda Türkiyeli İşçiler Birliği; HTIB), een van de leden van het IOT, is de HTIKB een extreem-nationalistische organisatie die niet past binnen het IOT. In de statuten staat namelijk dat alleen democratische organisaties mogen toetreden.

In eerste instantie werd de HTIKB toegelaten, alleen de HTIB en de Turkse Vrouwenvereniging in Nederland (HTKB) stemden tegen. (38) Bij een latere stemming over de verwijdering van de HTIKB bleken drie organisaties tegen de toetreding van de HTIKB

te zijn (HTIB, HTKB en Hollanda Alevi-Bektasi Sosyal ve Kültür Dernekleri Federasyon (HAK-DER)). Deze drie tegenstemmen waren echter niet voldoende om de HTIKB uit het IOT te zetten.

Volgens de voorzitter van de HTIKB is deze heisa te wijten aan overspannen gedrag van de HTIB. Abdullah Güven: "De laatste tijd lijdt HTIB aan een HTIKB-fobie. Maar wij verzekeren hen dat ze niet bang voor ons hoeven te zijn. De HTIKB wil nooit als een vleugel van een politieke partij opereren en wij hebben nooit mensen gediscrimineerd vanwege hun ras of etnische afkomst. De HTIKB is een organisatie die voor de belangen van Turken in Nederland opkomt." (39) Güven ontkende dat de HTIKB samenwerkte met de Grote Eenheids Partij (BBP) of MHP. Daartegenover staat dat de HTIKB natuurlijk een duidelijke Grijsse Wolven-achtergrond heeft, gezien de personen die er in actief zijn. Volgens HAK-DER is de HTIKB alleen geloofwaardig als zij: "verontschuldigen aanbiedt en kan aantonen dat hun achtergrond niet langer racistisch is." (40)

Het gevolg van deze kwestie was dat het hele bestuur van het IOT drie weken na haar installatie aftrad. De HTIKB dreigde naar de rechter te stappen. Ze nam een advocaat in de arm die HTIB verzocht haar beschuldigingen in te trekken. De HTIB was hiertoe niet bereid. Zowel de HTIKB als de HTIB namen vervolgens geen juridische stappen meer.

3.4.3. Het Academisch Genootschap en Turks Huis

De in Amsterdam gevestigde Stichting Nederlands-Turks Academisch Genootschap (Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfi) is volgens eigen zeggen voortgekomen uit een werkgroep van Turkse studenten aan de Universiteit van Amsterdam. Deze werkgroep ontstond in de periode 1987-1988. Aanleiding voor het ontstaan van de werkgroep was de wens van Turkse studenten om hun specifieke ervaringen als migrant uit te wisselen. Later kreeg het samenwerkingsverband een juridische status: het Nederlands-Turks Academisch Genootschap.

Volgens het Academisch Genootschap "is het ontstaan van dit genootschap het begin van een nieuw tijdperk voor "Westeuropese" Turken. Dit nieuwe tijdperk zal een ontwikkeling weergeven van migrantschap tot burgerschap in het land waarin men woont, dat wil zeggen, een strijd voor het verkrijgen van gelijke rechten, voor het deelnemen aan wetgevende en uitvoerende machtsorganen, voor het recht om te kiezen en gekozen te worden, en voor politieke en democratische rechten." (41) Uit het bovenstaande citaat valt af te leiden dat het genootschap vooral een politieke organisatie is en niet zozeer een wetenschappelijke of culturele. Deze conclusie wordt bevestigd door het karakter van een aantal doelstellingen van het genootschap: "Deelnemen aan de overlegsituaties en organisaties die de doelstellingen van het genootschap raken" en "Onderzoeken van onderwerpen op het gebied van sociale omstandigheden en problemen, die hun oorzaak vinden in het speciale statuut van migrantschap en etniciteit van Turken in Nederland. Deze onderzoeken publiceren en presenteren aan de Nederlandse en Turkse autoriteiten." (ibidem)

Centraal in de activiteiten van het genootschap staat het bevorderen van de Turkse cultuur onder de Turken in de Nederlandse samenleving. Bij deze activiteiten worden de traditionele, nationalistische en de conservatieve aspecten van de Turkse normen en waarden benadrukt. Daarnaast stelt zij zich getrouw op aan de Turkse staat.

Dit alles is niet erg verrassend als men weet dat het Academisch Genootschap nauw verwand is met de HTIKB. Op een congres van de HTIKB werd zij als een "zusterorganisatie" omschreven. Een van de oprichters en drijvende krachten achter het genootschap is Veyis Güngör, een bekende ex-Grijze Wolf. Güngör was in de jaren tachtig bestuurslid van de Turkse Democratische Jongeren Vereniging (TDJV) in Amsterdam, een op de MHP geïntereerde vereniging. Tevens was hij actief in de HTDF (onder andere lid van de congresraad bij het tweede congres van de HTDF op 29 september 1984) en betrokken bij de HTIKB. Güngör zat onder andere eind jaren tachtig/begin jaren negentig in het bestuur van deze federatie.

Veyis Güngör is momenteel als eindredacteur ook betrokken bij het kwartaalblad Türkiye, het blad van de gelijknamige Amsterdamse vereniging (Nederlands: Turks Huis). Bij dit blad is nog een andere Turk actief die uit hetzelfde milieu afkomstig is als Güngör, Mehmet Tütüncü. Gezien de hoeveelheid informatie die in het blad over het Academisch Genootschap staat en de personele verbanden, moet het Turks Huis beschikken over nauwe contacten met het genootschap.

3.4.4. Mantelorganisaties van de BBP in Europa

Naar aanleiding van conflicten binnen de MÇP in Turkije - reeds behandeld in hoofdstuk 2.4. (Splittings binnen de MÇP) - werd in 1993 een nieuwe extreem-nationalistische partij opgericht; de BBP. De BBP richtte ook een Europese mantelorganisatie op: Europese Federatie van de Wereldorde (Avrupa Nizâm-ı Alem Federasyonu; ANAF).

In Nederland begint de BBP langzamerhand ook activiteiten te ontwikkelen. In januari 1996 heeft de Nizâm-ı Alem Federasyonu in Amsterdam Osdorp, aan de Ookmeerweg, een moskee geopend. De Stichting Turkse Islamitische Hulpverlening en Solidariteit (TIHS), die de moskee in Osdorp beheert, is eind 1994 opgericht. In het bestuur zit een oude bekende: Ali Rıza Karacaer. Karacaer is in Nederland al actief binnen de Grijze Wolven sinds de jaren zeventig. Zo zat hij in het bestuur van de HÜTİD, de HTDF en de Türk Islam Vakfı. De BBP-aanhangers zijn pas sinds kort in Nederland echt actief bezig. Ze zijn in Europa voornamelijk in Duitsland in mantelorganisaties van de BBP actief.

3.5. Europese samenwerking

De Turkse extreem-nationalistische federaties in de diverse landen, die bij een bepaalde richting horen, werken binnen deze stromingen nauw samen. (42) De op de MHP

georiënteerde federaties waren tot voor kort georganiseerd in de Europese Federatie ADÜTDF, een koepelorganisatie. (43) Recentelijk veranderde er echter het een en ander in de organisatiestructuur van de Europese ADÜTDF. Op zaterdag 5 oktober 1996 vond namelijk het negentiende congres van de ADÜTDF in het Duitse Essen plaats. Op dit goed bezochte congres, er waren 15.000 mensen, werd besloten om het bestuur van de Duitse federatie (Almanya Türk Federasyonu; ATF) te scheiden van de Europese ADÜTDF. Voorheen zat het voltallige bestuur van de Duitse federatie in de ADÜTDF. De voorzitter van de Duitse federatie was bijvoorbeeld dezelfde als die van de Europese federatie (de laatste was Türkmen Onur). De naam van de Europese federatie werd vanwege deze verandering in de organisatiestructuur gewijzigd in Mondiale Turkse Federatie (DTK; Dünya Türk Konfederasyonu). (44)

Vanwege deze ingreep moesten er twee nieuwe besturen worden gekozen. De voorzitter van de confederatie werd Prof. Dr. Ömer Aksu. (45) Türkmen Onur verliet dus zijn voorzitterspost. Er werd op het congres ook een 86-koppig algemeen bestuur voor de ATF gekozen. Voorzitter van de ATF werd Mehmet Erdoğan. Onder de gasten van dit congres waren onder andere Alparslan Türkeş, de secretaris van de Turkse ambassade Deniz Bölükbaşı en de Turkse consul Volkan Vural te vinden. Vural en Türkeş hielden ook toespraken. (46) Necmettin Erbakan stuurde een gelukstelegram aan het congres. Deze groet van Erbakan en de aanwezigheid van ondermeer de Turkse consul zijn aanwijzingen voor de steun die de Turkse overheid aan de MHP en diens mantelorganisaties verleend. Türkeş bekritiseerde in zijn toespraak Erbakan voor zijn bezoek aan Libië.

Volgens Türkeş moet Turkije zich richten op economische samenwerking met de Turkmeense staten uit de voormalige Sovjet-Unie en Europa en niet op Afrikaanse landen. (47) Türkeş riep de aanwezigen op om lid te worden van politieke partijen en vakbonden. Ook zei hij dat de Turkse migranten moesten proberen om de nationaliteit te verkrijgen van hun 'gastland', zodat ze van meer rechten gebruik zouden kunnen maken. (48) Verder deden zowel Volkan Vural als Türkeş nogal hypocriete uitspraken over de politieke principes van de Turkse staat en de idealistische beweging. Türkeş: "Turkse mensen houden van mensenrechten" en "Het doel van onze nationale beweging is de vernietiging van de slavernij. De mensen moeten helemaal vrij zijn. Ze moeten alleen voor god slaaf zijn." (ibidem) Ook Vural had de mond vol van mensenrechten; volgens hem worden in Turkije de mensenrechten gewaardeerd en democratische principes nagevolgd. (49)

De nauwe samenwerking op Europees niveau, en nu ook formeel op mondiaal niveau, uit zich ook, zoals het bovenstaande al enigszins laat zien, in het wederzijds bezoek van vertegenwoordigers van federaties aan groots opgezette bijeenkomsten. Op deze bijeenkomsten, meestal congressen, komt vaak hoog bezoek uit Turkije. Türkeş of andere MHP-topfunctionarissen laten in zulke gevallen hun gezicht ter ondersteuning zien. Een voorbeeld van zo'n bijeenkomst was het vijfde congres van de Idealistische Turkse Federatie België op 11 mei 1996 in Hasselt (België). Op dit congres waren meer dan 5000 mensen aanwezig. (50)

Diverse eregasten bezochten deze bijeenkomst: Alparslan Türkeş, Türkmen Onur (toen nog voorzitter van de Europese federatie), de voorzitter van de Nederlandse federatie HTF Hikmet Yıldızeli, Mehmet Cansever (voorzitter van de Franse federatie), Aslanbey Kadiyev

(vertegenwoordiger van Tsjetsjeense Republiek) en Jef Gabriels (burgemeester van Genk en lid van de Christelijke Volks Partij (CVP)).

Jef Gabriels hield een betoog tijdens dit congres waaruit bleek dat hij (hopelijk) niet echt wist met wie hij te maken had: "Ik ben zeer verheugd dat in de naam van de federatie zowel de woorden Belgische als Turkse voorkomen. Dat is namelijk belangrijk, het impliceert dat Belgen en Turken kunnen samenleven. Het congres zal een brug slaan tussen de Belgische en Turkse gemeenschap. De Belgische staat zal binnenkort de federatie financieel ondersteunen." (ibidem)

Noten:

(1): *De landen waar de zes federaties werden opgericht waren: Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Frankrijk en België.*

(2): *De angst van mantelorganisaties van de MHP om verboden te worden vanwege de Turkse Wet op de Politieke Partijen speelt nog steeds. In het 'Beleidsplan' van de Turkse Federatie Nederland van 1996 kunnen we bijvoorbeeld onder het kopje 'Politieke Betrokkenheid' het volgende lezen: "Turkse Federatie Nederland is een politiek neutrale organisatie. Dit wil zeggen dat de Federatie als organisatie niet een politiek verlengde is van een politieke partij in Turkije of in Nederland. De Federatie zal noch heden noch in de toekomst de politieke ideeën van een politieke partijen verkondigen. Voor een goede functioneren van de Federatie als één geheel is het de eerste voorwaarde dat de Federatie als organisatie geen verlengde wordt van een of andere politieke groep of partij, noch in Turkije, noch in Nederland." (inclusief schrijffouten, red.)*

(3): *'De grijze wolf en de halve maan, Turks fascisme en religieus extremisme', Landelijk Aktie Komitee Anti-Fascisme, 1980. De vereniging waar Alpagot op doelde was HTIB.*

(4): *In het bestuur van deze federatie zaten toen onder andere: Hüseyin Dede Aksar, Hasan Gümüş, Ahmet Evsen, Ali Rıza Karacaer, Necati Koçak, Selahattin Yücel.*

(5): *Op het zesde congres van de HÜTİD werd een nieuwe bestuur gekozen. De nieuwe voorzitter werd Hasan Gümüş.*

(6): *De NTAV moet niet verward worden met de Idealistische Turkse Arbeidersvereniging. Deze laatste vereniging was openlijker in haar optreden dan de NTAV; zij gaf zonder meer toe uit MHP-aanhangers te bestaan. Zij trad ook agressiever op. Daarom richtten activisten zich toen sterker op de Idealistische Turkse Arbeidersvereniging.*

(7): *Bij het oprichtingscongres van de HTDF waren vertegenwoordigers van 13 verenigingen aanwezig. Deze verenigingen waren: Turkse Sport, Cultuur en Volksdans Vereniging Rotterdam, Turkse Studenten Vereniging Rotterdam, Turkse Democratische Jeugd Vereniging Amsterdam, Turkse Culturele Vereniging Enschede, Sociale Hulpverlening/Solidariteits Vereniging Arnhem, Turkse Jongeren Vereniging Nijmegen, Nederland-Turkije Sociaal Culturele Solidariteits Vereniging Dordrecht, Turkse Cultuur Vereniging Tiel, Sociaal-Culturele Solidariteits Vereniging Cuijk, Turkse Sport, Cultuur en Volksdans Vereniging Lochem, Turkse Sociaal-Culturele Solidariteits Vereniging Den Haag, Anatolië Cultuur Vereniging Tiel en de Turkse Sport en Voetbal Vereniging Nijmegen.*

(8): *Onder andere de volgende personen hebben zowel in het bestuur van de HÜTİD als de HTDF gezeten: Necati Koçak, Hüseyin Dede Aksar, Selahattin Yücel, Musa Eker, Ali Rıza Karacaer, Cengiz Özdemir en Ahmet Evsen. De voorzitters van deze nieuwe federatie waren in de loop der tijd Necati Koçak, Ahmet Evsen, Cengiz Özdemir en Hüseyin Dede Aksar.*

(9): *Op dit congres werd Ahmet Evsen tot voorzitter benoemd. Vice-voorzitters werden Fethi Canbay en Ali Özdemir. De andere nieuwe bestuursleden waren: Mustafa Han (voorzitter), Şaban Akbulut (secretaris) en Hüseyin Başoğlu. (bron: 'Türk Dernekleri Federasyonu 2. Büyük Kurultayı', İbrahim Yavuz, Haber, 18 oktober, 1984)*

(10): *'Gücümüz inancımızdır', Tercüman, 29 september 1984.*

- (11): Bij het derde congres van de HTDF waren 34 verschillende verenigingen, 102 gedelegeerden en talloze gasten aanwezig. (bron: 'Türk toplumu dikkatli ve uyanık olmalıdır', Tercüman, 21 december 1985)
- (12): Bij het vierde congres waren 34 verenigingen, 500 gedelegeerden en 600 andere bezoekers aanwezig.
- (13): De op het vierde congres aanwezige ANAP'ers waren de parlementsleden Halil Şıvgın en Ali Tanrıyar (vice-voorzitter) en de voormalige bestuursleden Mehmet Pamak en Şükrü Yürür.
- (14): 'Türk Dernekleri Federasyonu'nun 4. kurultayında kavga çıktı', Ilke.
- (15): 'Cengiz Özdemir görevinden istifa etti', Mümin Çift, Tercüman, 13 december 1986.
- (16): 'Kurultay yapılabileceği kadar görevi geçici yürütme kurulu yürütecek', Mümin Çift, Tercüman, 10 januari 1987.
- (17): 'Türk Dernekleri Federasyonu'nun genel kurulu habersiz yapıldı', Ilke.
- (18): Akşar was tot op dat moment bestuurslid van de Nederlandse Federatie van Turks-Islamitische Culturele Verenigingen (HTIKDF).
- (19): In 1984 zaten in het bestuur van het TKC onder andere de volgende personen: Ali Rıza Karacaer (bestuurslid HTDF), Ibrahim Uysal (de secretaris van de tuchtraad van de HTDF) en Baki Bilgiçli (in 1980 bestuurslid van de Vereniging van Nationalistische Idealistische Arbeiders in Nederland).
- (20): In het artikel 'Rechtse Turken infiltreren linkse partijen' van Arnold Karskens en Ahmet Olgun, Nieuwe Revu, nummer 16, 14-21 april 1993 wordt melding gemaakt van 82.000 gulden.
- (21): Frankrijk: Fransa Türk Federasyon, Zwitserland: İsviçre Türk Federasyon, in België heet de federatie Belçika Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu. De Belgische federatie heeft in haar symbool naast een moskee ook negen sterren verwerkt. Deze sterren verwijzen naar de fascistische Negen-Lichten-doctrine van de MHP. Bij de oprichting van de Franse federatie, eind 1995, werd meegedeeld dat men ook van plan is om een wereldwijde federatie op te richten: de Dünya Türk Konfederasyonu (Mondiale Turkse Confederatie). (bron: Hürriyet, 26 juni 1995)
- (22): De oprichters van de HTF waren Hikmet Yıldızeli uit Amsterdam (actief lid van alle voorgaande federaties) en Turan Eroğlu van het Turks Cultureel Centrum (TKC) uit Utrecht.
- (23): Uittreksel KvK Amsterdam, nummer V538986 Turkse Federatie Nederland.
- (24): Rotterdams Dagblad, 9 oktober 1995, 'Nationalist Turkes steunt Turkse minderheidsregering', De Volkskrant, 7 oktober 1995.
- (25): 'Türk Federasyonu kongresinde Refah Partisi'ne sert eleştiri', Hürriyet, 9 oktober 1995. Op het congres waren 34 verenigingen en 128 delegaties aanwezig (bron: ibidem). In juli 1996 waren bij de HTF inmiddels 54 lidorganisaties aangesloten (zie voor een overzicht de bijlage 2: Lijst van lidorganisaties van de HTF, stand 1 juli 1996).
- (26): Sinds 1985 hebben circa 100.000 Turkse staatsburgers de Nederlandse nationaliteit gekregen.
- (27): Bekende namen in het bestuur zijn: Tahsin Soy, Fedayi Eken, Hikmet Yıldızeli (voorzitter), Abdullah Sari en Omer Faruk Hasturk.
- (28): 'Türk Federasyon'dan atak', Mehmet Ali Topçu, Türkiye, 8 november 1995.
- (29): 'Turken samen', NRC, 9/10 oktober 1995.
- (30): HTF (red.), 'Beleidsplan', HTF, 1996.
- (31): 'Partijbestuur Cuijk wil nu geen onderzoek naar Kalin', De Gelderlander, 17 maart 1990.
- (32): Eén van deze MHP'ers die naar de ANAP overstapte, was Mesut Yılmaz. Momenteel is hij de voorzitter van de ANAP.
- (33): 'Türkisch-islamische Vereinigungen in der Bundesrepublik Deutschland', Metin Gür, Brandes & Apstel Verlag, 1993.
- (34): Bij dit congres waren diverse hoge gasten aanwezig. De ANAP had diverse afgevaardigden gestuurd en ook Turgut Özal's belangrijkste adviseur Mustafa Taşar was aanwezig. Ook enkele voormalige MHP-leiders waren van de partij: Sadı Somuncuoğlu, Necati Gültekin en Yaşar Okuyan. Deze gasten verleenden de nieuwe federatie krediet.

(35): Voor enige achtergrondinformatie over de Turks-Islamitische-synthese zie het artikel 'De Turks-Islamitische-synthese' in deel 2.

(36): Büyük Birlik Partisi (BBP) is een afsplitsing van de MÇP. De ANAF is een mantelorganisatie van de BBP.

(37): Het gaat hierbij om de personen: Cengiz Özdemir, Abdurrahman Yazoğlu, Ahmet Evsen, Ali Rıza Karacaer, Selahadin Açıkgoz, Hasan Gümüş en Ömer Osman Kalın.

(38): Voor de HTIKB hebben zitten de bestuursleden Halil Ibrahim Emili en Adil Çifçi in het IOT.

(39): 'Turks inspraakorgaan onder pressie', Ali Develioğlu, Contrast, nummer 1-1995.

(40): 'Racisten blijven in Turks inspraakorgaan', Ali Develioğlu, Contrast, nummer 2-1995.

(41): 'Islam en dialoog', Mehmet Aydın, Nederlands-Turks Academisch Genootschap, 1996.

(42): Er zijn landelijke federaties in Nederland, België, Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk, Duitsland, Vernigde Staten, Australië en Canada.

(43): Voor meer informatie over de ADÜTDF verwijzen we naar hoofdstuk 9 in deel twee van dit boek.

(44): 'Federasyondan, konfederasyona', Hamza Yılmaz, Dursun Döngel, Haluk Turan, Türkiye, 7 oktober 1996.

(45): Verder werden onder andere in het bestuur van de confederatie gekozen: Türkmen Onur (vice-voorzitter), Alattin Aldemir (vice-voorzitter) en Veysel Denel (vice-voorzitter).

(46): 'Federasyondan, konfederasyona', Hamza Yılmaz, Dursun Döngel, Haluk Turan, Türkiye, 7 oktober 1996.

(47): 'Türkes: "Türkiye Avrupa'ya yönelmeli"', Yunus Ülger, Ayse Özkan, Hürriyet, 7 oktober 1996.

(48): 'Siyasete katılın', Türkiye, 7 oktober 1996.

(49): "Türk varlığının teminatı sizlersiniz", Türkiye, 7 oktober 1996.

(50): 'Görkemli kurultay', Mehmet Koca, Murat Gürler en Dursun Döngel, Türkiye, 13 mei 1996.

**BELÇİKA ÜLKÜCÜ
TÜRK FEDERASYONU**

5. BÜYÜK KURULTAYI

**DÜNYA TÜRKLÜĞÜNÜN LİDERİ
M.H.P GENEL BAŞKANI**

ALPARSLAN TÜRKEŞ'in

ve... ● TÜRK DÜNYASININ TEMSİLCİLERİ

- BELÇİKALI SİYASET ADAMLARI ● TÜRKİYE'DEN SEÇKİN MİSAFİRLER
- AVRUPA TÜRK FEDERASYON TEMSİLCİLERİ ● KÜLTÜR SANAT EKİBİ
- OZANLAR ve MUSTAFA YILDIZDOĞAN'ın KATILACAĞI KURULTAYIMIZ:

11 MAYIS '96 CUMARTESİ GÜNÜ SAAT: 14.00'DE

GRENSLANDHALLEN
Gouverneur Verwilghensingel 70, 3500 HASSELT
"ADRESİNDE YAPILACAKTIR."

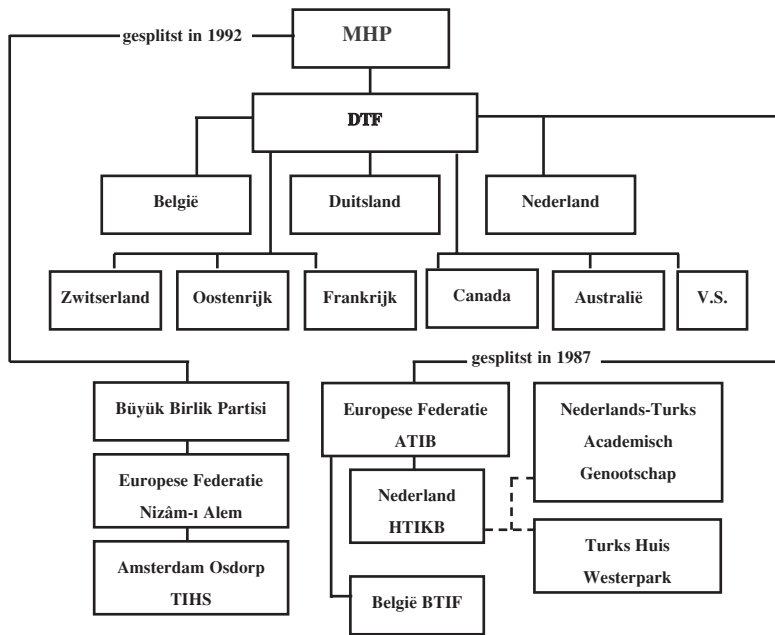
BÜTÜN VATANDAŞLARIMIZ DAVETLİDİR

**KURULTAYIN GİRİŞ BİLETLERİNİ TÜRK FEDERASYONA BAĞLI
BÜTÜN DERNEKLERİMİZDEN TEMİN EDEBİLİRSİNİZ.**

**İrtibat Tel: 02/2457746 - 011/225408
Fax: 02/2428365 - 011/242650**

Aankondiging bijeenkomst in Hasselt, België, mei 1996
(illustratie: Türkiye)

Vertakkingen van de MHP buiten Turkije vanaf 1996

De namen van alle bij de DTF aangesloten federaties:

- Fransa Türk Federasyon
- İsviçre Türk Federayon
- Fransa Ülkücü Türk-Islam Dernekleri Federasyonu
- İsviçre Ülkücü Türk-Islam Dernekleri Federasyonu
- Belçika Ülkücü Türk-Islam Dernekleri Federasyonu
- Avusturya Türk Federasyonu
- Amerika Türk Dernekleri Federasyonu
- Avustralya Türk Dernekleri Federasyonu
- Kanada Türk Dernekleri Federasyonu
- Almanya Türk Federasyon
- Hollanda Türk Federasyon

4. Activiteiten van de Grijsen Wolven in Nederland

4.1. Incidenten

Het benadrukken van religieuze, politieke, regionale en etnische verschillen in Turkije, leidt in toenemende mate in Nederland tot confrontaties en (publieke) uitbarstingen van nationalisme. Dat is een gevaarlijke ontwikkeling, omdat het kan leiden tot isolatie van de Turkse gemeenschap en het onnodig de verhoudingen verziekt tussen religieuze, etnische en politieke groepen binnen deze gemeenschap. De afgelopen twee jaar hebben er diverse gebeurtenissen plaatsgevonden die laten zien dat de polarisatie binnen de Turkse gemeenschap in Nederland toegenomen is. Bij deze gebeurtenissen speelden (al dan niet voormalige) MHP-aanhangers en extreem-nationalistische, aan de Turkse staat verbonden organisaties een dominante rol. In het rapport van het Netwerk Centra Buitenlanders wordt deze tendens ook waargenomen. De opstellers van de notitie zijn bang dat het rechts-extremisme in de Turkse gemeenschap in Nederland zal toenemen.

Deze voorvallen worden vaak ook opgeroepen door gebeurtenissen in Turkije zelf. Zo legt İlhan Akel, directeur van het nieuwe Nederlands Centrum Buitenlanders (NCB), bijvoorbeeld een link tussen aanslagen in Nederland en de gewelddadig verlopen 1 mei-viering in Istanbul van 1996. Akel: "Er is een constante spanning. We zien vaker dat het geweld in Nederland opblaast als zich op politiek terrein (in Turkije, red.) iets voordoet." (1)

De bedoeling van de provocaties van de Turkse extreem-nationalisten is het intimideren van de in Europa woonachtige linkse en democratische oppositie. Zij willen Turkse linkse democratische groeperingen het werken onmogelijk maken. Het ten uitvoer brengen van dit voorplan lukt Turks extreem-rechts momenteel maar in beperkte mate. Er is echter de afgelopen jaren helaas wel een toename van (gewelddadige) incidenten waarneembaar, die zijn toe te schrijven aan Turkse extreem-rechts organisaties en personen. Deze toename hangt voor een groot deel samen met de huidige politieke crisis in Turkije. Ten dele zijn deze provocaties het werk van Europees Turks extreem-rechts en de Turkse inlichtingendienst MIT, die in Europa vanuit Duitsland opereert. Zo zou bijvoorbeeld de mislukte aanslag met semtex in oktober 1995 in Amsterdam op de Turkse bank Demir Halk mogelijk een provocatie van inlichtingendiensten kunnen zijn. Een aanwijzing hiervoor is dat in de media de aanslag onmiddellijk in de schoenen werd geschoven van het Revolutionair Volksbevrijdings Front (Devrimci Halk Kurtuluş Cephesi; DHKC), terwijl tot op heden niets wijst op betrokkenheid van deze organisatie bij die gebeurtenis. Het tijdstip van de aanslag wijst ook in deze richting, namelijk net nadat er in de media melding was gemaakt van een intensivering van de samenwerking tussen de Binnenlandse Veiligheids Dienst (BVD) en de MIT.

Deze intensivering van de samenwerking hing samen met de diplomatieke rel rond de oprichting van het Parlement van Koerdistan in Ballingschap. Ook andere aanslagen, met

name die op moskeeën en winkels, zijn mogelijk provocaties van Grije Wolven of de MIT. Betrokkenheid van linkse Turkse en Koerdische groepen bij deze aanslagen is onwaarschijnlijk, daar zij er geen belang bij hebben om hun eigen politieke speelruimte in Nederland te verkleinen.

In Nederland is de situatie nog tamelijk ontspannen. In andere landen, met name Duitsland, is de situatie al veel sterker geëscaleerd. In Duitsland zijn bijna wekelijks aanslagen op Turkse reisbureaus, koffiehuizen, winkels, moskeeën en andere instellingen. Deze aanslagen betreffen maar voor een deel provocaties uit Turkse extreem-nationalistische hoek. Een flink deel is het werk van Duitse extreem-rechtse groepen. Ook branden met als doel het opstrijken van verzekeringsgeld komen voor. Daarnaast zijn er de afgelopen jaren diverse gewelddadige confrontaties geweest tussen Turks links en rechts. Zo werd op 3 februari 1997 in Kiel Ercan Alkaya door een Grije Wolf vermoord.

De situatie is in Nederland, zoals al gezegd, wat beter. Er hoeft echter niet veel te gebeuren om de gemoederen te verhitten. Dat bewijst de kwestie van de oprichting van het Parlement van Koerdistan in Ballingschap. Na de demonstratie in Den Haag tegen de oprichting van dit parlement is de polarisatie binnen de Turkse gemeenschap toegenomen, doordat niet iedereen achter deze demonstratie stond en sommige organisaties (bijvoorbeeld HTIB) zich zelfs van deze actie distantieerden. Op deze kwestie zal later nog worden ingegaan.

De (onvolledige) balans van 1995 en 1996 van incidenten in Nederland: twee demonstraties die werden aangevallen door Grije Wolven; een brandbomaanslag op de Houtrust Hallen naar aanleiding van het oprichtingscongres van de HTF in Den Haag; twee schietpartijen in Bergen Op Zoom tussen Turks rechts en links met als gevolg een dode; vijf zwaar gewonden en vier licht gewonden; het in elkaar slaan van een linkse Turk door Grije Wolven in Bergen op Zoom; het met de dood bedreigen van organisatoren van een informatieve bijeenkomst in Utrecht over de politieke situatie in Turkije; de rel bij de voetbalwedstrijd Vitesse-Turkije (onder andere gezwaai met MHP-vlaggen); de IOT-kwestie; de bekladding van het gebouw van DIDF met MHP-leuzen en symbolen in Rotterdam; de gewelddadige verstering van het slotfeest van de Turkse Vrouwen Vereniging in Leiden (LTKV) in Leiden door Grije Wolven en de kwestie rond de oprichting van Parlement van Koerdistan in Ballingschap. (2)

Grije Wolven waren massaal aanwezig bij de demonstratie tegen het Parlement van Koerdistan in Ballingschap, Den Haag, 23 april 1995

Het Parlement van Koerdistan in Ballingschap

Het Parlement van Koerdistan in Ballingschap werd op 13 april 1995 opgericht in Den Haag. Het is een instituut dat een politieke oplossing van de Koerdische kwestie dichterbij wil brengen. De Turkse staat was, uiteraard, zeer ontstemd over de oprichting. Zij beschouwde het parlement als een dekmantel van de PKK en dus als een terroristische organisatie. De Turkse staat en delen van de Turkse gemeenschap vonden het onbegrijpelijk dat de Nederlandse staat de bijeenkomst niet had verboden. Zij vonden dat Nederland haar internationale verplichtingen met betrekking tot de bestrijding van terrorisme had moeten laten prevaleren boven de grondwettelijke rechten op vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vergaderen. Volgens de minister van Buitenlandse Zaken Hans van Mierlo was de bijeenkomst vanwege deze twee grondrechten niet te verbieden, en hij vond dat de Turkse staat de Nederlandse grondwet moest respecteren. Van Mierlo benadrukte trouwens dat de Nederlandse regering het parlement niet had erkend. De Turkse staat nam hier geen genoegen mee en riep haar ambassadeur Zeki Çelikkol terug voor overleg naar Ankara. Ook de Turkse media gooiden flink olie op het vuur.

In Nederland kwam er al snel een actiecomité met zeven Turkse migrantenorganisaties van de grond. (3) Ook de HTDF en de ex-Grijze Wolven van de HTIKB waren in het comité, het Platform voor Turkse Organisaties, vertegenwoordigd. Het comité vreesde dat, nu dit parlement in Nederland is opgericht, er meer aanslagen van de PKK en andere 'terroristische' organisaties in Nederland zouden komen. Dit vermoeden werd met een absurde argumentatie omkleed. Een voorbeeld hiervan is de volgende opmerking van de woordvoerder van het comité, Emin Ateş: "Zeker nu de grenzen opengaan is het makkelijker voor PKK-terroristen om vanuit Duitsland naar Nederland te komen." (4) Daar er in het verleden nooit dergelijke aanslagen van de PKK en andere Turkse organisaties waren, viel te verwachten dat zulke aanslagen zich ook niet zouden voordoen. En inderdaad zijn tot op heden aanslagen uitgebleven. De woordvoerder Emin Ateş is de voorzitter van de Turks-Islamitische Culturele Federatie (TICF). De TICF is een koepelorganisatie van meer dan 100 moskeeverenigingen. (5) Zij was de belangrijkste kracht binnen het comité. Ateş ging echter volgens menigeen in de Turkse gemeenschap te ver in zijn hetze tegen de Nederlandse regering, door te opperen een boycot van Nederlandse producten te willen organiseren als de Nederlandse overheid geen 'juiste' stappen zou ondernemen. Tientallen Turkse organisaties reageerden negatief op het voorstel van Ateş. De voorzitter van de Turks-Nederlands Ondernemers en Bestuurdersverbond, N. Aksoy, stelde dat een boycot ook voor hen schadelijk zou zijn, omdat zij deel uitmaken van de Nederlandse economie. De boycot zou de tegenstellingen binnen de Turkse gemeenschap teveel op de spits drijven. Ateş werd als woordvoerder gepasseerd. Sabri Kenan Bağcı van de Federatie van Turkse Sportverenigingen (HTSKF) nam het roer over. Van de boycot werd uiteindelijk afgezien.

Het kwam nog wel op 23 april in Den Haag tot een grote demonstratie tegen de oprichting van het Parlement van Koerdistan in Ballingschap en de Nederlandse regering. De bijeenkomst trok zo'n 40.000 demonstranten, de meerderheid van hen afkomstig uit Duitsland en België. Onder de deelnemers aan de demonstratie waren ook veel MHP-sympathisanten. Veel demonstranten hadden namelijk vlaggen met Grijze Wolven-symbolen bij zich en maakten

het Grijze Wolven-teken.

Van de demonstratie distantieerden zich drie organisaties: HTIB, Hollanda Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu (DİDF), Hollanda Türkiyeli İşçi Gençlik Dernekleri (HTIG-DER), Koerdische Arbeiders Unie (KOM-KAR) en HAK-DER. Een woordvoerder van HTIB zei over de demonstratie het volgende: "Het conflict rond het Koerdische parlement is geen probleem dat door de Turkse gemeenschap in Nederland opgelost kan worden. Dit is een zaak tussen twee regeringen. De acties in Nederland zijn door de Turkse regering en Turkse media aangewakkerd. Wij willen niet dat de broederschap tussen de Koerden en de Turken hier wordt beschadigd. Dan is het einde zoek." (6)

Overigens was er vóór de demonstratie een serie aanslagen op banken, winkels en moskeeën. Deze aanslagen werden door het organisatiecomité in de schoenen geschoven van de PKK. (7) De Turkoloog Erik Jan Zürcher was echter een andere mening toegedaan: "De PKK heeft nooit een moskee als doelwit gekozen. Ze heeft het meer gemunt op reisbureaus, omdat de PKK Turkije wil beroven van de lucratieve inkomsten uit het toerisme. Het zou van die organisatie heel dom zijn om juist de Nederlandse tolerantie en gastvrijheid in de waagschaal te stellen. Waarschijnlijker is - hoewel niet te bewijzen - dat de aanslagen provocaties zijn van ultra-nationalistische groepen als Grijze Wolven of van agenten van de Turkse geheime dienst MIT." (8) Zürcher ziet deze aanslagen als een poging om de Nederlandse overheid ertoe te verleiden de PKK te verbieden. Ook het NCB heeft een visie die hierbij aansluit. Naar aanleiding van de demonstratie liet het NCB weten dat er 'kunstmatige tegenstellingen' tussen Turken en Koerden dreigen te worden gecreëerd. (9)

4.2. Activiteiten

De activiteiten van de mantelorganisaties van de MÇP en MHP hadden aanvankelijk doorgaans een logistiek karakter. Ze waren namelijk ondergeschikt en ondersteunend aan de activiteiten van de moederorganisaties in Turkije en men leefde in de veronderstelling dat migratie een tijdelijke kwestie zou zijn. Later ontplooiden de Turkse extreem-nationalistische organisaties echter ook activiteiten gericht op de culturele, nationale, educatieve en politieke behoeften van hun achterban, omdat het ook voor hen duidelijk werd dat de Turkse migranten voor het merendeel niet meer zouden terugkeren naar hun moederland. Centrale punten bij de activiteiten van de extreem-nationalistische organisaties zijn in willekeurige volgorde: geldinzameling, de nationale Turkse cultuur, propaganda, ronselen van stemmen, werven van aanhangers, sport, Islam en bedevaart, onderwijs, kadervorming, arbeid en de opvang van leden uit Turkije. Een deel van de activiteiten van leden van deze organisaties of van sympathisanten zijn uitgesproken crimineel, waaronder drugshandel (heroïne).

In de jaren negentig zijn de extreem-nationalistische Turkse organisaties in Europa een stuk actiever geworden ten opzichte van de tweede helft van de jaren tachtig. Deze ontwikkeling heeft aan de ene kant plaatsgevonden omdat Turks links in periode '85-'90 in Europa en

Turkije dermate was verzwakt dat zij geen gevaar meer vormde voor de Turkse staat. Zodoende hoefde zij dus niet meer door de Turks extreem-nationalistische beweging bestreden te worden. Aan de andere kant zorgde de intensivering van het conflict rondom de Koerdische kwestie en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie voor een opleving van het Turkse nationalisme. In de volgende paragrafen zullen een aantal activiteiten van de Turkse extreem-nationalistische organisaties worden uitgediept die het extreem-nationalistische, politieke en criminele karakter van deze organisaties duidelijk aantonen.

4.2.1. Opvang uitgeweken nationalisten

Leden van Turkse extreem-nationalistische organisaties in Turkije die om (eventuele) juridische of andere problemen tijdelijk dan wel permanent niet in Turkije kunnen verblijven, vertrekken naar Europa en worden daar opgevangen. Als de tijd daar is, gaan zij weer terug naar Turkije.

Eind jaren zeventig/begin jaren tachtig verlieten veel Grijsze Wolven Turkije, omdat zij daar gezocht werden door justitie vanwege geweldsdelicten. In de BRD werden de MHP'ers bij de opvang geholpen door Duitse gelijkgezinden. Deze Duitsers regelden voor hun Turkse vrienden verblijfsvergunningen en politiek asiel. De CDU-politicus Heinz-Eckardt Kannapin hielp bijvoorbeeld de voormalige voorzitters van de ADÜTDF, Ali Batman en Musa Serdar Çelebi, aan een verblijfsvergunning. (10) Andere bekende Grijsze Wolven die hun toevlucht zochten in de BRD waren ondermeer Oral Çelik, Abdullah Çatlı en Mehmet Ali Ağca.

4.2.2. Financiering

Een van de belangrijkste activiteiten van de mantelorganisaties is het inzamelen van geld. Zij doen dat op talloze manieren: contributies, geldinzamelingsacties (onder andere in moskeeën), verkoop van boeken, tijdschriften en ander partijmateriaal (vaantjes, vlaggen, bandjes, etc.), het organiseren van culturele manifestaties, optredens van muziekgroepen en ten dele ook criminele activiteiten (zie 4.4. Criminele activiteiten). Daarnaast hebben veel extreem-nationalistische Turken goedlopende bedrijven (theehuizen, groentewinkels, im- en exportwinkels, etc.). Een deel van de opbrengsten staan de eigenaren vrijwillig af aan mantelorganisaties van Turks extreem-rechts. Bij het inzamelen van geld komt ook dwang voor. In het eerste verhoor van Frank Bovenkerk door de Enquêtocommissie Opsporingsmethoden werd dat vastgesteld. Bovenkerk sprak van afpersing. (11) Volgens de officier van Justitie J.W. Wabeke zouden Grijsze Wolven Turkse horecagelegenheden en Turkse drugshandelaren afpersen. Hoe dat precies in zijn werk gaat is hem nog niet duidelijk. (12)

Financieel gezien staan de MHP-mantelorganisaties er in ieder geval goed voor. Ze zijn

daarom in staat om imams en andere professionele krachten goed te betalen. Ook geeft dit hen de mogelijkheid om zich goed te organiseren (kantoorruimtes, verenigingsruimtes, financiering van activiteiten, etc).

In Nederland beschikt de op de MHP georiënteerde extreem-nationalistische beweging over drie fondsorganisaties, de Beheerstichting Hilal, Uitvaartfonds Hilal en de Turkse Humanitaire Hulp Nederland. De Beheerstichting Hilal houdt zich bezig met de aankoop en beheer van gebouwen voor bij de federatie HTF aangesloten moskeeorganisaties. (13)

Het ingezamelde geld wordt onder meer aangewend ter ondersteuning van Turkse volkeren buiten Turkije. Zo zamelde de ATIB geld in voor moslims in Bosnië en de ADÜTDF voor de Azeri's, als steun in hun conflict met de Armeniërs om de enclave Nagorno-Karabach.

4.2.3. Culturele activiteiten

Voor het uitdragen van het eigen culturele en politieke erfgoed, alsmede het werven van nieuwe aanhangers en het verzamelen van geld, worden er regelmatig culturele - en daarmee niet minder politieke - manifestaties georganiseerd. Een voorbeeld van zo'n bijeenkomst was een grote culturele manifestatie van de HTF op 2 december 1995 in Venlo. In een schrijven aan het landelijk secretariaat van de organisatie Anti Fascistische Actie (AFA-LS) deelt de districtschef De Koningh van de politie te Venlo desgevraagd mee: "Uit onderzoek (door de politie, red.) is gebleken dat op 2 december 1995...te Venlo, een feest werd gehouden voor mensen van Turkse afkomst. Middels advertenties in Turkse dagbladen is hiervoor reclame gemaakt. Dit feest zou georganiseerd zijn door mensen die lid zijn van de groepering de "Grijze Wolven". De artiesten die bij dit feest zijn opgetreden (onder andere de bekende MHP-muzikant Ozan Arif, red.) staan in Turkse kringen bekend als actieve leden van de Grijze Wolven. Het feest zou door circa 1000 Turkse mensen, afkomstig uit Nederland, Duitsland en België zijn bezocht." (14)

Seminar van de HTF over de 'Negen Lichten-doctrine', Apeldoorn, oktober 1996
(foto: Ortadoğu)

Dit soort bijeenkomsten is voor Nederlandse begrippen nog tamelijk opmerkelijk. Als men echter een Turkse krant als Türkiye bekijkt, zal men kunnen constateren dat dergelijke bijeenkomsten zeer regelmatig in Duitsland plaatsvinden. (15) Ook bij politieke congressen zit doorgaans een cultureel programma met dans en muziek. Een van de voornaamste muzikale representanten uit de hoek van de MHP is de al genoemde Ozan Arif. Hij treed in Europa zeer vaak op tijdens dergelijke manifestaties.

De op de MHP georiënteerde organisaties organiseren ook politieke scholingen, waarbij men de ideologie van de MHP bespreekt of over politieke situatie in Turkije discussieert. Recent organiseerde de HTF bijvoorbeeld in Apeldoorn een seminar over de Negen Lichten-doctrine (Dokuz Işık), de politieke doctrine van de MHP. Op deze bijeenkomsten hielden diverse kopstukken uit de HTF een verhandeling over facetten van deze doctrine en de relevantie daarvan voor het hedendaagse Turkije. (16)

Daarnaast vieren Turkse extreem-nationalistische organisaties allerlei feesten. Een belangrijk feest is het pan-Turkistische en nationalistische feest van 3 mei. Dit feest wordt al 51 jaar in Turkije gevierd. Met dit feest wordt herdacht dat in 1944 diverse nationalistische leiders werden gearresteerd en gemarteld naar aanleiding van een stuk dat ze hadden geschreven. In dit artikel werd gewezen op het opkomende communistische gevaar tijdens het bewind van de Turkse president İsmet İnönü en de steun verklaard aan het nazistische bewind in Duitsland. (17) De Turkse staat arresteerde deze nationalisten om de geallieerden te laten zien dat ze stappen ondernamen tegen de pro-Duitse krachten in Turkije. Dat was noodzakelijk geworden omdat Turkije in 1944 de oorlog had verklaard aan Duitsland.

In Nederland werd dit feest pas in 1995 voor het eerst door de op de MHP georiënteerde Turkse extreem-nationalistische beweging gevierd. In Apeldoorn kwamen mensen van 25 verenigingen bij elkaar, totaal zo'n 600 mensen. Men hield zich bezig met sport, spelletjes en zingen van Osmaanse liederen. De voorzitter van de Turkse Culturele Vereniging uit Apeldoorn, Süleyman Demir, hield een toespraak over de betekenis van het feest. (ibidem)

Cartel

Turkse rap-muzikanten uit Duitsland zijn bij elkaar gekomen onder de naam Cartel en propageren onder andere het samenleven tussen Turken en Koerden. Als "buitenlanders van de tweede generatie" (promotietekst Cartel) willen zij hun "identiteit als Duitse buitenlander" duidelijk maken en demonstrenen zij mannelijke kracht op het met Turkse vlaggen versierde podium. Het oproepen tot een sterke Turks-Koerdische samenleving en de verbondenheid met hun eigen nationaliteit beschrijven Cartel-fans als zijnde een reactie op hun ervaringen in Duitsland.

De teksten van Cartel worden door Grijsze Wolven en hun sympathisanten met veel enthousiasme ontvangen. Naar eigen zeggen bestaat het concert-publiek vaak uit 100% Grijsze Wolven-aanhangers. Daartegen willen of kunnen de bandleiden niets doen, omdat ze volgens eigen zeggen met "politieke ideologie niets van doen hebben." Zij willen "alleen maar goede hip-hop maken voor de Turkse jeugd in Duitsland."

Hoe je het ook wendt of keert, met hun teksten leveren zij genoeg brandstof voor nationalistische stromingen, die zich daardoor als scene-trend gemakkelijk verder kan verspreiden.

Dat schijnt de muzikanten niets te interesseren. Aan de ene kant willen ze met de politiek van de Turkse staat niets van doen hebben, aan de andere kant 'bedienen' zij met hun liederen diegenen, die de oorlog tegen de Koerdische bevolking, en de repressie in Turkije voorstaan. Een bandlid uit Nürnberg sympathiseert met een Nürnbergse Grijsz Wolven-vereniging en draagt een ring met het Grijsz Wolven-symbool. Navraag over dit thema wordt afgedaan met een verhandeling over cultuur; een serieus antwoord blijft achterwege. Het ontbreken van een duidelijke stellingname wordt verklaard door te zeggen dat hun publiek daar geen interesse in heeft, en dat de band zich natuurlijk niet onpopulair wil maken bij datzelfde publiek. Trots zijn op je nationaliteit wordt bevorderd, en dat nationalisme is dan onafhankelijk van een politieke mening en het hoort tot ieders identiteit. Een voorbeeld van een songtekst van Cartel: "Niet alle problemen die Turkse jongeren hebben, komen uit Duitsland, we maken zelf veel moeilijkheden, we bevechten elkaar en dat is de voornaamste reden van het bestaan van Cartel, dat we samen vechten voor het geheel, voor een groot idee."

Tijdens concerten spelen de mannen van Cartel plichtsgetrouw hun CD na, ook hun zogenaamde antifa-hit 'Defol Dazlak'. Hun voorkomen op de bühne is macho en ze hangen de ster uit. En natuurlijk statements als: "Wij willen vanavond geen ander handgebaar zien dan het teken van Cartel" en "Wij zijn hier om muziek te maken, er is geen links en rechts, er is slechts Cartel." Als daarna het publiek kort "Cartel, Cartel" scandeert, is iedereen tevreden. Het stoort niemand dat 5 minuten later velen alweer het Grijsz Wolven-teken maken.

In Duitsland zijn inmiddels ongeveer 20.000 CD's van Cartel verkocht. In Turkije is dat tot nu toe aanzienlijk meer: 330.000 exemplaren werden reeds verkocht. De geplande tour door Turkije werd ondanks dat een regelrechte flop. Op een groep MHP-aanhangers na, die hen op het vliegveld verwelkomden, had er niemand een boodschap aan dat ze kwamen. De concerten werden dan ook afgezegd.

Ook in Nederland is Cartel populair onder Turkse migranten. Zo nodigde het Turkse jongeren centrum Alternatif uit Amsterdam begin 1996 Cartel uit voor een optreden. Volgens de activiteitenmedewerker van Alternatif valt het wel mee met Cartel: "Ze zijn tijdens de concerten in Turkije in de val gelokt en direct naar Duitsland teruggekeerd toen ze ontdekten wat er precies aan de hand was. Ze zeggen nu dat ze nooit meer naar Turkije gaan, tenzij de ultra-nationalistische houding van de luisteraars verandert."

Bron: Die Beute, voorjaar 1996.

4.2.4. Verkiezingen in Turkije

Als er verkiezingen in Turkije gaan plaatsvinden, ronselen aanhangers van de MHP en BBP stemmen voor hun partijen in de Turkse gemeenschap. Overigens doen meer Turkse politieke groeperingen dat in Europa. Zo hadden Refah-aanhangers in Europa bij de afgelopen verkiezingen in december 1995 bijvoorbeeld circa 30.000 stemmen ingezameld.

4.2.5. Islam en bedevaartreizen

De Turkse extreem-nationalistische organisaties HTIKB, HTF en ANF (of lidorganisaties) ontplooiën allen activiteiten op het gebied van de Islam. Ze beheren moskeeën, organiseren voorlichtings- en discussiebijeenkomsten over de Islam en organiseren bedevaart-trips naar Mekka. Overigens organiseren vrijwel alle mantelorganisaties van Turkse politieke organisaties (BBP, MHP, RP, etc.) en Turkse religieuze organisaties (bijvoorbeeld Diyanet) bedevaartreizen. Al deze bovenstaande activiteiten hebben het winnen van aanhangers als belangrijk neven doel. De op de MHP georiënteerde Europese federaties zijn hier volgens de vice-voorzitter van de HTF, Celal Arslan, al vijf jaar mee bezig. De HTF en diens voorganger organiseren deze reizen pas twee jaar. (18)

De moskeeën worden door de op de MHP en BBP georiënteerde organisaties tevens gebruikt voor propagandadoeleinden. De Mescid-i Aksa moskee in Amsterdam bleek bijvoorbeeld vol te hangen met Grijsje Wolven-symbolen. (19) Bij de Amsterdamse moskee Ulu Camii, die door Grijsje Wolven wordt beheerd, is eind jaren tachtig opgetreden tegen rechts propaganda-materiaal. Door een gemeente-ambtenaar werden toen pamfletten en kranten verwijderd, die discriminerend van aard waren. (20) De moskee ontving overigens ook in de tachtiger jaren de voorzitter van de MHP, Alparslan Türkeş. (ibidem)

MHP en Internet.

Inmiddels hebben de MHP en de BBP ook het internet ontdekt. De MHP heeft een uitgebreide website waarop propaganda en informatie van de partij staan. Onder andere staan op deze site uitgebreide lijsten met namen van personen op sleutelposities binnen de MHP, persverklaringen, een biografie van Türkeş en een korte geschiedenis van de MHP. De aanwezigheid van de MHP op het 'net' is voor in de MHP geïnteresseerden belangwekkend, omdat men daardoor eenvoudig en anoniem toegang heeft tot MHP-materiaal.

Het adres van deze website is: <http://www.mhp.org.tr/>. Het adres van de HTF is: <http://www.euronet.nl/users/turkfed/>.

4.2.6. Sport

Om mensen aan de organisatie te binden, organiseert Turks extreem-rechts onder andere sportieve activiteiten. Zij houdt zich met name bezig met vechtsporten en voetbal. De HTF organiseert regelmatig landelijke toernooien. Daarnaast staan een aantal Turkse sportverenigingen onder controle van Turks extreem-rechts. In Amsterdam staat bijvoorbeeld de voetbalclub ATS onder controle van de HTF.

Sport, en dan met name voetbal, wordt ook door MHP-aanhangers gebruikt om propaganda en agitatie te bedrijven en provocaties uit te voeren. Voorbeelden van deze activiteiten zijn er te over. Zo werden er bijvoorbeeld na de kwalificatiewedstrijden van het Turkse nationale elftal op 6 september en 11 oktober 1995 - voor het afgelopen Europese kam-

pioenschap voetbal in Engeland - in vrijwel alle grote steden in Duitsland autokonvoeien gevormd, die door MHP-aanhangers werden geleid. De MHP-ers in deze konvoeien waren uitgerust met Grijs Wolven- en MHP-vlaggen, ze maakten voortdurend het Grijs Wolven-teken, ze lieten nationalistische muziek horen en schreeuwden nationalistische en fascistische leuzen ("Turkije is de grootste" en "Kreuzberg wordt het graf van de PKK"). Ook hadden ze knuppels en vuurwapens bij zich. (21)

4.2.7. Onderwijs

De rechtse Turkse organisaties houden zich ook bezig met onderwijs voor Turkse migranten. Turkse (en andere allochtone) jongeren hebben een grote achterstand op onderwijsgebied. Zo verliet in het schooljaar 1989-1990 62% van de allochtone jongeren het voortgezet onderwijs zonder diploma. Om iets aan deze slechte situatie te doen werden door migrantenorganisaties tal van initiatieven opgezet. Het taalprobleem ziet men als bron van de achterstandssituatie op onderwijsgebied.

Om de schooluitval te bestrijden, heeft het Turks Platform Amsterdam, voluit Platform van Turkse Democratische Organisaties in Amsterdam (TPA), in 1993 een huiswerkbegeleidings-experiment opgezet samen met het Amsterdams Centrum Buitenlanders. Het in begin 1992 opgerichte TPA is een bundeling van op de MHP-georiënteerde organisaties. (22) De meeste van de aangesloten organisaties zitten ook in de Adviesraad Turken in Amsterdam. Zij oefenen op deze wijze invloed uit op het migrantenbeleid van de Gemeente Amsterdam. (23) Enkele lidorganisaties van het TPA hebben ook andere activiteiten op het gebied van educatie ontplooid. Zo hebben Kübra en Tükem in 1996 subsidies aangevraagd bij het Stadsdeel Zeeburg in Amsterdam voor het houden van voorlichtingsbijeenkomsten. Dit soort activiteiten hebben ze in ieder geval ook in 1995 georganiseerd. (24)

De voorloper van de HTIKB, de Turks-Islamitische Stichting Nederland, had in de vorm van de in 1988 opgerichte Stichting voor Turks-Islamitische Cultuur, Onderwijs en Publicaties een landelijke organisatie die zich onder meer op onderwijs richtte. Enkele leden van de stichting maakten deel uit van andere migrantenorganisaties. (25) De stichting organiseerde conferenties, seminars, cursussen, sociale activiteiten en info-avonden. De activiteiten die betrekking hadden op onderwijs bestaan uit voorlichtings- en computercursussen. De voorzitter van deze club was Cengiz Özdemir. (26)

In de lokale politiek is het onderwijs ook een speerpunt van Turks extreem-rechts. Zo hebben in Amsterdam zowel de Grijs Wolven Ahmet Ceyhan als Ibrahim Çitil zitting in de Commissies van Advies van Stadsdeelraden die betrekking hebben op onderwijs. (27) De rol van Mustafa Kemal Ustalar in de lokale politiek van Amsterdam is niet relevant vanwege zijn minimale bijdrage aan het politieke werk in zijn stadsdeelraad. (28) Op congressen van de idealistische federaties komt veelvuldig het onderwerp onderwijs ter sprake.

De reden voor de aandacht van de Grijs Wolven voor onderwijs is de al genoemde achterstand van Turkse jongeren op onderwijsgebied, en belangrijker, de bij hen aanwezige

angst dat Turkse jongeren door het Nederlandse onderwijs te Europees zouden kunnen worden. In de optiek van de Grijsse Wolven dienen Turkse Jongeren namelijk te leven overeenkomstig de traditionele Turkse normen en waarden (veelal nationalistische ercodes, zoals respect voor het vaderland en respect voor het leger). Onderwijs (en opvoeding) speelt uiteraard een essentiële rol bij het overbrengen van deze waarden en normen op de Turkse jongeren.

HTF-manifestatie bij de Russische ambassade in Den Haag, 28 augustus 1996
(foto: Serge Ligtenberg)

4.3. Deelname aan parlementaire politiek

In de jaren tachtig waren er op politiek gebied enkele ontwikkelingen in Nederland die het voor de MHP-aanhangers interessant maakte om zich in de lokale politiek te storten. In 1986 kregen migranten namelijk stemrecht. Turks extreem-rechts maakte gebruik van deze mogelijkheid om ook in de politiek hun stem te kunnen laten horen. Zo konden zij invloed uitoefenen op het beleid van de overheid ten aanzien van (Turkse) migranten. Vooral in Amsterdam komt dit voor, met name ook doordat het vrij eenvoudig is om in een stadsdeelraad te worden gekozen.

De pas opgerichte HTF stimuleert deelname van haar achterban aan de parlementaire politiek dan ook nadrukkelijk. Zij doet dit onder andere door voorlichting, waarin het belang van actief en passief kiesrecht bij plaatselijke verkiezingen wordt benadrukt. (29)

4.3.1. Amsterdam

In 1990 werden er bij de stadsdeelraadverkiezingen twee MHP-aanhangers voor de PVDA gekozen. Het betrof de stadsdeelraden van Sloterveer/Geuzenveld en Zeeburg. De personen in kwestie waren Şaban Cuğun en Mustafa Kemal Ustalar. Ustalar zit op dit moment nog steeds voor de PVDA in de stadsdeelraad Zeeburg. Ustalar kreeg 408 voorkeurstemmen, meer dan welke andere allochtoon ook kreeg bij deze verkiezingen.

Şaban Cuğun was net voorzitter af van het TKC in Amsterdam toen hij zich kandidaat stelde. Dat hij voorzitter was geweest, was ook bekend bij de PVDA (ze wisten dus met wie ze te maken hadden). We kunnen namelijk in het 'Advies Kandidaatstelling Stadsdeelraad Geuzenveld/Sloterveer', een uitgave van de PVDA (afdeling Geuzenveld/Sloterveer), het volgende over Cuğun lezen: "Buiten de partij is hij werkzaam binnen het maatschappelijk leven, en wel als voorzitter van de Stichting Turks Cultureel Centrum" (30), en: "Hij onderkent, dat het zitting nemen in de stadsdeelraad verwachtingen kan doen ontstaan, zeker bij de Turkse gemeenschap. Hij zal echter duidelijk maken, dat hij niet voor groepen is gekozen, maar voor de gehele bevolking van het stadsdeelgebied." (ibidem) De samenstellers van het 'Advies', de Onafhankelijke Commissie, concluderen ten aanzien van Şaban Cuğun als volgt: "Zijn activiteiten binnen de hiervoren genoemde stichting vormen voor de commissie een aanwijzing, dat hij waardevol zal kunnen functioneren binnen de fractie." (ibidem)

Mustafa Kemal Ustalar heeft als stadsdeelraadlid geen inhoudelijke bijdrage geleverd. Voor de PVDA is hij waarschijnlijk vooral interessant voor de achterban die hij vertegenwoordigt: stemmen. Volgens een uitzending van EO-tijdsein van 16 april 1997 heeft de HTF, bij monde van secretaris Fedayi Eken, goede contacten met Ustalar en komt deze vrijwel dagelijks in de moskee op bezoek. Ustalar geeft zelf ook toe regelmatig in deze moskee, aangesloten bij de HTF, te komen.

Deze verkiezingen kregen nog een juridisch staartje naar aanleiding van het al genoemde artikel in de Nieuwe Revu over de verkiezing van Ustalar en Cuğun. De huidige

fractie voorzitter van de PVDA in Amsterdam, Eberhard van der Laan, trad in deze kwestie als advocaat op voor de twee rechtse Turken. Van der Laan eiste een rectificatie voor de beschuldigingen van de Nieuwe Revu. De Nieuwe Revu plaatste daarop een rectificatie, waarin de beschuldigingen voor een groot deel werden ingetrokken. De Nieuwe Revu vond dat ze "op basis van genoemd materiaal en van bronnen...tot verkeerde conclusies" waren gekomen. (31) Uit de rectificatie blijkt dat ook Ahmet Ceyhan en Ustalar inhoudelijk op het stuk van de Nieuwe Revu hebben gereageerd. Zij ontkennen simpelweg alle beschuldigingen. Ceyhan stelde het als volgt: "Het is onbegrijpelijk dat Revu dat artikel heeft kunnen publiceren. De suggesties die daarin zijn gewekt, zijn nergens op gebaseerd." (ibidem) Het door de Nieuwe Revu gebruikte materiaal was inderdaad wat mager; ze bracht slechts enkele aanwijzingen die erop duiden dat het TKC een MHP-mantelorganisatie was naar voren om aan te tonen dat de twee mannen Grijsje Wolven zouden zijn. Maar aan de andere kant kwamen ze wel tot de juiste conclusies.

Ahmet Ceyhan heeft zich in Slotermeer geprofileerd. Hij is daar (in 1994) gekozen in de stadsdeelraad als lid van de wijkgebonden partij de Nieuwe Volksvertegenwoordigers (NIVO). Ceyhan werd per 1 april 1997 door NIVO van zijn functies ontheven en zit nu op persoonlijke titel in de stadsdeelraad. In 1994 werd de CDA'er Ibrahim Çitil in de stadsdeelraad van Bos en Lommer gekozen. In deze deelraad zit hij onder andere in de commissie die gaat over onderwijs. In deze commissie heeft hij wel enige, hoewel geringe, inbreng. De activiteiten om (bij de verkiezingen voor de stadsdeelraden in Amsterdam van 1994) in deze deelraden te komen, verliepen gecoördineerd. Zo waren bij de verkiezingen voor de stadsdeelraden in Amsterdam van 1994 gezamenlijk verkiezingsfolders gedrukt door de drie extreem-rechtse Turken die zich kandidaat gesteld hadden. (32) De verkiezingsfolders van de drie waren daarnaast voorzien van een identieke lay-out.

4.3.2. De HTIKB en politieke partijen

Een ander geval waar een ex-Grijsje Wolf zich actief met de lokale politiek bemoeide, speelde zich af in Cuijk. In deze plaats had Ömer Osman Kalın zich kandidaat gesteld voor het CDA voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1990. Kalın, een van de oprichters van de HTIKB, was van 1982 tot 1986 vice-voorzitter van de HTDF. Toen in maart 1990 duidelijk werd dat hij deze post had bekleed, was hij al enige jaren lid van het CDA. De CDA-afdeling van Cuijk was, naar eigen zeggen, niet op de hoogte van het feit dat Kalın een ex-Grijsje Wolf was. Het CDA wilde ook geen verder onderzoek instellen naar Ömer Kalın.

Kalın ontkende naar aanleiding van deze kwestie dat er zoiets als Grijsje Wolven bestonden en schoof geweld daden uit het verleden in Turkije in de schoenen van links. Toen hij door een journalist van de Gelderlander naar Türkiye werd gevraagd, zei hij: "Türkes heeft nu een politieke partij, een Turkse, islamitische partij. Wie goed is voor Turkije, goed werkt, dan vind ik het ook goed. Het maakt mij niet uit, Türkiye of iemand anders." (33) Overigens was Kalın daarna nog steeds actief in extreem-rechtse hoek. In 1993 werd hij op het vierde

congres van de HTIKB in het bestuur van deze federatie gekozen. (34) Momenteel zit hij niet meer in het bestuur van de HTIKB.

Er is op het moment nog iemand van de HTIKB actief binnen het CDA. Het gaat hierbij om de ex-Grijze Wolf en huidige voorzitter van de HTIKB, Halil Ibrahim Emili. Mensen uit Turks extreem-rechts sluiten zich vermoedelijk bij het CDA aan, omdat het CDA het gezin en familie als traditionele waarden hoog in het vaandel heeft staan. Deze waarden zijn ook in de Turkse cultuur voor de Grijze Wolven van groot belang. Emili vertelde ook welke waarden voor hem belangrijk zijn: "Het goede van de Turkse cultuur, zoals respect voor ouderen en gastvrijheid. Dat is namelijk typisch Turks." (35)

Het laatste lid van de HTIKB die een carrière ambieerde binnen een politieke partij was Mehmet Tütüncü. Tütüncü stelde zich voor D'66 kandidaat bij de Europese Verkiezingen van 1994. Mehmet Tütüncü is momenteel onder andere voorzitter van de Turkse Raad Nederland. (36)

Het doel van dit soort activiteiten van (rechtse) Turken in Nederland is om als Europese Turk te functioneren binnen de Nederlandse maatschappij en hun mogelijkheden daarbinnen te vergroten. Een middel daartoe is zitting nemen in een politieke partij. Het gaat hen er dus om ook op deze wijze invloed te krijgen binnen de politieke structuren, om de belangen van de (extreem-rechtse) Turkse gemeenschap te behartigen. De infiltratie in politieke partijen blijkt niet alleen plaats te vinden in Nederland, maar ook in andere Europese landen. Er is wat dit betreft al enige jaren sprake van een systematische aanpak door Grijze Wolven. Je kunt deze voorvallen derhalve niet afdoen als incidenten. (37)

4.4. Criminele activiteiten

Na de militaire coup van 1980 veranderde er het een en ander aan de betrokkenheid van MHP'ers bij criminele activiteiten. De MHP'ers die waren opgepakt en in de gevangenis waren gekomen, waren namelijk verbitterd geraakt. Ze voelden zich verraden door de Turkse staat, omdat zij zichzelf zagen als niet officiële staatsambtenaren die toch vervolgd werden. Toen zij midden jaren tachtig werden vrijgelaten, besloten zij om voor zichzelf te gaan werken. Turkije zat in deze periode in een economische crisis. Hierdoor gingen talloze bedrijven over de kop en konden hun schulden niet afbetalen. De Grijze Wolven gingen opereren als 'incasso-bedrijf'. Talloze bendes ontstonden die onder dreiging van geweld geld gingen innen.

In het extreem-rechtse Turkse milieu zijn er talrijke connecties met de Turkse maffia. Deze verbindingen zijn dusdanig dat er gesproken kan worden van overlappings in de organisaties. Belangrijke maffia-leiders steunen de MHP, of zijn zelf Grijze Wolven, of zijn dat in het verleden geweest. Een voorbeeld is Ofly Ismaël, waarschijnlijk de belangrijkste leider binnen de Turkse maffia. Deze Ofly Ismaël heeft zich ook lang in Nederland opgehouden. Drey Ali Yasak en Alaattin Çakıcı zijn twee Grijze Wolven die belangrijke leidinggevende posities binnen de Turkse maffia innemen. Een van de belangrijkste criminele activiteiten

waar fascistische Turken in Nederland bij betrokken zijn, is de handel in drugs.

De Turkse maffia heeft in Nederland een monopoliepositie in de heroïnehandel. Circa 85% van de heroïne die Nederland binnenkomt, is van hen afkomstig. De Turkse maffia zit in Nederland met name in Amsterdam en in Arnhem. In het rapport 'Inzake Opsporing' van de Enquêtecommissie Opsporingsmethoden, in het gedeelte over Turkse criminele groepen, valt over de connectie tussen de Grijsse Wolven en de Turkse maffia het een en ander te lezen: "Deze beweging (Grijsse Wolven, red.) manifesteerde zich tot enkele jaren geleden zowel in Turkije als onder de gastarbeiders van West-Europa en wist onderdelen van de oude maffia van een nationalistische tint te voorzien. De opbrengsten van de georganiseerde misdaad, en dan gaat het vooral om de handel in drugs waarop men zich in de jaren zeventig en tachtig richt, dient om de beweging te financieren. "In 1978-1979 is voor circa 2 miljard Turkse lira (ongeveer 100 miljoen gulden) aan wapens en munitie Turkije binnengesmokkeld. Als tegengaan wordt doorgaans hasj of heroïne uitgevoerd. De maffia die deze smokkel organiseert, heeft met alle politieke partijen contacten, maar vooral met de extreem-rechtse." In Europa fungeren vooral import-export-winkels en theehuizen als dekmantel. Leden van de klassieke maffia hebben de Grijsse Wolven gesteund en Grijsse Wolven zijn op hun beurt tot de maffia toegetreden." (38)

De onderzoekers Jürgen Roth en Marc Frey doen in hun boek 'Die Verbrecher-Holding' uitgebreid kond van de activiteiten van maffia-organisaties in Europa. Zij komen tot de conclusie dat een groot deel van de drugssmokkel en -handel in Europa in handen is van een samenwerkingsverband van de Turkse maffia, de Grijsse Wolven en de Turkse contra-guerilla. Zij vervoeren de uit Pakistan en Afghanistan afkomstige heroïne via de Balkanroute naar Europa en verhandelen de drugs aldaar. Volgens de auteurs wordt sinds 1970 de heroïne op deze wijze getransporteerd. In 1975 vergrootte dit samenwerkingsverband haar greep op de heroïnehandel in Europa doordat zij een deal kon sluiten met de Siciliaanse maffia over de doorvoer en distributie van deze drug in Europa. (39)

De bekende Grijsse Wolf Ali Yurtaslan, in het verleden lid van het uitvoerend comité voor Europa van de MHP, geeft in een gesprek een reden voor de drugssmokkel van de MHP-aanhangers aan: "De financiële middelen kwamen voor het grootste deel uit het werk van militante leden van de MHP, die naar het buitenland waren gestuurd. Met behulp van die personen werden heroïne en andere drugs naar het buitenland gesmokkeld. De opbrengsten uit verkoop van die drugs vormden de belangrijkste bron van inkomsten van onze partij." (ibidem) Met dit geld wordt door de Grijsse Wolven ten dele de aanschaf van wapens bekostigd. (ibidem)

Turkse staat maffiastaat

In 1996 stapelden de bewijzen zich op dat de Turkse staat, samen met de Turkse maffia, de grote organisator van de Turkse drugshandel is. Bij deze handel blijken topfiguren uit de Turkse politiek, het leger en de ambtenarij betrokken te zijn. Een zeer opmerkelijk 'incident' vond op 3 november 1996 plaats bij Susurluk. Bij een auto-ongeluk kwamen een voormalige jeugdleider van de MHP en maffiabaas, Abdullah Çatli, de hoge politiefunctionaris Hüseyin Kocadağ en Gonca Uz, betrokken bij activiteiten van de Turkse inlichtingendienst MIT, om

het leven. Een parlementariër voor de Partij van het Juiste Pad (DYP), Sedat Bucak, overleefde het ongeluk. Door dit ongeluk werden de banden tussen de Turkse maffia, de staat en de politiek aangetoond.

Abdullah Çatlı werd al 18 jaar gezocht door de Turkse autoriteiten en Interpol. Hij werd met talloze moorden en andere misdaden in verband gebracht. Zo was Çatlı - in 1979 leider van de Ülkü Ocakları, de jongerenbeweging van de MHP - actief betrokken bij de moord op zeven studenten in Turkije in 1977. Çatlı werd ook in verband gebracht met de aanslag op Paus Johannes Paulus II. Hij werd in 1985 in Parijs gearresteerd voor de handel in drugs. Na één jaar detentie in een Zwitserse gevangenis ontsnapte hij.

Het samenzijn van Çatlı, Bucak en Kocadağ op zichzelf was al alarmerend genoeg. Het geeft namelijk ondermeer de belangrijke rol van de MHP aan in de contacten van de maffia met representanten van de Turkse staat. In de auto werden ook vijf pistolen, twee mitrailleurs, geluiddempers, groene (diplomatieke) paspoorten en politie-identificatiebewijzen (één daarvan was in het bezit van Çatlı) gevonden. Toen dit alles bekend werd, vielen zelfs bij de staatsgetrouwe Turkse pers de schellen van de ogen. De bekende columnist Çetin Altan van de krant Sabah schreef bijvoorbeeld dat de Turkse staat hard op weg was om een criminele bende te worden.

De inzittenden van de auto waren vertrokken uit de kustplaats Kuşadası. Ze hadden daar het weekend doorgebracht in een hotel in verband met een zakenreis. In het hotel verbleef ook de minister van Binnenlandse Zaken Mehmet Ağar. Hij zou daar de vier anderen ontmoet hebben. Deze beschuldiging, die Ağar's betrokkenheid bij de maffia impliceert, leidde tot zijn ontslag een paar dagen later. Zowel minister-president Necmettin Erbakan als minister van Buitenlandse Zaken Tansu Çiller ontkenden enig verband tussen het auto-ongeluk en het aftreden van Ağar.

Volgens Ağar was het auto-ongeluk een onbeduidende gebeurtenis. Dit bagatelliseren van het auto-ongeluk doet de vraag rijzen wat Ağar probeerde te verhullen. Een artikel van Doğu Perinçek, de voorzitter van de Arbeiders Partij (İşçi Partisi; IP), in het blad Aydınlık geeft daarop een antwoord. Perinçek geeft inzicht in de handel en wandel van Çatlı. Çatlı blijkt te hebben geopereerd als een soort staatsbeambte. Hij werkte in de oliehandel, richtte samen met hoge politiefunctionarissen teams op die in het buitenland de PKK en Turkse organisaties, die een bedreiging vormden voor het systeem, moesten bestrijden en was betrokken bij

drugshandel en afpersing.

In een persconferentie vatte Perinçek zijn visie op het ongeluk nog eens samen. Volgens hem maakten Çatlı, Bucak en Kocadağ deel uit van een 700 personen tellende geheime organisatie, die onder leiding zou staan van Tansu Çiller.

Çatlı zou hierin een sleutelrol hebben gespeeld. Deze organisatie zou bestaan uit leden van de MIT, de

De betrokken mercedes in het Susurluk-incident (foto: Milliyet, 5 november 1996)

Grijze Wolven-maffia en de speciale teams van het Turkse leger en zich officieel bezighouden met de bestrijding van de PKK. In werkelijkheid houden zij zich echter vooral bezig met roof, afpersing, drugshandel en moord. Deze bende knapt dus niet alleen de vuile zaakjes van de Turkse staat op - de eliminatie van het 'terrorisme-probleem'- maar verrijkt ook zichzelf door middel van misdadige activiteiten.

Al deze activiteiten werden in Turkije vrijwel nooit met succes strafrechtelijk vervolgd. In het buitenland was dat wel vaker het geval. Zo werd in 1972 het Eerste Kamerlid voor de MHP Kudret Bayhan aangehouden in Frankrijk met 146 kilo pure morfine. (40) In 1986 werd een voormalige leider van de Grijze Wolven Oral Çelik in Frankrijk gearresteerd wegens smokkel van heroïne. Çelik werd tot 8 jaar gevangenisstraf veroordeeld. In Duitsland werden de ex-Grijze Wolven Rifat Yıldırım en Üzeyir Bayraklı in 1985 tot celstraffen veroordeeld wegens drugshandel en -smokkel, afpersing, mishandeling en poging tot moord. (41) In Februari 1996 werd in Zürich Ali Rıza Gürbüz gearresteerd met onder andere 40 kilo pure heroïne in zijn bezit. Gürbüz was kandidaat voor de MHP in Izmir bij de verkiezingen van december 1995. (42)

In Nederland werden ook MHP-sympathisanten in verband met drugshandel vervolgd. In 1993 werd in het kader van de Operatie Exodus in Amsterdam een grote Turkse drugsbende, die onder andere in heroïne handelde, opgerold. Het betrof een omvangrijke bende; de politie verrichtte meer dan 200 arrestaties en nam 645 kilo heroïne in beslag. (43) De politie wist ook de leider en financier van deze bende, Ahmet Aydın, te arresteren. Deze Aydın was een MHP-sympathisant; hij zat bijvoorbeeld in het Welkomstcomité voor Türkes. De bende had daarnaast een 'Divisie Geweld' waarin diverse Grijze Wolven zitting hadden. (ibidem) Een andere activiteit van de Grijze Wolven in Nederland die in de criminele sfeer zit, zou het openen van illegale naaiateliers kunnen zijn. Zeker is dit niet; tot nu toe zijn er slechts geruchten die in deze richting wijzen. (44)

4.5. Liquidaties en moorden

De Grijzen Wolven zijn vanaf de jaren zestig betrokken geweest bij liquidaties en moorden in zowel Turkije en Europa. De motieven voor deze gewelddaden waren zowel politiek als crimineel. Gedurende de vijf jaar durende regeringsperiode van de Gerechtigheidspartij (AP) tot 1971 hadden de knokploegen van de Grijze Wolven, die logistiek werden bijgestaan door het Departement voor Speciale Oorlogsvoering (wapens, springstof, opleiding, etc.), in Turkije tenminste 42 linkse mensen vermoord. (45) In de jaren zeventig werd het geweld van de Grijze Wolven tegen de linkse oppositie in Turkije flink opgevoerd. Zodoende schiepen de Grijze Wolven door hun gewelddadige campagne tegen links een klimaat van terreur die de coup van de militairen in september 1980 mede rechtvaardigde.

De gewelddadigheden van de commando's van de MHP pasten binnen het concept van de

speciale, psychologische, oorlog tegen het 'communistische' gevaar. Turkije moest worden gedestabiliseerd om het leger of de MHP de kans te geven om de macht te grijpen. Hierbij maakten de Grijsje Wolven gebruik van leerboeken van de CIA. In het boek 'De onconventionele oorlog' van F.A. Lindsay kunnen we bijvoorbeeld het volgende lezen: "Het doel van indirecte psychologische terreur is om de aandacht van de bevolking te richten op situaties die de indruk moeten wekken dat er sprake is van politieke chaos binnen linkse groepen, waarbij directe terreur, zoals bomaanslagen, brandstichtingen en aanslagen, gericht wordt ingezet. (...) Deze vorm van terreur moet de a-politieke bevolking manipuleren. Het volk wordt gedwongen stelling te nemen en daarmee tegelijkertijd tot passieve handlangers gemaakt. In diverse plaatsen in het land worden ambtenaren op lage posities, politie-agenten, postbodes, gemeenteraadsleden, leraren en soms een burgemeester opgeofferd. Het betreft dus mensen die, in tegenstelling tot de hoger geplaatste ambtenaren, nauw contact onderhouden met de plaatselijke bevolking. Op deze wijze kunnen de gruweldaden van de revolutionairen getoond worden. (...) Liberale mensen neigen ertoe om met opstandelingen samen te werken. Daarom zijn zij het doelwit van terroristische aanslagen." (46)

In de jaren zeventig werden onder andere talloze leiders en hoge functionarissen van vakbonden en politieke partijen, docenten, studenten en journalisten door de teams van de Grijsje Wolven en contra-guerilla (de Turkse Gladio) vermoord. (47) Enkele voorbeelden: de journalist Abdi İpekçi werd vermoord door de bekende Grijsje Wolf Mehmet Ali Ağca; zeven leden van de Turkse Arbeiderspartij (TIP) werden in oktober 1978 door Grijsje Wolven afgeslacht; in oktober 1978 werd na een onderzoek van de politie duidelijk dat de Grijsje Wolf Ethem Kışkış betrokken was bij een moord op vier personen; en de moord op de politiecommissaris van Adana, Cevat Yurdakul. Yurdakul werd vermoord omdat hij een politie-eenheid had opgezet ter bestrijding van de extreem-nationalistische Grijsje Wolven. Om een indicatie te geven van de omvang van het aantal moorden: alleen al in 1978 werden 1300 extreem-nationalistische Grijsje Wolven gearresteerd. Enkele honderden van hen werden wegens moord aangeklaagd of veroordeeld. Totaal werden er in de regeringsperiode van minister-president Bülent Ecevit ('78-'79) 2245 mensen vermoord.

Na de militaire coup van 12 september 1980 hadden de knokploegen van de Grijsje Wolven hun taak volbracht: het leger had de macht overgenomen. De nieuwe militaire machthebbers onderdrukten Turks links vervolgens dusdanig dat links voor de extreem-nationalisten nauwelijks nog als een gevaar kon worden opgevat. Veel Grijsje Wolven waren inmiddels doorgestroomd naar de contra-guerilla-krachten van de Turkse staat. Momenteel bestaan deze para-militaire eenheden voor een groot deel uit Grijsje Wolven.

Het nieuwe doelwit van de contra-guerilla werd de PKK en Turkse organisaties als Devrimci Sol. Deze organisaties dienden te worden uitgeroeid met alle ter beschikking staande middelen. Doğan Güreş, het voormalige hoofd van de Generale staf en bevelhebber van het Departement voor Speciale Oorlogsvoering, deelde in de Hürriyet van 18 oktober 1992 het volgende mee over de inzet van de eenheden van het Departement voor Speciale Oorlogsvoering: "In het Oosten en Zuid-Oosten van het land gaat de Contra-Guerrilla met haar werkzaamheden door. We doen er alles aan om de macht van de Contra-Guerrilla op alle fronten te versterken." (48) In dezelfde krant voegt Güreş op 16 oktober 1993 hier nog

het volgende aan toe: "...legergeneraal Güreş, verklaarde dat er is besloten om het leidinggevende kader en de voorzitter van de PKK deze winter te vermoorden...er is aangekondigd dat de operaties zonder onderbreking zullen blijven voortgaan totdat ze resultaten vertonen..." Güreş onderstreept deze beslissing in Hürriyet met de volgende woorden: "Ze zullen sterven als honden en verdwijnen. Ze zullen verdwijnen van de aarde. Ja, inclusief het hoofd van de organisatie..." Daaraan toevoegend: "We zullen de PKK zowel in het binnenland als in het buitenland uitroeien." De eerste resultaten waren al spoedig waarneembaar: op 7 februari 1994 werd de voorzitter van het Koerdistan Komitee in Denemarken, İmdat Yılmaz, neergeschoten en zwaar verwond en op 20 maart 1994 werd de voorzitter van het Koerdistan Solidariteits Komitee in Cyprus, Theofilis Georgides, in Nicosia vermoord.

In het kader van de strijd tegen de PKK hanteerde de Turkse staat ook een strategie om de financiële inkomsten van de PKK sterk te reduceren. Deze vermindering van inkomsten poogde de Turkse staat te realiseren door de inzameling van donaties in Europa door de PKK te criminaliseren. Middels pressie van de Turkse staat op de Duitse en Franse regering werden vervolgens talloze Koerdische organisaties verboden. Een andere methode om de geldkraan preventief dicht te draaien was de eliminatie van rijke Koerdische zakenlieden. Daarnaast werden Koerdische maffia-leiders in Turkije, die niet (meer) bereid waren om met de Turkse staat samen te werken, uit de weg geruimd. Koerdische maffialeiders zijn vaak ook leiders van stammen, daardoor kunnen ze door de Turkse staat goed gebruikt worden voor het werven van dorpswachters.

Om onder andere deze Koerdische zakenlieden uit de weg te kunnen ruimen, werd er een speciale, geheime organisatie opgericht onder leiding van toenmalige minister-presidente Tansu Çiller, de voormalige minister van Binnenlandse Zaken Mehmet Ağar en de ex-Grijze Wolf Abdullah Çatlı. In deze organisatie zaten verder onder andere leden van de Speciale Teams, de DYP-parlementariër Sedat Bucak, İbrahim Şahin, de directeur van het Departement voor Speciale Oorlogvoering, Kemal Yazıcıoğlu, de hoofdcommissaris van politie van Istanbul, Sami Hoştan, een top-maffioso, MIT-functionarissen en Haluk Kırıcı. (49) De Grijze Wolf Kırıcı, medeplichtig aan de moord op zeven jongeren in Ankara, nam na de dood van Abdullah Çatlı op 3 november 1996 de leiding van de organisatie op zich. (50) Voor meer algemene informatie over de connecties tussen de extreem-nationalistische beweging in Turkije, de Turkse staat en de Turkse maffia verwijzen we naar hoofdstuk 13. (De Turkse maffia, de Turkse staat en de MHP).

In 1993 ging deze organisatie aan het werk. Koerdische maffia-leiders en invloedrijke zakenlieden, die door de Turkse staat niet konden worden ingezet in de oorlog tegen de Koerdische bevrijdingsstrijd, werden vermoord: Behçet Cantürk, Savaş Buldan, Yusuf Ekinci, Hacı Karay, Adnan Yıldırım, Medet Serhat en als laatste Ömer Lütfü Topal. (51) Inmiddels heeft het Speciale Team-lid Ayhan Çarkın, die verdacht wordt van de moord op Topal en lid zou zijn van de bende van Çatlı, in een verhoor toegegeven dat hij een aantal Koerdische 'zakenlieden' heeft vermoord. Çarkın: "Ik vermoorde Behçet (Cantürk), Savaş (Buldan), Medet (Serhat)." (52). Ook de hoge politiefunctaris İbrahim Şahin, verdacht van betrokkenheid op de moord van Ömer Lütfü Topal, gaf indirect toe dat de staat betrokken zou kunnen zijn

bij de moorden op Koerdische maffia-leiders: "het is plezierig dat mensen als Behçet Cantürk en Savaş Buldan zijn gestorven." (53)

De MHP-sympathisant en maffia-leider Sami Hoştan, die ook participeert in de bende van Çatlı, was de partner van Topal. Ook hij wordt verdacht van de moord op Topal. Sami Hoştan wordt ook wel 'Sami de Albaniër' of 'Sami de Hollander' genoemd. De laatste bijnaam dankt hij aan zijn jarenlange verblijf in Nederland. In Nederland was hij de rechterhand van maffia-baas Halit Ünlü. Zij hielden zich voornamelijk bezig met de handel in drugs. De leden van de bende van Ünlü noemden zichzelf overigens idealisten. (54)

In juli 1988 moest Hoştan, vanwege een schietpartij bij het Turkse koffiehuis De Zwarte Zee in Amsterdam (het hoofdkwartier van Ünlü en Topal) Nederland ontvluchten. Op 6 juli openden twee met automatische pistolen gewapende mannen vanaf een tramhalte het vuur op het koffiehuis. Vanaf het pand werd flink teruggeschoten. Er vielen twee doden, de schutters konden ontkomen. Een van de slachtoffers, Ahmet Köksal, was het slachtoffer geworden van een politieke moord. Op die avond was hij namens Devrimci Sol bezig met een geldinzamelingsactie voor politieke gevangenen in Turkije. De daders zijn nooit gevonden. (55)

Inmiddels is de contra-guerilla verantwoordelijk voor honderden moorden en verdwijningen in heel Turkije. In de periode 1989-1994 waren er circa 1300 moorden door 'onbekende daders'. Vanaf 1994 valt er ook een sterke toename waar te nemen van verdwijningen (totaal zijn er in de jaren negentig circa 300 mensen verdwenen). Vooral Koerdische politici en journalisten in het Zuid-oosten van Turkije werden het slachtoffer van de speciale eenheden, maar ook in steden als Istanbul en Adana kwamen deze praktijken in toenemende mate voor. Journalisten die schreven over de activiteiten van de contra-guerilla moesten dit vaak met de dood bekopen. Zo werd op 24 januari 1993 in Ankara de bekende journalist Uğur Muncu vermoord. Muncu was vooral bekend door zijn publicaties over wapen- en drugs-handel, extreem-rechtse terreur en de islamitische wereld.

Niet alleen in Turkije, maar ook in Nederland en andere Europese landen zijn Grijze Wolven betrokken bij moorden, liquidaties of pogingen daartoe. Enkele voorbeelden: de moordaanslag op de paus in 1981, de moord in 1981 op Celalettin Kesim, de moord op Muzaffer Cavuşoğlu in 1981, de gewelddadige activiteiten van de Grijze Wolven Rifat Yıldırım en Üzeyir Bayraklı midden jaren tachtig in Duitsland, de moord op Seyfettin Kalan in 1995 en de moord op Ercan Alkaya in 1997. Ook de moord in 1988 op de voorzitter van HTIB in Amsterdam, Nihat Karaman, wordt in verband gebracht met Grijze Wolven.

4.6. Grijze Wolven tegen racisme en fascisme

Turks extreem-rechts is door hun ervaringen in Nederland tegen racisme en fascisme. Ze blijven voor velen autochtonen in West-Europa 'vieze' buitenlanders. De intolerantie in Nederland zorgt ervoor dat de Turkse gemeenschap zich op dit punt kan verenigen en samenwerken. Typerend voor de houding is de volgende uitspraak van een Utrechtse Grijze Wolf, Ayhan Doğan, naar aanleiding van de oprichting van het Parlement van Koerdistan in Ballingschap: "Tijdens de installatie van Vreeswijk (van het Nederlands Blok, red.) in de

Utrechtse Gemeenteraad heb ik ook geprotesteerd bij het stadhuis. Toen iemand vroeg namens welke organisatie ik daar stond, antwoordde ik: 'Ik ben van de Grijze Wolven'. Daar werd toch wat verbaasd op gereageerd. Wij waren toch fascistten. Nou, niet dus. Wij zijn nationalistten, maar we moeten niets hebben van discriminatie of racisme." (56) Alle migranten zijn het slachtoffer van discriminatie. Rechtse Turken ontdekken zodoende dat nationalistische ideeën in de praktijk ten nadele voor hen werken.

Bondgenootschappen tussen Turken rechts en extreem-rechts in Europa, zoals dat vroeger het geval was (bijvoorbeeld met de extreem-rechtse vleugel binnen de CDU, de CSU (Strauss) en de NPD in Duitsland), bestaan waarschijnlijk niet meer, omdat veel van deze Europese extreem-rechtse organisaties zich vijandig opstellen ten aanzien van buitenlanders. Hoe het er nu precies op dit gebied voorstaat is onbekend. In ieder geval wordt er soms wel door nationalistische Europese groepen met buitenlandse, door hen als nationalistisch geziene, bewegingen en groepen gekoketteerd, waaronder de Grijze Wolven. Zo beweerde het voormalige lid van de Fundamentalistische Arbeiders Partij (FAP) D. Hermsen (57) dat de FAP zich zeer verbonden voelt met de Arabische revolutie: "We hebben contacten met fundamentalisten van de Jihad en de Hamas-beweging. Ook de Turkse Grijze Wolven zullen zich bij de FAP aansluiten." (58) De MHP-aanhang keurt daarentegen racistische partijen af. De MHP-achterban zal daarom niet zo snel samenwerkingsverbanden aangaan met Europees extreem-rechts. (59)

Noten:

- (1): 'Als in Turkije iets gebeurt, laait geweld in Nederland op', Jelle Brandsma, *De Volkskrant*, 4 mei 1996.
- (2): Voor een overzicht van incidenten zie bijlage 1.
- (3): In dit comité zaten de volgende groepen: de Turkse Raad Nederland, de Federatie van Turkse Sport en Cultuur Verenigingen in Nederland, de Nederlandse Unie van Turks-Islamitische Organisaties, de Turks Islamitische Culturele Federatie, de Federatie van Democratisch Sociale Verenigingen en de Federatie van Turks-Idealistische Verenigingen in Nederland.
- (4): 'Turken in Europa vragen om boycot van Nederlandse producten', *Trouw*, 18 april 1995.
- (5): De TICF heeft nauwe banden met de religieuze autoriteiten in Turkije en Diyanet in Nederland. Zij treedt in de praktijk op als een instantie die de Turkse gemeenschap controleert en elementen bestrijdt die haar daarin niet bevallen.
- (6): 'Gespannen sfeer bij migranten uit Turkije', Ali Develioğlu, *Contrast* nummer 14, 27 april 1995.
- (7): 'Escalatie verwacht ook Turken', Altan Erdoğan, *Parool*, 20 april 1995, 'Aanslag op moskee is werk van PKK', *Algemeen Dagblad*, 18 april 1995, 'Aanslagen', *Volkskrant* 18 april 1995, 'Grote onrust na aanslag op Turkse zaak', Fred Pruim, *De Telegraaf*, 12 april 1995, 'Organisatie Dev Sol eist aanslag op bank op', *Het Parool*, 19 april 1994.
- (8): 'Tegenstellingen tussen Koerden en Turken in Nederland', *Algemeen Dagblad*, Marc Guillet en Gerrit den Ambtman, 22 april 1995.
- (9): 'Escalatie verwacht ook Turken', Altan Erdoğan, *Parool*, 20 april 1995.
- (10): Özcan, Ertekin, 'Türkische Immigrantenorganisationen in der Bundesrepublik Deutschland, Die Entwicklung politischer Organisationen und politischer Orientierung unter türkischen Arbeitsimmigranten in der Bundesrepublik Deutschland und Berlin West', *Hitit Verlag*, 1989.
- (11): 'Openbaar verhoor Enquêtecommissie Opsporingsmethoden Verhoor 2, verhoor van dr. F. Bovenkerk', *IRT-rapport*, 6 september 1995.
- (12): 'De Turkse mafia', Robert van de Roer, *NRC*, 1 oktober 1988.
- (13): HTF (red.), 'Beleidsplan', *HTF*, 1996. De Stichting Hilal is gevestigd op de Zeeburgerdijk 117 te Amsterdam. De voorzitter is Hikmet Yıldızeli. (bron: Kamer van Koophandel Amsterdam, dossier S 210137)

- (14): Brief van Politie Limburg-Noord, District Venlo, aan AFA-LS, 9 februari 1996.
- (15): Vanaf juli 1996 werd ook de Europese editie van de officiële MHP-krant Ortadoğu vanuit Duisburg enige maanden door Interkom Verlag und Werbung in Europa verspreid. De verspreiding van de krant werd gestaakt omdat de verkoop sterk achter bleef (minder dan 1000 exemplaren in heel Europa).
- (16): 'Hollanda Türk Federasyon'da seminer çalışmaları', Fuat Akkoç, Ortadoğu, 21 oktober 1996.
- (17): 'Hollanda'da Türkçülük Bayramı kutlandı', Hasan Öztürk, Türkiye, 13 juni 1995.
- (18): 'Türk Federasyon'dan atak', Mehmet Ali Topçu, Türkiye, 8 november 1995.
- (19): 'De eer der Turken', Stella Braam en Mehmet Ülger, De Groene Amsterdammer, 6 december 1995.
- (20): 'Rechtse Turken infiltreren linkse partijen', Arnold Karskens en Ahmet Olgun, Nieuwe Revu, nummer 16, 14-21 april 1993.
- (21): 'Fussball und MHP', Inisiyatif, nummer 10, november/december 1995.
- (22): In het TPA zitten onder andere de volgende groepen: Tükem, TDJV, TKC, Soyad, Kübra, Mescid-i Aksa en de Ulu Camii.
- (23): In het bestuur van het TPA zitten drie kopstukken van de MHP in Nederland; de bestuursleden van het HTF Celal Arslan, Ahmet Ceyhan en Rasim Eken.
- (24): Besluit Dagelijks Bestuur stadsdeel Zeeburg, 21 mei 1996.
- (25): Het gaat hierbij om de volgende organisaties: de Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond (SPIOR), de Stichting Nederlands Turks Academisch Genootschap (SNTAG) en de Islamitische Stichting Nederland voor Onderwijs en Opvoeding (ISNO).
- (26): Jaarverslag 1989/90 van de Stichting voor Turks-Islamitische Cultuur Onderwijs en Publikaties.
- (27): Ahmet Ceyhan is momenteel onder meer vice-voorzitter van de HTF, en was voorzitter van het TKC in Amsterdam. Ceyhan was in de jaren tachtig penningmeester bij de Turks Nederlandse Vriendschapsvereniging en voorzitter van Stichting Hilal (aangesloten bij de HTF) van 10 december 1993 tot 22 april 1996. Ceyhan is nog steeds penningmeester van het Turks Platform Amsterdam. Ibrahim Çitil is vanaf 1991 betrokken als banenpooler bij het TKC. Daarvoor was hij er als vrijwilliger werkzaam. Hij ontplooië onder andere activiteiten op het journalistieke vlak voor het blad Yeni Hedef (het blad van het Turks Platform Amsterdam) en Amsterdam Postasi uit Amsterdam. Yeni Hedef zag in Nederland in 1993 voor het eerst het licht. Bij Yeni Hedef was ook Hikmet Yildizeli betrokken. In Duitsland bestond een soortgelijk blad onder dezelfde naam al eerder. De Duitse Yeni Hedef werd begin jaren tachtig een keer of vijf uitgegeven door de Europese Türk Federasyon. De Amsterdamse Post is een onregelmatig verschijnend blad van de Turkse extreem-rechtse organisaties in Amsterdam. Vermoedelijk bestaat het blad niet meer en is het opgevolgd door de Yeni Hedef. Het blad is een uitgave van de Hollanda Türk Gençlik Kültür ve Eğitim Yayınları Vakfı. Çitil was verder secretaris van de Stichting Turkse Jongeren Radio Omroep (aangesloten bij de HTF) van 6 maart 1986 tot 1 april 1996. Hij zat ook in de kongresraad van het eerste kongres van de HTF, dat plaatsvond op 7 oktober 1995.
- (28): Mustafa Kemal Ustalar was officieel tot april 1990 secretaris van de HTF-moskee Ulu Camii op de Zeeburgerdijk 117-119 in Amsterdam.
- (29): HTF (red.), 'Beleidsplan', HTF, 1996.
- (30): 'Advies Kandidaatstelling Stadsdeelraad Geuzenveld/Slotermeer (zittingsperiode 1990-1994)' Onafhankelijke Commissie, PVDA, afdeling Slotermeer/Geuzenveld, 1989. Cüçün stond in 1983 op de kandidatenlijst van de Turks Nederlandse Vriendschapsvereniging en was van 15 mei 1992 tot 21 december 1993 voorzitter van de Stichting Turks Platform Geuzenveld/Slotermeer. Deze stichting is aangesloten bij de HTF.
- (31): 'Sorry, toch geen rechtse Turken in de PVDA', Hans Verstraten, Nieuwe Revu, nummer 31, 28 juli-4 augustus 1993.
- (32): Het ging hier om Mustafa Kemal Ustalar, Ahmet Ceyhan en Ibrahim Çitil.
- (33): 'Kalin was rechts-extremist', De Gelderlander, 17 maart 1990.
- (34): 'HTIKB'de yeni başkan Güven', Hürriyet, 22 april 1993.
- (35): 'De eer der Turken', Stella Braam en Mehmet Ülger, De Groene Amsterdammer, 6 december 1995.
- (36): De Turkse Raad Nederland (Hollanda Türkleri Konseyi) is een vrij onbekende organisatie die niet vaak naar buiten treedt. Zij deed dat wel met extreem-rechtse statements naar aanleiding van de IOT-kwestie, de oprichting van de Parlement van Koerdistan in Ballingschap en de IRT-affaire. Haar voorzitter Mehmet

Tütüncü is ook initiatiefnemer tot het opzetten van het Onderzoekscentrum voor Turkestan en Azerbeidzjan. Deze stichting werd door hem in 1991 opgericht en geeft het kwartaalblad *Bitig* uit.

(37): 'Rechte Turken infiltreren linkse partijen', Arnold Karskens en Ahmet Olgun, *Nieuwe Revu*, nummer 16, 14-21 april 1993.

(38): 'Inzake Opsporing van de Enquêtecommissie Opsporingsmethoden, Bijlage VIII, Deel I Onderzoeksgroep Fijnaut: Autochtone, allochtone en buitenlandse criminele groepen', 'hoofdstuk III. Turkse criminele groepen in Nederland'.

(39): 'Die Verbrecher-Holding, Das vereinte Europa im Griff der Mafia', Jürgen Roth en Marc Frey, Piper Verlag, herziene druk 1995.

(40): 'De grijze wolf en de halve maan, Turks fascisme en religieus extremisme', Landelijk Actie Komitee Anti-Fascisme, 1980.

(41): 'Die Verbrecher-Holding, Das vereinte Europa im Griff der Mafia', Jürgen Roth en Marc Frey, Piper Verlag, herziene druk 1995.

(42): *Hürriyet*, 21 februari 1996.

(43): 'Politiedossier: lid van Turkse bende infiltreerde in politiek', Hans Moll, NRC, 1 februari 1994.

(44): 'Openbaar verhoor Enquêtecommissie Opsporingsmethoden Verhoor 2, verhoor van dr. F. Bovenkerk', IRT-rapport, 6 september 1995.

(45): 'The Counter-guerrilla remains untouchable', *Info-Türk* 196, februari 1993.

(46): Roth, Jürgen, Kamil Taylan, 'Die Türkei, Republik unter Wölfen', Lamuv Verlag, 1981.

(47): Voor meer informatie over de ontwikkeling van de contra-guerilla en de betrokkenheid van Turkse extreem-nationalisten bij deze organisatie verwijzen we naar hoofdstuk 14. 'Het moordapparaat van de Turkse contra-guerilla'.

(48): Yeşilgöz, Yücel, 'Van het Oostelijk front geen nieuws', uit: 'Turkije & Koerdistan/Koerdistan & Turkije, over de situatie van de mensenrechten, internationale verplichtingen, en de positie van de Koerdische Nationale Beweging', MERA en SIM, 1993.

(49): *Turkish Daily News*, *Turkish Press Scanner*, '35 names in the Susurluk report', 11 januari 1997.

(50): *Turkish Daily News*, *Turkish Press Scanner*, 'Haluk Kirci was in Susurluk', 18 december 1996, *Turkish Daily News*, *Turkish Press Scanner*, 'The MIT report', 25 december 1996.

(51): *Turkish Daily News*, *Turkish Press Scanner*, 'National Security Board approval for the gang', 6 december 1996.

(52): *Turkish Daily News*, *Turkish Press Scanner*, 'Confessions during the interrogation', 26 december 1996.

(53): *Turkish Daily News*, *Turkish Press Scanner*, 'Special teams chief makes an implied confession', 9 januari 1997.

(54): *Turkish Daily News*, *Turkish Press Scanner*, 'Heroin-gambling and Yazıcıoğlu', 9 december 1996.

(55): Elsevier, 30 juli 1988.

(56): 'Stel je voor dat RaRa een parlement in Turkije opricht', *Utrechts Nieuwsblad*, 22 april 1995.

(57): De Fundamentalistische Arbeiders Partij is in Nederland heropgericht als de opvolger van de in Duitsland verboden Freiheitliche Arbeiter Partei. Hierin zijn de oprichters (o.a. Kusters, Hermesen en Freling) niet geslaagd: de partij is een Nederlandse rechts-radical splinterpartij gebleven.

(58): 'Rechts-extremisten prediken Arabische revolutie van het volk', Robert Bas en Margit Spaak, (ANP, 1995.)

(59): Zie voor meer informatie over de verbanden tussen Turken en Europees extreem-rechts het stuk

'Grijze Wolf-zijn is net zijn als een nazi, maar dan voor Turkije' in deel 2.

5. Alert tegen Griuze Wolven

5.1. Verbodsdiscussie

Eind jaren zeventig ontstond in Nederland een discussie over een verbod van de Griuze Wolven. In die periode eiste een groot aantal organisaties in de Gemeente Utrecht een lokaal verbod van de Griuze Wolven naar aanleiding van intimidatie en geweld van Griuze Wolven tegen met name ongeorganiseerde linkse Turken, met als dieptepunt in 1979 de moord in Utrecht op Muzaffer Cavuşoğlu. In de oproep werd een beroep gedaan op alle democratische organisaties in Nederland zich in te zetten voor een verbod van de Griuze Wolven. Het betrof met name Utrechtse organisaties die deze oproep aan de overheid deden, maar ook enige landelijke organisaties sloten zich aan. (1) In andere steden werden soortgelijke initiatieven genomen. Het Utrechtse college wilde echter niet ingrijpen tegen de Griuze Wolven, omdat volgens haar pas iets kon worden ondernomen als bewezen was dat de Griuze Wolven de democratie ernstig bedreigden. Volgens de toenmalige burgemeester van Utrecht Vonhoff waren deze bewijzen er niet. (2)

Later werden er diverse oproepen gedaan aan de Nederlands regering om de Griuze Wolven te verbieden. De Turkse Arbeidersvereniging in Nederland (Hollanda Türkiyeli İşçiler Birliği; HTIB) vroeg hier in 1980 om. Zij publiceerde toen een knipselmap, 'Dossier over Griuze Wolven' geheten, om aan te tonen dat er wel degelijk Griuze Wolven bestonden en dat deze ook in Nederland actief waren. Aanleiding voor de publicatie waren de uitspraken in 1979 van de toenmalige minister van Justitie De Ruiter, waaruit bleek dat hij niet geloofde dat de Griuze Wolven bestonden. (3) Het dossier werd door HTIB opgestuurd naar de minister van Binnenlandse Zaken Wiegel. Al deze oproepen hebben niet geleid tot een verbod van Griuze Wolven of mantelorganisaties van de MHP. Aanhangers van de MHP anticipeerden wel op deze kwestie door zich netter, dat wil zeggen meer aangepast aan de Nederlandse democratische traditie, te gaan presenteren.

5.2. "Griuze Wolven bestaan niet"

Het is voor Turkse extreem-nationalistische organisaties van groot belang dat zij naar buiten toe de indruk wekken democratische organisaties te zijn, die de integratie en emancipatie van de Turkse migranten voorstaan. Als zij daar namelijk in slagen, dan kunnen zij makkelijk subsidies verkrijgen en lopen zij niet het risico om als maatschappelijk onacceptabel te worden beschouwd.

In de vertrouwelijke notitie van het Netwerk Centra Buitenlanders (NCB) uit 1993 over 'Turkse ondemocratische organisaties en bewegingen in Nederland' wordt de manier waarop rechtse Turkse organisaties zich naar buiten toe democratisch profileren helder

omschreven. (4) Op pagina 4 van de notitie lezen we hierover het volgende: "Nog steeds wordt er gewerkt vanuit het principe van 'mantelorganisaties'. In die zin, dat er verenigingen en organisaties opgericht worden met een zodanige naamgeving en doelformulering dat de statuten van die organisaties de Nederlandse notaris moeiteloos kunnen passeren. Statutair bekeken zal er over het algemeen weinig te zeggen zijn over het ondemocratische gehalte van die organisaties: iedereen kan stellen dat gewerkt wordt vanuit een democratisch principe. Om helder te krijgen, dat het veelal gaat om organisaties die verre van democratisch te werk gaan, moet een verdere toetsing van de organisaties plaatsvinden op hun organisatievorm, hun visie en de praktijk van die organisaties.

Het valt ook op dat men niet, zoals in het verleden, amateuristisch te werk gaat met verschillende publikaties en folders, die de ideologie en politieke stellingname duidelijk maken. Men opereert ongrijpbaarder en beschikt over in Nederland opgeleide kaders die tactischer kunnen omgaan met instanties en instituties in Nederland en handig kunnen opereren in verschillende organisaties." (5)

Om hun eigen imago te beschermen is het gebruikelijk dat MHP'ers of ex-Grijze Wolven ontkennen dat ze MHP'ers zijn of geweest zijn. Daarbij wordt het (gewelddadige) verleden ontkend en gebagatelliseerd. Enkele voorbeelden. In een interview met de Nieuwe Revu zegt de voormalige voorzitter van het Turks Cultureel Centrum (Türk Kültür Merkezi; TKC) in Amsterdam, Şaban Cuğun, het volgende over het TKC: "Het TKC is geen politieke instelling. Iedereen mag binnen.". "Maar het TKC waar u zeven jaar bestuurslid van was, is lid van de Europese Federatie van Idealistische Verenigingen, een ultra-rechtse groep?" (Cuğun, red.): "Toen ik in het bestuur zat tot 1988 was het niet zo. En nu denk ik ook niet."

(6) Deze laatste bewering van Cuğun is in ieder geval een regelrechte leugen. Het TKC is nog steeds lid van deze Europese federatie door haar participatie in de HTF.

In een brief van het TKC, gedateerd 9 oktober 1987, aan de wethouder voor de Coördinatie van het Minderhedenbeleid te Amsterdam, P. Jonker, schrijft Cuğun namens het TKC: "Het bestuur van het TKC wordt helaas nog bij voortdurende geconfronteerd met geruchten en misverstanden ten aanzien van de opvattingen en de positie van het TKC. Deze misverstanden bestaan er tot in het ambtelijke apparaat toe. We menen er goed aan te doen te verklaren dat er als organisatie, noch als individuele bestuursleden contacten bestaan met organisaties als Grijze Wolven en dat wij als bestuur uitsluitend aansprakelijk willen worden gesteld voor de handelingen en uitspraken die wij als bestuur gedaan hebben en nog doen."

(7) De bekende ex-Grijze Wolf Ömer Osman Kalın ontkent in een interview zelfs dat er Grijze Wolven bestaan: "Heeft u bewijs van de Grijze Wolven? Die bestaan niet." (8) In het welzijnswerk en bij talloze overheidsinstellingen blijkt de onwetendheid over het ware, ondemocratische en extreem-nationalistische karakter van Turkse organisaties, die tot de Grijze Wolven kunnen worden gerekend, groot. Uit deze onwetendheid vloeit het huidige ongestoorde functioneren van dergelijke clubs voort. Uit deze gang van zaken kan worden geconcludeerd dat de Turkse extreem-nationalistische organisaties in Nederland er in zijn geslaagd om zich als nette democratische clubs te profileren. In hoofdstuk 3.3. (De invloed van anti-fascistisch protest; netter imago) is overigens de bovenstaande kwestie ook al aan de orde geweest.

5.3. Lankmoedige overheid

De Nederlandse overheid staan diverse middelen ter beschikking om op te treden tegen discriminatoire, racistische en fascistische organisaties. Zo kan zij overgaan tot intrekking of het niet verlenen van subsidie, strafrechtelijke vervolging, verbodsbepaling of ontbinding van een criminele organisatie middels een civiele procedure. De inzet van deze middelen is mogelijk doordat overeenkomstig het Wetboek van Strafrecht het volgende is verboden: belediging van een groep mensen (Art. 137c), aanzetten tot discriminatie (Art. 137d), verspreiding van discriminerende uitlatingen (Art. 137e) en steunverlening bij discriminatie (Art. 137f). Daarnaast is er ook nog artikel 141 - openlijke geweldpleging - en artikel 140 - lidmaatschap van een verboden vereniging. Met deze wetsartikelen kunnen door de Nederlandse overheid in principe organisaties worden aangepakt die georganiseerd en structureel racistisch, fascistisch, crimineel of gewelddadig optreden. In het verleden zijn bijvoorbeeld de Nederlandse Volks Unie van Glimmerveen, het Jongeren Front Nederland, de Centrum Democraten en de Centrum Partij '86 al op deze wijze vervolgd en veroordeeld. Tegen Nederlandse racistische en anderszins discriminatoire organisaties is de Nederlandse overheid helaas al enigszins terughoudend, gezien het voortbestaan van deze organisaties en hun niet veranderde politiek, voor buitenlandse organisaties is dat nog sterker het geval. Hoe de Nederlandse overheid (en samenleving) omgaat met dergelijke organisaties, kan worden geïllustreerd met de zogenaamde 'UMMON-affaire'.

In 1993 ontstond er in met name de Marokkaanse migrantengemeenschap grote ophef over het functioneren van de Unie van Marokkaanse Moslim Organisaties in Nederland (UMMON). (9) De aanleiding voor de commotie was het door de toenmalige directeur van het NCB, Mohammed Rabbae, geschreven boek 'Naast de Amicales nu de UMMON, De mantelorganisaties van de Marokkaanse autoriteiten in Nederland'. Rabbae beschuldigde in zijn boek de UMMON ervan dat zij opereert als een verlengde arm, als mantelorganisatie, van de Marokkaanse overheid. Volgens Rabbae "speelt (de UMMON, red.) een centrale rol in de actieve politiek van de Marokkaanse overheid om de Marokkaanse gemeenschap in Nederland in haar greep te houden." (10) De officieel in 1982 opgerichte UMMON zou in Nederland de rol om de Marokkaanse gemeenschap te controleren, in het bijzonder de Marokkaanse moskeeën, hebben overgenomen van de Amicales en geweld aanwenden om de Marokkaanse oppositie politiek en maatschappelijk buiten spel te zetten. (11)

De UMMON zou vanwege haar activiteiten de integratie en emancipatie van Marokkaanse migranten in Nederland belemmeren. In feite treedt zij Nederlandse grondrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van organisatie, met voeten. Rabbae komt daarom tot de conclusie dat alle democratische krachten in Nederland zich tegen de UMMON teweer moeten stellen. Daarnaast doet hij een oproep aan de Nederlandse overheid om actie te ondernemen tegen de UMMON; dat wil zeggen de Marokkaanse overheid ervan te doordringen dat voor Marokkanen in Nederland de Nederlandse rechtsorde geldt en niet die van Marokko.

De beschuldigingen van het NCB werden door de UMMON met kracht van de hand gewezen. Vice-voorzitter A.D. Boujoufi: "Mohammed Rabbae is tegen alle organisaties die zich

niet aan het NCB willen binden." (12) Volgens de UMMON had Rabbae geen bewijzen voor zijn beweringen; het waren eenvoudigweg leugens. Om de NCB tot zwijgen te brengen begon de UMMON twee juridische procedures; een kort geding en een bodemprocedure. Anderen waren wel overtuigd van de ernst van het verhaal van Rabbae. De voorzitter van de kamercommissie voor het minderhedenbeleid, de PVDA'er Lilipaly, drong aan op een onderzoek naar de activiteiten van de UMMON door de BVD.

In het kort geding, dat op 7 april 1993 diende, eiste de UMMON een spreekverbod voor Rabbae en een toetsing van de uitspraken van Rabbae op hun waarheidsgehalte. De rechter gaf het NCB gelijk. De rechtbank achtte het bewezen dat Rabbae zijn stelling, dat de UMMON een verlengstuk van de Marokkaanse overheid is, voldoende had onderbouwd. Het NCB was verheugd over deze uitspraak, daar deze volgens hen de vrijheid van meningsuiting en de integratie van Marokkaanse migranten zou bevorderen.

Helaas ging, afgezien van dit proces, de discussie rond het boek vrijwel niet om de inhoud van de publicatie maar om de reden van het NCB om het boek uit te geven. In de discussie werd de vraag centraal gesteld wie de belangen van de Marokkaanse migranten vertegenwoordigt. Enkele voorbeelden. Zo vond het Komitee Marokkaanse Arbeiders in Nederland (KMAN) dat het conflict tussen de UMMON en het NCB over de controle over de Marokkaanse moskeeën ging. (13) J. Berenhout (politieambtenaar, lid van de commissie sociale vernieuwing): "Deze ongenueanceerde kritiek op de UMMON is alleen maar geboren uit het feit dat het bestaansrecht van het NCB als belangenbehartiger steeds meer ter discussie staat." (14) En volgens David Pinto, de directeur van het Inter-Cultureel Instituut (ICI) te Groningen, is Rabbae vooral op eigen invloed uit en wordt de publicatie dus ingegeven door de angst van het NCB voor vermindering van haar macht. Pinto: "De strijd tegen de UMMON bevestigt het vooroordeel dat buitenlanders in Nederland een vijfde colonne vormen, dat zij in de eerste plaats denken aan de belangen van hun landen van herkomst." (15) Al deze uitspraken gaan voorbij aan de feiten uit het boek. Men ontkent de beschuldigingen van het NCB, en stelt slechts dat het niet de taak is van het NCB om voor politie te spelen. Pinto maakt het wel erg bont (zie citaat) door de feitelijke gevolgen van de praktijken van de UMMON te herleiden tot een kwalijke, door het NCB moedwillig veroorzaakte, bevestiging van vooroordelen. Volgens het NCB is de publicatie helemaal niet ingegeven door de wens om de Marokkaanse gemeenschap te controleren, maar door haar oprechte verontrusting over de intimidatie en aantasting van grondrechten van Marokkaanse migranten door de Marokkaanse overheid middels de UMMON.

Naast het NCB waren ook andere instanties verontrust geraakt; zij trokken hun conclusies uit het boek van Rabbae. 17 Landelijke stichtingen van buitenlanders zeiden daarom het vertrouwen op in het Amsterdams Centrum Buitenlanders (ACB), omdat deze bleef samenwerken met de UMMON. Het ACB, dat in dezelfde periode ook samenwerkte met het Turks Platform Amsterdam, een samenwerkingsverband van Grijs Wolven-organisaties, was zich echter van geen kwaad bewust. De directeur van het ACB, G.J. Harbers, stelde dat de beschuldigingen ten aanzien van de UMMON "volkomen uit de lucht zijn gegrepen." (16) De meerderheid van de politieke partijen in de Tweede Kamer drong in mei 1993 aan op een onderzoek van de ministeries van Binnenlandse- en Buitenlandse Zaken naar het handelen

van de Marokkaanse overheid in Nederland. Mede naar aanleiding van dit verzoek heeft de minister van Binnenlandse Zaken Ien Dales een onderzoek door de BVD laten instellen. Aanvankelijk vond zij dit niet nodig; zo had zij voor de publicatie van het boek van Rabbai vernomen van de Marokkaanse minister voor Migratie dat het om een 'misverstand' ging. Politici en het NCB waren blij met het onderzoek omdat het er in eerste instantie op leek dat het kabinet zich passief opstelde in deze kwestie.

Voor de aanvankelijke laksheid van de Nederlandse overheid wordt door Romeo Ajentoena in de Allochtonenkrant een verklaring gegeven. (17) Hoewel aan de ene kant inmenging en intimidatie door de Marokkaanse overheid of mantelorganisaties van de Marokkaanse overheid in Nederland onacceptabel is voor de Nederlandse staat, leidt aan de andere kant het politieke belang bij een goede verstandhouding tussen de Marokkaanse en Nederlandse overheid tot terughoudendheid van de Nederlandse staat bij het optreden tegen organisaties als de UMMON, aldus Ajentoena.

Ajentoena wijst in zijn artikel op de belangrijke rol die de UMMON speelt bij het onderwijs in Marokkaanse moskeeën. Hij trekt wat betreft het onderwijs een interessante parallel naar de Turkse gemeenschap. Ajentoena: "Al eerder zijn er in Nederland problemen geweest met onderwijs voor allochtonen. Ook in de Turkse gemeenschap hebben zich deze problemen gemanifesteerd. Op het ministerie van Binnenlandse Zaken zou men over rapporten beschikken waarin grote vraagtekens worden gezet bij bepaalde leerkrachten die met steun van de Nederlandse overheid uit Turkije naar Nederland zijn overgekomen. Met name zou de groepering die bekend staat als de Grijsz Wolven, grote invloed hebben op deze leerkrachten. Volgens ingewijden zouden er tijdens de lessen geheel andere dingen gebeuren dan oorspronkelijk de bedoeling was. Er zou sprake zijn van regelrechte intimidatie en hersenspoeling van leerlingen en ouders." (ibidem)

De parallel tussen de Grijsz Wolven en de UMMON op het gebied van onderwijs is niet de enige vergelijking die tussen beide organisaties te maken valt. Beide organisaties zijn de verlengde arm in het buitenland van groeperingen die tot het politieke establishment behoren in het moederland, zijn zeer staatsgetrouw, werken nauw samen met het repressieve regime in het moederland, belemmeren de integratie en emancipatie van migranten in Nederland en proberen de politieke oppositie van migranten in Nederland te intimideren (door onder andere geweld te gebruiken) en zo uit te schakelen.

De reden waarom de Nederlandse overheid zeer voorzichtig opereert ten aanzien van de mantelorganisatie UMMON is ook van toepassing op allerlei andere migrantenorganisaties die nauw samenwerken met de overheid in het moederland of in feite zelf buitenlandse overheidsinstanties zijn. Zo kan hard optreden, laat staan een verbod, van de Nederlandse overheid tegen Turkse extreem-nationalistische organisaties als de HTF, een 'negatieve' reactie van de Turkse staat teweeg brengen. Het resultaat van deze aanpak zou een verslechtering van de diplomatieke en politieke verhoudingen tussen Turkije en Nederland kunnen betekenen. In dit kader kan de goede samenwerking tussen de BVD en de Turkse inlichtingendienst MIT worden genoemd. Toch kan de Nederlandse staat er uiteindelijk niet omheen om tegen dergelijke organisaties op te treden als zij ook migranten de grondrechten wil garanderen die haar wettelijk toekomen.

Inspraakorganen

In Nederland zijn er in de Turkse gemeenschap verschillende organisaties. De belangrijkste organisaties zijn: HTIB, HTKB, HTIKDF (beheert de meeste moskeeën in Nederland, ongeveer 120), HTIKB, Nederlandse Islamitische Federatie (NIF), Hollanda Türk Islam Merkezi Vakfı (HIMV), TICF, Demokratik Sosyal Dernekler Federasyonu (DSDF) en Hollanda Türk Spor ve Kültür Kulüpleri Federasyonu (HTSKF). De bovenstaande organisaties zitten in het Inspraak Orgaan Turken (IOT).

Diverse andere organisaties zitten niet in het IOT. Het gaat hier onder andere om HTIG-DER, DIDF, Islamitische Stichting Nederland (ISN) (de ISN wijst hodja's aan), en Koerdische organisaties, zoals KOMKAR en FED-KOM. De aanvraag in de tweede helft van 1994 van HTIG-DER om te mogen toetreden tot het IOT is nog niet gehonoreerd, omdat men binnen het IOT een politieke balans wil handhaven tussen rechts en links.

De Turkse gemeenschap in Nederland is in meerderheid rechts georiënteerd. Turks rechts is rijk geschakeerd, het reikt van Milli Görüş tot de op de extreem-nationalistische partijen georiënteerde organisaties. Naast Turks rechts zijn alleen de Koerden en de alevieten goed georganiseerd. Deze groeperingen zijn in Nederland voor een deel vertegenwoordigd in allerlei adviesorganen zoals het IOT en de Adviesraad Turken. De Adviesraad Turken is inmiddels in januari 1997 opgeheven. Het IOT zal medio september 1997 opgaan in een adviesorgaan waarin ook andere minderheden zijn vertegenwoordigd.

Als de organisaties die in het IOT zitten, zich zouden gaan oriënteren op de Turkse politiek dan zou het IOT snel uiteenvallen. Bepaalde kwesties zijn absoluut niet bespreekbaar, bijvoorbeeld de taalkwestie, de Koerdische kwestie en homoseksualiteit. De samenwerking binnen het IOT is gebaseerd op overeenkomstige belangen op het terrein van arbeid, onderwijs, enz., in Nederland. Met het oog op deze gemeenschappelijke belangenbehartiging is het IOT dan ook ontstaan.

Het dilemma voor veel organisaties binnen het IOT is dat zij zich in Nederland inzetten voor het behoud van een multi-culturele samenleving, integratie en participatie op de arbeidsmarkt. Ten aanzien van Turkije zijn zij echter niet voor een multi-culturele samenleving. Dat is dus een tegenstelling in de doelstellingen en opvattingen van deze organisaties. Zij moeten zich in Nederland wel inzetten voor de verbetering van de positie van de Turkse migranten in de samenleving, omdat deze positie zeer slecht is: bijvoorbeeld 40% van de Turkse beroepsbevolking is werkloos, de onderwijsresultaten zijn slecht en de huisvesting is vaak meer dan belabberd.

5.4. Conclusie

In Nederland - en de rest van Europa - opereren Turkse extreem-nationalistische mantelorganisaties met een fascistische en racistische achtergrond. Deze organisaties die hiërarchisch gestructureerd en hecht georganiseerd zijn, functioneren in Europa als verlengde arm van Turkse politieke partijen en worden ondersteund door de Turkse staat. Uitingen van deze steun waren bijvoorbeeld het bezoek van de Turkse consul Volkan Vural aan het laatste congres van de DTF en het gelukstelegram dat minister-president Necmettin Erbakan zond aan hetzelfde congres. Middels een federatieve structuur zijn deze organisaties met hun moederorganisaties (MHP en BBP) in Turkije verbonden.

In Europa proberen de mantelorganisaties van de BBP en de MHP Turkse migranten aan zich te binden. Hierin slagen zij vrij goed, doordat ze activiteiten ontplooiën die in de religieuze, nationalistische en culturele behoeftes van de migranten voorzien. Het succes valt mede te verklaren uit de politieke, culturele en religieuze achterstelling van de Turkse migranten alsook discriminatie en isolatie ten opzichte van anderen in de Nederlandse samenleving. Het falen van integratie in de samenleving is voor het overgrote deel niet te wijten aan de migranten zelf, maar aan de samenleving. De migranten zijn namelijk te lang beschouwd vanuit een beperkt economisch gezichtspunt: ze waren slechts arbeidskrachten waar men zich verder niet over hoefde te bekommeren.

Deze situatie geldt voor heel Europa. Ertekin Özcan omschrijft deze kwestie in zijn boek 'Türkische Immigrantenorganisationen in der Bundesrepublik Deutschland' zeer treffend. Volgens hem is het mislukken van het integratiebeleid in de BRD het gevolg van een falende integratiepolitiek. De vereiste veranderingen in de samenleving voor integratie vonden niet plaats, omdat de daarvoor noodzakelijke herzieningen van de wetgeving op het gebied van onder andere onderwijs, politiek en media en de integratie van maatschappelijke instellingen op deze terreinen achterwege bleven. Helaas is deze situatie niet tot Duitsland beperkt gebleven; zij is in bijna dezelfde mate ook van toepassing op Nederland en de rest van de Europese landen met migranten-gemeenschappen. In Nederland hebben migranten een iets betere positie dan in Duitsland. In Nederland hebben bijvoorbeeld migranten zonder Nederlandse nationaliteit na vijf jaar passief kiesrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen. Hoewel migranten in Nederland relatief gezien een iets betere positie hebben dan de migranten in de landen die deze staat omringen, laat ook in Nederland de situatie nog steeds veel te wensen over.

De falende integratiepolitiek in Nederland valt te wijten aan onder andere de volgende zaken: het onvoldoende aanbieden van taalcursussen aan migranten, het gebrekkige huisvestingsbeleid met als resultaat de concentratie van migranten in achterstandswijken (ghetotvorming), het uitblijven van optreden tegen extreem-rechts door de Nederlandse overheid, een racistisch asielbeleid, de zeer matige informatievoorziening voor migranten over de Nederlandse cultuur en de (zeker aanvankelijk) slechte opvang van migranten door het welzijnswerk.

Door de invloed die de MHP en de BBP via de mantelorganisaties, in deze omstandigheden, op de migranten hebben verkregen, oefenen zij een indirecte sociale controle uit op delen van

de Turkse gemeenschap in het buitenland. Deze extreem-nationalistische partijen wenden deze controle aan om de integratie van Turkse migranten in de westerse democratie tegen te gaan. Turkse migranten die zich willen onttrekken aan deze controle worden gestraft met uitsluiting van sociale contacten, isolatie en gewelddadige intimidatie.

Zij propageren tegenover een participatie met en integratie in de Europese samenlevingen een stelsel van culturele en religieuze waarden en normen dat gericht is op de politiek van de Turkse staat en de extreem-nationalistische, conservatieve (religieuze) normen en waarden van de Turkse maatschappij.

De Turkse extreem-nationalistische organisaties hebben daarnaast in Europa een lobby opgezet. Met deze lobby proberen zij invloed te krijgen op de diverse overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen om hun eigen belangen te behartigen. Hierbij was hun beleid aanvankelijk gericht op het afschermen van de Turkse migranten van de maatschappij en het ontzeggen van de toegang van migranten tot de democratie en de openbare ruimte, afgezien van degenen die door hen naar voren worden geschoven als hun vertegenwoordigers in het maatschappelijk leven. Tegenwoordig is het beleid van de Turkse extreem-nationalistische organisaties meer gericht op sturing van de participatie van hun achterban. Deelname aan het maatschappelijk leven door leden van Turkse extreem-nationalistische organisaties is dus mogelijk, maar is dan wel sterk gebonden aan de doelstellingen van deze organisaties. De Turkse extreem-nationalistische lobby uit zich onder meer in de al genoemde deelname van Turks extreem-rechtse personen aan de parlementaire politiek en de participatie van Turkse extreem-nationalistische organisaties aan inspraak- en adviesorganen.

Met zowel de controle op de Turkse migranten als de poging de Europese democratie te beïnvloeden (door middel van een lobby) proberen deze extreem-nationalistische Turkse organisaties hun macht veilig te stellen. Het door Turkse migranten zelf oplossen van de problemen waarmee zij te kampen hebben (discriminatie, racisme, achterstandspositie van vrouwen, seksisme, werkloosheid etc.) wordt hiermee bewust tegengegaan. De anti-democratische en racistische, minachtende houding van Turkse extreem-nationalistische organisaties tegenover niet-Turkse minderheden uit Turkije draagt nog eens bij aan de intensivering van bovengenoemde controle. Turkse groeperingen of individuen die oppositioneel tegenover het Turkse nationalisme staan worden in woord en daad bestreden en zo mogelijk voor terroristen uitgemaakt.

De aanhang van de Turkse nationalistische beweging is in de jaren negentig sterk toegenomen. Deze populariteit is mede ontstaan vanwege de Koerdische kwestie en het uitzicht voor de Turkse staat op een hernieuwd groot Turkije door het uiteenvallen van de voormalige Sovjet-Unie.

Het bestrijden van het Turks (extreem-)nationalisme is van het grootste belang om de emancipatie van de Turkse gemeenschap en de integratie van deze gemeenschap in de Nederlandse samenleving te bevorderen. Het bestrijden van Turkse extreem-nationalistische organisaties is onder andere mogelijk door de activiteiten van Turks extreem-rechts naar buiten te brengen, de ondersteuning van progressieve organisaties uit de Turkse gemeenschap en een doortastende aanpak van de integratie door de Nederlandse overheid. Het

laatste betekent onder meer dat migranten zo veel mogelijk dezelfde rechten moeten krijgen als de autochtone bevolking en problemen op het gebied van onderwijs en arbeid stevig door de overheid en andere maatschappelijke instellingen moeten worden aangepakt. Daarnaast moet de Nederlandse overheid haar samenwerkingsverbanden met Turkse organisaties, die de integratie en emancipatie van Turkse migranten dwarsbomen, opzeggen.

Concreet zou een dergelijke aanpak bijvoorbeeld kunnen betekenen dat bij buurthuizen in buurten met veel migranten er door deze instellingen standaard mensen worden aangetrokken die de minderheden in deze wijken vertegenwoordigen. Deze migranten-buurtwerkers, die een goed inzicht hebben in de migranten-gemeenschap, kunnen dan activiteiten opzetten die goed aansluiten bij de behoeften van migranten. Deze buurtwerkers zijn daarnaast goed in staat om te beoordelen wanneer extreem-nationalistische organisaties proberen activiteiten te ontplooiën.

Een goede aanpak van de integratie van minderheden zal er toe kunnen bijdragen dat Turkse jongeren niet in de richting van de Turkse extreem-nationalistische organisaties en de Turkse maffia worden gedreven. Het succes hiervan zal van doorslaggevend belang zijn voor het functioneren van een daadwerkelijke multiculturele Nederlandse samenleving.

Noten:

(1): *De HTIB, de Vereniging van Turkse Onderwijzers in Nederland (HTÖB: Hollanda Türkiye Öğretmenler Birliği), de Hollanda Türkiye Kadınlar Birliği (HTKB) en de Griekse socialistische partij Pasok.*

(2): *'College blijft passief jegens Grijze Wolven', Utrechts Nieuwsblad, 23 mei 1979.*

(3): *'Turken eisen verbod van Grijze Wolven', Utrechts Nieuwsblad, 23 juli 1980.*

(4): *Het NCB is een samenwerkingsverband van 16 grote regionale welzijnsinstellingen voor Turken en Marokkanen.*

(5): *'Turkse ondemocratische organisaties en bewegingen in Nederland', concept-notitie, Nederlandse Centra Buitenlanders (NCB), juni 1993.*

(6): *'Rechtse Turken infiltreren linkse partijen', Arnold Karskens en Ahmet Olgun, Nieuwe Revu, nummer 16, 14-21 april 1993.*

(7): *Brief TKC, 9 oktober 1987 van Ş. Cuğun en H. Karacaer aan P. Jonker.*

(8): *'Kalin was rechts-extremist', De Gelderlander, 17 maart 1990.*

(9): *De op het Marokkaanse consulaat opgerichte UMMON opereerde aanvankelijk in nauwe samenwerking met de Amicales, maar nam de rol van de Amicales langzaam over. De nauwe samenwerking met de Amicales uit zich ook op personeel vlak. Zo is het bestuurslid van de UMMON M.S. Echarrouti een voormalig vooraanstaand, Amicales-lid. De UMMON controleert 90 van de 118 Marokkaanse Moskeeën in Nederland. Zij coördineert in de moskeeën onder meer het onderwijs. Door deze controle is de UMMON in staat om over een groot deel van de Marokkaanse gemeenschap in Nederland een sterke controle uit te oefenen. De controle is onder andere vanuit financieel oogpunt van groot belang voor de Marokkaanse staat; jaarlijks wordt er circa 4 miljard gulden vanuit Nederland naar Marokko overgemaakt door Marokkaanse migranten. Bij haar activiteiten werkt de UMMON nauw, ook volgens eigen zeggen, samen met het Marokkaanse consulaat.*

(10): *'Ummon een gevaar voor de integratie', Frank Siddiqui, Trouw, 30 maart 1993.*

(11): *In 1974 werd de 'Amicales', voluit 'Amicales des Travailleurs et commerçants Marocains à l'Étranger', opgericht door een ambtenaar van het Marokkaanse ministerie van Arbeid. De Amicales functioneerde in Nederland als een verlengde van de Marokkaanse overheid. Zij zag erop toe dat de Marokkaanse migranten tegemoet kwamen aan de belangen van de Marokkaanse staat, hierbij maakte zij gebruik van geweld en intimidatie. In de jaren tachtig ging de Amicales ten onder aan de eigen corruptie en incompetentie. Daarnaast werden de dubieuze activiteiten van de Amicales naar buiten gebracht. Deze ontwikkeling maakte het voor de Marokkaanse overheid noodzakelijk om naar een vervanger van de onbruikbaar geworden Amicales te zoeken:*

de UMMON.

(12): 'Ummon een gevaar voor de integratie', Frank Siddiqui, Trouw, 30 maart 1993.

(13): 'Marokkanen in Nederland nog steeds geïntimideerd', de Volkskrant, 30 maart 1993.

(14): 'Moslim-Unie wil dwangsom voor aantijging NCB', de Volkskrant, 8 april 1993.

(15): 'Rabbae vooral uit op eigen invloed', David Pinto, het Parool, 17 april 1993.

(16): 'Amsterdams Centrum Buitenlanders houdt contact met Ummon', Trouw, 29 april. De voorzitter van het ACB, Harbers, werkt nog steeds samen met de HTF. Zo was Harbers eind januari 1997 aanwezig op een door de HTF, in het kader van de ramadan, georganiseerd etentje. Beelden van deze festiviteit werden door de lokale Amsterdamse televisiezender T.O.S., een HTF-organisatie, uitgezonden.

(17): 'Over Rabbae-, Ummon-, Amicales-, en migrantenbelangen', Romeo Ajentoena, Allochtonenkrant nummer 23, 1993.

Bijlage 1

Overzicht van Incidenten

Op de volgende bladzijden publiceren we een overzicht van activiteiten waar Grijze Wolven bij betrokken waren. We hebben alleen gezocht naar gebeurtenissen binnen Europa vanaf ongeveer 1990. Wat betreft de activiteiten die buiten Europa of in Turkije plaatsvonden, daar liepen we toevallig tegenaan en die vonden we het publiceren waard. Het is onmogelijk om alle gebeurtenissen te achterhalen en af te drukken, maar met dit overzicht hebben we het idee een aardige doorsnede te geven van vormen waarin Grijze Wolven zich kunnen manifesteren. Opvallend is dat ze zich de laatste jaren in toenemende mate manifesteren.

Nederland

27 oktober 1996, Bergen op Zoom.

Het al vijf jaar durende conflict tussen aanhangers van Grijze Wolven en aanhangers van Dev Sol beleeft een nieuw dieptepunt. Bij een schietpartij in een Turks café valt één dode en zijn er vijf zwaargewonden. Een vijftientig man tellend recherche-bijstandsteam onderzoekt de zaak. (Trouw, 1 november 1996)

25 augustus 1996, Dordrecht.

De Vereniging Samenwerking Islamitische en Dordtse Jongeren (VERSAD) houdt een picknick. In een brief aan het college van Burgemeesters en Wethouders waarschuwt de Turkse Arbeidersvereniging Dordrecht, DID, achteraf dat deze vereniging een dekmantel is van de fascistische Grijze Wolven en dat de picknick een propagandabijeenkomst is geweest. Deze brief leidt tot een paginagroot artikel in de Dordtenaar van 5 oktober 1996. Op de picknick waren Turken uit heel Nederland aanwezig en zij wapperden met vlaggen van de MHP en de Grijze Wolven. Onder de aanwezigen bevond zich de voorzitter van de extreem-nationalistische Turkse Idealistische Federatie Nederland, Hikmet Yildizeli.

Op het artikel in de Dordtenaar, dat het ontstaan van de MHP en het gevaar van Grijze Wolven voor de Nederlandse samenleving beschrijft, wordt door Yildizeli namens de Turkse Federatie Nederland gereageerd middels een ingezonden brief. Hier volgt een zinsnede: "Het verhaal is gebaseerd op een eenzijdig bevooroordeeld citaat van de ideeën van een extreem-linkse organisatie in Dordrecht (DID), waarvan in de Dordtse Turkse gemeenschap algemeen bekend is dat deze organisatie nauwe contacten onderhoudt met terroristische groepen PKK, DHKPC en Dev Sol, die bekend zijn vanwege criminele activiteiten." (inclusief schrijffout, red.) Ook de voorzitter van VERSAD reageert: "Wat ons betreft zijn zij (DID, red.) de racisten, fascist en fundamentalisten." (De Dordtenaar, 5, 10 en 15 oktober 1996)

1 juni 1996, Leiden.

Een culturele avond, georganiseerd door de Stichting Turkse Vrouwen in Leiden, verloopt chaotisch met twee bommeldingen en een vechtpartij tussen zo'n 20 Turkse jongeren en een aantal aanwezigen. De jongeren provoceeden al een tijdje en vermoed wordt dat zij vooropgezet en georganiseerd vanuit een politiek doel de avond lieten escaleren. Later blijkt dat de jongeren sympathisanten zijn van de Turks Nederlands Vriendschaps Vereniging in Leiden. (Brief Stichting Turkse Vrouwen in Leiden aan college van B & W Leiden)

18 januari 1996, Bergen op Zoom.

Bij een vechtpartij tussen linkse en rechtse Turkse groepen wordt geschoten; er vallen 4 gewonden. In de maanden hiervoor vonden er beschietingen en bekladdingen van huizen plaats, doodsb bedreigingen op straat en pogingen om auto's van de weg af te rijden.

(Contrast 4 februari 1996/Persverklaring Organisatie van Democratische Verenigingen van 26 januari 1996)

2 november 1995, Venlo.

Duizend Grijeze Wolven uit Nederland, België en Duitsland bezoeken een culturele manifestatie onder het motto 'heimwee naar het vaderland'. Ozan Arif, bekende Grijeze Wolvenmuzikant, treedt op. (Brief Gemeentepolitie Venlo van 9 februari 1996)

7 oktober 1995, Den Haag.

Enkele duizenden Turkse extreem-nationalisten kwamen in Den Haag naar een bijeenkomst van de als extreem-rechts bekend staande MHP, aldus het Algemeen Dagblad. In werkelijkheid was het de Nederlandse afdeling van de Federatie van Turks-Democratische Idealistenverenigingen in Europa. Geruchten deden de ronde dat Türkeş zou komen. Hij kwam echter niet, wel de voorzitter van de Europese Federatie Türkmen Onur.

Zo'n 50 demonstranten uit Nederlandse anti-fascistische hoek en Turks links demonstreerden tegenover de ingang en deelden pamfletten uit aan de voorbijgangers. Op een gegeven moment haalden de Grijeze Wolven, die veel Grijeze Wolven-gebaren maakten, een spandoek te voorschijn waarop stond te lezen 'Geen haat maar vrede'.

(Ooggetuigenverslag, Rotterdams Dagblad, 9 oktober 1995, NRC, 9 oktober 1995)

De muzikant Ozan Arif treedt veelvuldig op bij bijeenkomsten van Grijeze Wolven (illustratie: Türkiye)

1 juli 1995, Enschede.

Er ontstaat op een voetbalveldje een vechtpartij tussen Turkse jongeren over het dragen van een rasta-shirt. De rasta-kleuren zijn identiek aan de Koerdische kleuren. De vechtpartij verplaatst zich naar een straat waar een Koerdische familie woont en breidt zich uit tot zo'n 60 personen. De Koerdische familie krijgt van de woningbouwvereniging een huis in een andere wijk aangeboden.

Men vermoedt een hetze van het Turks Platform in Enschede (de voorzitter is een van de organisatoren van de demonstratie tegen de oprichting van het Parlement van Koerdistan in Ballingschap). Een Koerdisch PvdA-raadslid in Enschede zegt: "Contactpersonen van de Turkse staat moeten het beleid van de Turkse staat rechtvaardigen in Europa, verhalen over onzuivere toestanden moeten de kop ingedrukt worden." Hij vermoedt dat de kwestie met het T-shirt de aanleiding voor de Turkse jongeren was om deze familie te gaan lastigvallen. (Parool, 22 juli 1995)

5 mei 1995, Amersfoort.

In Amersfoort vindt een demonstratie plaats onder het motto 'nooit meer fascisme' met deelname van zo'n 150 mensen. Een groep van ongeveer 20 extreem-rechtse Turken rende de demonstratie in en intimideerde de Turkse en Koerdische deelnemers. Ook werd er geduwd en met flessen gegooid. De politie wist niet goed wat te doen en suste de boel toen het eigenlijk alweer was afgelopen. (Ooggetuigenverslag)

23 april 1995, Den Haag.

Naar aanleiding van de oprichting van het Parlement van Koerdistan in Ballingschap demonstrenen zo'n 25.000 (volgens Turkse media 75.000) nationalistische Turken. Het motto was 'Turkije, we staan achter je'. Veelvuldig werd het Grijsje Wolven-gebaar gemaakt en waren er dito spandoeken te zien. Ook werd er in koor "Ons leger is het beste" geroepen. (AD, 24 april 1995, Zwolsche Courant, 24 april 1995)

21 maart 1995, Rotterdam.

Een anti-fascistische fakkeltocht met ongeveer 100 deelnemers wordt aangevallen door zo'n 40 Turkse fascistten. Als de politie de groepen heeft gescheiden, zonder gewonden, gaan de anti-fascisten naar huis en houden de Grijsje Wolven een spontane demonstratie tegen de PKK met leuzen als "Dood aan de PKK". Uiteindelijk lopen zo'n 200 extreem-rechtse Turken een paar uur door Rotterdam-Zuid. (Ooggetuigenverslag)

Januari 1995, IOT-affaire.

De Nederlandse Unie van Turks-Islamitische Organisaties (HTIKB), wilde toetreden tot het Inspreek Orgaan Turken (IOT). Andere federaties van Turken in Nederland beschuldigen het HTIKB ervan dat zij Grijsje Wolven zijn. De Turkse Arbeiders Vereniging in Nederland (HTIB) dreigde uit het IOT te stappen. Uiteindelijk was het gevolg dat het dagelijks bestuur van het IOT aftrad. (Contrast nr. 1, 12 januari 1995)

1995, Groningen.

De op de MHP-georiënteerde Turkse Kulturele Vereniging uit Groningen blijkt subsidiegeld te hebben overgemaakt naar de in Turkije gevoerde actie 'Jantje Soldaat'. Het geld van deze actie was bestemd voor het Turkse leger in de strijd tegen de nationale Koerdische bevrijdingsstrijd. Tevens werden er in de ruimte van de vereniging lezingen georganiseerd waarbij de voorzitter van de HTF, Hikmet Yildizeli, als spreker optrad.

Bij het college van B & W is er van diverse zijden op aangedrongen om geen gemeenschapsgeld (in de vorm van subsidie) ter beschikking te stellen voor fascistische propaganda en financiële ondersteuning voor de onderdrukking van de Koerden.

De gemeente heeft hierop het bestuur van de vereniging op het matje geroepen en geld teruggevorderd dat oneigenlijk is gebruikt. Het bestuur is daarop uiteindelijk afgetreden. De gemeente is de toezegging dat zij het gebruik van gemeenschapsgeld voor fascistische propaganda afkeurt, niet nagekomen. De argumentatie hiervoor was dat het naar buiten brengen van deze informatie racistische gevoelens zou aanwakkeren.

Er is daarna een nieuw bestuur aangesteld met dezelfde signatuur, onder het voorzitterschap van de zoon van de voormalige voorzitter Ahmet Aynaci.

Januari 1992, Driebergen.

Op Hogeschool de Horst worden drie Turkse studenten van de Interculturele Leerroute geschorst na wekenlang discriminerend en intimiderend gedrag vertoond te hebben. Ook maakten ze voortdurend seksistische opmerkingen. Een van de drie noemde zich een Grijs Wolf, zijn vrouw, uit dezelfde klas, steunde hem. Koerden bestonden volgens hen niet en van onderdrukking in Turkije was ook al geen sprake. De bom barstte toen een van hen in de pauze de Turkse krant Türkiye opensloeg. De krant was kort tevoren op aandringen van 53 studenten uit de schoolkiosk verwijderd vanwege het racistische karakter.

(NRC, 28 januari 1992)

De partijvlag van de MHP met de drie halve manen,
was de oorlogsvlag van het Osmaanse Rijk

Duitsland, en de rest van Europa

3 februari 1997, Kiel.

De 25-jarige Ercan Alkaya, hij was lid van een alevietische culturele vereniging, wordt in Kiel op straat vermoord door de bekende Grijze Wolf en crimineel Fehmi K.. De moord volgt op een ruzie in een café. Koerdische, linkse Turkse, en alevietische verenigingen protesteerden tegen de moord; ze hielden iedere dag een maanwake en organiseerden op zaterdag 8 februari een demonstratie. De demonstranten verklaarden dat zij wat betreft deze moord niet geloofden in 'toeval'. (Biji nr. 118, 10 februari 1997)

5 oktober 1996, Essen.

De Federatie van Turks-Democratische Idealistenverenigingen in Europa (ADÜTDF) houdt een bijeenkomst in de Grugahalle in Essen. Deze organisatie is een mantelorganisatie van Grijze Wolven. De politie had toestemming gegeven. De Turkse Consul en de Ambassadeur kwamen op bezoek.

Omdat het pas later bekend werd, vonden er geen protesten plaats. Bündnis 90/Die Grünen hebben protest aangetekend en vinden dat de Grugahalle geen extreem-rechtse bijeenkomsten meer mag huisvesten. (Antifascistische Nachrichten nr. 21-1996)

1 oktober 1996, Köln.

Grijze Wolven vallen de spelers van Botan SV, een overwegend uit Koerden bestaande voetbalvereniging, aan. Eerst hadden zij in het stadion een Grijze Wolven spandoek opgehangen (drie witte halve manen met een rode achtergrond). De politie, die er tussen sprong, haalde met getrokken wapens de Koerden uit hun auto's en dwong hen op de grond te gaan liggen. De Grijze Wolven werden met rust gelaten. (Antifascistische Nachrichten nr. 21-1996)

21 september 1996, Köln.

Op weg naar een Koerdisch Vredesfestival worden bussen uit Nederland tegengehouden. De Duitse agenten gedroegen zich onnodig provocatief en maakten het Grijze Wolven-gebaar. Een van de agenten had de letters TC (Turkse Republiek) op zijn uniform geschreven. (Koerdistan Koerier, september 1996)

11 mei 1996, Hasselt, België.

Het 5e congres van de Belçika Ülkücü Türk Federasyonu, werd bezocht door meer dan 5000 mensen. Gasten waren onder andere Türkmen Onur (voorzitter van de Europese Federatie), Hikmet Yıldızeli (voorzitter van de Nederlandse Federatie HTF), Alparslan Türkeş en Jef Gabriels van de Christelijke Volks Partij (CVP) uit België. Gabriels zei onder andere: "Het congres zal een brug slaan tussen de Belgische en Turkse gemeenschap. De Belgische staat zal binnenkort de federatie financieel ondersteunen." (Türkiye, 13 mei 1996)

21 februari 1996, Zürich, Zwitserland.

Ali Rıza Gürbüz, kandidaat in Izmir (Turkije) voor de MHP, had voor zijn buurman Alparslan Türkeş, 70 miljard Lira aan de verkiezingscampagne voor de MHP uitgegeven. Bij Ali Babas reizen, een reisbureau in Zürich, eigendom van Gürbüz, werd bij een politie-inval 40 kilo heroïne in beslag genomen. (Hürriyet, 21 februari 1996)

December 1995, Duisburg.

Op de Universiteit van Duisburg duiken steeds meer stickers en pamfletten op van de Grijze Wolven. Daarop staan bijvoorbeeld teksten als "De grens van mijn vaderland loopt van Tuna (Donau) naar Altay (Mongolië)", "Oh bloed, ik heb je gemist, maar spoedig zal ik je drinken". De studentenvereniging van de Universiteit distantieert zich, op één aangesloten groep na. Deze brengt een resolutie uit, mede-ondertekend door Türkeş, dat de Grijze Wolven geen fascistische organisatie vormen. (Antifascistische Nachrichten nr. 26-1995)

18 november 1995, Zürich, Zwitserland.

Nadat in Aargau een bijeenkomst van Grijze Wolven verboden werd, huurden ze een ruimte in Zürich. Tijdens de bijeenkomst vonden protesten van Koerden en Turken plaats. Vanuit de Grijze Wolven werd naar de wapens gegrepen en 4 demonstranten raakten gewond. De slecht ingelichte politie van Zürich scheidde de partijen en verklaarde dat de PKK achter de gewelddadigheden zat. (Megafon nr. 169, december 1995)

4 november 1995, Frankfurt am Main.

Het 18e jaarcongres van de ADÜTDF trekt maar liefst 25.000 deelnemers uit binnen- en buitenland. Eregast is Alparslan Türkeş. De voorzitter Türkmen Onur wordt herkozen. Onur haalde in zijn toespraak aan dat er in Duitsland 200 ADÜTDF-verenigingen bestaan, in Europa nog eens 300 en buiten Europa 100. Hij pleitte voor stemrecht voor de in Duitsland levende Turken en het dubbele staatsburgerschap. Hij bedankte de ADÜTDF-jongeren voor hun terughoudendheid jegens provocaties van Koerden.

Onder jeugdige aanhangers van de ADÜTDF wordt de neiging om zich gewelddadiger op te stellen tegen Koerden in Duitsland steeds groter. Ondanks dat houden de jongeren zich nog steeds aan de richtlijnen van ADÜTDF om niet in te gaan op de zogenaamde provocaties van Koerden en in het bijzonder aanhangers van de PKK. De ADÜTDF roept op om de wetten van het gastland te respecteren. (Verfassungsschutzbericht 1995 Bayern, Verfassungsschutzbericht 1995 Nordrhein-Westfalen)

3 september 1995, Neumünster.

Het voorlopige dieptepunt in een serie van provocaties en aanvallen van Grijze Wolven op Koerdische organisaties, haar medewerkers en progressieve Turken. Vijftien Grijze Wolven schoten een Koerd, Seyfettin Kalan, dood, nadat ze hem met naam hadden aangesproken. Twee andere Koerden werden door kogels zwaar gewond.

De zaterdag voor de moord was er door Grijze Wolven ook in de omgeving van Neumünster al een ware heksenjacht op Koerdische jongeren ontketend. De politie in bijvoorbeeld Rendsburg moest een Koerdische vereniging omsingelen uit angst voor een aanval van

Grijze Wolven. Toen de Grijze Wolven kwamen werden ze door de massaal aanwezige politie ontwapend. In Ulm, Bielefeld en Mühlheim werden brandaanslagen gepleegd tegen Koerdische verenigingen. Later bij de maanwake in Neumünster reden er regelmatig Grijze Wolven voorbij die hun wapens lieten zien. De politie trad niet op. Op 13 mei 1996 begon het proces tegen de dader. De rechter beschouwde het als een niet politiek gemotiveerd incident tussen jongeren. (Kurdistan Rundbrief, 21 september 1995 en oktober 1996, Verfassungsschutzbericht 1995 van Schleswig-Holstein)

27 mei 1995, Ennepetal.

Vierhonderd Koerdische en Turkse mensen, met steun van Duitse anti-fascisten en die Grünen, verhinderen door een blokkade van de zaal een bijeenkomst van zo'n 100 Grijze Wolven die een 'Duits-Turkse vriendschapsbijeenkomst' wilden houden. Na een paar pogingen om binnen te komen, moesten de Grijze Wolven afdruipten. De politie zag geen reden om in te grijpen. (Antifaschistisches Infoblatt nr. 31, september/oktober 1995)

21 mei 1995, Essen-Frillendorf.

Vijfhonderd Turken wonen, onder dekmantel van een culturele manifestatie, een bijeenkomst van Grijze Wolven bij. Vijftig anti-fascisten protesteren bij de onder politiebescermining plaatsvindende bijeenkomst. De bijeenkomst wordt bezocht en dus ondersteund door leden van het inspraakorgaan voor buitenlanders in Essen. Dit leidt tot veel opschudding binnen de organisatie. (Antifaschistisches Infoblatt, nr. 31, september/oktober 1995)

18 mei 1995, Bremen.

Een vreedzame demonstratie tegen een nationalistische Turkse demonstratie wordt door de politie van Bremen hardhandig uit elkaar geknuppeld. Hierdoor zijn Grijze Wolven in staat om tegendemonstranten in elkaar te slaan. (Tageszeitung, 23 mei 1995)

12 mei 1995, Lünen.

Een Albanese medewerkster van de redactie van AntifaZ, een anti-fascistisch tijdschrift, en medewerker van het asielzoekerscentrum in Lünen, wordt door 14 Grijze Wolven het ziekenhuis ingeslagen. Tijdens een bezoek van CDU-er Blum protesteren zo'n 40 Turken tegen de berichtgeving over Koerdistan in Duitsland. De medewerkster van het blad, een van de aanwezigen bij het protest, wordt aangevallen onder kreten als "Kurdenschwein", "Kommunistensau", "PKK-schwein", "Asylantenfreund, Asylantenschwein", en loopt een zware hersenschudding, kneuzingen en een wervelkolomkneuzing op. (AntifaZ, nr. 54 juli/augustus 1995)

25 april 1995, Berlin-Kreuzberg.

Nadat in Bern, Zwitserland, het Turkse voetbalelftal met 2-0 van de Zwitsers had gewonnen, begon er die avond in Kreuzberg een georganiseerde demonstratie van Grijze Wolven. Auto's, die met piepende banden door de stad scheurden en mannen met draadloze telefoons hielden zich met de organisatie bezig. De leuzen waren "Turkije is de grootste", "Turkije

wordt het graf van de PKK". De politie beschermde de demonstranten, terwijl tegen-demonstranten (linkse Turken en Koerden) onder groot bijval van de Grijsz Wolven in elkaar werden geslagen en gearresteerd. In de demonstratie werden wapens getoond en er werd met stenen gegooid. De politie verklaarde dat het hier om gewone voetbalsupporters ging. (Hintergrund, vorwärts, 24 november 1995)

26 maart 1995, Köln.

In Nordrhein-Westfalen vinden de verkiezingen voor de inspraakorganen voor buitenlanders (adviesraden) plaats. In Köln halen twee Turkse extremistische groepen erg veel stemmen. (Antifaschistische Nachrichten 7/1995)

26 november 1994, Sindelfingen.

Tienduizend aanhangers van de MHP uit Duitsland, Frankrijk, Nederland en Oostenrijk komen voor de 17e verjaardag van de Türk-Federasyon naar een toespraak van Alparslan Türkeş, de leider van de MHP, luisteren. De zaal waarin het gebeuren plaatsvond, was in 1987 al een keer gebruikt voor een bezoek van Türkeş. Het stadsbestuur voelde zich er destijds 'ingeluisd'. Maar ook nu viste ze weer achter het net.

De manifestatie vond provocatief plaats op de datum van het verbod op grote aantallen koerdische verenigingen. De Turkse minister-presidente Çiller bracht haar telefonische gelukwensen en velen liepen getooid met een hoofdband met daarop de tekst 'Leider Türkeş'. (Turkije Koerdistan Aktueel nr. 12-1994, Kurdistan Rundbrief nr. 16-1994, Verfassungsschutzbericht 1995 van Baden-Württemberg)

7 november 1994, Hoxter.

Grijsz Wolven proberen met geweld aanhangers te ronselen voor hun beweging tijdens een bijeenkomst van de Turks-islamitische gemeenschap. Als reclame gebruikten ze dat 'de Grijsz Wolven in Duitsland massaal en met geweld alle Koerden en in het bijzonder de aanhangers van de PKK gaan aanvallen'. Het kwam tot vechtpartijen tussen beide groepen toen enige mensen lieten blijken niet gediend te zijn van de Grijsz Wolven-propaganda. (Bis zum letzten Kurden, Kurdenverfolgung in Deutschland, YEK-KOM, maart 1996)

8 oktober 1994, Augsburg.

Veertig jonge Grijsz Wolven vallen een alevitisch café aan, er valt een dode onder de bezoekers. In toenemende mate vallen jonge Grijsz Wolven alevieten en Assyriërs aan, bevolkingsgroepen die in Turkije onderdrukt worden. Ook antifa-jeugd wordt slachtoffer van de om zich heen slaande Grijsz Wolven. Op pleinen en andere plekken waar mensen bij elkaar komen, worden ze openlijk in elkaar geslagen. In het adviesorgaan voor buitenlanders hebben zich ook Grijsz Wolven verkiesbaar gesteld en deze worden ook vaak gekozen. (Antifaschistische Nachrichten maart 1995)

3 januari 1994, Brussel, België.

Grijze wolven vallen een gemeenschapshuis in de Brusselse gemeente Sint-Joost-ten-Node aan waar zo'n 150 Koerdische intellectuelen verbleven na een voettocht van Bonn naar Brussel ter ondersteuning van de vrijheidsstrijd in Koerdistan. De Koerden moesten vluchten. Hierna plunderden enkele honderden Turkse jongeren, opgehitst door Grijze Wolven twee dagen lang Koerdische winkels en café's, onder de slogan "Lang leve het Grote Turkije, weg met de PKK." Tijdens de demonstratie een dag later vallen Grijze Wolven wederom Koerden aan. Elf mensen raken gewond en zo'n vijftig jongeren worden gearresteerd. Minister van Binnenlandse Zaken Tobback verklaart dat de rellen in gang zijn gezet door Grijze Wolven. Volgens het ministerie van Buitenlandse Zaken van Turkije heeft "België zelf de weg geplaveid voor dit soort incidenten, omdat ze niet, net als Duitsland en Frankrijk, de PKK verboden heeft." (Poptel InfoSource-Statewatch, juli 1994)

9 december 1993, Berlijn.

Gewelddadige conflicten tussen twee extreem-rechtse Turkse groepen laaien op. Behalve ideologische verschillen zouden er ook economische belangen in het spel zijn. Na een wilde schietpartij tussen aanhangers van de Grote Idealisten Vereniging (de BÜD, BBP-georiënteerd) en de TÜB (MHP-georiënteerd), waarbij het gebouw van de BÜD en enkele auto's zwaar beschadigd raakten, wordt er gevreesd voor nieuw geweld. In de kelder van het BÜD blijkt overigens een illegale schietclub van hen te zitten. (Tageszeitung, 10 december 1993)

3 Juni 1993, Solingen.

Na de brandaanslag door Duitse neonazi's op een huis in Solingen waarbij vijf Turken om het leven komen, komt het tijdens demonstraties tot botsingen tussen Grijze Wolven en Koerden. De Grijze Wolven grijpen de moord op de vijf Turken aan om nationalistische gevoelens aan te wakkeren. De commissaris van politie van Bremen ging na de aanslag op bezoek bij Turkse verenigingen, om vertrouwen te winnen. Hij zei dat er arbeidsplaatsen beschikbaar waren bij de politie. De Grijze Wolven boden op hun beurt hun diensten aan. De commissaris was erg geïnteresseerd in activiteiten van PKK'ers en drugsdealers. (Taz-journal 1/93, Rechte Rand juni/juli 1994)

23 November 1992, Mölln.

In een begrafenismars na de brandaanslag door Duitse neonazi's, waarbij drie Turken om het leven kwamen, gaan Grijze Wolven en linkse Turken en Koerden op de vuist. Tot twee maal toe vallen er gewonden en evenzovele keren scheidden Duitse autonomen de beide partijen. (Taz-journal 1/93)

20 oktober 1990, Basel, Zwitserland.

Tijdens een training van FC Anadolu gaat het uit Turken (Grijze Wolven) bestaande A-team op de vuist met het B-team dat voornamelijk uit Koerden bestaat.

De ellende begon bij de promotie van het B-team naar de klasse waarin ook het A-team voetbalde. Een regel van de voetbalbond was dat er voor twee teams uit dezelfde klasse een scheidsrechter geleverd moest worden. FC Anadolu was daartoe niet in staat en kon daar-

om maar één team in die klasse laten spelen. Compromis was dat beide teams afwisselend de wedstrijden zouden spelen. Maar op die bewuste zondag verschenen beide teams met aanhang bij het stadion om een wedstrijd te spelen. De politie weigerde beide teams met aanhang de toegang tot het stadion.

De woensdag erna gingen zwaarbewapende aanhangers van het A-team aanhangers van het B-team te lijf. Hierbij vielen een dode en 5 zwaargewonden. (Tageszeitung, 20 oktober 1990)

Herdenkingstocht voor Seyfettin Kalan, in Neumünster (BRD), 1995 (foto: Kurdistan)

Turkije

28 juli 1996, Kayseri-Tomarze-gevangenis.

De 25-jarige Koerdische politieke gevangene Fuat Önder wordt dood in zijn cel aangetroffen. Hij deed mee aan de hongerstaking om betere leefomstandigheden in de Turkse gevangenissen af te dwingen. Hij werd 10 dagen voor zijn dood aangevallen door Grijsz Wolven en zwaar mishandeld. Zijn moeder verklaarde dat Önder om het leven is gekomen doordat Grijsz Wolven hem met geweld dodelijke medicijnen hebben toegediend. (Biji nr. 98, 12 augustus 1996)

30 juni 1996, Gaziantep.

Het afdelingskantoor van de HADEP wordt na een voetbalwedstrijd aangevallen door Grijsz Wolven. In het gebouw bevinden zich familieleden van politieke gevangenen in solidaire hongerstaking. De Grijsz Wolven proberen de deur te forceren en schieten in de lucht. De gewaarschuwde politie blijft toekijken en scheldt de in het gebarricadeerde gebouw zittende mensen zelfs uit. (Biji nr. 94, 15 juli 1996)

Mei/Juni 1995.

De huurmoordenaars van de maffia zijn bijna allemaal Grijsz Wolven. In deze periode worden er vele moorden gepleegd. Volgens schattingen bedraagt de omvang van de maffiahandel zo'n 6,5 miljard dollar per jaar. De maffia controleert de toeristengebieden van Kuşadası, Bodrum, Alanya, Didim en Fethiye. In de steden controleren zij de gokhallen, de bordelen, de afpersing en de drugshandel. De inkomsten komen uit alle sectoren: plutoniumhandel, onroerend goed, drinkwatervoorziening, incassering van cheques en schuldbekentnissen, bruinkoolhandel, horeca in toeristengebieden, straathandel, bedelen enz. (Weekblad Alnteri, 7 juni 1995)

Maart 1995, Istanbul.

In de wijk Gazi worden door de contra-guerilla meerdere aanslagen gepleegd op alevitische theehuizen. Hierbij vielen één dode en tientallen gewonden. Vervolgens breken rellen uit met de politie die op de demonstranten schiet. Dagenlang vinden er vanachter barricades gevechten plaats tussen alevieten en sunnieten enerzijds en politie en Grijsz Wolven anderzijds. (Turkije Koerdistan Aktueel, april 1994)

23 februari 1995, Istanbul.

Op de Göztepe-campus van de Marmara-universiteit vond een aanval van Grijsz Wolven, bewapend met ijzeren staven, knuppels en messen, op studenten plaats. Vijftien studenten raakten gewond. In de lucht schietend verlieten de Grijsz Wolven het pand. Ook bij scholierenprotesten tegen het te dure onderwijs, stakingen van werknemers en bijeenkomsten van democratische verenigingen vinden deze aanvallen vaak plaats.

Grijsz Wolven worden steeds vaker door schoolleidingen, werkgevers en anderen ingeschakeld om maatschappelijke onrust in de kiem te smoren. (Das ware Gesicht der türkischen Faschisten, Essen 1995)

Augustus 1992, Baku, Azerbeidzjan.

President Elçibey werd tijdens zijn verkiezingstournee vergezeld door Alparslan Türkeş en een aantal aanhangers. Beiden spraken ze de menigtes toe en maakten gezamenlijk het Grijsz Wolf-gebaar. Ook droegen aanhangers van Elçibey grote Grijsz Wolf-insignes. (Intelligence Newsletter, 27 augustus 1992)

22 januari 1990, Istanbul.

Vierduizend nationalistische Turken, waarvan de meerderheid bestaat uit Grijs Wolven, houden een demonstratie ter ondersteuning van hun broedervolk in Azerbeidzjan tegen de Sovjet-invasie aldaar. De demonstranten riepen: "Grijs Wolven naar Baku." (Tageszeitung, 23 januari 1990)

Massabijeenkomst van MHP-aanhangers in Turkije (foto: Manuel Çitak)

Bijlage 2

Lidorganisaties van de Nederlandse en Belgische Turkse Federatie

Overzicht van lidorganisaties van de HTF, stand 1 juli 1996

1. Turks Cultureel Centrum voor Alkmaar en omgeving, Alkmaar
2. Turks Cultureel Centrum, Almelo
3. Stichting Turks Cultureel Centrum voor Amersfoort en omgeving, Amersfoort
4. Amsterdam Türkiyem Spor, (ATS), Amsterdam
5. Stichting Hilal, Amsterdam
6. Mescid-i Aksa Moskee, Amsterdam
7. Stichting Soyad, Amsterdam
8. Stichting Turks Cultureel Centrum, Amsterdam
9. Stichting Turks Cultureel Educatie Centrum Tükem, Amsterdam
10. Stichting Turks Cultureel Vrouwen Centrum Kübra, Amsterdam
11. Turkse Democratische Jongeren Vereniging, Amsterdam
12. Turkse Jongeren Radio Omroep, Amsterdam
13. Turkse Omroep Stichting, Amsterdam
14. Turkse Ouderenraad Zeeburg, Amsterdam
15. Stichting voor Turkse Vrouwen in Amsterdam Elif, Amsterdam
16. Stichting Turks Platform Geuzenveld/Slotermeer, Amsterdam
17. Stichting Vrouwen Ontmoetings Centrum Esra, Amsterdam
18. Stichting Ulu Camii, Amsterdam
19. Stichting Yesevi, Amsterdam
20. Stichting Yörem, Amsterdam
21. Turkse Culturele Vereniging, Apeldoorn
22. Turks Cultureel Centrum, Arnhem
23. Turkse Jongeren Vereniging, Bergen op Zoom
24. Turks Cultureel Centrum, Beverwijk
25. Turk Sosyal Bağdaşma Derneği, Bergen op Zoom
26. Turks Cultureel Centrum, Breda
27. Turks-Nederlandse Culturele Stichting Den Bosch, Den Bosch
28. Hollanda Azerbeycan Türk Sosyal Bağdaşma Derneği, Den Haag
29. Turks Islamitische Stichting Nederland, Den Haag
30. Vereniging Samenwerking Islamitische en Dordtse Jongeren, Dordrecht
31. Turks Cultureel Centrum, Ede
32. Stichting voor Turks-Nederlandse Vriendschap (Stichting Turan), Eindhoven
33. Turkse Culturele Vereniging, Enschede
34. Turks Islamitisch Cultureel Vrouwen Centrum, Gorinchem

35. Turkse Islamitische Culturele Jeugdvereniging, Gorinchem
36. Turks Cultureel Centrum, Groningen
37. Democratische Turkse Jongeren Vereniging, Haarlem
38. Stichting Turks Cultureel Centrum voor Hilversum en omgeving, Hilversum
39. Turkse Arbeidersvereniging Leerdam, Leerdam
40. Turks Nederlandse Vriendschaps Vereniging, Leiden
41. Turks Cultureel Centrum, Maassluis
42. Turkse Jeugd Vereniging, Nijmegen
43. Cultureel Centrum Mimar Sinan, Rotterdam
44. Turkse Islamitische Culturele Vereniging, Rotterdam
45. Versaar, Rotterdam
46. Versam, Rotterdam
47. Turkse Culturele Vereniging, Schiedam
48. Turks Cultureel Centrum, Soest
49. Stichting Soyad, Tegelen
50. Stichting Behartiging Belangen Turks-Islamitische Cultuur, Tiel
51. Turkse Culturele Vereniging, Tiel
52. Turkse Jongeren Vereniging, Tilburg
53. Stichting voor Turks-Islamitische Cultuur en Onderwijs, Utrecht
54. Turks Cultureel Centrum voor Utrecht en omgeving, Utrecht
55. Turkse Culturele Vereniging, Velsen-Noord
56. Stichting Turks Cultureel en Solidariteitscentrum, Zwolle

Bron: HTF (red.), 'Beleidsplan', HTF, 1996, 'Beleidsplan', HTF, internet, 1997

Overzicht lidorganisaties Turkse Federatie België: Belçika Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu

1. Antwerpen Türk Kültür Ocağı
2. Belçika Ülkücü Gençlik Kolları
3. Belçika Ülkücü Kadın Kolları
4. Berchem Belçika Türk Dostluk Derneği
5. Brussel Türk Kültür Derneği
6. Chatelete Türk Kültür Derneği
7. Diest Türk Kültür Derneği
8. Gent Türk Kültür Derneği
9. Heusden Türk Kültür Derneği
10. Liege Türk Kültür Ocağı
11. Marchienne Türk Kültür Ocağı

12. Verviers Türk Kültür Derneği
13. Waterschei Türk Kültür Derneği
14. Winterslag Türk Kültür Derneği

Bron: Türkiye, 10 mei 1995

Volgens het Verfassungschutzbericht van Nordrhein-Westfalen uit 1995 heeft de ADÜTDF op dat moment totaal 600 aangesloten verenigingen. Er zijn 200 verenigingen in Duitsland, 300 in de rest van Europa en 100 buiten Europa. De Verfassungschutz van Nordrhein-Westfalen baseert deze gegevens op uitspraken van Türkmen Onur op het 18e congres van de ADÜTDF dat op 4 november 1995 plaatsvond.

DEEL 2

Achtergronden

6. Tussen Islam en liberalisme

De ontwikkeling van het nationalisme in Turkije

'Grijze wolven. Een fascistische beweging', onder dit motto vond op 30 juni 1995 een manifestatie van de studentenvakbond AStA van de Technische Universiteit van Berlijn plaats. De Turkse journalist en politicoloog Tanıl Bora vertelde over de ontwikkeling en de actuele politiek van de fascistische Milliyetçi Hareket Partisi (MHP). Bora plaatste hen binnen het hedendaagse Turkse nationalisme. Dit is een samenvatting van een deel van de lezing van Bora. Dit stuk gaat over de oorzaken en ontwikkeling van het nationalisme in Turkije.

De hedendaagse opleving van het nationalisme in Turkije volgt de wereldwijde trend. De volkeren en groepen die zich als verliezers van de huidige ontwikkeling beschouwen, onderscheiden zich in hun nationalisme van de winnaars. Deze verschillen zijn met name op cultureel gebied en ten aanzien van racisme te vinden. Turkije is als typisch laat geïndustrialiseerd land voor beide vormen van nationalisme vatbaar.

Drie nieuwe ontwikkelingen hebben het nationalisme aangewakkerd:

a) De Koerdische kwestie.

De Koerdische kwestie hangt onder andere samen met een diep in de geschiedenis van het moderne Turkije geworteld bestaansyndroom. (1) Separatisme wordt, op grond van ervaringen opgedaan aan het einde van WO I, als een gevaar gezien dat het voortbestaan van Turkije bedreigt. De westerse staten worden als aanstichters gezien. In Turkije worden de Armeniërs, die in 1916 het slachtoffer van een beestachtige volkenmoord werden, als hun medeplichtigen gezien. Zo wordt de bewering de wereld ingestuurd dat Abdullah Öcalan, de Algemeen Voorzitter van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), eigenlijk een Armeniër zou zijn.

b) De vestiging van Turkmeense staten in Midden-Azië.

Sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie, heeft Turkije de mogelijkheid haar machtspositie in de regio te vergroten. Turkije treedt vandaag de dag op de voorgrond als model voor de modernisering van de Turkmeense staten; als grote broer wiens succes op het gebied van kapitalisme, laïcisme plus Islam, parlementaire democratie en westelijke oriëntering berust.

(2)

c) De economische successen van de tachtiger jaren.

Deze successen versterken vooral bij de grootstedelijke bovenlaag een burgerlijk-nationale trots.

Vijf varianten

Bora signaleert in zijn lezing vijf varianten van de nationalistische ideologie.

1) Atatürkcülük (kemalisme); het officiële staatsnationalisme, dat ideologisch schommelt tussen de pretentie van de natie-staat en de cultuurnatie. (3) Normaliter overheerst de gedachte van de natie-staat, waarbij de natie al haar staatsburgers omvat, en niet slechts degenen die door een gemeenschappelijke cultuur verbonden zijn. Dit nationalisme is echter instabiel, het kan gemakkelijk door de idee van een cultuurnatie ingewisseld worden. In het bijzonder de angst voor bedreiging, die ontstaat uit het bestaanssyndroom, legt deze ontwikkeling bloot. Zodoende verstoort de staat zich achter ceremoniën en rituelen, die volgens Bora als een dwangbuis werken.

2) De dominante en leidinggevende krachten van het linkse kemalistische nationalisme zijn de beide zogenaamde sociaal democratische partijen. Dit nationalisme voldoet ideologisch aan de eerste vorm en benadrukt de idee van het staatsnationalisme. Ondanks de pretentie rationeel te zijn, blijft deze vorm van nationalisme doortrokken met irrationalisme, zoals dat bijvoorbeeld het geval is bij de persoonscultus rondom Atatürk. Tegenwoordig gaat de sociaal-democratie uit van de hoop dit rationele en 'verlichte' nationalisme als tegengif tegen het politieke islamisme te kunnen mobiliseren: de moderne natie tegen de pre-moderne islamitische maatschappij, de Ümmet. Maar daarmee dragen deze 'linksen' alleen maar gezamenlijk bij aan een nationalistische mobilisering.

3) Het derde type verbindt westelijk liberalisme met nationale trots. Haar vertegenwoordigers in de maatschappij zijn grootstedelijke middenklassers en veel mensen uit de media. Dit nationalisme is extreem pro-westers en haalt haar nationale trots uit de verwesterlijking en de economische successen. Daarbij ontstaat een eigenaardig racisme, dat zich niet alleen tegen de Koerden richt maar ook tegen de stedelijke onderklassen en de Anatolische plattelandsbevolking, de traditionele vertegenwoordigers van het nationalisme. Ertuğrul Özkök, columnist bij de Hürriyet, geniet van chique langharige jongens en meisjes in minirok die tegelijkertijd de ster en halve maan als halsketting dragen. (4) Zijn ideaal is stoere, lange en brede, blonde 'Euro-Turken'. Het begrip 'witte' Turken is al ter sprake gekomen.

4) De politieke Islam, dat wat men hier (in het westen, red.) fundamentalisme noemt, presenteert zich internationalistisch. De nationalistische dynamiek beïnvloedt hen echter ook. De pan-islamitische oplossingen van de Refah Partij - die mede zijn ingegeven door de fascinatie voor een machtspositie in de regio - zijn gebaseerd op de onuitgesproken vooronderstelling dat Turkije, net zoals in de hoogtijdagen van het Osmaanse rijk, weer het centrum van de islamitische wereld wordt. (5) De Refah bepleit een nationale, autarkische economie en draagt bij aan de mystificatie van de zware industrie. Zonder uitgesproken anti-Koerdisch te zijn, neigt het islamisme toch tot racistische en antisemitische tendensen.

5) Het radicale en fascistische nationalisme, vooral dat van de MHP, wordt daarentegen beïnvloed door de dynamische kracht van het islamisme.

Noten:

(1) **Bestaansyndroom:** totaalbeeld van karakteristieke symptomen die een ziekte vormen.

(2) **Laïcisme:** scheiding tussen staat en godsdienst. Basiselement van het kemalisme.

(3) **Atatürkcülük/kemalisme:** naar de stichter van het moderne Turkije, Mustafa Kemal Pasha (Atatürk, 1881-1938) teruggrijpende, nu nog steeds heersende staatsideologie, die zich op het moderne nationalisme van de westerse staten oriënteert.

(4) **Hürriyet:** de grootste Turkse krant.

(5) **Refah Partisi (RP, Welzijnspartij):** succesvolle en grootste islamitische partij van Turkije.

Uit: Antifaschistisches INFO-Blatt nr. 31, september/oktober 1995

Het logo van de Grijsz Wolven

7. De ideologie van de MHP

F.B.

Voor de geschiedenis van de ideologie van de MHP zou je terug moeten gaan naar de tijd rond de eeuwwisseling, toen de beweging van de Jong-Turken haar nationalistische ideeën begon te formuleren. De droom van Turan bijvoorbeeld, de droom van de vestiging van een groot-Turks rijk dat wordt nagestreefd door de Turkse fascistten, ontstond in deze tijd. Zover willen we echter niet terug gaan, dit artikel houdt zich veeleer bezig met de ontwikkeling van de MHP.

Nieuw begin - de 'Negen Lichten-doctrine'

Van verschillende kanten wordt de auteur Nihal Atsız gezien als de belangrijkste ideoloog van de MHP. Het pan-turanisme en het racisme zouden wezenlijke bestanddelen zijn geweest van zijn geschriften. In deze context werkte hij aan zijn '13 lichten theorie'.

Alparslan Türkeş' bekende werk 'Negen Lichten', dat in de jaren '60 ontstond en in 1965 uitkwam, is hier duidelijk van afgeleid. Het bevat de volgende negen programmatische kernpunten:

1. Nationalisme,
2. Idealisme (Ülkücülük),
3. Moralisme (Ahlâkçılık),
4. Wetenschappelijkheid (İlimcilik),
5. Socialisme (Toplumculuk),
6. Bevordering van de landbouw (Köycülük),
7. Liberalisme en Individualisme (Hürriyetçilik ve Şahsiyetçilik),
8. Oriëntatie op ontwikkeling van en nabijheid tot het volk (Gelişimcilik ve Halkçılık), en
9. Bevordering van industrie en techniek (Endüstricilik ve Teknikçilik) (1).

Hoewel de feitelijke betekenis van deze Negen Lichten-doctrine gering is, wordt er hier en daar toch naar verwezen. Ze geeft weliswaar een zekere programmatische oriëntatie weer, maar in de algemene partijpropaganda staan andere punten op de voorgrond.

Jürgen Roth en Kamil Taylan betitelen het boek 'D.A.S. - Dinamik, Ana, Stratejiler, Türk Milliyetçi-Toplumcu Doktrinini Umumi Esasları' ('Algemene grondslagen van de Turkse nationalistisch-sociale doctrine') van Mürsit Aktaylı, alias Mehmet Özsoy, als een standaardwerk van de Turkse fascistten. (2)

Ideologie

Statuten van MHP-organisaties interesseren ons weinig met betrekking tot de politieke oriëntatie van de Grijsz Wolven. Uit ervaring weten we dat deze van weinig nut zijn. Daarover bestaat ook een mooi citaat. Volgens een bericht in de vakbondskrant Metall, nr. 12/1981 verklaarde een voormalig MHP-lid met betrekking tot Duitsland het volgende: "Om beter te kunnen werken, hadden de culturele verenigingen twee verschillende statuten. Een officieel, bestemd voor de rechtbanken en het publiek, en een geheim statuut. Dat statuut kwam rechtstreeks uit Turkije van de partij van oud-kolonel Alparslan Türkeş en werd rechtstreeks doorgegeven aan de ADÜTDF, die het statuut uiteindelijk weer verder gaf aan de culturele verenigingen." (3)

De wezenlijke ideologische elementen in de propaganda van de MHP en de daartoe behorende organisaties kunnen als volgt worden onderverdeeld:

1. NATIONALISME: Dit moet worden gezien vanuit het gezichtspunt van het pan-turanisme. Het gaat daarbij om een agressief soort nationalisme, dat gepaard gaat met een uitgesproken racisme tegenover alle mogelijke niet-Turkse mensen, in het bijzonder tegenover de minderheden in het land (bijvoorbeeld Koerden, Armeniërs) en tegenover staten die traditioneel als vijand worden gezien (bijvoorbeeld Griekenland). Bovendien maakt men ook aanspraak op buitenlandse gebieden.

2. EEN FUNDAMENTEEL ANTI-DEMOCRATISCHE HOUDING: Dit is een centraal element van de ideologie van de Grijsz Wolven. Er wordt voornamelijk anti-communistische propaganda bedreven, maar principieel richt men zich tegen alle oppositionele krachten, zoals bijvoorbeeld de vakbonden hebben gemerkt. Men beweert weliswaar dat men anti-kapitalistisch georiënteerd is, maar dat kan in de realiteit niet worden bevestigd. Binnen de partij is alles gericht op de Başbuğ (Leider) Türkeş. Dit betekent dat men het leiders-principe hanteert. De MHP doet zich (op het moment) voor als trouw aan de staat, maar dat is, zoals bekend, in Turkije geen grote contradictie.

3. ISLAM/SHAMANISME: In het dertigjarige bestaan van de MHP was er wel degelijk sprake van kleine veranderingen in het leggen van zwaartepunten. Vooral bij het vraagstuk van de religie was dit het geval. Bij het bekijken van de negen elementen van de Negen Lichten-doctrine valt bijvoorbeeld meteen op dat de Islam niet apart wordt genoemd.

De Islam werd inderdaad in de begintijd van de partij afgewezen door leidinggevende personen. Men bezon zich veeleer op de pre-islamitische tijd met haar shamanistische culten, terwijl de Islam werd afgewezen als een 'religie van de Arabieren'. De betekenis van de Islam is voor de MHP dus minder van religieuze aard en wordt veeleer afgeleid uit haar nationalisme. Het gaat om de vraag in hoeverre de Islam past in het beeld van de ideale Turk. Op dat punt veranderde er al snel het een en ander, want de Islam was altijd al een omstreden onderwerp. Het aanvankelijk slechte resultaat van de MHP bij verkiezingen alsmede het succes van de islamitisch-fundamentalistische MSP van Necmettin Erbakan leidden

uiteindelijk tot een heroriëntatie. Weliswaar stond het nationalisme, verbonden met het pan-turanisme, nog steeds op de voorgrond, maar de Islam won uiteindelijk eind jaren '60/begin jaren '70 steeds meer aan belang in de partijpropaganda.

Deze verandering wordt in het algemeen gezien als een van de belangrijkste redenen voor het feit dat de MHP uiteindelijk relatief succesvol uit de verkiezingen naar voren kwam. Bij deze successen moet er echter eerder van worden uitgegaan dat de algemene maatschappelijke ontwikkeling in Turkije in de jaren '70 en de vroegere participatie van de MHP in de regering (en in het algemeen in de staatsinstellingen) van doorslaggevend belang waren. In deze samenhang is ook het begrip Turks-Islamitische-synthese relevant, dat vooral in de jaren '80 van zich deed spreken. (4)

Noten:

(1): Türkes, Alparslan, 'Dokuz Işık', Istanbul, 1994.

(2): Roth, Jürgen en Kamil Taylan, 'Die Türkei - Republik unter Wölfen', 1981.

(3): Özcan, Ertekin, 'Türkische Immigrantorganisationen', 1989, pag. 186.

(4): Zie voor de Turks-Islamitische-synthese hoofdstuk 12 van deel (De Turks-Islamitische-synthese).

Uit: Inisiatif nummer 8, mei/juni 1995

Alparslan Türkes; het middelpunt van de Negen Lichten-doctrine
(illustratie: 'De Grijze Wolf en de halve maan')

8. Grijsze Wolf-zijn is net zijn als een nazi,.....maar dan voor Turkije

Verbindingen tussen Europees extreem-rechts en Grijsze Wolven

Uit een document uit het hoofdkwartier van de geheime dienst uit het Derde Rijk blijken de directe verbanden tussen de nazi's en de Turkse fascistten, waaronder Alparslan Türkeş. Turkije zou als grondstoffenleverancier een belangrijke rol moeten gaan spelen in de totstandkoming van een Groot-Duitsland. De Turkse fascistten zagen in Hitler een bevrijder van de Turkse volkeren die vooral in het gebied van de Kaukasus leefden. Hitler zag op zijn beurt een bondgenoot in de Turken, die ook fel anti-communistisch waren, in de strijd tegen de Sovjet-Unie. Ook werden Hitler's 'Mein Kampf' en het partijprogramma van de NSDAP in het Turks vertaald. Grijsze Wolven werden opgeleid in de trainingskampen van de nazi's. Een deel van de Turkse fascistten sloot zich aan bij de SS-pantser divisies die in Bosnië tegen de Partisanen vochten. Toch kon Hitler de Turkse regering nooit officieel achter zich krijgen en toen de geallieerde overwinning in zicht kwam, arresteerde de Turkse regering snel 24 fascistische Turkse leiders, waaronder de onvermijdelijke Türkeş. Deze verklaarde: "Ik beschouw het als een eer om wegens Turanisme en racisme veroordeeld te worden. Het besturen van de staat door mensen van het Turkse ras is van levensbelang. De in Turkije levende niet-Turken met een Turks staatsburgerschap, dat wil zeggen de Tsjerkessen, Bosniaken, de Lazen, Koerden, Albaniërs, moet men terugsturen naar de landen waar ze thuishoren." Dergelijke uitlatingen verschilden overigens destijds nauwelijks van de toen geldende staatsdoctrine.

In 1969 richtten leden van de CKMP, voorloper van de MHP, die de koers van Türkeş te slap vonden in Izmir de vereniging NAZI op. NAZI stond voor Nationalistische Activiteiten en Nieuwe Ontwikkelingen. Deze vereniging bestond uit twee jongerenafdelingen, te weten 'De Adelaar van Selçuk' en 'Vechtschool tegen het Zionisme'. Hun leden droegen SA-uniformen en groetten elkaar met de Hitler-groet. Leider van de 'Adelaar van Selçuk' was Gündüz Kapancıoğlu, die in 1975 weer terugkeerde in de MHP. Later ging hij naar Duitsland om de activiteiten van de MHP in Duitsland te coördineren.

De basis was gelegd. Een dikke vijftientig jaar na de Tweede Wereldoorlog is er opnieuw sprake van samenwerking, nu tussen Grijsze Wolven van de MHP en de Nationale Partei Deutschland (NPD). In een briefwisseling beklemtonen beide leiders (Türkeş en Adolf von Thadden) dat er gezocht moet worden naar overeenkomsten in beider politiek en dat ze elkaar in de toekomst moeten gaan ondersteunen. In 1977 ontvangt de MHP een financiële injectie van de NPD voor haar verkiezingscampagne. In 1980 richt de Nationalistische Schulerbund een zogenaamde opbouworganisatie ter ondersteuning van de in de BRD levende jonge Turkse fascistten op. Ook de Republikeners blijven niet achter en proberen hun tolerante houding ten opzichte van buitenlanders te bewijzen door eind jaren '80 in Hamburg een Grijsze Wolf voor de gemeenteraadsverkiezingen kandidaat te stellen. De samenwerking was weer hersteld...

Op 1 mei 1978 ontmoetten Türkeş en Franz Josef Strauss (CSU), minister-president van de deelstaat Bayern in de BRD, elkaar. Een kort verslag: "Alparslan Türkeş en zijn beide begeleiders spraken met Strauss over het communistische gevaar, dat ze het beste gezamenlijk zouden kunnen bestrijden. Strauss zegde toe dat er in de toekomst voor gezorgd gaat worden dat er in de BRD een gunstiger politiek klimaat voor de MHP ontstaat." In dit licht moet ook het bezoek aan Turkije van Heinz Schwarz van de CDU gezien worden. Hij verkondigde dat de MHP de enige garantie voor Turkije zou zijn, om niet naar het niveau van de Sovjet-Unie af te glijden.

Enige weken later is het zover: de Federatie van Turks-Democratische Idealistenverenigingen in Europa wordt opgericht. Alle aangesloten organisaties zijn Grijze Wolven clubs. De MHP begint in 1978 aan een grote geldinzamelingsactie. Uit bankoverschrijvingen blijkt dat er uit de USA 13 'Money orders' van Walter Jacob Pfersich jr. afkomstig zijn. Pfersich jr. is voorzitter van de Partito Nazionale Fascista - Partido Nacional Falangero, Action Double State of Italy and Spain, United Catholic Coalition. Hij is woonachtig in Californië, USA.

Ook onderhoudt de MHP contacten met het Aktionsfront Nationaler Sozialisten (ANS) van wijlen Michael Kühnen en de Wehrsportgruppe Hoffmann. In een brief van Türkeş aan Kühnen stelt deze: "Uw visie op de doelen van onze partijen heeft diepe indruk op me gemaakt. Er zijn tussen onze partijen gemeenschappelijke fundamentele ideologische principes. Mijn partij heeft het voorstel van het wederzijds bezoek van jeugdgroepen unaniem geaccepteerd." Wehrsportgruppe Hoffmann liet een strategisch concept over de opbouw van cellen voor een terreurorganisatie in het Turks vertalen, om het ter beschikking te stellen aan de Grijze Wolven in Turkije. Voor de goede orde; zowel het ANS als de Wehrsportgruppe Hoffmann zien zichzelf als voorhoedesoldaten voor een nationaal-socialistische revolutie.

Ook de Kampfbund Deutscher Soldaten mag zich verheugen op de belangstelling van de MHP. Doel van de KDS is, uiteraard, het herstellen van het Derde Rijk en amnestie voor alle krijgsgevangenen. Toen in 1977 Türkeş naar Duitsland kwam, werd hij ontvangen in het huis van Gerhard Frey, nog altijd voorzitter van de Deutsche Volks Union (DVU) en uitgever van de Deutsche Nationale Zeitung.

In de jaren tachtig bestaan er ook in Frankrijk contacten tussen de MHP en het fascistische Ordre Nouveau. Ordre Nouveau noemt de MHP haar broederpartij. Daarnaast werkt de MHP samen met de gewapende tak van Ordre Nouveau, FANE (Fédération d'Action Nationale Européens), die zich verantwoordelijk verklaarde voor talloze bomaanslagen op Joodse winkels, huizen en bedrijven in Parijs. Een onderorganisatie van FANE is Occident, die de Turkse fascistische wapens voorziet. Occident op haar beurt heeft weer erg goede contacten met de gewapende takken van de diverse Duitse neo-nazigroeperingen. Via FANE lopen ook contacten met de VSBD (Volkssozialistischer Bewegung Deutschlands) die foto's van Duitse en Turkse personen, waarvan men vindt dat die dienen te worden uitgeschakeld, met elkaar uitwisselen. Voor FANE is de opbouw van een nationaal-socialistisch Europa het grootste doel en daarbij hoort het mobiliseren van alle nationalistische krachten in Europa, dus ook de Grijze Wolven. Of deze contacten nog steeds bestaan is onduidelijk.

In 1980 was George Claeys van de Vlaamse Militanten Orde (VMO) uit België gastspreker op het eerste congres van de op de MHP georiënteerde federatie in Antwerpen. Hij sprak er in naam van de VMO en het Vlaams Blok over het 'gemeenschappelijk anti-communisme' van beider organisaties. Wie er precies achter de contacten tussen de MHP-aanhangers en het Vlaams Blok zitten is niet bekend, maar de contacten zijn er wel: de ministers van Binnenlandse, respectievelijk Buitenlandse Zaken van België, Tobbyack en Claes, verklaarden beiden na de aanvallen op Koerdische demonstranten in Brussel door Grijsje Wolven in januari 1994, dat Grijsje Wolven in België goede contacten onderhouden met het Vlaams Blok. In 1995 in Nederland zegt Daniël Hermesen, inmiddels ex-bestuurslid, namens de FAP-Arbeiderspartij goede contacten te hebben met Grijsje Wolven.

Na de aanslagen door neo-nazis in Mölln (1992) en Solingen (1993) waarbij in totaal acht Turken om het leven kwamen, is de samenwerking aan de achterban niet meer uit te leggen. Zeker niet toen een van de daders van de brandaanslag in Solingen lid van de DVU bleek te zijn. Sindsdien ontbreekt bewijslast dat er samenwerking bestaat tussen neo-nazi's en Grijsje Wolven. Maar gezien de vroegere samenwerking en de toen innige contacten is het niet denkbeeldig dat deze samenwerking nog wel degelijk bestaat. Het punt is dat de achterban van de leiding van de Grijsje Wolven dit nooit te weten mag komen. En zodoende komen wij er ook niet achter.

Uitsnede uit een interview met jonge Grijsje Wolven uit Neumünster:

"Wat betekent het symbool van de Grijsje Wolven eigenlijk?"

A: "Kijk, Grijsje Wolf-zijn is net zijn als een nazi..."

C: "...alleen dan voor Turkije."

B: "Wat zeg je nou, dat is toch wat ze willen horen!"

A: "Dat is een partij die het vaderland enzo wil dienen. De Duitse nazi's zijn ook trots, dat ze Duitser zijn en wij zijn trots dat we Turken zijn. En daarom ben ik Grijsje Wolf."

"Hebben jullie meer tegen een Duitse nazi of tegen een PKK'er? Welke is erger?"

A: "De PKK, ik haat de PKK!"

"Wat voel je dan als er bijvoorbeeld een Koerd hier zijn vlag laat zien?"

A: "Die vlag bestaat toch helemaal niet, wat is dat dan voor vlag? Dat is een communistisch/joods gemengde vlag."

Bron: Antifascistisches INFO-Blatt Nr. 32, November/December 1995

9. De ontwikkeling van rechtse politieke organisaties en oriëntatie van Turkse migranten in de BRD

Ertekin Özcan

Inleiding

In dit artikel zal de ontwikkeling van fascistisch-racistische organisaties van Turkse migranten in de BRD worden geschetst en geanalyseerd. Deze organisaties en groepen zijn: de MHP-afdeling buitenland (MHP-Yurtdışı Teşkilatı) en de Turkse Federatie (Federatie van Turks-Democratische Idealistenverenigingen in Europa - Avrupa Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu - ADÜTDF).

Voordat de ontwikkeling en oriëntatie van de afzonderlijke rechtse verenigingen kunnen worden behandeld, wordt allereerst ingegaan op hun ontstaan en op hun actieve kernen in de BRD.

Het door de grondwet van 1961 geschapen relatief liberale politieke klimaat versnelde niet alleen de zelforganisatie van de democratische en linkse krachten in Turkije, maar ook van de vertegenwoordigers van de pan-Turkistische en pan-islamitische ideologieën. Zoals de ontwikkeling en uitbreiding van de linkse partijen en stromingen in Turkije de verenigingen en federaties van de Turkse migranten in de BRD en West-Berlijn beïnvloedden, zo werden ook door politieke ontwikkelingen in het rechtse spectrum de Turkse arbeidersverenigingen en een deel van de Turkse migranten beïnvloed. Daardoor ontwikkelden zich enkele Turkse arbeidersverenigingen tot traditioneel nationalistische en pan-Turkistische of religieuze verenigingen, terwijl tegelijkertijd een hele serie religieuze en nationalistische verenigingen werd opgericht.

De rechts-conservatieve Republikeinse Boeren Natie Partij (CKMP) vormde zich om tot een racistisch-fascistische partij onder het voorzitterschap van de voormalige kolonel Alparslan Türkeş en nam de 'Negen Lichten-doctrine' aan. (1)

Traditionele nationalistische en pan-Turkisten begonnen al in 1963 weer met het oprichten van hun organisaties in Turkije. (2) Op 14-07-1968 verklaarde de woordvoerder van de MHP, Rifat Baykal, dat de MHP para-militaire jeugdorganisaties had opgericht. Bovendien nam het aantal religieuze verenigingen in deze periode snel toe. (3)

Tot eind zestiger jaren waren bijna alle religieuze krachten (met uitzondering van de nationalistisch-islamitische krachten die georganiseerd waren in de MHP) vertegenwoordigd in de Adalet Partisi (Gerechtigheidspartij). Met de oprichting van de Nationale Orde Partij (MNP) hadden de gelovigen hun eigen partij. Na het verbod van de MNP door de militaire coupplagers van 12 maart 1971 lukte het de MNP-aanhangers om zich weer te organiseren binnen de Nationale Heilspartij (MSP).

9.1. Het ontstaan van een rechtse organisatiestructuur

De Turkse fascistische en religieuze, extremistische groepen buiten tot op heden de geïsoleerde, economisch en sociaal slechte situatie, en de nationalistische en religieuze sentimenten van de Turkse migranten uit. Zij zijn destijds op basis hiervan begonnen met het organiseren van een deel van hen.

De activiteiten, die de Turkse fascistische met name in de BRD en West-Berlijn ontplooiden, begonnen volgens de informatie van hoge MHP-leden al in het midden van de zestiger jaren. Maar de eerste aanzetten tot het vormen van fascistische Turkse organisaties werden pas aan het einde van de zestiger jaren waarneembaar. (4)

Als eerste Turks-islamitische organisatie werd de Vereniging van de Diensten van Islamitische Gemeenten (Islam Cemaat Hizmetleri Cemiyeti) bekend. Deze vereniging werd in 1967 in West-Berlijn door de leden van de islamitische Nurculuk-orde opgericht. (5) In 1970 doken in West-Berlijn pamfletten op die wezen op het bestaan van een organisatie van Turkse fascistische en extremistische, islamitische groepen. In februari verspreidde de Turkse Cultuur- en Solidariteitsvereniging een pamflet waarin onder meer werd gesteld: "dat de roep van de müezzín op een dag in Berlijn de horizon zal openbreken en tot in de zevende hemel zal opstijgen. De tweede bevrijdingsoorlog zal tegen een handvol communisten, vrijmetselaars, zionisten, volksvijanden en ongelovigen worden begonnen. Deze oorlog wordt gevoerd om opnieuw een Groot-Turkije te stichten. Dat is ons uiteindelijke doel. Honderdduizenden Turkse islamitische arbeiders en studenten zijn georganiseerd om deze strijd te voeren." (6)

Naar aanleiding van de Mohammed-hemelvaart werd de eerste gezamenlijk gecoördineerde actiegroep van Turkse fascistische en extreem-religieuze verenigingen in West-Berlijn opgericht, aldus hun pamflet van 27 september 1970. (7) Deze pamfletten tonen aan dat de religieuze, rechts-extremistische en racistische organisaties van de Turkse migranten al voor 1970 in West-Berlijn bestonden en in september 1970 hun eerste samenwerkingsverband hadden gesticht.

De tweede samenwerkingsvorm van deze groepen valt na de militaire coup van 12 maart 1971 waar te nemen. Terwijl de democratische en progressieve alsmede de op links georiënteerde organisaties in de BRD tegen deze militaire coup protesteerden, verwelkomden de conservatieve, religieuze en nationalistische organisaties van de Turkse migranten het memorandum van de generaals van 12 maart 1971 in Turkije. (8)

In verschillende steden van de Bondsrepubliek werden in deze jaren religieuze en racistisch-fascistische Turkse organisaties opgericht. Het is bewezen dat de islamitische Süleymanlı-orde al in 1972 het Islamitische Cultuurcentrum in Münster had opgericht.

Zowel de racistisch-fascistische MHP als de extremistische, islamitische groepen begonnen zich dus midden jaren zestig te organiseren en hadden een gemeenschappelijk samenwerkingsverband gevormd tegen de democratische en linkse krachten in de BRD en Turkije. Door de deelname van de extreem-islamitische MSP en de racistisch-fascistische MHP aan

de Nationalistische Frontregeringen (van 1975 tot 1978 en november 1979 tot 12 september 1980) onder de conservatieve minister-president Demirel, bouwden de beide extremistische partijen met de hulp van ministeries (onder andere ministerie van Binnenlandse Zaken, red.) hun partijorganisatie nog verder uit. De MSP en de MHP hebben hun organisaties in het buitenland uitgebouwd en hun activiteiten versterkt dankzij de ondersteuning van ambtenaren van het consulaat, sociale- en arbeidsattaché's, onderwijzers en mullah's, die door de regeringen van het Nationalistische Front in de BRD werden aangesteld.

De buitenlandse organisaties van de MHP en de MSP en de niet-georganiseerde conservatieve Turken in de BRD begonnen in 1975, vanaf het moment dat de Regering van het Nationalistische Front was geïnstalleerd, met het vormen van een samenwerkingsverband. Ze vormden het bondgenootschap Nationalistisch Front in Duitsland. Zij publiceerden gemeenschappelijk pamfletten en organiseerden manifestaties en demonstraties ter ondersteuning van de Regering van het Nationalistische Front in Turkije.

9.2. Fascistisch-racistische organisaties

De pan-Turkistische ideologie werd in drie fases verspreid onder de in Westeuropese staten levende Turkse migranten:

- opbouwfase van de buitenlandse MHP-organisaties tot 1976
- verandering van de buitenlandse MHP-organisaties in mantelorganisaties (1976-1978)
- oprichting van de fascistisch-racistische Turkse Federatie

9.2.1. Opbouwfase van buitenlandse MHP-organisaties

Hoewel de buitenlandse vertegenwoordiging van de MHP officieel op 4 april 1973 werd opgericht, zijn er enkele aanwijzingen dat zij al in de jaren zestig is ontstaan. Een rondbrief van 29 november 1971 van de Secretaris-Generaal van de MHP, Mustafa Erikan, is daarvoor een indicatie: "Om onze organisatie uit te breiden, verwachten onze partijvrienden in Duitsland onze hulp. Om deze reden moeten alle lokale organisaties een lijst sturen aan de centrale van de organisatie met de namen en adressen van de zich in het buitenland bevindende partijvrienden. Deze adressen worden doorgegeven aan onze vertegenwoordigingen in Duitsland." (9)

Volgens informatie in het Verfassungsschutzbericht over het jaar 1972 van het ministerie van Binnenlandse Zaken is het aantal rechts-extremistische Turkse verenigingen in de

Bondsrepubliek door de oprichting van de Turkse Gemeenschap (Türk Ocağı) toegenomen. Door de specifieke activiteiten van deze groepen trad de MHP in de BRD naar buiten. De MHP benutte het bezoek van haar voorzitter Türkeş om nieuwe leden in de BRD te werven. Ondanks het verbod in de Turkse wetgeving met betrekking tot politieke partijen vond op 9 april 1973 de officiële aanmelding plaats van de buitenlandse vertegenwoordiging van de MHP. De voorzitter van de MHP-buitenland, Necati Uygur, werd vanuit Ankara benoemd in het bestuur van de MHP om de in de Bondsrepubliek levende leden van de MHP te begeleiden. Hij kreeg vanuit Turkije elke twee maanden een nieuwsbrief met berichten over de partij, die hij doorgaf aan de leden. Hij verspreidde ook pamfletten en berichten, die hij op dezelfde manier kreeg.

In 1973 nam de propaganda van de buitenlandse organisaties van de MHP toe onder de Turkse migranten in de BRD. De woordvoerders van de buitenlandse vertegenwoordigingen van de MHP neigden, vanwege chauvinisme en religieus fanatisme, tot van haat doortrokken propaganda tegen de daar aanwezige vertegenwoordigers van Turks links. Tevens bedreven zij een racistische, anti-christelijke en anti-zionistische polemiek. Het Turkse volk werd tot "de waardigste stam van de wereld" bestempeld. De slogan was: "Wie haar schade toebrengt, moet worden vernietigd." In een vreemd milieu is het aan de racistisch-nationalistische verenigingen voorbehouden om "vestingen tegen het communisme, zionisme, christendom, ontucht en alcohol te zijn." (10)

Deze ophitsing vond zo nu en dan een vruchtbare bodem bij Turkse migranten. De MHP was de grootste Turkse vereniging in de BRD. Zij had in 1973 in minstens 30 steden van de Bondsrepubliek zusterafdelingen. Vanwege de "onzekere situatie van buitenlanders in Duitsland" moesten de ledenlijsten in opdracht van hun leider Türkeş niet in de BRD worden bewaard, maar naar het hoofdkantoor van de partij in Ankara worden gezonden.

De Bondsrepubliek Duitsland werden in zes autonome partijdistricten opgedeeld. (11) Bovendien werden in België, Frankrijk, Nederland, Oostenrijk en Zwitserland vertegenwoordigingen opgericht. Ieder district viel onder de verantwoordelijkheid van een dagelijks bestuur. De districtsvoorzitter en diens plaatsvervanger leidden het bestuur. Voor de hele Bondsrepubliek was er één bestuur dat tegelijkertijd ook als dagelijks bestuur opereerde.

De militaire interventie van Turkije in Cyprus heeft het Turkse nationalisme doen opleven. De racistische en anti-christelijke propaganda onder de Turkse migranten nam toe. De MHP heeft het aantal leden in de loop van 1974 vrijwel verdubbeld. In ongeveer 40 Duitse steden ontstonden afdelingen van de MHP. Ze is in 1975 in de BRD begonnen met het oprichten van plaatselijke afdelingen van haar jeugdorganisatie Ülkü Ocağı (Idealistengemeenschap), haar symbool is de Grijsse Wolf.

De tijdbom Cyprus

11-14 Augustus 1996, Turks-Cyprus. Enkele duizenden Grietze Wolven worden naar het al 22 jaar illegaal door Turkije bezette gedeelte van Cyprus gezonden na rellen tussen Griekse en Turkse demonstranten, waarbij aan Griekse kant twee doden vielen. De Grietze Wolven zullen gaan worden ingezet als demonstranten tegen protesten van Griekse en Europese motorrijders tegen de opdeling van het eiland. (Kurdistan Rundbrief 18/96)

Bij confrontaties langs de bestandslijn in Cyprus is onlangs het eerste slachtoffer aan Turkse zijde gevallen. Een andere militair raakte gewond. Twee extreem-rechtse Grieks-Cypriotische organisaties hebben de verantwoordelijkheid opgeëist. Familieleden van de omgekomen soldaat verklaarden echter dat de twee militairen zijn neergeschoten door Turkse soldaten. Volgens de familieleden was de reden dat de slachtoffers, beiden Koerden, zich negatief hadden uitgelaten over de Turkse politiek ten aanzien van de Koerden in Irak. (Turkije Infoservice nr. 4, oktober 1996)

Op Cyprus is een 1200 man sterke troepenmacht van de Verenigde Naties gestationeerd en deze weet de partijen aardig te scheiden en zodoende de orde enigszins te handhaven. Allerlei gemanoeuvree met regels over het uithangen van de vlag, en vooral waar en wanneer dat mag, zorgen ervoor dat beide bevolkingsgroepen elkaar niet regelmatig in de haren vliegen. Maar het blijft pappen en nathouden, want de twee volken kunnen absoluut niet met elkaar opschieten. Ook de Cypriotische leiders, de Griekse en de Turkse, trekken vieze gezichten als ze het woord 'oplossing' in de mond nemen. Hun posities lijken vast te staan, in ieder geval hebben de meer dan zestig VN-resoluties over Cyprus de partijen geen millimeter dichter bij elkaar gebracht. De talloze Europese bemiddelaars dropen telkens zonder resultaat af. De sfeer waarin escalaties kunnen plaatsvinden is te gespannen, te tastbaar, er is gewoonweg geen enkele opening tot het sluiten van een compromis. Zeker niet de laatste maanden van 1996, waarin nog meer dodelijke slachtoffers vielen. In 1989 schoten de Turken zonder pardon een Griekse soldaat dood die in een gebaar van opperste minachting zijn broek had laten zakken. In augustus 1996 knuppelden ze een Griekse reischopper dood en schoten zij een paar dagen later diens neef, die de Turkse vlag uit de vlaggemast wilde neerhalen, ook dood. Niet veel later schoot de Turkse grenswacht opnieuw een Griek dood toen hij, verdwaald geraakt bij het slakken zoeken, de Groene Lijn passeerde. Gevallen voor de zaak van enosis (aansluiting) van het eiland bij Griekenland. Turkse Cyprioten geven steevast hun leven voor taksim (opdeling).

Het Ierse VN-politie-team is belast met het onderzoek naar de dood van de Griek, die op 11 augustus 1996 was doodgeknuppeld. Hij had meegedaan aan een optocht van motorrijders dwars door de Groene demarcatielijn. De Turkse politie had honderden jongeren, waaronder extreem-nationalistische Grietze Wolven in bussen naar de confrontatiezone gereden. Met knuppels en ijzeren staven stonden ze de demonstranten op te wachten. Na het neerschieten van de neef van het eerste dodelijke Griekse slachtoffer, die probeerde de Turkse vlag neer te halen, sprak de Turkse minister van Buitenlandse Zaken, Tansu Çiller de volgende woorden: "Wij zullen elke hand, die naar de Turkse vlag reikt, afhakken."

Tot eind 1975 bevond de hoofdvestiging van de buitenlandse vertegenwoordiging van de MHP zich in Ludwigshafen. Begin 1975 bezocht Türkeş de BRD om onder andere deel te nemen aan het vierde algemene congres van zijn partij in Ludwigshafen. Hij sprak voor 2000 afgevaardigden en aanhangers als plaatsvervangend minister-president van Turkije. Hij zei: "Ik begroet mijn dappere en in het buitenland levende kameraden en de vertegenwoordigers van onze partij, die allen in zo grote getale zijn verschenen op het vierde algemene congres van onze partij." "De marxisten van de Keulse radio (bedoeld wordt de Turkse redactie van de WDR) beginnen al te sidderen. Men vraagt aan mij waarom Alparslan Türkeş...naar Duitsland is gekomen...Ik zal zowel Duitsland als ieder ander land bezoeken. Want wij nationalistische staan altijd en in iedere situatie vooraan." (12)

In Keulen vond aan het einde van 1975 een twee dagen durend MHP-Europa-congres plaats. (13) Het congres besloot tot een werkplan, waarin de volgende punten van de MHP-strategie duidelijk werden:

- samenwerking met het doel om de vijandelijke organisaties effectiever te kunnen bestrijden (14)

- bestrijding van links en de daarvoor noodzakelijke samenwerking met bevriende organisaties van de MHP.

De oprichting van de MHP-jeugdorganisatie (Ülkücü Gençlik: Idealistische Jeugd) in het Bondsgebied maakte het voor haar aanhangers mogelijk om openlijker op te treden. De eerste meldingen van gewelddadigheden, bedreigingen enz. begaan door Grijsz Wolven kwamen binnen. In 1976 werd er in de media in de BRD melding gemaakt van illegale activiteiten van Grijsz Wolven. De DGB en de democratische Turkse arbeidersverenigingen brachten documentatiemateriaal naar voren. Ze eisten het verbod van de buitenlandse vertegenwoordiging van de MHP. Deze eisen werden ook ondersteund door veel verzoeken van parlementariërs uit de Bundestag en verscheidene Landtage in de BRD.

Ook in Turkije werden er vragen gericht aan de regering van het 'Nationalistische Front', onder Minister-President Süleyman Demirel, of er juridische stappen tegen de MHP moesten worden ondernomen. Tegelijkertijd stelde het Openbaar Ministerie van Turkije om twee redenen een gerechtelijk vooronderzoek in tegen de MHP:

- de volgens de Turkse wetgeving voor politieke partijen verboden oprichting van de buitenlandse vertegenwoordigingen van de MHP en

- de op een partij-bijeenkomst van de MHP gehouden rede van Alparslan Türkeş: "De mij gegeven opdracht draag ik in mijn schoot. Ik zal onbekommerd mijn weg vervolgen. Volg mij...Als ik omkeer, schiet mij dan neer...Schiet ook degenen neer die van mijn weg afwijken." (15) Ten gevolge van dit onderzoek verbood het Turkse Constitutionele Hof in haar vonnis van 28 juni 1976 de MHP om in de BRD en andere Europese staten vertegenwoordigingen of buitenlandse organisaties op te richten. Na dit vonnis werden de buitenlandse vertegenwoordigingen van de MHP op 28 juli 1976 officieel opgeheven. Maar in werkelijkheid werden de bestaande buitenlandse vertegenwoordigingen van de MHP veranderd in mantelorganisaties. Dit gebeurde onder leiding van Enver Altayh, onder de namen Cultuur-, Idealisten-, Bijstandsvereniging, Nationalistische Vereniging, Islamitische Vereniging en Turkse Gemeenschap.

9.2.2. Mantelorganisaties van de MHP in het buitenland (1976-1978)

Een half jaar na de officiële ontbinding probeerde de MHP opnieuw in de openbaarheid te treden. Zo riep in januari 1977 Osman Nuri Kurt, een MHP-lid uit West-Berlijn, op tot het oprichten van een grote rechtse federatie in Europa.

Het ambtsbericht van de minister van Binnenlandse Zaken van 1977 zegt hierover: "Zoals in de afgelopen jaren waren bij de ongeregeldheden waarbij sprake was van geweld voornamelijk links-extremistische en nationalistische Turken betrokken. Leden en aanhangers van de MHP in de BRD zijn...sinds zomer 1977 politiek actief in Turkse 'Idealistenverenigingen' en 'Islamitische Cultuurcentra'. Vanwege hun nationalistische agitatie kwam het in 1977 tot heftige conflicten met links-extremisten, die ten dele tot gewelddadigheden leidden."

In een brief van Alparslan Türkeş van 28-07-1977 aan het uitvoerend comité van de partij, spreekt hij zijn dank uit voor de hulp vanuit Duitsland aan de verkiezingsstrijd. Tevens wordt in deze brief duidelijk dat hij èn de buitenlandse vertegenwoordiging van de MHP de intensieve hulp bij de politieke agitatie van de organisatie als zeer belangrijk beschouwen voor de positieve ontwikkeling van de partij in Turkije. Bovendien riep hij op om hierbij de ervaringen van de NPD te benutten. Om niet de aandacht van de plaatselijke autoriteiten op zich te vestigen, wees hij erop dat er een effectieve coördinatie moet worden geschapen met betrekking tot de samenwerking met zusterorganisaties. (16) De partij-activiteiten moeten zo worden bedreven dat ze in overeenstemming zijn met het verenigingsrecht in de BRD.

Necati Uygur bevestigde in 1978 een vraag van de WDR of er mantelorganisaties waren: "Ja, die zijn er al. In Ulm, Stuttgart, Essen, Köln, Duisburg, Düsseldorf, Berlijn, Aken en overal. Ik ben de coördinator van deze organisaties." (17)

9.2.3. De oprichting van de Turkse Federatie

Na de regeringswisseling in Turkije begin 1978 voerde de MHP haar inspanningen op om leden en aanhangers van de onder haar invloed staande verenigingen in de BRD en andere Europese landen te binden aan de partijlijn. Honderden gewelddadige rechts-extremisten vluchtten naar de Bondsrepubliek en naar andere Europese steden, omdat zij lid waren van de jeugd- respectievelijke partij-organisatie van de MHP, de Grijze Wolven, de Commando's en de Idealisten èn gezocht werden door de regering Ecevit vanwege hun gewelddaden. Deze rechts-extremisten vroegen in Europese landen politiek asiel aan. Deze gezochte militanten van de MHP hielpen bij de opbouw van de organisatiestructuur van de MHP in de BRD en andere Europese staten.

Aan de andere kant hielp de MHP dit streven vooruit door het demonstratieve optreden van hun voorzitter Alparslan Türkeş en andere leidinggevende partijleden op gesloten en

openbare bijeenkomsten in de BRD in de periode van 27 april tot 4 mei en op 28/29 oktober 1979. Op 3 mei 1978 ontmoette Türkeş in het kader van zijn bezoek aan Duitsland de voorzitter van de CSU, Franz Josef Strauss. "Alparslan Türkeş en zijn beide begeleiders spraken, zo was later te vernemen, met F.J. Strauss allereerst over het communistische gevaar, dat men gemeenschappelijk moest bestrijden." (18) Drie dagen later zei Türkeş in het openbaar in de Donau-Halle: "De strijd tegen het communisme moet ook op het grondgebied van de BRD worden gevoerd." (19)

Hetzelfde doel had de oprichting van een overkoepelende organisatie voor verenigingen die een nauwe relatie met de MHP hebben. Op 17 en 18 juni 1978 werd met 64 nationalistisch-racistische verenigingen uit de BRD, Oostenrijk, Nederland, Frankrijk en België in Frankfurt de Federatie van Turkse Democratische Idealistenverenigingen in Europa (ADÜTDF) opgericht. (20) Vanaf de oprichting van ADÜTDF versterkten de aanhangers van de MHP hun politieke propaganda. Deze propaganda kenmerkte zich voornamelijk door een militant anti-communisme en een vernieuwing van de Islam. Zij keerde zich tegen de regering-Ecevit alsook tegen de economische, sociale en politieke verhoudingen in Turkije.

De ADÜTDF oefende weliswaar invloed op haar leden uit om connecties met de MHP niet op provocerende wijze bekend te maken en niet de confrontatie te zoeken met Turks links. Toch heeft de politie bij huiszoekingen van woningen van nationalistische Turken slag- en steekwapens gevonden. De rechts-extremistische ADÜTDF kon haar ledental in 1979 aanzienlijk verhogen, omdat de aanhangers van de MHP in de Turkse Idealistenverenigingen hun propaganda voor geweld versterkten.

De ontwikkeling van de Turkse Federatie

Op 4 februari 1979 vond in Schwarzenborn het jaarlijkse congres van de ADÜTDF plaats, waaraan 108 idealistische Turkse verenigingen deelnamen. Op dit tijdstip had de ADÜTDF, volgens een bericht in de Turkse krant Hürriyet, 33.000 leden. Op het congres werd Musa Serdar Çelebi, tegen wie in Turkije een arrestatiebevel was uitgevaardigd, tot voorzitter gekozen. Musa Serdar Çelebi was tot 1982 voorzitter van de ADÜTDF. In het voorjaar van 1981 werd hij vanwege verdenking van betrokkenheid bij de aanslag op de paus door Mehmet Ali Ağca gearresteerd en later aan Italië uitgeleverd. (21) Tot zijn opvolger werd Ali Batman gekozen, die samen met Çelebi naar de BRD kwam. Batman oefende tot 1987 deze functie uit.

Het zelfbeeld van de Turkse Federatie

De Turkse Federatie noemt zichzelf de grootste studenten- en arbeidersorganisatie, die zich

hard maakt voor een liberale-democratische orde en voor de rechten van alle mensen.

Ze geeft toe een "conservatieve organisatie" te zijn, die vecht tegen "communisme, fascisme en iedere totalitaire staat, van welke snit dan ook."

Als reden voor haar oprichting geeft de Türk-Föderation aan, het leven van de in West-Europa levende Turkse werknemers en hun families te willen verlichten en hun eisen door te willen zetten. Ze stelt zich ten doel om een gevoel van solidariteit onder de landgenoten te creëren; voorstellen ter oplossing van problemen door te geven aan de Duitse en Turkse regering; seminars, congressen en openbare bijeenkomsten te houden, opdat zij in contact kunnen komen met Duitse mensen. Opdat de Turkse kinderen hun cultuur ook in de toekomst kunnen behouden, moeten kinderboeken, tijdschriften en cassettebandjes in de Turkse taal worden uitgegeven.

Om in de religieuze behoeften van de Turken te voorzien, moeten er moskeeën en gebedsruimten worden geopend. Ze zet zich ook in voor de erkenning van de Islam. Daarnaast wil de ADÜDTF informatie, kranten en tijdschriften in de Turkse en Duitse taal uitgeven, om zo de problemen van hun landgenoten onder de aandacht van de Duitse bevolking te brengen. Tevens moeten er culturele avonden, taalcursussen alsmede sportwedstrijden worden georganiseerd. Uiteindelijk wil zij binnen het geldende recht vastberaden optreden tegen "afbrekende, verdelende en schadelijke" stromingen.

Ideologie en activiteiten van de Turkse Federatie

Hoewel de boven genoemde doelstellingen in de statuten van de Turkse Federatie staan en de federatie zichzelf omschrijft als een 'conservatieve' organisatie, staan de Idealistenverenigingen en de Grijze Wolven, zowel in Turkije alsook in de BRD, bekend als gewelddadig. Hun racistisch-fascistische ideologie, hun terreurdaden en gewelddadige activiteiten onderscheiden zich volledig van die van conservatieve partijen en organisaties. De onderstaande uitspraak van iemand die uit de MHP is gestapt, maakt duidelijk met welke methoden zij hun politieke werk en activiteiten ten uitvoer brengen.

Een afhaker uit de fascistisch-racistisch MHP deelde in Metall nr. 12 van juni 1981 het volgende mee over de werkwijze van de Idealisten- en Culturele Verenigingen, die bij de ADÜTDF zijn aangesloten: "Om beter te kunnen werken, waren er bij de Culturele Verenigingen twee verschillende statuten. Een officiële, die voor de rechtbanken en de openbaarheid was bedoeld, en een geheim statuut. Het laatste statuut kwam direct uit Turkije van de partij van de ex-kolonel Alparslan Türkeş, dit werd doorgezonden aan ADÜTDF, die de statuten uiteindelijk overdroeg aan de Culturele Verenigingen."

"Tegelijkertijd waren er ook twee verschillende ledenlijsten. Op de ene lijst stonden alle leden van de Culturele Vereniging, op de andere alleen de betrouwbare, MHP-leden. Het ging daarbij om het politieke kader: de belangrijkste figuren dragen allen een wapen."

De leider van de MHP, Alparslan Türkeş, sprak op 28 oktober 1978 op een culturele bijeenkomst in de Dortmundse Westfalenhalle voor 12.000 Turkse migranten: "We zijn de

Grijze Wolven."

Hij beschreef de toenmalige sociaal-democratische Minister-President Bülent Ecevit, onder bijval van de toehoorders, als een "marionet van de communisten en lilliputters, die moet worden uitgeroeid". "In Turkije hebben de heimelijk bij ons geïnfiltreerde dienaren van de uitbuiters en Moskouse honden, communisten en intriganten, die ons volk tot slavernij brengen, geen recht op leven." (22)

De politieke uitspraken van de leider Türkeş werden door de Grijze Wolven in de BRD en door haar overkoepelende organisatie ADÜTDF door middel van geweld in de praktijk gebracht. Er werd door hen druk en terreur uitgeoefend tegen andersdenkende landgenoten (met name tegen leden van de vakbonden).

Tallose Turkse migranten werden in Keulen, Bremen, Hamburg, Duisburg en Stuttgart door rechts-extremistische aanhangers van de MHP het ziekenhuis ingeslagen. (ibidem)

Bij een overval op een Turkse sociaalwerker in Göppingen kon de Duitse politie "niet uitsluiten, dat de daders dicht bij de MHP staan."

In Frankfurt am Main werden vier Turkse sociaal-democraten door leden van de fascistisch-racistische ADÜTDF neergestoken en zwaar verwond, omdat ze geen rechts-radicalen pamfletten hadden willen aannemen. In Aken werd een activist van de aan Albanië gelieerde federatie ATIF door Grijze Wolven met twintig messteken afgeslacht.

Op 5 januari 1980 sloegen en staken in West-Berlijn ongeveer zeventig rechts-radicalen Turken met ijzernen staven, kettingen en messen in op twintig leden van het Turkse Centrum en de Democratische Arbeidersvereniging van Turkije, die voor de Kottbusser Tor pamfletten aan het uitdelen waren. Ten gevolge van een messteek stierf de onderwijzer Celalettin Kesim, en verder raakten dertien mensen zwaar gewond. Er konden slechts vier van de rechtse Turken worden gearresteerd.

De moordaanslag op de paus in 1981 heeft een MHP-achtergrond. De aanslag werd uitgevoerd door een vooraanstaande persoon binnen het Turkse rechts-extremisme. De dader, Mehmet Ali Ağca, was lid van de jeugdorganisatie van de MHP in Turkije. Hij was al voor de moord op de journalist Abdi İpekçi ter dood veroordeeld. Met hulp van Grijze Wolven vluchtte hij uit de gevangenis en kwam hij in de BRD. In de BRD was hij met wat 'kameraden' betrokken bij enkele bloedige gewelddadigheden. De voorzitter Musa Serdar Çelebi, enkele bestuursleden van de Turkse Federatie en enkele leden van Idealistenverenigingen werden, in Frankfurt, Italië, Zwitserland en andere Westeuropese landen, gearresteerd op verdenking van samenwerking met Ağca en wapen- en drugshandel. Andreas von Schoeler, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, verklaarde eind 1979 dat in de BRD de "Culturele en Idealistenverenigingen een vergaarbak zijn van de Turkse rechtse radicalen." (ibidem) Rudolf Müller sloot zich in Stern bij Von Schoeler's mening aan: de Turkse rechtse radicalen zijn in de BRD "minstens vier keer sterker dan de ultra-linkse Turken, die weliswaar verdeeld zijn, maar niet minder militant optreden."

De financiering van de Turkse Federatie

De verenigingen financieren zich door middel van contributie van leden en giften. Hiertoe wordt door hen steeds weer opgeroepen. Gün Sazak, de plaatsvervanger van MHP-leider Türkeş deed dit in oktober 1978 in Dortmund in de volgende bewoordingen: "4000 Grijze Wolven zitten in Turkije in de gevangenis, 500 zijn er voor onze zaak gevallen, allen zullen we met ons bloed wreken. Alstublieft, geef van harte en zoveel als jullie kunnen. Zo'n gift is net zo heilig als de kogel, die het hoofd van een communist raakt." (ibidem)

Met elke aanhanger die ze in de BRD winnen, wordt ook de financiële basis van de Turkse fascisten versterkt. De Turkse migranten zijn voor de MÇP, na het verbod van de MHP, vooral als geldbron zeer belangrijk.

Hoe goed Turkse fascisten financieel zijn voorzien, ervoeren politie-beambten toen zij na een aanslag van MHP-sympathisanten het hoofdkantoor van de ADÜTDF in Frankfurt doorzochten. "Er waren niet alleen kruimelbedragen in de financiële administratie geboekt", maar ook "bijdragen die opliepen tot honderdduizenden marken", zoals een opsporingsbeambte "zeer verwonderd" vaststelde. (23)

Waar het grote geld vandaan komt, weten in ieder geval insiders zoals Ali Yurtaslan. Hij is een afgehaakt bestuurslid van de jongeren-organisatie van de MHP. Aan hem werd officieel meegedeeld dat er "jaarlijks van de Duitse MHP-afdeling 20 tot 50 miljoen Turkse Lira naar Turkije werd overgemaakt." (ibidem) Volgens de verklaring van Yurtaslan bedreef de MHP via de ADÜTDF in de BRD op grootschalige wijze drugs- en wapenhandel. Deze verklaring werd door de directeur van de Afdeling Misdaad van het BKA, Erich Strass bevestigd: "We hebben de laatste tijd steeds weer aanwijzingen gekregen, dat ook rechts-extremistische Turken achter de heroïnehandel zitten." (24)

Op 12 juni 1979 werd op bevel van het Openbaar Ministerie in West-Berlijn de Turk Ismail Çakır, die de Grote Idealistenvereniging (Büyük Ülkü Derneği) ondersteunde, gearresteerd vanwege handel in heroïne. Hij werd tot 15 jaar gevangenisstraf veroordeeld. De MHP-parlementariër Kudret Bayhan werd in een auto bij Marseille gepakt door opsporingsbeambten met 146 kilo ruwe opium. Bayhan was in bezit van een diplomatiek paspoort.

Naast de internationale contacten met de heroïnehandel zijn er met name connecties tussen Türkeş-aanhangers en islamitische fundamentalisten. Het islamitische kamp onder de Turken was en is als invloedssfeer voor rechts-extremistische krachten zeer geschikt.

In de pamfletten van de Grijze Wolven en de ADÜTDF zijn veelvuldig islamitische leuzen te vinden. Zeer vaak proberen de idealisten en haar federatie de organisaties van hun geloofsgenoten te infiltreren.

Stellingname m.b.t. het migranten- en onderwijsbeleid

De Turkse Federatie maakt zich er sterk voor dat "de Turkse en Duitse volksgemeenschap in goede harmonie kan samenleven, onder de aanvaarding van hun wederzijdse culturen en

in onderling begrip." Ze is tegen "elk streven dat assimilatie vereist, hoewel men in alle officiële verklaringen het woord 'integratie' gebruikt."

Ze eist de opening van Turkse scholen en peuterscholen en de onbeperkte toelating tot de universiteit voor jongeren, die hun eindexamen in Turkije hebben gedaan. Ze zijn er voorstander van dat het Turks erkend wordt als eerste vreemde taal voor Turkse kinderen, opdat de Turkse kinderen vertrouwd kunnen worden gemaakt met het vaderland.

Verder eist de Turkse Federatie dat het godsdienstonderwijs moet worden opgenomen in de wetgeving en moet worden geaccepteerd als verplicht vak. Het onderwijs moet worden gegeven door onderwijzers die een religieuze opleiding hebben gehad. Deze onderwijzers moeten onder toezicht staan van de Turkse autoriteiten. Als lesmateriaal moet materiaal worden gebruikt van het Presidium voor Godsdienstzaken van de Turkse Republiek.

De bovengenoemde meningen laten zien dat de Turkse Federatie niet voor een inter-culturele uitwisseling is, maar dat deze stellingnames juist leiden tot ghettovorming onder de Turkse migranten.

De houding van de Turkse Federatie t.a.v. de vakbonden

De ADÜTDF is tegen elke sociale vooruitgang. Ze voert een hetze tegen de DGB en haar vakbonden. Er worden handtekeningenacties gehouden om buitenlandse, met name Turkse collega's, te dwingen uit de DGB te stappen. Bijeenkomsten bij bedrijven worden verstoord. Vertegenwoordigers van de DGB worden in de uitvoer van hun werk gedwarsboomd en bedreigd. Omdat veel mensen bang zijn, is het zeer moeilijk om informatie van de vakbond en tijdschriften te verspreiden. 's Nachts wordt de inboedel van woningen van buitenlandse vakbondsleden beschadigd en soms zelfs volkomen vernield. In woningen werden zelfs knokploegen ingezet tegen actieve, in het bijzonder Turkse, vakbondsleden.

Het doel van de hetzes is het bevorderen van de vervreemding van de Turkse werknemers ten aanzien van de vakbond, het creëren van racisme en het vervolgens winnen van de geïsoleerd geraakte Turken voor de racistisch-fascistische ideologie. (25)

Diensten verleend door de Turkse Federatie

De ADÜTDF-verenigingen en hun Grijze Wolven lokken hun landgenoten in de BRD iedere week met talloze folklore-bijeenkomsten naar zich toe. Ze houden zich bezig met rechtshulp voor leden die met de wet in conflict zijn gekomen. Jongeren worden gelokt met gratis karate-, judo- en schaakcursussen. Grijze Wolven bieden net als andere extreem-religieuze groeperingen koranstudie aan voor kinderen tussen de 3 en 12 jaar. Bovendien hebben de idealisten in de BRD aan de ene kant eigen moskeeën, maar aan de andere kant gebruiken ze ook moskeeën van de Islamistische Culturele Centra als gebedsruimte en plaats voor

propaganda voor de racistisch-fascistische ideologie van de MHP. Ze gebruiken deze moskeeën ook als ruimte voor hun koranstudie en judo- en karatecursussen.

Publikaties van de Turkse Federatie

De ADÜTDF beschikt over diverse publikatiekanalen, waarmee hun ideologie, hun activiteiten, gewelddaden, terreuracties, leugens en laster tegen democraten en linkse krachten worden verspreid onder de Turkse migranten in West-Europa. Ze heeft een maandblad, dat de naam Vatana Hasret (Verlangen naar het Vaderland) draagt. Sinds 1981 geeft ze het maandblad Yeni Hedef (Nieuw Doel) uit. Volgens de Turkse Pressespiegel nr. 11/84 van 5 juni 1984 geeft ze een tijdschrift uit met als naam Anayurt (Moederland). Afgezien daarvan publiceerde ze het elke veertien dagen verschijnende tijdschrift Anadolu, uitgegeven door de Islamitische Culturele Centra, dat naast uitspraken van imams ook nieuws van de ADÜTDF en van de bij haar aangesloten organisaties bevat. Tenslotte geeft ze ook nog een Duitstalig blad uit. Dit tijdschrift heet Türk-Föderation. De inhoud van deze bladen bevat ten dele nieuws afkomstig uit Turkije, ten dele bevat ze informatie over de BRD. (26)

Hoewel de MHP en haar jeugdorganisatie de Grijsse Wolven door hun gewelddadige activiteiten voor 12 september 1980 Turkije in een toestand brachten die aan een burgeroorlog deed denken, werden voor deze situatie in hun berichten en artikelen uitsluitend de linkse groepen verantwoordelijk gesteld. Türkiye wordt in de stukken beschreven als een nauwe bondgenoot van West-Europa en de VS. De beweringen dat "hij een fanatieke anti-sovjet en Hitler-vereerder" is, worden gepresenteerd als lastercampagnes van de Sovjet-Unie en links. In de artikelen waarin de BRD het onderwerp is, worden ten dele sociale problemen van Turkse migranten en hun families behandeld, en ten dele worden er politieke standpunten besproken over Turkije vanuit het buitenland. Thema's zijn problemen zoals xenofobie, woningnood en de visumplicht voor Turken. Deze sociale en migrantenproblematiek worden echter alleen maar aangestipt. Er worden oproepen aan de regering geformuleerd, maar er wordt niet ingegaan op hoe Turkse migranten kunnen opkomen voor hun belangen. Het blijft alleen maar bij de benoeming en opsomming van de sociale en politieke kwesties met betrekking tot buitenlanders.

Het samenwerkingsbeleid van de Turkse Federatie

Veel bewijzen staven een vermoeden van een samenwerking van de idealisten respectievelijk de Grijsse Wolven met de NPD. De contacten worden echter niet als van belang beschouwd, omdat de NPD buiten het Duitse establishment bleef. Maar de werkwijze van de NPD was zeer belangrijk voor de MHP. Daarom schreef Türkiye aan het uitvoerend bestuur van zijn partij in de BRD: "Om de beoogde doelen te bereiken, is het absoluut noodzakelijk om het

samenwerkingsverband van onze partij met de NPD alsmede de ervaringen van de NPD te benutten. De door de centrale leiding van de MHP gestuurde richtlijnen, die hierop betrekking hebben, moeten worden opgevolgd." (27)

Belangrijker zijn de contacten met de rechtervleugel van de CDU en de CSU. Dr. Kannapin, een CDU-politicus uit Hessen, had een fictief Türkiye-Instituut in Treysa/Hessen waar veel MHP'ers werden aangesteld. Op deze manier konden zij een verblijfsvergunning voor de BRD krijgen. Verder was hij behulpzaam bij het opbouwen van contacten met de Verfassungsschutz.

De Idealistenverenigingen, de Grijze Wolven, de fascistische federatie en de MHP hebben goede betrekkingen met een aantal CDU- en CSU-politici. (28) Volgens het vakbondsblad Metall van 6 september 1978 ontving Franz Josef Strauss op 1 mei 1978 de MHP-leider Türkeş om van gedachten te wisselen. Zij bleken beiden voorstander van het terugdringen van de invloed van de vakbonden en het socialisme. Tijdens het onderhoud zei de CSU-voorzitter Strauss toe dat hij in de BRD een "gunstig psychologisch klimaat" zal pogen te creëren voor de MHP en haar organisaties in het buitenland.

De Grijze Wolven en idealisten worden ook ondersteund door de Christelijke Metaalbewerkers Vakbond. Honderd Grijze Wolven werden in 1979 lid van deze intrigerende federatie.

Het ledental van de Turkse Federatie

Over de ontwikkeling van het ledental van de federatie bestaan verschillende schattingen. Men kan er van uitgaan dat de ADÜTDF vanaf haar oprichting tot het einde van de zeventiger jaren een explosieve groei van haar ledental doormaakte. Er waren namelijk veel factoren die ertoe bijdroegen dat gedurende de periode 1975-1980 de Grijze Wolven en idealisten in staat waren om hun ledental te verhogen. De hoofdoorzaak was dat de vanuit Turkije (ter ondersteuning naar de BRD gestuurd) geselecteerde consulaatmedewerkers, onderwijzers en geestelijken, militanten van de MHP waren. Ze hebben geholpen bij de oprichting en het verder opbouwen van de rechts-extremistische organisaties en moskeeën en van sommigen hebben zij de leiding in handen gehad.

Ten tweede kwam er in de BRD een tweede golf van MHP-militanten na de installatie van de regering-Ecevit. Er kwamen honderden Grijze Wolven naar de BRD die politiek asiel aanvroegen. Zij werden in Turkije gezocht vanwege geweldsmisdrijven, terreuracties en moorden. Zij hebben er voor gezorgd dat de ADÜTDF nog meer leden en sympathisanten voor zich kon winnen.

Ten derde bezochten Türkeş, zijn plaatsvervanger en ook enkele MHP-parlementariërs de BRD. Zij hielden manifestaties en bijeenkomsten, met ondersteuning van CSU- en CDU-politici.

Ten vierde werd de eenzaamheid, het nationale bewustzijn en de religieuze behoeften van Turkse migranten benut door zowel racistisch-fascistische als fundamentalistische,

religieuze organisaties. De culturele en folkloristische avonden, moskeeën, gebedsruimten en koranstudie dienden voor ledenwerving.

Sinds 1981 valt er een daling waar te nemen van het ledental van de Turkse Federatie. Volgens het Bundesverfassungsschutzbericht raakte de federatie een aanzienlijk aantal leden kwijt. Hun totale sterkte werd in 1983 op circa 15.000 en in 1982 op circa 18.000 leden geschat. Hoewel hun openbare activiteiten gering waren, hielden ze desondanks regelmatig folkloristische - en culturele avonden. "Aanwijzingen, afkomstig uit gerechtelijke vooronderzoeken naar Turkse burgers, die nog opheldering behoeven, wijzen op contacten tussen in Turkije gezochte geweldplegers en de leiding van de ADÜTDF." (29)

Op het zesde, jaarlijkse plaatsvindende, congres van de ADÜTDF op 21-04-84 in Wiesbaden scandeerden de deelnemers de leuzen "Leider Türkeş" en "Vrijheid voor Türkeş". Ze deden dit ten gunste van de op dat moment in Turkije vastzittende MHP-voorzitter Türkeş. Volgens nieuwe inschattingen neemt het aantal leden verder af, omdat veel aanhangers van de MHP sinds de invoering van de wetgeving met betrekking tot remigratie zijn teruggekeerd naar Turkije.

De arrestatie van de voorzitter en andere bestuursleden wegens de aanslag op de paus en de betrokkenheid van de organisatie bij de heroïne- en wapenhandel kan men als andere redenen voor deze teruggang beschouwen. De politieke verhoudingen na 12 september 1980 beïnvloedden ook de organisaties van de MHP in het buitenland, omdat er geen politici van de toenmalige MHP meer in de BRD mochten komen.

Noten:

(1): *Dokuz Işık Doktrini.*

(2): *In 1963 waren er negen Verenigingen ter Bestrijding van het Communisme. Het aantal steeg in 1965 tot 61 en in 1971 tot 141.*

(3): *In 1960 waren er in Turkije 4821 verenigingen die de oprichting van nieuwe moskeeën ten doel hadden, en 283 verenigingen die religieus waren. Het aantal moskee-verenigingen steeg in 1966 tot 7259 en in 1968 tot 8419, terwijl het aantal religieuze verenigingen in 1966 tot 1328 en in 1968 tot 2311 was gestegen.*

(4): *Ze organiseerden zich in de zogenaamde Culturele Verenigingen (Kültür Dernekleri), Turkse Gemeenschappen (Türk Ocakları), Turkse Centra (Türk Merkezleri), Idealistenverenigingen (Ülkücü Dernekleri) enz.*

(5): *Deze organisatie veranderde haar naam later in Onafhankelijke Islamitische Gemeentedienst.*

(6): *Turkse Cultuur- en Solidariteitsvereniging - Kültür ve Yardımlaşma Derneği. Bron: Berliner Extra-Dienst, 11 april 1981; Thomä-Venske, H., 'Islam und Integration', 1981; Initiativkomitee gegen türkische Faschisten (red.), 'Stoppt die Grauen Wölfen, Deutsche und Ausländer gemeinsam gegen Faschismus - Dokumentation des Terrors der Grauen Wölfen in Westberlin', 1982.*

(7): *In deze actiegroep waren de Turkse Cultuur- en Solidariteitsvereniging (Türk Kültür ve Yardımlaşma Derneği), de Turkse Gemeenschap in Berlijn (Türk Birliği Berlin), de Vereniging van de Koranstudie (Kurani Kerim Kursu) en de Vereniging van de Diensten van Islamitische Gemeentes (Islam Cemaat Hizmetleri Cemiyet) vertegenwoordigd.*

(8): *Zo vond bijvoorbeeld op 12 september 1971, na de oproep van het Berlijnse Front van Vrije Turkse Nationalisten- en Heiligdommenvereniging (Hür Türk Milliyetçi ve Mukaddesatçılar Birliği Berlin Cephesi) een demonstratie plaats op de Mehringplatz ter ondersteuning van de militaire regering. (pamflet van het Berlijnse front)*

(9): *Türkiye Halkçı Devrimci Federasyonu - Avrupa (HDF), 'Verbot der faschistischen Terrororganisationen', Deel 2, 1982.*

- (10): Hamle, publikatie van de Turkse Cultuur- en Solidariteitsvereniging Berlijn, nr. 20, september 1973.
- (11): Hessen, Bayern, Niedersachsen, Bremen, Baden-Württemberg, Nordrhein-Westfalen en West-Berlijn.
- (12): Evangelischer Pressedienst, 'Neu auf der Polit-Bühne: Türkische Extremisten mit religiösen Anstrich', 6 september 1976.
- (13): Aan dit congres namen MHP-leden deel uit de BRD, Frankrijk, Nederland, Oostenrijk en Zwitserland.
- (14): Met de zusterorganisaties worden de onder de volgende namen bestaande organisaties bedoeld: cultuur-, idealisten-, bijstandsvereniging, nationalistische vereniging, islamitische vereniging en moskeevereniging.
- (15): Koordinationsgruppe Türkei (red.), 'Türkische Rechtsextremisten in der Türkei und in Europa', Amnesty International, 1979; Der Spiegel nr. 37, 1980.
- (16): Voorbeelden van zusterorganisaties zijn de Grijze Wolf Atatürk (Bozkurt Atatürk), Turkse Vereniging (Türk Derneği), Nationalistische Turkse Arbeidersvereniging (Milliyetçi Türk İşçi Derneği) en Idealistenvereniging (Ülkü Ocağı).
- (17): Initiativkomitee gegen türkische Faschisten (red.), 'Stoppt die Grauen Wölfe, Deutsche und Ausländer gemeinsam gegen Faschismus - Dokumentation des Terrors der Grauen Wölfe in Westberlin', 1982.
- (18): Metall, nummer 18/1978; ÖTV, Dialoog, december 1978.
- (19): Koordinationsgruppe Türkei (red.), 'Türkische Rechtsextremisten in der Türkei und in Europa', Amnesty International, 1979; Der Spiegel nr. 37, 1980.
- (20): Lokman Kondakçı werd tot voorzitter gekozen, terwijl Ramazan Öz tot secretaris, Irfan Belekoğlu en Selahattin Boşnak tot plaatsvervangend secretaris en Kütük İnci tot penningmeester werden gekozen.
- (21): Naast Ağca werden tevens enige bestuursleden van de ADÜTDF, onder andere Hasan Taşkın, Ömer Ay, Oral Çelik, Mehmet Şener, Bekir Çelenk, gearresteerd.
- (22): Müller, Stern, 19 december 1979.
- (23): Der Spiegel, nummer 37, 1980.
- (24): Stern, 15 oktober 1979.
- (25): Roth, Jürgen, Kamil Taylan, 'Die Türkei, Republik unter Wölfen', Lamuv Verlag, 1981.
- (26): Volgens het Verfassungsschutzbericht van de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen van 1995 beschikt de ADÜTDF momenteel over geen enkele eigen publicatie meer, red.
- (27): Arbeitskampf; 2 april 1979; Initiativkomitee gegen türkische Faschisten (red.), 'Stoppt die Grauen Wölfe, Deutsche und Ausländer gemeinsam gegen Faschismus - Dokumentation des Terrors der Grauen Wölfe in Westberlin', 1982.
- (28): Het ging onder andere om de volgende politici: Tandler (CSU), Eckhard Lindemann, burgemeester van Berlin-Charlottenburg (CDU) en Wolfgang Krüger (burgemeester van Kreuzberg).
- (29): Verfassungsschutzbericht 1983.

Uit: Türkische Immigrantensorganisationen in der Bundesrepublik Deutschland, Ertekin Özcan, Hitit Verlag, 1989.

10. De Türk Islam Kültür Dernekleri TIKDB/ATIB

Metin Gür

De TIKDB werd in 1987 opgericht door een groep rondom Musa Serdar Çelebi, de voormalige voorzitter van de ADÜTDF. Deze federatie verwierf in de BRD vooral bekendheid onder de naam Grijsz Wolven.

Musa Serdar Çelebi speelt bij een hele serie gebeurtenissen een rol. Zo behoort hij tot die personen van de MHP, die in verband worden gebracht met de aanslag op Paus Johannes Paulus II door Mehmet Ali Ağca. Nu is hij weliswaar nog steeds een actieve idealist en nationalist, maar geen aanhanger van Türkes. Een van zijn geestverwanten zegt hierover het volgende: "Van deze lastpost hebben we ons ontdaan."

Çelebi bracht in de door hem, na de uittrekking van hem en zijn vrienden uit de ADÜTDF, opgerichte nieuwe organisatie het een en ander van de geest van de vorige organisatie onder. In zijn toespraak in 1988 in Koblenz bij het eerste algemene congres van de TIKDB zei hij: "De TIKDB is op weg om zich te ontwikkelen tot de grootste massa-organisatie, die geen enkele formele band heeft met een politieke partij, waarin op de voorgrond de werkzaamheden voor het geloof en diens doelen staan. En deze organisatie kan op basis van deze bijzonderheden ook alles in zich opnemen wat Turks is in Europa."

In juni 1989 vond in Iserlohn het tweede algemene congres van de TIKDB plaats. Men bad tot god en las voor uit de Koran. Na het zingen van het Turkse volkslied begonnen de activiteiten van de meer dan 2.000 deelnemers aan het congres, die uit alle mogelijke Europese steden waren gekomen.

Tot de uit Turkije afkomstige congresdeelnemers behoorden de voormalige minister Sadi Somuncuoğlu, de voormalige Algemeen Directeur van de Turkse Televisie- en Radio-omroep Prof. Dr. Saban Karatas, alsook enkele voormalige MHP-topfiguren; onder andere Ayvaz Gökdemir, Yılma Durak, Avni Çarsanaklı en Yaşar Okuyan. (1)

Op het grootste spandoek in de zaal stond: "De Islam is onze ziel, het Turk-zijn is ons lichaam". Bij mijn onderzoek stelde ik vast dat al het werk van de TIKDB draait om deze twee centrale begrippen.

Zoals vroeger vermijdt Çelebi om in dit verband te praten over de Turken die momenteel in Turkije wonen. Hij strijdt voor het Turk-zijn in Europa. In het bijzonder heeft hij sinds enkele maanden nauwe contacten aangeknoopt met Turken in de Sovjet-Unie. (2)

Çelebi lichtte in een gesprek met mij de doelen van de TIKDB als volgt toe: "We zetten ons in voor de handhaving van ons nationale en religieuze bestaan en onze vrijheid en identiteit in Europa; we houden ons bezig met de problemen die de mensen, wiens nationale en geestelijke identiteit wij proberen in stand te houden, hier hebben."

Men kan ook zeggen dat Çelebi anders denkt over de Sharia dan dat het geval is bij andere islamitische verenigingen. (3) Wat Çelebi van hen onderscheidt, is zijn nationalisme. Volgens de opvatting van andere islamitische verenigingen speelt het nationalisme voor het moslim-

zijn geen rol, wel echter de Ümmet. (4) Op dit punt hebben ze met Çelebi een conflict. Çelebi's lievelingsgedachte is de Turks-Islamitische-synthese, ten aanzien waarvan ook in Turkije een stroming is. Hij is de leider van deze stroming in Europa. Hij zei hierover: "Een essentiële reden waardoor de TIKDB is ontstaan, ligt besloten in de omstandigheid dat we politiek gezien neigen tot verschillende richtingen. Natuurlijk kan men gebeurtenissen niet tot één oorzaak herleiden. Maar een wezenlijke reden is juist dat we in politiek opzicht neigen tot verschillende richtingen. Het is niet juist om als verlengde van een partij in Turkije te functioneren en die naar oud gebruik alleen maar bevelen van daar beneden (van Turkije) in ontvangst neemt, alsof er hier ondertussen geen grote Turkse minderheid bestaat. Men gaat wat dit betreft ook voorbij aan andere essentiële veranderingen van de situatie. We waren er van overtuigd dat we met hen ons bestaan hier niet konden garanderen, onze doelen niet konden verwezenlijken."

Çelebi plaatst de nieuwe politieke weg die hij in deze fase heeft gekozen op de voorgrond: "Vanwege deze reden hebben wij een andere richting gekozen dan Türkeş en zijn vrienden. De meeste collega's in de Nationalistische Arbeid Partij (MÇP) zijn vrienden van ons. (5) Maar de beweging is Türkeş te boven gekomen. In de Moederlandpartij (ANAP) zitten veel vrienden die wij zeer waarderen."

Çelebi ging in 1990 op bedevaart naar Mekka. Maar in overeenstemming met de islamitische opvatting over deze religieuze daad liet hij het niet bij een eenvoudig reisje naar Mekka. Hij gebruikte de gelegenheid eerder om contacten te leggen met moslims van Turkse nationaliteit, die uit andere landen naar Saudië-Arabië waren gekomen, en om bijeenkomsten te houden.

De TIKDB, die haar hoofdvestiging in Frankfurt am Main heeft, beschikt over 90 moskeeverenigingen, 2000 leden en 4000 niet-georganiseerde aanhangers. In de plaatselijke verenigingen van de federatie wordt Koranstudie gegeven en worden scholingen op verschillende gebieden gegeven. Çelebi hecht op dit gebied veel waarde aan goede en nauwe betrekkingen met de andere islamitische verenigingen.

Noten:

(1): Somuncuoğlu was in herfst van 1977 minister in de vijfde regering-Demirel, een rechtse coalitie bestaande uit de Gerechtigheidspartij (AP), Erbakans Nationale Heilspartij (MSP) en Türkeş' MHP.

(2): Bij de Grijze Wolven, het nest waar Çelebi uitkomt, droomt men van Turan, een rijk van alle Turkse volken en nationaliteiten, van Bulgarije via alle Turkstalige deelrepublieken in het zuiden van de voormalige Sowjet-Unie tot en met West-China.

(3): Sharia = de islamitische wetgeving

(4): Ümmet = de geloofsgemeenschap respectievelijk het tot haar toebehoren.

(5): De op 12 september 1980 verboden Partij van de Nationalistische Actie (MHP) werd na 1983 voortgezet in de vorm van de toen opgerichte Conservatieve Partij (MP). Enige tijd later herdoopte deze partij zich tot Nationalistische Arbeid Partij (MÇP).

Uit: Gür, Metin, Türkisch-islamische Vereinigungen in der Bundesrepublik Deutschland, Brandes & Apsel Verlag, 1993.

11. De Turkse Republiek, Turks-Koerdische emigratie en de Islam

De Islam is een van de meest voorkomende monotheïstische religies. Net zoals andere religies dat doen, maakt de Islam er aanspraak op, alle gebieden van het leven te bepalen; zelfs de intieme levenssfeer wordt geregeld. Het lot van een individu is door god onherroepelijk voorbestemd. Dit zou gelovigen passief moeten maken.

Door middel van de opgelegde regelgeving wordt tevens de grondslag gelegd voor een politiek systeem. De macht van de religie wordt gelijkgesteld aan de macht van de staat. Het doel van de Islam is de maatschappij te binden aan de geboden van god.

Kritiek op de machthebbers of het beginnen van opstanden wordt niet toegestaan in de islamitische samenleving. Onder verwijzing naar het herstellen van recht en orde volgens de heilige geboden wordt verzet hard de kop ingedrukt. Zo kan een hele maatschappij opgevoed worden tot absolute gehoorzaamheid, zodat uiteindelijk niemand het meer aandurft om ook maar de geringste kritiek te uiten. Met deze praktijk bereikt een islamitische staat twee zaken: de godsdienst dient als rechtvaardiging voor iedere vervolging en voorkomt ook hervormingen die de macht zouden kunnen ondermijnen. Het resultaat is dat de staat verstart.

De invloed van de Islam in Turkije

Al ten tijde van het Osmaanse Rijk werd de godsdienst ingezet als middel om de staat te leiden en om mensen te vervolgen. De huidige Turkse staat zet deze politiek in afgezwakte vorm heimelijk voort. Het onderwijs op school is sterk op uit-het-hoofd-leren gericht. Dit onderwijs voorkomt zelfstandig denken en stimuleert gehoorzaamheid aan de overheid.

Het laïcisme moest de scheiding van staat en godsdienst realiseren. Mustafa Kemal bewerkstelligde zo'n staatsvorm: in de praktijk werd de religie echter gebruikt ten dienste van de politiek. (1) Aan de stichting van de Turkse staat is de reactionaire gedachte verbonden om later een Groot-Turks Rijk in het leven te roepen door middel van de vereniging van alle Turkse stammen. Allereerst moest echter de eenheid van de Turkse staat worden versterkt. Een nationaal bewustzijn wordt van kindsaf aan voorgeschreven aan iedere Turkse staatsburger, om de 'veelvolkerenstaat' Turkije bij elkaar te houden. (2) De godsdienst wordt hiervoor aangewend als component in de 'Turks-Islamitische-synthese'.

Voor de buitenwereld is deze samenhang allereerst te zien in de oprichting van het Presidium voor Godsdienstzaken tijdens de stichting van de Turkse Republiek. Dit ministerie bestaat nog steeds. Demirel (de huidige President van Turkije) interpreteerde daarom in 1991 het laïcisme als een factor die bijdraagt aan de bescherming van de Islam.

Het door de staat beleden nationalisme heeft echter de problemen van de (voor het grootste deel uit arbeiders, laag opgeleide bedienden en kleine middenstanders bestaande) bevolking niet opgelost. De enigen, die de problemen aanpakken - in het bijzonder de grote armoede,

veroorzaakt door een inflatie van 200%-300% per jaar - zijn de fundamentalisten van de Refah Partisi (de Welvaartspartij). De eigenlijke reden voor hun hulp ligt in hun streven om aan de macht te komen. (3) De grote verkiezingsoverwinningen van de Welvaartspartij van de laatste jaren vallen daardoor ook ten dele te verklaren.

Noten:

(1): Mustafa Kemal Pasha, Atatürk, was de eerste president van de Turkse Republiek die werd gesticht na de ineenstorting van het Osmaanse Rijk.

(2): In Turkije leven onder meer Grieken, Armeniërs, Koerden, Lazen, Arabieren en Tsjerkessen.

(3): De Refah verstrekt bijvoorbeeld hulp in de vorm van volkskeukens en gratis medische verzorging.

Uit: Graue Wölfe, Islam und türkischer Staat, Hintergründe, Geldgeber und Ziele rechter und islamischer Gruppen unter Migranten und Migrantinnen in de BRD - Versuch einer Darstellung -, GNN-Verlag, 1994.

12. De Turks-Islamitische-synthese

Bij de stichting van de Turkse Republiek moest Atatürk zo veel mogelijk stromingen zien te verenigen. De traditionalisten kon hij slechts geruststellen als hij de Islam als religie accepteerde. Tot deze acceptatie was hij alleen bereid als de religie onder controle van de staat - het huidige Presidium voor Godsdienstzaken - zou staan. Door deze connectie (tussen de soennitische Islam en het kemalisme) ontstond het concept 'Turks-Islamitische-synthese'. De praktische toepassing werd door de leden van Türk-Aydınlar-Ocağı (een centraal orgaan van rechtse conservatieve Turkse politieke elite) gestuurd. (1) De Türk-Aydınlar Ocağı is een ontmoetingsplaats van de politieke elite. Weliswaar zitten de leden bij verschillende partijen, die elkaar in het openbaar bestrijden, hun politieke uitgangspunten komen echter overeen.

Oorspronkelijk zou door het werk van dit orgaan de religie steeds meer moeten worden verdrongen. Dit is in een door de Islam gevormde cultuur echter niet eenvoudig. Omdat het verdringen van de Islam is mislukt, wordt de Islam in toenemende mate ingezet voor het verwezenlijken van doelen van partijen en de staat en voor het mobiliseren van de massa's. Het gemeenschappelijke doel van de politieke elite is om Turkije, in zowel het binnen- als het buitenland, dusdanig politiek te versterken dat ze een Groot-Turks Rijk kan stichten (door de samenvoeging van alle 'Turkse' stammen). Maar deze volkeren willen zich niet simpelweg onderwerpen aan het Turkse nationalisme. Turkije probeert daarom haar doel te bereiken door het benadrukken van de gemeenschappelijke herkomst respectievelijk de 'gemeenschappelijke stam', de taalverwantschap en vooral ook door middel van de Islam.

Wat betreft de binnenlandse politiek wordt de situatie door de Koerdische kwestie steeds onzekerder. Het fundament van het Turkse nationalisme dat 'alle inwoners van Turkije Turken zijn' (een uitspraak van Atatürk) schudt op zijn grondvesten. De politieke elite houdt vast aan deze uitspraak, omdat zij anders het uiteenvallen van de Turkse staat vreest. De Islam wordt op dit punt ingezet om te proberen de religieuze Koerden op te hitsen tegen atheïstische, minder religieuze en christelijke Koerden. Dit beleid wordt ook gebruikt tegen andere religieuze groepen. De alevieten worden door religieuze 'fanatici' (zoals in Sivas in 1993 waar 37 mensen levend zijn verbrand) vervolgd en zelfs gedood. De staat probeert echter om de 'verzoener' te spelen. Onder haar controle mogen alevieten feesten geven en verenigingen oprichten. De daders van 'Sivas' worden voor de rechter gebracht.

Necmettin Erbakan, de voorzitter van de rechts-islamitische Refah Partisi (Welvaartspartij), roept de islamitische Turken bij elkaar en belooft hen een beter leven in Turkije. Daarbij heeft hij zijn eigen politieke macht op het oog.

Er bestaan ook connecties van de Türk-Aydınlar-Ocağı met de Gemeenschap tot de Aansporing tot de Islam door dubbele lidmaatschappen. Daardoor brengen de aanhangers van de Turks-Islamitische-synthese hun verbondenheid met de Islam tot uitdrukking. Deze religieuze verbondenheid heeft ook financiële voordelen. Zo vloeit uit verschillende bronnen ondersteuning (politiek, financieel en economisch) naar de moskeegemeentes in Europa, die daardoor een niet onaanzienlijke invloed kunnen uitoefenen op de Turkse migranten.

Noot:

(1): Tot de leden van de Türk-Aydınlar-Ocağı behoorden onder andere Alparslan Türkeş en de voormalige president van Turkije, Turgut Özal.

Uit: Graue Wölfe, Islam und türkischer Staat, Hintergründe, Geldgeber und Ziele rechter und islamischer Gruppen unter Migranten und Migrantinnen in de BRD - Versuch einer Darstellung -, GNN-Verlag, 1994.

13. De Turkse maffia, de Turkse staat en de MHP

Peter van Buren

De Turkse staat heeft altijd beweerd dat de PKK zich met drugshandel zou bezig houden. De PKK heeft gesteld dat het hier om een lastercampagne gaat. Momenteel stapelen de bewijzen zich op dat de Turkse staat zelf, samen met de Turkse maffia, de grote organisator van de Turkse drugshandel is. Bij deze handel, die voorziet in 80% van de heroïne op de Europese markt, blijken topfiguren uit de Turkse politiek, het leger en de ambtenarij betrokken te zijn. Het blijft overigens niet bij drugs alleen, men houdt zich ook onder meer bezig met handel in radioactieve stoffen.

Op 3 november 1996 vond er bij Susurluk een auto-ongeluk plaats. Bij dit ongeluk kwamen een voormalige leider van de MHP en maffiabaas, Abdullah Çatlı, de hoge politiefunctiearis Hüseyin Kocadağ, en Gonca Uz, betrokken bij activiteiten van de Turkse inlichtingendienst MIT, om het leven. Een parlementariër voor de Partij van het Juiste Pad (DYP), Sedat Bucak, overleefde het ongeluk ternauwernood. Door dit ongeluk werden de banden tussen de Turkse maffia, de staat en de politiek aangetoond.

Wie waren deze mensen? Abdullah Çatlı werd al 18 jaar gezocht door de Turkse autoriteiten en Interpol. Hij werd met talloze moorden en andere misdaden in verband gebracht. Zo was Çatlı - in 1979 leider van de Ülkü Ocakları, de jongerenbeweging van de MHP - actief betrokken bij de moord op zeven studenten in Turkije in 1977 en de moord op een redacteur van de krant Milliyet. Çatlı wordt ook in verband gebracht met de aanslag op Paus Johannes Paulus II. Abdullah Çatlı werd in 1985 in Parijs gearresteerd vanwege de handel in drugs. Na één jaar detentie in een Zwitserse gevangenis ontsnapte hij. Sindsdien was hij voortvluchtig.

Hüseyin Kocadağ was een topfunctionaris van de Turkse politie. Hij was een tijd lang de tweede man bij de Istanbulse politie, organiseerde en gaf leiding aan de speciale teams die in Kurdistan opereren en werd later de directeur van een politie-academie.

Sedat Bucak is het hoofd van de Bucak-clan in de provincie Urfa. Hij oefende in het verleden druk uit op zijn stamgenoten om toe te treden tot het dorpswachtersysteem. Hij slaagde hierin en werd zo tot een van de belangrijkste dorpswachter-chefs in Turks-Koerdistan.

Het samenzijn van Çatlı, Bucak en Kocadağ op zichzelf was al alarmerend genoeg. Het geeft namelijk onder meer de belangrijke rol van de MHP in de contacten van de maffia met representanten van de Turkse staat aan. In de auto werden ook vijf pistolen, twee mitrailleurs, geluiddempers, groene (diplomatieke) paspoorten en politie-identificatiebewijzen (één daarvan was in het bezit van Çatlı, en stond op naam van Mehmet Özbay) gevonden. Toen dit alles bekend werd, vielen zelfs bij de Turkse staatsgetrouwe pers de schellen van de ogen. De bekende columnist Çetin Altan van de krant Sabah schreef bijvoorbeeld dat de Turkse staat hard op weg was om een criminele bende te worden en oppositieleider Mesut Yılmaz sprak van "een staat die door dieven en moordenaars werd geleid." (1) Dit werd Yılmaz niet

in dank afgenomen. Niet veel later werd hij door mensen van Çatlı in elkaar geslagen in een hotel in Boedapest. Dezelfde mensen verklaarden op de Turkse televisie dat het een waar-schuwing betrof en dat Yılmaz er de volgende keer aan zou gaan. Hij had Çatlı, die altijd voor zijn land had gevochten, namelijk verraden.

De inzittenden van de auto waren vertrokken uit de kustplaats Kuşadası. Ze hadden daar het weekend doorgebracht in een hotel. Het ging om een zakenreis; de vier bezochten make-laars om informatie op te doen over de mogelijkheden tot de aankoop van grond.

In het hotel verbleef ook de minister van Binnenlandse Zaken Mehmet Ağar. Hij zou daar de vier anderen ontmoet hebben. Deze beschuldiging, die Ağar's betrokkenheid bij de maf-fia impliceert, leidde tot zijn ontslag een paar dagen later. Ağar's mening dat het slechts een onbeduidend 'incident' betrof, "dat er niets bijzonders" aan was, kon hem uiteindelijk niet redden. (2) Zowel minister-president Necmettin Erbakan als minister van Buitenlandse Zaken Tansu Çiller ontkenden enig verband tussen het auto-ongeluk en het aftreden van Ağar. Volgens hen moest Ağar aftreden omdat hij het bezoek van Erbakan aan Libië niet had ondertekend. Veel anderen zien wel degelijk een verband. "Het aftreden van Ağar is van belang, want het is een duidelijk bewijs voor het bestaan van een 'staat-binnen-de-staat'", aldus de politieke analist Bilal Çetin. (3)

Ağar werd ook door anderen belast. Volgens de tot voor kort zich in Nederlandse gevan-genschap bevindende Turks-koerdische maffia-baas Hüseyin Baybaşın hebben Ağar en zijn familie tonnen aan drugs gesmokkeld met de olietankers van hun bedrijf. (4) Çiller zelf bleef overigens, ondanks verzoeken tot aftreden, aan als minister.

Het bagatelliseren door Mehmet Ağar van het auto-ongeluk doet de vraag rijzen wat Ağar probeerde te verhullen. Een artikel van Doğu Perinçek, de voorzitter van de Arbeiders Partij (İşçi Partisi; IP), in het blad *Aydınlık* geeft daarop een antwoord. (5) Perinçek, die in het stuk ook een rapport van de MIT onthult, geeft inzicht in de handel en wandel van Çatlı. Çatlı blijkt te hebben geopereerd als een soort ambtenaar in dienst van de Turkse staat. Hij werkte in de oliehandel, richtte samen met hoge politiefunctionarissen teams op die in het buitenland de PKK en Turkse organisaties, die een bedreiging vormen voor het systeem, moeten bestrijden en was betrokken bij drugshandel en afpersing. (6) Een opmerkelijk detail in het MIT-rapport - en indicatie voor de echtheid ervan - is dat er melding in wordt gemaakt van het gebruik van een vals politie-identificatiebewijs van Çatlı op naam van Mehmet Özbey. Volgens het MIT-rapport heeft Çatlı dit document van de politie zelf gekre-gen.

In een persconferentie vatte Perinçek zijn visie op het ongeluk nog eens samen. Volgens hem maakten Çatlı, Bucak en Kocadağ deel uit van een 700 personen tellende geheime organisa-tie, die onder leiding zou staan van Tansu Çiller. Çatlı zou hierin een sleutelrol hebben gespeeld. Deze organisatie zou bestaan uit leden van de MIT, de Grijsz Wolven-maffia en de speciale teams van het Turkse leger en zich officieel bezighouden met de bestrijding van de PKK. In werkelijkheid houden zij zich echter vooral bezig met roof, afpersing, drugshandel en moord. Deze bende knapt dus niet alleen de vuile zaakjes van de Turkse staat op - de eli-minatie van het 'terrorisme-probleem'- maar verrijkt ook zichzelf door middel van misdadige activiteiten. De leden van deze bende wordt een ongeken-de vrijheid van bewegen

verleend, doordat zij diplomatieke passen en politie-identificatiebewijzen verstrekt krijgen van de politie. Tevens krijgen zij bij hun drugshandelreizen naar Duitsland, Nederland, België, Hongarije en Azerbeidzjan persoonlijk de bescherming van de chef van de Speciale Eenheden van het centrale bureau van politie.

Perinçek deelde mee dat hij rapporten had opgesteld over deze criminele organisatie van Çiller en die had opgestuurd naar president Demirel en de voorzitter van het Turkse parlement. De reactie van de voorzitter was dat het rapport niet kon worden behandeld. De affaire moest blijkbaar in de doofpot worden gestopt. Om meer over de financiering van deze geheime organisatie te weten komen, moeten we terug naar het bezoek van onder andere Bucak aan Kuşadası. Kuşadası is namelijk een van de regio's in Turkije waar hoogst waarschijnlijk luxueuze casino's uit de grond gestampt mogen worden overeenkomstig een nieuwe wet van de regering. Deze nieuwe wet behelst een nieuw reglement waar casino's aan moeten voldoen en wijst bepaalde gebieden aan waar deze mogen staan. Bucak en de anderen waren zich in Kuşadası aan het oriënteren op de koop van grond om casino's op te bouwen.

De geheime organisatie van Çiller had zich namelijk op de gokwereld gericht om aan inkomsten te komen. Ze verdrong door middel van intimidatie en moord de traditionele gokhal-maffia en verkreeg zo de controle over het gokken. (7) De inkomsten uit het gokken, naast die uit drugshandel, waren hard nodig omdat Tansu Çiller niet meer beschikte over het fonds, waarover een minister-president beschikt, om geheime operaties van de Turkse staat mee te bekostigen. Ze had het fonds na de val van de regering Çiller-Yılmaz nog wel snel geplunderd, maar dat geld was uiteraard niet voldoende.

De praktijken van deze geheime, contra-guerrilla-achtige organisatie werden in november uitgebreid in de Turkse pers besproken. De afwijzing was alom. De al genoemde deskundige op politiek gebied Bilal Çetin en anderen waren van mening dat deze geheime krachten - als contra-guerrilla bestempeld - uit controle zijn geraakt, dat ze hun 'officiële' status misbruiken om heroïne te smokkelen, te handelen in wapens, af te persen en vendetta's te voeren.

Inmiddels is meer informatie naar boven gekomen over de criminele activiteiten van het echtpaar Çiller. In de krant Özgür Politika werd op 13 november een foto gepubliceerd. De foto toont een bijeenkomst in Baden-Baden (BRD) van kopstukken van de Çiller-maffia, zij vond plaats op 26 mei 1995. Van links naar rechts zien we op de foto: de Turkse generaal Ibrahim Karabulut, ex-lid van de Generale Staf, Özer Çiller, Hüseyin Duman, internationaal drugshandelaar en topfiguur binnen de MHP en Aydın Doğan, de uitgever van de staatsgetrouwe kranten Milliyet en Hürriyet. Naast deze personen waren ook nog de roemruchte maffiabaas en Grijs Wolf Alaattin Çakıcı en de voormalige Europa-vertegenwoordiger van de MHP, Enver Altaylı aanwezig. Bij deze bijeenkomst werd gesproken over de handel in osmium, een bijzonder kostbaar radioactief element en besloot men partners te worden in de smokkel van radioactief materiaal. (8)

Bij de handel in osmium van deze groep personen is ook een voormalig KGB-agent betrokken, Metin Selvi. De in Duitsland woonachtige Selvi wordt momenteel gezocht door de Duitse inlichtingendienst BND; dit blijkt uit een fax van Interpol in Vilnius aan de BND in

Wiesbaden. (9)

Het radioactieve materiaal werd vanuit de Oekraïne en Rusland naar het buitenland gesmokkeld. In de voormalige Sovjet-Unie is Selvi degene die de contacten legt. In het aangrenzende Azerbeidzjan zorgen Altaylı en de Grijze Wolven-maffia ervoor dat alles gesmeerd verloopt. In Turkije regelen Özer Çiller en Hüseyin Duman dat het materiaal zijn kopers bereikt. De verkoop van het radioactieve materiaal gaat onder ander via het Duitse bedrijf Locosa, dat filialen heeft in Hong Kong, de VS, Noorwegen, Moskou en de Oekraïne. Een van de belangrijkste afzetgebieden is Iran. (ibidem)

De westerse landen zijn zeer huiverig voor deze smokkel, er is dan ook een samenwerkingsverband opgericht tussen de inlichtingendiensten van Oostenrijk, Duitsland, VS en Zweden. Uit (terecht) wantrouwen wordt de Turkse politie en de MIT buiten dit samenwerkingsverband gehouden. (ibidem)

Uit onder andere deze recente voorvallen blijkt dat de leiding van de Turkse staat in toeneemende mate betrokken raakt bij criminele activiteiten en nauw samenwerkt danwel samen-smelt met de extreem-nationalistische stroming binnen de Turkse maffia (bijvoorbeeld Duman, Altaylı en Çatlı). Aan de ene kant proberen politici in de regering deze samenwerking resoluut te ontkennen (Çiller en Ağar), maar anderen hebben publiekelijk minder moeite met deze samenwerking. Sterker nog, men ziet het als een vaderlandslievende en moedige daad om drugs te smokkelen en de opbrengsten daarvan gedeeltelijk aan te wenden voor de bestrijding van de PKK en andere linkse politieke organisaties.

Dat het auto-ongeval van 3 november zoveel feiten boven water heeft gehaald, heeft enkel te maken met de onderlinge machtsstrijd tussen verschillende groepen op de drugsmarkt. Een kwartier na het ongeval werd de media al telefonisch op de hoogte gebracht van het ongeval, waarbij de namen van alle inzittenden werden doorgegeven. Toen was het voor de regering te laat om het ongeluk in de doofpot te stoppen.

De inzet van de contra-guerilla-organisatie rond Çatlı betreft zeker geen incident. Dit soort contra-guerrilla-eenheden werden in de jaren zeventig ook al ingezet tegen linkse organisaties en vakbonden. Vooral met de opkomst van de Koerdische bevrijdingsstrijd zijn deze eenheden samen met dorpswachterssysteem verder uitgebreid en zij hebben naar verloop van tijd aan macht gewonnen. Het gaat om tientallen van dergelijke organisaties, die onder de directe leiding van het Departement voor Speciale Oorlogsvoering staan, met maar één doel voor ogen, het vernietigen van de Koerdische bevrijdingsstrijd. Om deze oorlog voort te kunnen zetten zijn inkomsten uit misdadige activiteiten van essentieel belang. De onbeschaamdheid waarmee personen als Tansu Çiller en Sedat Bucak optreden, geeft aan dat ze zich sterk genoeg voelen om door te gaan met hun praktijken.

Noten:

(1): 'Ein Staat, besezt von Mördern und Dieben', Ömer Erzeren, Tageszeitung, 8-11-1996.

(2): 'State-police-grey wolves triangle', Info-Türk nummer 228, september-oktober 1996.

(3): 'Car crash scandal shakes Turkish state' Jonathan Lyons, Reuter, 10-11-1996.

(4): 'Die schmutzigen Geschäfte der Tansu Ciller', Ömer Erzeren, Tageszeitung, 18-11-1996.

(5): 'State-police-grey wolves triangle', Info-Türk nummer 228, september-oktober 1996.

(6): 'Turkey, A criminal state, Information translated from the Turkish press on the involvement of the Turkish

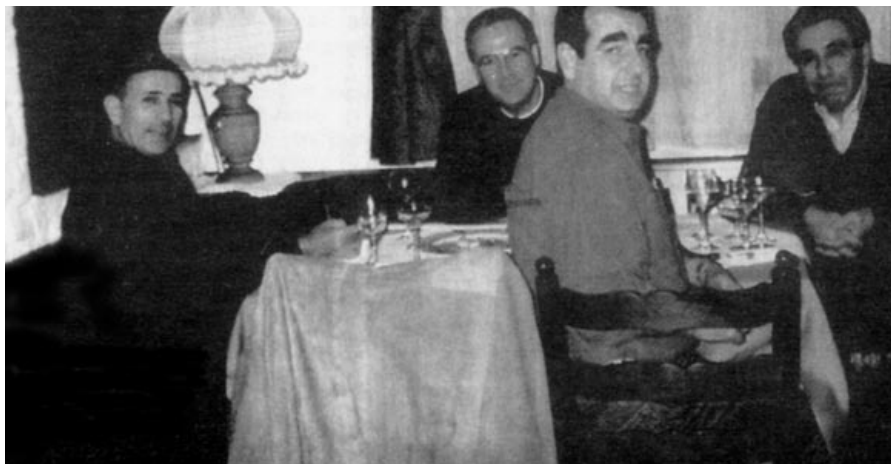
police, army and politicians in drug trafficking, robbery, money laundering, extortion, murders and oppression', Kurdistan Comité België, 5-11-1996.

(7): 'Die schmutzigen Geschäfte der Tansu Ciller', Ömer Erzeren, Tageszeitung, 18-11-1996.

(8): 'Das türkische Regime, die Drogenmafia und die deutsche Politik - ein Fotodokument', Kurdistan Rundbrief nummer 23, 18-11-1996.

(9): 'Die Staat-Mafia-Regierung-Connection der Türkei', Oktay Yıldız, Kurdistan Informations-Zentrum, 1996.

Uit: Kurdistan, nummer 6, november/december 1996.

Van links naar rechts: Ibrahim Karabulut, Özer Çiller, Hüseyin Duman en Aydın Doğan
(foto: Özgür Politika)

14. Het moordapparaat van de Turkse contra-guerilla

Selahattin Çelik

Hoe zij werd opgericht

Turkije werd op 4 april 1952 lid van de NAVO. In hetzelfde jaar begon de organisatie die van zich deed horen als Gladio haar activiteiten in Ankara. (1) In Turkije was deze contra-organisatie bekend als Orgaan van Tactische Mobilisatie. Het Orgaan van de Tactische Mobilisatie ontplooidde haar activiteiten vanuit het gebouw van de CIA-organisatie JUS-MATT.

De van de VS afhankelijke NAVO-legers begonnen in de jaren '60, na de ervaringen in Korea en Vietnam, speciale eenheden te organiseren voor de guerilla-oorlog. Het in 1959 ondertekende militaire verdrag tussen de VS en Turkije voorzag in de inzet van de contra-guerilla, "ook in het geval van een tegen het regime gerichte binnenlandse opstand." (2)

De Seferberlik Taktik Kurulu werd in 1965 geherstructureerd en kreeg de naam Özel Harp Dairesi (ÖHD; Dienst Speciale Oorlog). Zij valt onder het bevel van de voorzitter van de generale staf en staat ook wel bekend onder de namen Özel Kuvvetler Komutanlığı (Hoofdkwartier van de Speciale Eenheden) en Harekât Dairesi (Afdeling Operaties).

Hoewel met de 'Gladio'-affaire in Italië in 1990 bekend werd dat er ook in andere NAVO-lidstaten dergelijke geheime organisaties bestonden, dat zij nauwe contacten onderhielden met de geheime diensten in die landen en verstrikt waren in een reeks van moorden en bom-aanslagen, loochenden de verantwoordelijken bij het Turkse leger en de staat nog steeds het bestaan van een dergelijke organisatie in Turkije.

Pas nadat William Colby, voormalig chef van de CIA, verklaarde dat "ook in Turkije een dergelijke organisatie bestaat", trokken de Turkse verantwoordelijken hun valse beweringen in. Op 3 december 1990 gaven de voorzitter van de Afdeling Operaties van de Turkse generale staf, generaal Doğan Beyazıt, en de commandant van de Speciale Eenheden, generaal Kemal Yılmaz, een persverklaring uit. Daarin verklaarden zij dat in Turkije de naam van de speciale organisatie van de NAVO Özel Harp Dairesi (Dienst Speciale Oorlog) was en dat het haar taak was om "in het geval van een communistische bezetting het verzet te organiseren." Verder verklaarden ze dat deze organisatie in 1974 in Cyprus en in 1980 tegen de PKK in Koerdistan had gevochten, maar dat de geheime leden van deze organisatie, die zij als patriotten betitelden, "niet in verbinding met de contra-guerilla" zouden staan. De laatste bewering is een gladde leugen, zoals zal worden aangetoond.

De contra-guerilla is verantwoordelijk voor honderden verdwijningen en moorden (foto: Kurdistan)

Hoe is de Dienst Speciale Oorlog georganiseerd?

Het doel van de Dienst Speciale Oorlog luidt: "In het geval van een communistische bezetting of een opstand, deze bezetting te laten mislukken met guerillamethoden en met gebruikmaking van alle mogelijke ondergrondse activiteiten." De methodes van de speciale oorlog, zogenaamd geleerd ter verhinding van een communistische bezetting of een opstand, omvatten onder andere "moorden, bomaanslagen, gewapende roofoverval, folter, aanvallen, ontvoering, bedreiging, provocatie, vorming van milities, gijzeling, brandstichting, sabotage, propaganda, verspreiding van desinformatie, geweld en afpersing." (3)

De leerboeken van de contra-guerilla experts in de VS werden in het Turks vertaald en daarmee werden de bovengenoemde methodes voor een speciale oorlog overgebracht naar Turkije. De Turkse contra-guerilla ontwikkelde de meest uiteenlopende en verfijnde methodes voor haar oorlog tegen de PKK. Sinds 1985 werd er een reeks nieuwe leerboeken en aanwijzingen uitgebracht.

De ondergrondse elementen van de Dienst Speciale Oorlog, dus de elementen die de acties uitvoeren, worden de contra-guerilla genoemd. De Dienst Speciale Oorlog kan met de contra-guerilla worden vereenzelvigd, want het is het element van de contra-guerilla dat de Dienst Speciale Oorlog pas tot een factor in de praktijk maakt.

De Turkse contra-guerilla heeft vele scholen in Turkije waar de contra-guerilla's worden opgeleid. "In de Bergcommando-school in Bolu werden zelfs Groene Baretten opgeleid die in Vietnam vochten." (4)

De contra-guerilla teams, fanatiek geïndoctrineerd tegen het 'gevaar' van het communisme

en separatisme, hun hoofden volgepropt met chauvinisme, worden tegen iedereen ingezet die in oppositie zijn tegen het regime. Want hun doel, dat ze nastreven met steun van de VS, is de "vorming van een competente militaire en semi-militaire kracht, gemeenschappelijk met de veiligheidskrachten, ter bescherming van de binnenlandse veiligheid." (5) Niet alleen de communisten, maar alle mogelijke democratische bewegingen vormen in hun ogen een gevaar dat men met contra-guerillamethodes wil bestrijden. In de leerboeken van de Amerikaanse oorlogsdoctrine stelt men over het gevaar: "Onze veiligheid wordt niet alleen bedreigd door openlijke aanvallen, maar ook door bedreigingen van een andere soort, die nog gevaarlijker zijn dan de openlijke aanvallen, maar er niet als aanvallen uitzien. Deze gevaren bestaan uit pogingen om tot binnenlandse veranderingen te komen." (6)

De uitgekozen medewerkers van de Turkse contra-guerilla, inclusief de generaals, werden allen opgeleid aan contra-guerillascholen in de VS. De doelstelling van de opleiding wordt als volgt omschreven: "Het doel van de militaire hulp is om soldaten uit onderontwikkelde landen volgens de VS-ideologie op te leiden en deze vervolgens in de toekomst voor het besturen van hun landen in te zetten." (7) Bij de opleiding in de VS worden de contra-guerilla's "de maatschappelijke problemen in hun landen verklaard en films getoond die de agressiviteit en het gevaar van revolutie door de communisten demonstreren." Andere plaatsen waar Turkse officieren worden opgeleid zijn de Escuela de los Americas in Panama, die bij de VS-basis Southern Command behoort, de Police Academy in Washington en de bases Schongau en Oberammergau in de BRD.

Een deel van de Dienst Speciale Oorlog bestaat uit officieren van officiële eenheden, de A-eenheden of Speciale Operatie eenheden genaamd. Met de escalatie van de oorlog werden vervolgens binnen de structuur van de Dienst Speciale Oorlog de B-eenheden gevormd. De B-eenheden bestaan uit betaalde en vrijwillige commando's. Beide eenheden maken gebruik van contra-guerillatactieken. De door de Dienst Speciale Oorlog opgeleide commando's hebben overal organisaties opgericht in de vorm van cellen. Deze contra-guerilla's worden 'patriotten' genoemd en ze worden in eerste instantie als agent-provocateurs binnengesluist bij politieke partijen, in overheidsfuncties en bij oppositionele groeperingen.

Het belangrijkste onderdeel van de Dienst Speciale Oorlog bestaat uit de geheime dienst. In Turkije valt de geheime dienst onder de generale staf en dus onder de Dienst Speciale Oorlog. De burgerregering heeft geen enkel controle-recht op de geheime dienst.

In Turkije bestaan verschillende geheime diensten. De Nationale Geheime Dienst (MIT) heeft van al deze geheime diensten de grootste invloed. De MIT opereert als een tak van de CIA en werkt onder andere samen met de Israëlische geheime dienst MOSSAD en de Duitse BND. Veel operaties van de Dienst Speciale Oorlog werden uitgevoerd in samenwerking met de MIT. Een derde van het personeel van de MIT bestaat uit militairen en de rest bestaat hoofdzakelijk uit oud-militairen. In de wet is vastgelegd dat de chef van de MIT een militair moet zijn. Een ander onderdeel van de Dienst Speciale Oorlog wordt gevormd door de Afdeling voor Psychologische Oorlogsvoering. Deze afdeling werd vanaf 1983 TIB genoemd, het ministerie voor Maatschappelijke Betrekkingen. Het hoofdkantoor van dit instituut bevindt zich in Ankara. De eerste chef van deze organisatie was Doğan Beyazıt, die tegelijkertijd ook chef was van de Dienst Speciale Oorlog. Hij leidde de propaganda-activiteiten,

die volgens CIA-programma's werden ingedeeld in 'witte', 'grijze' en 'zwarte' propaganda. De TIB publiceerde veel tijdschriften en brochures. Er werden mantelorganisaties opgericht met namen als Turks Cultureel Onderzoeksinstituut, Stichting Turks Wereldonderzoek etc. Het hoofddoel van de TIB bestond in de jaren '80 uit het vormen van een psychologisch front in de oorlog tegen de PKK. Met dit doel werden brochures gedrukt waarmee geprobeerd wordt de schuld van door de contra-guerilla gepleegde bloedbaden in de schoenen van de PKK te schuiven. Dergelijke brochures werden bijvoorbeeld uitgegeven onder de naam van verzonden uitgevers en in meerdere talen verspreid in heel Europa. Of er werden vervalste pamfletten tegen de PKK in de naam van bestaande politieke organisaties of ook wel verzonden namen verspreid. Of men maakte TV-programma's en boeken die de PKK in een kwaad daglicht stelden. In de steden in Koerdistan hielden professoren lezingen over het feit dat Koerden Turken zouden zijn, etc. Het meest effectieve instituut van de TIB respectievelijk de Afdeling Psychologische Oorlogsvoering van de Dienst Speciale Oorlog is de pers. Turkse dagbladen als bijvoorbeeld Hürriyet, Milliyet, Türkiye en Sabah, die semi-officiële staatsorganen zijn geworden, krijgen de opdracht om systematisch propaganda te bedrijven tegen de PKK.

Een andere belangrijke invloedssfeer van de Dienst Speciale Oorlog wordt natuurlijk gevormd door de politieke partijen. Alle staatspolitici en alle burgerlijke partijen in Turkije staan onder controle van de Dienst Speciale Oorlog. Hier slechts één voorbeeld: de Turkse staatspresident Süleyman Demirel was de eerste Turk die een beurs ontving van de

Speciale eenheden bewaken een politie-bureau in Lice (foto: Archief Kurdistan)

Eisenhower Exchange Foundation, die onder controle staat van de CIA. Later had hij jarenlang het alleenvertegenwoordigingsrecht van de firma Morrison die in Vietnam de dodencellen bouwde. (8) Toen Demirel in 1963 in de VS was, werd hij in contact gebracht met de Gerechtigheidspartij (AP). In 1965 werd hij voorzitter van die partij en nu is hij staatspresident.

De Dienst Speciale Oorlog en de MHP

In de jaren '70 ontwikkelde zich in Turkije de strijd voor democratie. In Koerdistan kwam de strijd voor nationale bevrijding tot ontwikkeling. Met behulp van de in de jaren '70 in het leven geroepen MHP werden honderden studenten, arbeiders, intellectuelen, vakbondsleden en in het onderwijs werkzame mensen vermoord, waaronder de voorzitter van de DISK (Confederatie van Revolutionaire Arbeidersvakbonden), Kemal Türkler, de journalist Abdi İpekçi, de rector van de universiteit van Istanbul Bedri Karafakiroğlu, de schrijver Ümit Doganay, professor Cavit Orhan Tütengil, universitair docent Ümit Kaftancıoğlu, officier van justitie Doğan Öz, hoofdcommissaris van politie van Adana Cevat Yurdakul, professor Örfan Yavuz, Bedrettin Cömert en de voorzitter van de Kamer van Landbouwcoöperaties van Adana Akın Özdemir.

In december 1978 slachtten de MHP'ers in Kahramanmaraş honderden Koerden en alevieten af. Deze gericht uitgevoerde massamoord maakte de weg vrij voor de staatsgreep van 12 september 1980. Uit ervaringen in verschillende landen is bekend dat de CIA, in samenwerking met de politie en para-militaire groepen, een irreguliere oorlogsvoering organiseert. William Colby schreef: "Opdat Turkije niet in de handen van de communisten zou vallen, heeft de CIA anti-communistische instellingen steun verleend." (9) De gepensioneerde generaal Sezgi Orkunt, ex-chef van de geheime dienst van de generale staf, verklaarde: "De Turkse strijdkrachten hadden meer angst voor links dan voor rechts. Rechts werd met behulp van de MHP georganiseerd en Türkiye werden mogelijkheden gegeven." (10) Toen tijdens de staatsgreep van 1980 het MHP-hoofdkantoor in Ankara werd doorzocht, vond men daar de "Contra-guerilla aanwijzing Code 31-15 over het schema van ondergrondse cellen." (11) De MHP kreeg dit schema van kolonel Mehmet Alanyuva van de Afdeling Agenten van de Dienst Speciale Oorlog.

De MHP'ers werden door de CIA ook op internationaal niveau voor terreuraanslagen ingezet. Zo was bijvoorbeeld de moordenaar van de journalist Abdi İpekçi dezelfde als degene die in 1981 een aanslag pleegde op paus Johannes Paulus II.

De MHP is ook in Europa, en vooral in de BRD, georganiseerd. Tot 1976 organiseerde zij zich daar onder dezelfde naam. Daarna nam deze in Europa de naam aan van Avrupa Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu (Federatie van Turks-Democratische Idealistenverenigingen in Europa). De organisatie van de MHP in de BRD onderhoudt contacten met de Duitse geheime dienst. De in 1993 bij een aanslag gedode journalist Uğur Mumcu schreef: "Dit contact werd in Keulen tot stand gebracht via een Duitser met de naam

Dr. Kannapin." (12) Er bestaat nog een andere beschermheer van de MHP in de BRD: Ruzi Nazar. Hij is een CIA-agent die jarenlang in Ankara actief was en later werd overgeplaatst naar Bonn. Jürgen Roth houdt zich met dit thema uitgebreid bezig in zijn boek 'Die Verbrecher Holding' en hij kwam, gebaseerd op de informatie van een staatspresident van een van de republieken van de voormalige Sovjet-Unie, tot de conclusie dat de MIT ook betrokken is bij de heroïnehandel in de BRD.

Generaal Haydar Saltık, van de generatie van coup-plegers van 12 september 1980, werd na zijn pensionering benoemd tot consul van Turkije in Bern. Daar nam hij contact op met de Turkse nationalist en stuurde 15.000 officieren en MHP-kaderleden, onder bevel staand van de Dienst Speciale Oorlog en al eerder betrokken bij vele aanvallen tegen Armeniërs, naar Azerbeidzjan. Deze kaderleden werden na hun opleiding naar Baku gestuurd. Ook de aanvallen op de Koerdische bevolking in Antalya en andere steden in het afgelopen jaar werden uitgevoerd door de MIT en de MHP. De MHP is nog steeds de paramilitaire organisatie van de Dienst Speciale Oorlog. Maar ditmaal was ze effectiever, want de hele staat is al overgegaan naar een nog racistischere, Koerden-vijandige en para-militaire vorm van organisatie.

De operaties van de Turkse contra-guerilla

De bloedige praktijk van de Dienst Speciale Oorlog is van een dergelijke omvang dat we hier niet op alles in kunnen gaan. Daarom willen we meteen overstappen naar Koerdistan, tegen wiens nationale bevrijdingsstrijd de contra-guerilla in eerste instantie werd ingezet. We willen echter eerst nog enige karakteristieke punten noemen van de praktijk van de contra-guerilla.

De grootste acties van de Dienst Speciale Oorlog waren de drie militaire staatsgrepen. De militaire coup van 27 mei 1961 en vooral de laatste twee staatsgrepen van 12 maart 1971 en 12 september 1980 waren staatsgrepen van de Dienst Speciale Oorlog. De toenmalige minister van Buitenlandse Zaken, Ihsan Sabri Çağlıyangil, die een paar dagen voor 12 maart 1971 werd uitgenodigd naar Teheran, hoorde van de Sjah dat er in Turkije een staatsgreep zou gaan plaatsvinden. (13) De toenmalige commandant van de Turkse luchtmacht, Muhsin Batur, vertrok vlak voor de coup naar de VS en keerde meteen na de coup weer terug naar Turkije. Net zo ging het bij de coup van 12 september 1980. Weer reisde de toenmalige commandant van de luchtmacht, Tahsin Şahinkaya, naar de VS en twee dagen na zijn terugkeer werd de coup uitgevoerd. President Carter, die in de schouwburg van de coup ervoer, belde naar Paul Henze, de voor Turkije verantwoordelijke CIA-agent en zei tegen hem: "Jouw mannen hebben net een coup gepleegd." (14)

De in 1971 geopende folterkamers boden de contra-guerilla een belangrijke mogelijkheid om praktijkervaring op te doen. De contra-guerilla-generaals, die de mensen naar de folterkamers in Ziverbey, Istanbul, brachten, zeiden destijds voor het eerst tegen hun slachtoffers dat zij zich in de handen bevonden van de contra-guerilla. 'Krachten voor Correcte

Informatie' (EBU) genoemde specialisten van de contra-guerilla leidden de verhoren tijdens folter. Bij de Politieke Politie in Ankara werd onder de naam DAL (Laboratorium voor Diepte Onderzoek) een specialistenteam voor verhoren gevormd. De foterspecialisten hebben honderden mensen vermoord of voor het leven verminkt. Later werden dit soort teams in heel Turkije, maar vooral in Koerdistan, opgezet. In 1971 werd het folterapparaat van de contra-guerilla geleid door generaal Faik Türün, Turgut Sunalp en Memduh Önlütürk. (15) Ook de bezetting van Cyprus was een actie van de Dienst Speciale Oorlog. In 1955 richtte de dienst een geheime organisatie op met de naam Türk Mukavemet Hareketi (Turkse Verzetsbeweging). Deze organisatie voerde op Cyprus systematisch provocaties uit om de voorwaarden te creëren voor de coup van 1974. Om de bezetting van Cyprus voor te bereiden nestelden eenheden van Hiram Abbas en de Dienst Speciale Oorlog zich in Beiroet om vanuit die stad acties te organiseren op Cyprus. De bezetting van Cyprus werd georganiseerd door de toenmalige chef van de Dienst Speciale Oorlog, Kemal Yemek. Cyprus werd de eerste serieuze proef voor de Turkse contra-guerilla. Na 1980 trad in dat opzicht Koerdistan in de plaats van Cyprus.

De Rechtbanken voor Staatsveiligheid zijn een produkt van de Dienst Speciale Oorlog en zijn bedoeld om justitie te herstructureren volgens de behoeften van de contra-guerilla. De Rechtbanken voor Staatsveiligheid hebben volgens een aanwijzing van de contra-guerilla de taak om "aangeklaagden niet te veroordelen zoals dat is voorzien in politieke strafbepalingen, maar tot hogere straffen, zoals voorzien bij moord of andere misdaden tegen mensen." (16) De arrestanten worden eerst zwaar gefolterd door de teams van de contra-guerilla en daarna komen ze voor een rechtbank van de contra-guerilla. De meeste rechters bij de Rechtbanken voor Staatsveiligheid zijn militairen, respectievelijk medewerkers van de Dienst Speciale Oorlog.

De door de MHP gepleegde moorden en terreuracties eind jaren zeventig waren de acties van de Dienst Speciale Oorlog. Het doel was het intimideren van de oppositie en het voorbereiden van de voorwaarden voor een coup. En dat is de Dienst Speciale Oorlog ook gelukt: op 12 september 1980 voerde zij de militaire staatsgreep uit. Deze coup vormde de grootste actie van de contra-guerilla. Alle organen van de staat werden op para-militaire wijze georganiseerd. De Dienst Speciale Oorlog verkreeg de macht over de onderwereld (de Turkse maffia), over de pers, de arbeidswereld, justitie, het parlement, de universiteiten en alle andere maatschappelijke terreinen. Alle organen en wetten werden dienovereenkomstig geherstructureerd.

Bronnen:

(1): *De organisatie Gladio (officiële naam: Super-Navo) werd opgericht in alle NAVO-landen onder controle van de CIA. De officiële doelstelling van de organisatie luidt: "In geval van een communistische bezetting met irreguliere oorlogsmethodes het verzet organiseren." De organisatie beschikt over speciale fondsen en wapendepots. Haar activiteiten hoefden niet verantwoord te worden voor de wetgevende macht van de desbetreffende landen.*
(2): *De voormalige VS-minister van Defensie, McNamara, verklaarde over de van de VS stammende contra-guerilla oorlog: "Partizanenoorlogen vereisen een verandering in onze opvatting over oorlogsvoering. In gebieden waar een partizanenoorlog is uitgebroken, zijn in plaats van een grote hoeveelheid militaire eenheden en wapens, kleine eenheden vereist, goed geoefend in de guerilla- en anti-guerillatactieken en uitgerust met speciale wapens." De Delta Forces in de VS, de Engelse SAS en de Duitse GSG-9 zijn eenheden van die aard. De*

voormalige VS-minister Johnson verklaarde in 1964 dat er in 49 landen van de wereld 344 contra-guerilla eenheden werden opgeleid door de VS. Zonder twijfel behoort ook Turkije tot die 49 landen.

(3): Aanwijzing ST 31-15 voor operaties tegen irreguliere krachten.

(4): 'Die Konterguerrilla und die MHP', deel 1, Acđinlik Yayınlar, pag. 16.

(5): 'Tijdperk van het Imperialisme', Harry Magdorff. CIA, contra-guerilla en Turkije, pag 104.

(6): Ibid, pag. 222.

(7): McNamara, 1967 (VS-ministerie van Defensie).

(8): "In 1967 werd de CIA-begroting voor 'nuttige vrienden en elementen' in het buitenland verhoogd tot 10 miljoen dollar per jaar. Een groot deel van dat geld stroomde via onze vakbonden, studentenverenigingen en speciale instituten naar buitenlandse instellingen. Het benutten van onze vakbonden en verenigingen als een soort dekmantel, zorgde ervoor dat niet bekend werd dat de bron van het geld in werkelijkheid de CIA was." (uit het boek van de voormalige CIA-chef Stanfield Turner: 'CIA, geheime dienst en democraten').

(9): Cumhuriyet, 21 november 1990.

(10): Hürriyet, 19 november 1990.

(11): Günes, 17 november 1990.

(12): Uğur Mumcu, 'Paus-Maffia-Ağca', pag. 143.

(13): Cünet Arcayürek, 'Staatsgrepen en de Geheime Dienst', pag. 160.

(14): Ibid, pag. 190.

(15): Faik Turun werd in 1977 parlamentslid namens de Gerechtigheidspartij (AP). Turgut Sunalp kwam in 1982 met de staatspartij Nationalistische Democratische Partij (MDP) als minister in het parlement. De gepensioneerde Memduh Önlütürk werd in 1991 door leden van de organisatie Devrimci Sol gedood.

(16): Aanwijzing ST 31-15 voor operaties tegen irreguliere krachten.

Uit: Kurdistan Report nummer 63, oktober 1993.

(foto: Archief Kurdistan)

15. Namen van organisaties

Turkse extreem-nationalistische organisaties

ADÜTDF: Avrupa Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu - Federatie van Turks-Democratische Idealistenverenigingen in Europa, kort: Türk Federasyon - Turkse Federatie

ANAF: Avrupa Nizâm-i Alem Federasyonu - Europese Federatie van de Wereldorde

ATF: Almanya Türk Federasyon - Turkse Federatie Duitsland

ATIB: Avrupa Türk Islam Birliği - Europese Unie van Turks-Islamitische Verenigingen

BBP: Büyük Birlik Partisi - Grote Eenheids Partij

BÜTF: Belçika Ülkücü Türk Federasyonu - Belgische Federatie van Turkse Idealistische Verenigingen

CKMP: Cumhuriyet Köylü Millet Partisi - Republikeinse Boeren Natie Partij

DTK: Dünya Türk Konfederasyonu - Mondiale Turkse Confederatie

HDÜTDF: Hollanda Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu - Turkse Federatie van Democratische Idealistische Organisaties Nederland (zelfde federatie als HTF)

HTDF: Hollanda Türk Dernekleri Federasyonu - Federatie van Turkse Verenigingen in

HTIV: Hollanda Türk-Islam Vakfi - Turks-Islamitische Stichting NederlandNederland

HTF: Hollanda Türk Federasyon - Turkse Federatie Nederland

HTIKB: Hollanda Türk Islam Kuruluşları Birliği - Nederlandse Unie van Turks-Islamitische Organisaties

HÜTİD: Hollanda Ülkücü Türk İşçiler Derneği - Vereniging van Idealistische Turkse Arbeiders in Nederland)

MÇP: Milliyetçi Çalışma Partisi - Nationalistische Arbeid Partij

MHP: Milliyetçi Hareket Partisi - Partij van de Nationalistische Actie

MP: Muhafazakar Parti - Conservatieve Partij

MÜTİB: Milliyetçi Ülkücü Türk İşçiler Birliği - Amsterdamse Vereniging van

Nationalistische Idealistische Turkse Arbeiders

NAF: Nizâm-ı Alem Federasyonu - Federatie van de Wereldorde

NTAV: MÜTİB

SNTAG: Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı - Stichting Nederlands-Turks Academisch Genootschap

SOTA: Türkistan Azerbaycan Araştırma Vakfı - Stichting Onderzoekscentrum voor Turkestan en Azerbeidzjan

TDJV: Türk Demokratik Gençlik Derneği - Turkse Democratische Jongeren Vereniging

TIHS: Stichting Turkse Islamitische Hulpverlening en Solidariteit

TKC: Türk Kültür Merkezi - Turks Cultureel Centrum

TPA: Turks Platform Amsterdam, voluit Platform van Turkse Democratische Organisaties in Amsterdam

TRN: Hollanda Türkleri Konseyi - Turkse Raad Nederland

Andere Turkse, Koerdische en alevitische organisaties

AMGT: Avrupa Milli Görüş Teşkilatı - Verenigingen van de Nationale Visie in Europa

ANAP: Anavatan Partisi - Moederlandpartij

AP: Adalet Partisi - Gerechtigheidspartij

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi - Republikeinse Volkspartij

DEP: Demokrasi Partisi - Partij van de Democratie

DHKC: Devrimci Halk Kurtuluş Cephesi - Revolutionair Volksbevrijdings Front

DIDF: Hollanda Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu - Federatie van Democratische Verenigingen van Arbeiders uit Turkije

DITIB: Diyanet İşleri Türk İslam Birliği - Turks-Islamitische Unie van het Presidium voor Godsdienzaken

DP: Demokrat Parti - Democratische Partij

DSDF: Demokratik Sosyal Dernekler Federasyonu - Federatie van Sociaal-Democratische Verenigingen

DSP: Demokratik Sol Partisi - Democratische Linkse Partij

DYP: Doğru Yol Partisi - Partij van het Juiste Pad

FED-KOM: Federasyona Komelan Kürdan li Hollanda - Federatie van Koerden in Nederland

HADEP: Halkın Demokrasi Partisi - Democratische Partij van het Volk

HAK-DER: Hollanda Alevi-Bektaşî Sosyal ve Kültür Dernekleri Federasyon - Nederlandse Federatie van Alevitische-Bektaşî Sociale en Culturele Verenigingen

HEP: Halkın Emek Partisi - Volkspartij van de Arbeid

HIMV: Hollanda Türk İslam Merkezi Vakfı - Stichting van Turks-Islamitische Centra

HTTB: Hollanda Türkiyeli İşçiler Birliđi - Turkse Arbeidersvereniging in Nederland

HTIG-DER: Hollanda Türkiyeli İşçi Gençlik Dernekleri - Verenigingen van Arbeiders-Jongeren uit Turkije in Nederland

HTIKDF: Hollanda Türk İslam Kültür Dernekleri Federasyonu - Nederlandse Federatie van Turks-Islamitische Culturele Verenigingen

HTSKF: Hollanda Türk Spor ve Kültür Kulüpleri Federasyonu - Nederlandse Federatie van Turkse Sport- en Culturele Verenigingen

HTKB: Hollanda Türkiye Kadınlar Birliđi - Turkse Vrouwenvereniging in Nederland

HTÖB: Hollanda Türkiye Öğretmenler Birliđi - Vereniging van Turkse Onderwijzers in Nederland

IDP: İslahatçı Demokrasi Partisi - Reformistische Partij van de Democratie

IOT: İnspraak Orgaan Turken

IP: İşçi Partisi - Arbeiders Partij

KOM-KAR : Komela Karkeran - Koerdische Arbeiders Unie

MIT: Milli İstihbarat Teşkilâtı - Nationale Inlichtingendienst

MNP: Milli Nizam Partisi - Partij van de Nationale Orde

MSP: Milli Selamet Partisi - Nationale Heilspartij

NİF: Nederlandse İslamitische Federatie - Hollanda İslam Federasyonu

PKK: Arbeiderspartij van Koerdistan - Partije Karkeran Kurdistan

RP: Refah Partisi - Welvaartspartij

SHP: Sosyaldemokrat Halçi Partisi - Sociaal Democratische Volkspartij

TICF: Türk Islam Kültür Federasyonu - Turks-Islamitische Culturele Federatie

TIKDB: Türk Islam Kültür Dernekleri Birliği - Unie van Turks-Islamitische Verenigingen

Overige organisaties

AMICALES, voluit: Vereniging van Marokkaanse Arbeiders en Koopliden in het Buitenland - Amicales des Travailleurs et commerçants Marocains à l'Étranger

FAP: Fundamentalistische Arbeiders Partij (Nederlandse fascistische splinterpartij)

KMAN: Komitee Marokkaanse Arbeiders in Nederland

NCB: Nederlands Centrum Buitenlanders

NCB: Netwerk Centra Buitenlanders

UMMON: Unie van Marokkaanse Moslim Organisaties in Nederland

16. Bibliografie

- AFKT (red.), *Jaarverslag 1979, Anti Fascisme Komitee Twente*, AFKT, 1979
- Amsterdam Centrum Buitenlanders, *Huiswerkbegeleiding bij het 'Turks Platform Amsterdam'*, 1993
- Birlik (red.), *Das wahre Gesicht der Türkei*, TÖK-YD Verlag
- Bora, Tanıl, *Milliyetçiliğin Kara Baharı*, Birikim Yayınları, 1995
- Bora, Tanıl en Kemal Can, *Devlet, Ocak, Dergâh, 12 Eylül'den 1990'lara Ülkücü Hareket*, İletişim Yayınları, 1991
- Braam, Stella en Mehmet Ülger, *De eer der Turken*, De Groene Amsterdammer, 6 december 1995
- Buhbe, Matthes, *Türkei, Politik und Zeitgeschichte, Studien zu Politik und Gesellschaft des Vorderen Orients*, Leske & Budrich, 1996
- Bund Westdeutscher Kommunisten, e.a., *Schluss mit der Zusammenarbeit west deutscher und türkischer Polizei- und Geheimdienste. Stoppt die Aktivitäten der MIT in der BRD! Schluss mit der Verfolgung türkischer und kurdischer Organisationen*, GNN-Verlag, 1988
- *De Grijsze Wolven, Politieke herkomst van Mehmet Ali Ağca, dader van de aanslag op de paus*, Vereniging van de Turkse Arbeiders in België, 1982
- Doornik, Jeroen, *Turkse moskeeën en maatschappelijke participatie, de institutionalisering van de Turkse islam in Nederland en de Duitse Bondsrepubliek*, UVA, 1991
- Drescher, Jacques, *Der Papst und der Mörder, Die Manipulation des Ali Ağca*, Éditions COPE, 1985
- Enquêtecommissie Opsporingsmethoden, *IRT-rapport*, Buro Jansen en Janssen, 1996

- FIDEF (red.) Türkei-Informationen, *Graue Wölfe, der MHP in der Bundesrepublik, Organisation - Finanzen - Kontakte zu BRD- Organen und Islamischen Kulturzentren*, juni-juli 1981
- *Graue Wölfe, Islam und türkischer Staat, Hintergründe, Geldgeber und Ziele rechter und islamischer Gruppen unter Migranten und Migrantinnen in de BRD - Versuch einer Darstellung -*, GNN-Verlag, 1994
- Gür, Metin, *Türkisch-islamische Vereinigungen in der Bundesrepublik Deutschland*, Brandes & Apsel, 1993
- Hocker, R., *Türkische Jugendliche im ideologischen Zugriff, Zur Einflussnahme extremistischer Gruppierungen auf jugendliche Migranten türkischer Herkunft*, uit *Die bedrängte Toleranz*, Heitmeyer, W., Rainer Dollase (red.), Suhrkamp Verlag, 1995
- HTF (red.), *Beleidsplan*, HTF, 1996
- HTIB (red.), *Dossier over de Grije Wolven*, HTIB, 1980
- HTIB (red.), *Turks Fascisme in Turkije en West-Europa*, HTIB, 1979
- Infoladen Bern, *Die rechtsextreme Organisation "Graue Wölfe"-MHP, Aktivitäten in der Schweiz und Europa*, Infoladen Bern, 1995
- *Informatiemap over de verbindingen tussen TDGD, HTDF en TKC*, 1984
- Karskens, Arnold en Ahmet Olgun, *Rechtse Turken infiltreren linkse partijen*, Nieuwe Revu, nummer 16, 14-21 april 1993
- Koordinationsgruppe Türkei (red.), *Türkische Rechtsextremisten in der Türkei und in Europa*, Amnesty International, 1979
- LAKAF (red.), *De grijze wolf en de halve maan, Turks fascisme en religieus extremisme*, Landelijk Aktie Komitee Anti-Fascisme, 1980
- LAKAF (red.), *De grijze wolf en de halve maan, Turks fascisme en religieus-extremisme in Europa*, NCB, 1980
- Landesamt für Verfassungsschutz Baden-Württemberg (red.), *Islamische Extremisten*, Landesamt für Verfassungsschutz Baden-Württemberg, 1993
- Liste für die Freiheit der Völker im Ausländerbeirat der Stadt Essen (red.), *Das Wahre Gesicht der Türkischen Faschisten, Stoppt die „Grauen Wölfe“*,

Gemeinsam und international gegen den Faschismus, Liste für die Freiheit der Völker im Ausländerbeirat der Stadt Essen, 1995

- Nederlands Centrum Buitenlanders (NCB) (red.), *Achtergrond en huidige situatie van de Federatie van Marokkaanse organisaties in Rijnmond*, NCB, 1993
- Netwerk Centra Buitenlanders (NCB), *Turkse ondemocratische organisaties en bewegingen in Nederland*, concept-notitie, 1993
- Onafhankelijke Commissie, PVDA, afdeling Slotermeer/Geuzenveld, *Advies Kandidaatstelling Stadsdeelraad Geuzenveld/Slotermeer (zittingsperiode 1990-1994)*, 1989
- Özcan, Ertekin, *Türkische Immigrantensorganisationen in der Bundesrepublik Deutschland, Die Entwicklung politischer Organisationen und politischer Orientierung unter türkischen Arbeitsimmigranten in der Bundesrepublik Deutschland und Berlin West*, Hitit Verlag, 1989
- Özgüden, Dogan, *Extreme right in Turkey, Islam fundamentalism, Grey Wolves' pan-turkism, turco-islamic synthesis*, Info-Türk, 1988
- Rabbae, Mohamed, *Naast de Amicales nu de Ummon, De mantelorganisaties van de Marokkaanse autoriteiten in Nederland*, NCB, 1993
- Roth, Jürgen, Kamil Taylan, *Die Türkei, Republik unter Wölfen*, Lamuv Verlag, 1981
- Roth, Jürgen, Berndt Ender, *Geschäfte und Verbrechen der Politmafia*, IBDK Verlag, derde herziene druk, 1995
- Roth, Jürgen, Marc Frey, *Die Verbrecherholding, Das vereinte Europa im Griff der Mafia*, Piper Verlag, 1992
- Soeterik, Robert, Yücel Yeşilgöz, e.a., *Turkije & Koerdistan/Koerdistan & Turkije, over de situatie van de mensenrechten, internationale verplichtingen, en de positie van de Koerdische Nationale Beweging*, MERA en SIM, 1993
- Stichting Symposium "Grijze Wolfenproblematiek" (red.), *Bozkurtler Üzgrine Sempozyum, Symposium over de Grijze Wolfen*, 1979
- Stichting voor Turks-Islamitische Cultuur Onderwijs en Publikaties, *Jaarverslag 1989/90*

- Trajkov, Bojan, *Das Komplott der Neokreuzritter*, Edition Neue Wege, 1985
- Turkey, *A criminal state, Information translated from the Turkish press on the involvement of the Turkish police, army and politicians in drug trafficking, robbery, money laundering, extortion, murders and oppression*, Kurdistan Comité België, 5 november 1996
- *Türkischer Nationalismus & "Graue Wölfe", Entwicklung des türkischen Nationalismus, Die faschistische Bewegung MHP, Aktivitäten türkischer Faschisten in der BRD*, AStA TU Berlin, Antifa-Referat, 1996
- *Tussen wal en schip*, Intermediair 1/2, 11 januari 1980
- Via Magazin (red.), *Extreme Türken, Islamische Fundamentalisten, "Graue Wölfe"*, Via Magazin, oktober 1995
- Verfassungschutzbericht 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, Bundesministerium des Innern BRD
- Verstraten, Hans, *Sorry, toch geen rechtse Turken in de PVDA*, Nieuwe Revu, nummer 31, 28 juli-4 augustus 1993
- YEK-KOM (red.), *Bis zum letzten Kurden, Kurdenverfolgung in Deutschland*, YEK-KOM, 1995
- Yeşilgöz, Yücel, *Double standard: the Turkish state and racist violence*, uit: *Racist violence in Europe*, Tore Björge en Rob Witte (red.), St. Martins's Press, 1993
- Yıldız, Oktay, *Die Staat-Mafia-Regierung-Connection der Türkei*, Kurdistan Informations-Zentrum, 1996
- Zürcher, Erik Jan, *Een geschiedenis van het moderne Turkije*, SUN, 1995
- Zürcher, Erik Jan, *'Gelukkig is hij die zich "Turk" noemt', Nationale identiteit en persoonlijkheidscultus in Turkije*, Stichting Beheer IISG, 1994

